BX
1971
.A7
1737
JESUITICA

ÉDER GYÖRGY
○
KÖNYVEIBŐL

R. D.
Danielis Hueber,
Min. Conv.

UM

at. &c.
ecta.

I
ratiâ

,
sis ,
pre-
reæ

SSIMI.

18 17 16 8 9 10
21 22 23 15 14 13
20 24 25 26 27 28 29 12
30 11

THESAURI
SACRORUM RITUUM
EPITOME

P. Claudii Arnaud Aquensis Congr. Orat. &c.
Ex BARTH. GAVANTO collecta.

HONORI
Illustrissimi, ac Reverendissimi
Domini Domini

NICOLAI

DEI, & Apostolicæ Sedis gratiâ
EPISCOPI Varadinensis,
E COMITIBUS

CSAKI

DE KERESZTSZEG,
Perpetui Terræ Scepusiensis,
Inclyti Comitatûs Biharienſis Supremi, ac Perpetui Comitis, Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis
CONSILIARII &c. &c.
Domini Domini, & PATRONI Gratiosissimi.
à Typographia Cassoviensi S. J.
Dicata.

CASSOVIÆ,
Typis Academicis S. J. Anno 1737.

A NÉPKÖNYVTÁRI KÖZPONTTÓL
NEM
ABHATÓ
EL!
O.

ILLUSTRISSIME

ET

REVERENDISSIME

DOMINE DOMINE

COMES

PRÆSUL ET PATRONE

Gratioſſime.

INter *feſtivas omnium bonorum acclamationes, quibus* Tibi *Varadinenſē Inſulam,* Téque *Varadinenſi Dio-*

(*) 2 *ceſi*

esi gratulantur, exuberantis lætitiæ sensus, ad concipienda pro Te *vota, nos quoque impellit* Illustrissime ac Reverendissime Domine Præsul. *Neque metuimus, ut adulari videamur; quando iisdem* Tuis *maximis decoribus, quibus alii, nos quoque ad* Tui *admirationem, & amorem adducti, longævam* Tibi *vitam, & incolumitatem omni pietatis pretiô, à Numine paciscimur; Imò ingratos nos Virtuti, Regi, Patriæ putaremus, si premi à nobis posset gaudium, in hoc incremento* Tuæ *dignitatis, ex qua Virtuti, Regi, Patriæ singularis gloria accrescit: Virtuti quidem, quam* Tu *perpetuò unicam vitæ* Tuæ *normam constituisti; Regi, cujus in* Te *deligendo sapientia, & in Ungariam amor demonstratur; Patriæ, quæ suam felicitatem* Excellentissimæ *Familiæ* Tuæ *sæpè debuit, &*

nunc

nunc magnam partem à Te Illustrissime, & Reverendissime Domine Præsul *expectat. Unde istud potiùs nos habet sollicitos quòd voluntatis in* Te *nostræ magnitudinem verbis consequi non possimus, neque* Tuæ *magnitudini voluntatem nostram conformare. Sed nempe quid mirum, etiam votis nostris majorem* Te *esse, quem, ut tantum proferrent, tot Sæcula laborarunt? sic est* Illustrissime, & Reverendissime Domine Præsul; *omnis ille Majorum* Tuorum *splendor* Tibi *illustrando deservit, atque eò solum* Tua *præivit tempora, ut sciremus, neque* Te, *nisi ex florentissima per tot Sæcula stirpe nasci, neque tantorum, quantis illa perpetuò fulsit, decorum, nisi* Te *hæredem esse debuisse. At enim non ex sola* Excellentissimæ

Familiæ Tuæ *gloria magnitudinem* Tuam *metimur. Quin ita existimamus: lætari Majores* Tuos, *quòd ex virtutibus* Tuis, *æstimari ab omnibus possint, meritòque tanti credi, quanti audiuntur. Invicta* Tua *in procurandis veræ fidei progressibus Constantia, & quâ malis pro rectè obsistis fortitudo, fidem facit magnanimi illius Herois Demetrii, qui angustam bellicæ suæ virtuti ratus Ungariam, ultra remotissimas Provincias, & maria dignum se hostem quæsivit, & dejectô saladini Fratris capite, domuit domitorem Asiæ, suíque nominis terrore, alteram Orbis partem concussit. Integerrima vita* Tua, & *Cœlestium rerum amor ac profanarum contemptus persuadet admirabilem Beatorum Caroli, & Mauritii Sanctitudinem,*

quâ

quâ Cœleſtes ab univerſo Orbe honores, nec quod ſciamus, alteri cuipiam in Ungaria, quàm CSAKIANÆ *genti proprios ſunt emeriti. Profunda* Tua *Divinarum, & humanarum literarum ſcientia confirmat omnigenam Magni illius, & Regno noſtro maximè ſalutaris Pazmani eruditionem, cujus uti originem per Catharinam aviam, fœcundæ, non nisì maximorum, ſtirpi* Veſtræ *natura conceſſit, ita partam deinde per Apoſtolicos labores gloriam, minima JESU Societas, & prolatos orthodoxæ fidei fines, Romana Chriſti Eccleſia lubentes adſcribunt. Candida illa morum* Tuorum *ſuavitas, quâ ſummos æquè ac infimos* Tibi *devincis, teſtatur amoris vim, quâ Mantuani Ducis Gonzagæ animum, connubiali fœdere ſibi Barbara adſtrinxit, &*

Fa-

Familiam Vestram *affinitate Magni Cæsaris* FERDINANDI *auxit. Sollicitum* Tuum *Patriæ commoda augendi studium, clarissimè exhibet* PETRI *Palatini, alterius* VAIVODÆ *Transylvaniæ,* LADISLAI, *&* STEPHANI *Judicum Curiæ (ut alios taceam) perpetuam in Ungariam charitatem, quâ se carere nec posse, nec velle eò maximè demonstravit Ungaria, quod à fortunato septem illorum Ducum adventu, nunquam interruptô officiô* CSAKIOS *colueris, quos adversis æquè, ac prosperis rebus suis, fidissimos semper experta est defensores, conservatores. Atque hinc etiam est* Illustrissime, ac Reverendissime Domine Præsul, *quod Maximus Ungariæ* REX CAROLUS Te *Varadinēsem Episcopum esse jusserit, ut tantô initiô prælu dat favoribus, quibus*

bus non multò pòst excelsa Tua *merita cumulabit. Hinc est, quòd ut primum hæc* Tuæ *dignitatis accessio, per Ungariam nunciata est, publicum extiterit gaudium, & renovata Fratris* Tui EMERICI *Cardinalis, verè Patris Patriæ memoriâ, sinceræ passim gratantium voces auditæ, quibus felicitati Ungariæ plaudebatur, quòd tam citò par priori nacta sit in* Te *præsidium. Hinc denique est quod nos conspectum* Tuum *subire ausi, vota nostra palam depromimus, & sine fuco diem hunc jucundè agimus. Quâ nostra gratulatione excusandam speramus temeritatem, quòd tam exiguum tibi munus offerimus. Sed nempe dementia foret, si quocunque donô æquari magnitudinem* Tuam *à nobis posse putaremus; & quando Numen in paupere quoque ara, coli amat, consveta* Tua

beni-

benignitas, qualecunque hoc Tibi *penitus devotæ noſtræ voluntatis pignus ſuſcipiet. Ut mole parvum ſit, Sacrum tamen dici poteſt, & ab inſcripto* Tuo *nomine, magnum porrò futurum eſt & perenne pietatis monumentum, quâ* Tibi *cùm immortalem non poſſit, longiſſimam à DEO vitam precatur.*

ILLUSTRISSIMÆ & REVE-
RENDISSIMÆ DOMINATIO-
NI TUÆ

Devotiſſima

TYPOGRAPHIA CASSOVIENSIS
S. J.

AD BENIGNUM LECTOREM.

INTER permultos, qui de sacris ritibus, ad sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrandum, & Horas Canonicas debito modo persolvendas, attinentibus, scripserunt; novissimus omnium Gavantus, rem hanc integrè pertractavit: quod hactenus nemo. Sed, quia cujusque ritus originem indicare voluit, & causas, tum historicas tum mysticas recensere; idcircò Opus ejus in magnum Volumen excrevit: quod ut occupatioribus viris parùm commodum, sic & segnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optarunt plurimi, de Republica ecclesiastica optimè meriri, ut breviori Volumine (quoad fieri pos-

let) ea omnia comprehenderentur ſummatim, quæ ſcitu digniſſima in toto Gavanti Opere continentur; & ea præſertim, quæ videntur ſufficere ad cõmuniorum Sacerdotum inſtructionem, & ad integram, tum Miſſæ, tum Horarum Canonicarum diſciplinam perdiſcendam. Negotium hoc, etſi perarduum, proprio motu aggreſſi, ſuadentibus magnæ pietatis, & authoritatis viris, quæ is non obtemperare non potuimus, proſecuti, tandem ad optatum finẽ, Deo juvante, perduximus. Totius autem Operis ordo is eſt, ut à Miſſa ordiamur, tanquam à nobiliori parte: deinde ad Horas Canonicas progrediamur, unâ & eâdem methodo, incipiendo à rubricis generalibus, deinde pertractando ritus, tum defectus: ultimò verò rubricas particulares, tam per Miſſale quàm per Breviarium undequaque ſparſas. Et ne eximii hujus Viri, cujus lu

lucubrationes epitomandas suscepimus, authoritatem parvi pendas, te monitum volumus, nihil religiosissimum virum exhibere ad praxim redigendum, quod non ex limpidissimis fontibus hauserit, nempe, vel ex antiquioribus libris Missalibus Vaticanis manuscriptis, vel ex decretis sacræ Rituum Romanæ Congregationis, vel ex regulis, quæ datæ sunt ab iis, qui Clementis, & Urbani Octavorum authoritate, recognitioni Missalis, & Breviarii præfuerunt. Quod ad nos attinet, pauca adjecimus ad pleniorem eorum, quæ tractabamus, intelligentiam; quæ virgulis in margine positis distinguenda censuimus: quæ verò scitu digniora inter alia animadvertimus, charactere Italico secernenda judicavimus. Moneberis insuper, quòd sacra Rituum Congregatio, annuente Sanctissimo Domino nostro, Urbano VIII. renovando

decreta alias facta, mandat in omnibus, & per omnia, & ab omnibus servari Rubricas Missalis & Breviarii Romani, non obstante quocumque prætextu, aut contraria consvetudine, quam abusum esse declarat. Videant igitur, qui Romano utuntur Missali, & Breviario, ne ex negligentia, vel in consideratione obligationis contractæ, præscriptos in iisdem Missali, & Breviario Ritus aut mutare aut omittere; pro arbitrio præsumant. Id enim pugnat, & contra prædictum decretum, & contra Bullas Pii V. initio Breviarii, & Missalis Romani positas, quibus clarissimè declarat, nihil unquam iis addendum, detrahendum, aut aliquo modo immutandum. Te autem hortamur (Lector benevole) ut si quid huic nostro Operi mancum, aut mutilum animadverteris, suppleas, meliora suppeditans; si quid verò gratum aut utile, eo utaris, & pro nobis precari non dedigneris.

O-

Opus hoc integrum in duos Tractatus quadripartitos dividimus, quorũ prior Missalis leges; posterior verò Breviarii Rubricas continet.

TRACTATUS PRIMUS

TRACTATUS primus in quatuor partes dividitur. Prima pars generales Missalis Rubricas complectitur. 2. Ritum servandum in celebratione Missæ. 3. Defectibus circa Missam occurrentibus adhibet remedia. 4. Rubricas proprias continet.

PARS PRIMA

PARS prima generales Missalis rubricas primi ordinis, viginti titulis perstringit: Rubricæ autem generales complectuntur ea quæ generatim accidunt Missæ; & ea sex sunt. 1. Còncordantia cum officio. 2. Discordantia ab eodem. 3. Commemoratio ut in eodem. 4. Ordo tum partium Missæ, tum Missarum inter se. 5. Varietas temporis vocis, & situs corporis. 6. Apparatus sacerdotum, & Altaris. De concordantia cum Officio agitur imprimis tribus titulis. Ad discordantiam, spectant tituli tres sequentes. De commemoratione, habes in titulo septimo. Ordo partium Missæ, patet ab 8. usque ad 13. Missarum verò inter se, titulo 14. Varietas temporis traditur titulo 15. Vocis, titulo 16. Situs corporis, titulo 17. Quæ attinēt ad apparatum, titulo 18. 19. & 20. doceberis.

De

De Duplici Tit. 1.

MIssa, quæ quotidie dicitur, vel secundum ordinem officii, vel extra ordinem, si conformiter cum officio extra ordinem, si Missa sit votiva, vel pro defunctis: dicitur de duplici, quandocumque officium est duplex.

De semiduplici, & simplici Tit. 2.

MIssa de semiduplici dicitur infra octavas in dominicis, & quandocumque officium est semiduplex. De simplici, quotiescumque officium est simplex.

De feria, & vigilia Tit. 3.

1. IN feriis Quadragesimæ, quatuor Tẽporum, Rogationum, & vigiliarum, si duplex, vel semiduplex, vel dies octava festi habentis octavam occurrat in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ, una de festo post Tertiam, alia de feria post Nonam.

Hæc rubrica nullo modo servari debet in die infra octavam, quãdo fit officium de octava; sed solùm in octava. Quod nuperrimè in sacra Rituum Congregatione fuit diligenter discussum & declaratum.

2. In vigiliis (& feriis quatuor temporum, vel feria 2. Rogationum ex nova

Rubrica in recognitione Missalis) quæ veniunt infra octavas, Missa dicitur de vigilia, vel feriis prædictis, cum commemoratione octavæ, quando fit officium de octava; si verò fiat officium de festo, Missa dicitur de festo cum commemoratione octavæ & vigiliæ, vel feriarum prædictarum, nisi in casu sequenti.

3. *Si vigilia S. Joannis Baptistæ, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli venerit infra octavam Corporis Christi, Missa dici debet de octava, cum commemoratione vigiliæ, & eo casu in Cathedralibus & Collegiatis cantantur duæ Missæ, una de oct. post Tertiam, & alia de vigil. post Nonam, ex nova rubrica in recognitione Missalis.*

4. Missa vigiliæ in Adventu occurrentis, dicitur cum commemoratione feriæ Adventus, licet de ea non sit factum officium, vigil. Nativitatis excepta. Quod si occurrat alicubi festum novem lectionũ in vigilia intra Adventum; in Missa oratio de Adventu dici debet ante orationem vigiliæ. Habes exemplum in festo sancti Leonis 28. Junii, & constat clarè ex rubrica Missalis de commemorationibus, tit. 7. num. 3. ubi oratio 2. est semper de eo, de quo fit officium.

5. Si in Quadragesima, & Quatuor temporibus occurrat vigilia; dicatur Mis-

sa

sa de feria, cum commemoratione vigiliæ.

6. *In Missa vigiliarum & feriarum majorum, nunquam dicitur Gloria, nec Credo, & semper dicitur Præfat. communis præterquam in Missis Litaniarum majorum & minorum: quæ Paschalem præfationem habent, sed ea, quæ cum suo cantu dicitur in diebus ferialibus.*

De Missis votivis Tit. 4.

1. IN Adventu, licèt Officium non fiat de S. Maria in sabbato, dicitur tamen Missa principalis de ea cum commemoratione de Adventu, nisi fuerint quatuor tempora, vel vigilia.

Hæc rubrica est intelligenda de Missa conventuali tantùm, & non de privatis Missis, quæ non præscribuntur vi rubricæ licèt non excludantur, quia Missæ votivæ privatæ dici possunt, quocumque die officium non est duplex, aut Dominica.

2. Quando officium fit de feria minori, & non est vigilia, nec est resumenda Missa Domin. præcedentis impeditæ, dici potest in Missa Conventuali aliqua ex Missis votivis, secundùm ordinem dierũ assignatum in fine Missalis, cum commemoratione feriæ, sed non votiva quæcumque ad libitum.

Circa quod nota, quòd Sacræ Rit. Congregatio die 25 Jun. 1611. & die 20. Jan. 1612. decrevit teneri Canonicos ad cantandam Missam conventualem de die, ut lucrentur distributiones: quod intellige, salvâ superiori rubricâ de votivis assignatis singulis diebus in fine Missalis, in feriali officio, & quotiescunque ex vi rubricar. præscribitur, vel conceditur Missa conventualis discordans ab officio, sive pro defunctis sive alia quæcumque, quia tunc talis Missa censetur Missa de die.

3. Missæ votivæ pro re gravi cantari possunt in festis non majoribus: sed non sunt ullo modo admittendæ in festis primæ classis.

4. Privatæ Missæ poterunt dici votivæ quæcumque in diebus non duplicibus (*neque Dominicis ex nova rubrica in recognit Missalis*) non servato dicto ordine dierum assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili celebrantis.

Circa quod duo nota. Primùm quòd prohibentur Missæ votivæ in his diebus, in quibus prohibentur fieri de festo duplici, nempe infra octavam Epiphaniæ, Paschatis: Pentecostes, in feria 4. Cinerum, in hebdomada majori, in vigiliis Nativitatis Domini & Pentecostes Quod decrevit Sacra Ri-

Rituũ Congregatio die 18. Aug. 1627. Secundum, quòd exceptio votivarum in Dominicis intelligenda est de die Dominico tantùm, qui colitur à populo, & non de officio Dominicæ.

Unde sequitur, quòd si in die feriali „ fiat officium de Dominica, puta antici- „ patâ post Epiphaniam, seu post Pente- „ costen, seu infra oct. Nativitatis Domi „ ni, Missæ votivæ eo casu non prohiben- „ tur. „

5. Missæ de Spiritu Sancto, de B. Maria, & pro defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris, in eorum ordinatione dicendæ post celebrationem primæ eorum Missæ, sequentur regulas aliarum votivarum; & idcirco dici non possunt in diebus, quibus prohibentur aliæ votivæ, id est in Dominicis & duplicibus, & quando prohibetur fieri de festo duplici.

Hinc sequitur, quòd non licet dicere „ Gloria & Credo, tam in Missa, de Spi- „ ritu Sancto, quam in Missa de Beata Ma- „ ria, nisi hæc dicatur in Sabbato, & Mis- „ sa pro defunctis debet esse quotidiana „ cum tribus orationibus consueris. „

6. *Infra octavas Beatæ Virginis non cõvenit dicere votivam de eadem. Sed, si fiat officium de octava, dicitur Missa festiva*

con-

conveniens officio, cum Gloria, & Credo: si verò fiat officium de Sancto, dicatur Missa festiva de Beata Maria, sed non ritu festivo: at sine Gloria, & Credo.

„ Hoc idem servandum infra octavas
„ Sanctorum: si enim infra octavam San-
„ cti Joannis, in die Sancti Leonis petat
„ quis Missam de Sancto Joanne Baptista,
„ dici debet ritu votivo sine Gloria, & sic
„ de aliis.

Hinc sequitur, quòd si infra octavam Pentecostes dicenda sit Missa votiva solennis pro re gravi, & dicatur Missa de Spiritu Sancto, dicenda est ea, quæ competit diei occurrenti, & non alia.

De Missis Defunctorum Tit. 5.

1. PRima die mensis non impedita officio duplici, vel semiduplici extra Adventum, Quadragesimam, & tempus Paschale dicitur Missa conventualis generaliter pro defunctis quotidiana: si verò in ea fuerit festum simplex, vel feria, quæ propriam habeat Missam, aut resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis impeditæ quæ non possit resumi alio die infra hebdomadam, in Ecclsiis Cathedralibus, & Collegiatis dicantur duæ Missæ, una pro defunctis, alia de festo simplici, vel feria prædicta. At in Ecclesiis non

Cathedralibus, nec Collegiatis dicatur Missa de die, cum oratione, *Fidelium*.

2. Feria 2. cujusque hebdomadæ, in qua officium fit de feria, Missa principalis dici potest pro defunctis: si autem fuerit propria Missa de feria, vel de festo simplici, vel resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis, ut supra in Missa de die dicatur 2. oratio, *Fidelium*. Excipitur Quadragesima, tempus Paschale, & quãdo per annum officium est duplex, vel semiduplex, quibus temporibus non dicitur conventualis Missa pro defunctis, neque pro eis fit commemoratio.

Hæc rubrica, & superior intelligenda est de Missa conventuali, & nullo modo de privatis, sive præscribatur Missa, sive solùm commemoratio.

3. Missæ privatæ pro defunctis, quocumque die dici possunt, quandocumque possunt dici Missæ votivæ, ut suprà tit. 4. num. 4.

4. In Dominicis, & festis, Missam defunctorum insepulto. (hoc est) præsente corpore in Ecclesia, concedit Sacra Rituum Congregatio 23. Maji, 1603.

Sed hoc intellige de solenni Missa, non autem de privatis, quæ etiam præsente corpore dici non possunt in dominicis, neque in duplicibus.

5. Si

Si contingat Anniversariam diem vel Tertiam, vel Septimam, vel Trigesimã, in festo celebrari, in sequentem diem, poterit transferri, ut annuit sæpius Sacra Rit. Congr. 27. Septem. 1608. & 19. Maii 1614.

6. Sacra Rituum Congregatio tolerari posse censuit, Missas de Requiem, in duplici festo, quod non est de præcepto, ut testatorum voluntates impleantùr, 1. Sept. 1607. & 20 Junii 1626 Non ait ad arbitrium vivorum [quod bene nota] sed pro implenda lege defunctorum,

Dixi, quod non est de præcepto, quia etiam in festo de præcepto si cadat in diem assignatam pro altari privilegiato, putà feriam 2. extra quam privilegium altaris pro defunctis est nullum, non potest adhuc dici Missa de requiem, ut decrevit Sac. Rituum Congr. 24 Apr. 1623.

7. Quandocumque solenniter pro defunctis celebratur, dicitur una tantùm Oratio.

8. Oratio *Fidelium*, est semper ultima, ubi plures dicuntur orationes.

9. *Non sunt nominandi alii dies, præterquam Tertius, Septimus, Trigesimus in Missis defunctorum. Et omnis consuetudo in contrarium est abolenda.*

10.

10 Triginta Missæ, quas vocant Sancti Gregorii, licitè dici possunt. Ita decrevit Sac. Rit. Congr. 28. Oct. 1628. *Sed tria notanda sunt, Quod primò non est necesse ut idem per mensem celebret diebus Triginta; sed sufficit si offeratur hostia per mensem, sive ab uno, sive à pluribus. 2. Sufficit offerri sacrificium: non autem omnes Missæ dicendæ sunt ritu proprio pro defunctis. 3. Continuis diebus fieri debent, remota superstitione. Neque discontinuantur ob triduum majoris hebdomadæ, quo exprobato Ecclesiæ usu non debent celebrari.*

11 Sequentia pro defunctis dicitur, quandocumque dicitur una tantùm oratio in Missa.

De translatione festorum Tit. 6.

IN Ecclesiis, ubi titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi ad celebrandum festum, quod transferri debet, possunt cantari duæ Missæ una de die, alia de festo. Exceptis [ex nova rubrica in recognit. Missalis] Dominicâ primâ Adventus, fer. 4. Ginerum, Dominicâ 1. Quadrag. Dominicâ Palmar. cum tota hebd. majori, Dominicâ Resurrectionis & Dominicâ Pentecostes cum duobus diebus sequentibus die Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & festo Corporis Christi: *Circa quod*

quod nota, quod si festum translatum admittat in Missa symbolum, poterit etiam illud dici in hac Missa: secus non, nisi venerit in Dominica. At in fine prædictarum Missarum Evangelium S. Joannis, nō feriæ, vel festi occurrentis.

De Commemorationibus Tit. 7.

I. IN Missa solenni festorum secundæ classis, non fit commemoratio festi simplicis occurrentis, licèt facta sit in officio, sed tantùm in Missis privatis.

1. In Dominica Palmarum, & vigil. Pentecostes, nulla fit commemoratio in Missis tam privatis, quàm solennibus, licèt facta fuerit in officio commemoratio festi simplicis occurrentis.

3. De feria majori, aut vigilia, fit semper commemoratio, quando Missa dicenda est de festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesiis Cathedral. & Colleg. in feriis prædictis, & vigiliis dicuntur duæ Missæ, una de festo, alia de feria, aut vigilia, absque ulla utrorumque commemoratione. At in festis primæ classis nihil fit de vigilia occurrente.

4. *Missa vigiliæ censetur propria vigiliæ licèt summatur de communi: & ideo non omittenda in Cathedralibus & Colleg. Nota quòd quando præscribuntur duæ Missæ can-*

cantandæ, una de festo, alia de feria, si in officio facta fuerit quædam commemoratio de simplici, aut de die infra octavam fiet etiam in Missa de festo, sed non in Missa de feria. Si verò facienda sit commemoratio feriæ, aut vigiliæ, fiet in Missa de feria, & non in Missa de Sancto.

5. Quando fit commemoratio de feria Quatuor temporum, pro feriæ commemoratione, dicitur prima oratio, quæ concordat cum officio.

6. In faciendis commemorationibus magna est difficultas; sed facile erit, eas in ordinem debitum redigere, si orationes omnes quæ dici possunt in Missa, in tres classes dividamus. Prima erit orationum officii. 2. Ordinariarum. 3. Extraordinariarum. Orationes officii, sunt illæ, quæ dictæ fuerunt in officio, & hæ primum locum occupant. 2. sunt illæ quæ notantur 2. vel tertio loco dicendæ, & hæ cedunt tantùm orationibus officij. 3. sunt illæ quæ assumuntur ad libitum sacerdotis, vel pro devotione petentium, & hæc cedunt omnibus aliis. v. g. Si in officio semiduplici fiat commemoratio de simplici, in Missa. 2. oratio erit de simplici, tertia, quæ secundo loco dicenda erat: sed si velis dicere orationem de aliquo

San-

Sancto, 2 oratio erit, quæ secundo loco dicenda erat, *A Cunctis*, vel alia similis, & tertia [si sit ad libitum] poterit esse de Sancto pro devotione, & sic de aliis. In votivis autem, servetur dignitas orationum, ut de S. Trinitate, Spiritu Sancto de Sacramento, de S. Cruce, ante votivam de Beata Maria, & de Angelis, & S. Joanne Baptist. (ex nova rubrica in recogn. Missa) ante Apostolos.

7. Quandoque prima & 2. oratio sub una conclusione dicuntur, ut unica videatur oratio, in Missa celebri: Quod accidit in collatione ordinum, consecratione Episcoporum, Virginum, Ecclesiarum, & Altarium, Benedictione Abbatum, & Abbatissarùm, cœmeterii benedictione, & consecratione Regum & Reginarum. At orationes pro gratiarum actione, quæ habentur post Missam de Trinitate, non sunt recitandæ sub eadem conclusione cum prima.

8. Cùm dicuntur plures orationes, ut una oratio; eadem est cum alia ibidem dicenda, oratio hujusmodi (illa scilicet quæ eadem est, non alia) commutetur cum alia de Communi, vel proprio, quæ sit diversa. Et eo casu prima manet, altera mutatur. Sed mutatio de Dominica, aut de

de feria, aut de iis quæ sunt ad libitum, fiet in proximè sequentem: v. g. Si fiat officium de S. Martino Episcopo, in Dominica 22. post Pentecosten, orationes secretæ sunt eædem: sed tunc secreta Dominicæ vigesimæ secundæ mutabitur in secretam Dominicæ 22. & sic de aliis.

Dixi, illa, quæ eadem est, non alia mutetur quia si prima oratio sit eadem & secreta diversa, nulla est ratio mutandi secretam: idem dicendum est de post-Communione.

De Introitu Kyrie eleyson, & Gloria in excelsis Tit. 8.

QUotiescumque est solennitas aliqua-lis, vel ratione temporis, putà quia sabbatum dicatum Beatæ Virgini, (*Nota quòd semper dicitur Gloria in excelsis, in Missis B. Mariæ, quæ dicuntur in die sabbati, licèt non sit factum de ea officium, non verò aliis diebus, quãdo non est factũ de ea officium*:) vel quia eo die obiit Sanctus, de quo dicitur Missa, quasi in ejus festo, licèt non sit factum de eo officium: vel ratione causæ gravis & publicæ, conceditur Missis votivis, hymnus Angelicus. Res autem gravis est ea, pro qua convenit totus Clerus cum Episcopo, Si

tamen paramenta adhibeantur violacea tunc non dicitur Gloria, neque Credo,& Sacra Rituum Congregatio utrumque declaravit 19. Maji 1607 *Nisi in dominica dicatur Missa votiva solennis, quia tunc dicitur Credo, etiamsi adhibeantur paramenta violacea.*

De Orationibus. Tit. 9.

1. IN festis duplicibus, dicitur una tantùm Oratio, nisi facienda sit aliqua commemoratio, quæ facta fuit in officio.

2. In festis semiduplicibus non dicuntur orationes plures tribus, nisi ratione commemorationum, quæ factæ fuerunt in officio.

„ 3. Quotiescunque suffragia consve-
„ ta Sanctorum dicuntur in officio, in Mis-
„ sa 2. oratio *A cunctis*, 3. ad libitum.
„ Excipe tempus à Nativitate Domini ad
„ Purificationem, in quo 2. oratio, *Deus*
„ *qui salutis* 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa, &
„ à feria 4. cinerum, usque ad Domini-
„ cam Passionis exclusivè, quo tempore
„ 2. oratio est de feria 3. *A cunctis*, in se-
„ miduplicibus? at in Missis de tempore
„ 2. oratio *A cunctis*. 3. pro vivis, & de-
„ functis. Reliquis temporibus (excep-
„ to tempore à Dominica Passionis ad Do-
„ minicam Palmarum exclusivè, in quo

in

in Missis de tempore 2. orat. *Ecclesiæ*, vel „ pro Papa, 3. non dicitur: & in semiduplicibus 2. orat. de feria, 3. *Ecclesiæ*, vel „ pro Papa) exceptis etiam Octavis Paschæ, & Pentecostes, infra quas 2. oratio. *Ecclesiæ*, vel pro Papa 3. non dicitur 2. orat. est semper de B. Maria pro „ temporis diversitate, 3. *Ecclesiæ*, vel „ pro Papa; si excipias octavas B. Mariæ „ & vigiliam, & octavam omnium Sanctorum, quibus diebus 2 oratio de Spiritu Sancto, 3. *Ecclesiæ*, vel Papa. Quod „ idem servatur in Missis Sanctæ Mariæ in „ sabbato, quando de ea est factum officium. Sed in votivis de B. Maria, 2. est „ de eo, de quo factum est officium 3. *Deus qui corda*, & in Missis votivis de SS. „ Apost. Petro, & Paulo, quando 2. orat. „ est *A cunctis*. ejus loco dicitur. *Concede*. „

4. Si cantandæ sint duæ Missæ, a Dominica Passionis ad Dominicam Palmarum de festo, & de feria, in festo semiduplici 2. orat. erit *Ecclesiæ*, vel pro Papa, neque dicetur 3. tam in Missa de festo, quàm in Missa de feria.

5. Si tempore Passionis, aut infra octavas Paschæ, & Pentecostes occurrat commemoratio de festo simplici, in Missa non dicitur 3. orat, Quod intellige de Mis-

Missis de tempore aut de octavis 9.

6. In Dominicis infra octavas, dicuntur tantùm duæ orationes.

Accidit in Dominica privilegiata fieri tantùm commemorationem de die octava, & tunc in Missa 2. oratio est de octava, 3. non dicitur.

7. Infestis simplicibus, & feriis per annum dicuntur tres, aut quinque, aut septem, aut plures, dummodo impares. *Sed nota, quòd etiamsi liceat pluves dicere ad libitum, hoc non est intelligendum eo sensu quascumque velis dicas. sed eas priùs quæ in rubricis assignantur pro 2. vel 3. & tunc supra illas, quæ tibi magis placent, addere poteris. cum debito ordine, & numero. Verùm non licet relinquere eas, quæ notantur, 2. vel 3. loco dicendæ, & alias in earum locum sufficere.*

8. In Missis, quæ solenniter dicuntur pro re gravi (exceptâ Missâ solenni pro gratiarum actione, quæ duas orat. admittit) dicitur una tantùm oratio.

In Missis voti [illegible] ivatis, pro gratiarũ actione, [illegible] gratiarum actione tertio loco dicitur.

9. Si superior decernat quotidie dicendam orationem, v. g. *Deus refugium* tunc vel additur uti commemoratio in dupli-

plicibus, semid. & dominicis; vel dicitur 3. loco ad libitum. Ita decrevit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627. At in festis 1. classis omittitur, imò etiam in festis 2. classis, saltem in missa solenni.]

Sed observandum est, quòd propter hanc orationem non licet omittere eas, quæ in Missali sigillatim assignantur. Unde fit, ut in dominicis, & semiduplicib. quando designantur in specie 2. & 3. loco dicenda, tunc dicentur 4. orationes, & in simplicibus, & feriis quinque. Hæc Regula servanda est in Missis, quæ dicuntur ratione Confraternitatum.

In Missa de Sancto qui Titulus est altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm, ad ejusdem Altare in die festo illius, dicuntur tres orationes. 2. de eo, de quo factum est officium, 3. quæ alias, 2. loco dicenda erat. *Huic Missæ hymnus Angelicus convenit, sed non symbolum.*

10. Quando non dicitur, *Dominus vobiscum*, ante orationem tunc conclusio abbreviatur, v. g. Per Christum Dominum nostrum, vel Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum.

De Epistola, Graduali, Alleluja, Tractatu, ac Evangelio, Tit. 30.

1. IN Missis de feriis, in Adventu, omittitur, *Alleluja*, cum suo versu, sed non in votivis, quæ dicuntur eo tempore.

2. Tractus non dicitur in feriali officio, à Septuagesima, usque ad Quadragesimam, quando repetitur Missa Dominicæ; sed dicitur in votivis, quæ dicuntur eo tempore.

De Symbolo. Tit. 11

1. SYmbolum dicitur quoties propriis locis notatur, & præterea singulis diebus dom. & infra oct. Sanctorum in quorum festo dicitur Symbolum.

In translatione Sanctorum, non dicitur Symbolum, nisi officium sit duplex; quod translationi tantùm Principalis Patroni concedit Sac. Rit. Cong.

2. Conceditur Symbolum in eo loco, ubi est insignis reliquia.

Insignis reliquia est, caput, brachium, crus, quibus Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628. addidit partem illam, in qua passus est Martyr, modo sit integra, & non parva. Sed hos intellige de reliquiis approbatis. Quod declaravit eadem Sac. Rit. Cong. 3. Junii 1617.

3. Solus concursus populi non facit ut legitimè dicatur. *Credo.*

De Offertorio, Secretis, Præfationibus, & Canone Tit. 12.

1. IN Secretis terminatur prima, & ultima oratio, usque ad finem, ut in primis orationibus. *Et revera verba illa (orationes dicuntur secretò usque ad illa verba in conclusione.* Per omnia sæcula sæculorum) *non impediunt quominus 1. orat. secreta (cum plures dicuntur) terminetur integrè & secretò, usque ad finem.* In quo non pauci errant.

2. *In Missis de feria privilegiata, putà quatuor temp. infra octavas quæ habent Præfationes proprias, non dicitur alia præfatio quàm Communis, imò & in vigiliis: ita decrevit Sac. Rit. Cong. 12. Decembris 1626. Excipe Missam Litaniarum majorum & minorum: in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.*

3. Si infra octavam festi habentis præfationem propriam, occurrat festum ex majoribus non habens præfationem propriam, dicitur præfatio propria octavæ, licèt de ea nulla fiat commemoratio.

4. Quando Missa votiva pro re gravi celebratur, dicitur, Præfatio in tono solenni.

5. Infra octav. Nativitatis Domini,

votivæ Missæ non habent aliam Præfationem, quàm de Nativitate.

6. *Datur casus, quo separari debeat Communicantes à sua præfatione. Nam infra octavam Ascensionis, si occurrat festum SS. Philippi & Jacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione, licèt in Missa nulla fiat commemoratio de octava. Idem accidit in Missis votivis, quæ dicuntur infra eandem octavam, & habent Præfationem propriam. Ita Decrevit Sac. Rit. Congreg. 28. Augusti. 1627.*

De Communione, Orationibus, post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, Benedictione, & Evangelio S. Joannis. Tit. 13.

1. EVangelium S. Joannis semper legitur in fine Missæ, nisi quando fit de festo, in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Evangelium proprium, quod legitur ejus loco. *Evangelium autem respondens officio vel nobiliori loco legendum vel omnino omittendum. Idcirco in votivis semper dicitur Evangelium S. Joan.*

2. In Dom. Palmarum in Missis privatis, legitur Evangelium, quod ponitur in benedictione Palmar loco Evang. S. Joan.

3. In tertia Missa Nativitatis Domi-

le

legitur in fine Evangelium de Epiphania.

4. Quando dicuntur duæ Missæ de festo, & de feria absque ulla utrorumque commemoratione, legitur Evangelium S. Joannis in fine utriusque.

De ordinanda Missa ex supradictis

Tit. 14.

1. MAjor difficuitas est in ordinandis Missis votivis, quæ petuntur infra octavas, de eo Sancto, cujus est octava. Sed habes superiùs rubricam propriam, Tit. 4. num 6.

De hora celebrandi Missam.

Tit. 5.

1. LIcet celebrare hora cum dimidia ante solis ortum, ex causa.

2. Privilegiati, ut hora ante, vel post celebrare qneant, possunt hora ante, vel post, statam horam à Summistis concessam celebrare.

Ubi non est aurora physicè, attendatur moraliter & politicè, quando scilicet ubi terminari solet hominum quies, & inchoari labor, juxta probatam locorum consuetudinem.

3. Missa Parochialis sine cantu est privata, non conventualis.

4. Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Ecclesiam, pro

Missa solenni, præstat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Missam de festo, seu de Dominica post sextam. Ita decrevit Sac. Rit. Congregatio.

De iis quæ clarâ voce, aut secretò dicenda sunt. Tit. 16.

1. CAveat sacerdos, ne altâ voce dicat *Memento Domine famulorum* aut, *& omnium circumstantium*, aut, *Memento etiam Domine*, aut, *omnis honor & gloria*, *&c.* Et verba consecrationis.

2. Orationes ante Epistolam, in Missa solenni dicuntur altâ voce à celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 10. num. 1. sed reliqua, quæ non notantur, altâ voce dicenda, etsi dicantur alta voce in Missa privata, tamen in Missa solenni dicuntur submissâ voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa privata, & solenni. Tit. 17.

1. SUnt quædam ad quæ genuflectendũ, notatur num. 1. 2. & 3. hujus tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebrans in Missa Conventuali bis genuflectit, nempe cum privatim legit, & iterum cum publicè dicuntur. Sicut fit ad illa verba *Et incarnatus est* in Symbolo privato, & publico, si non sedet celebrans.

2.

2. In Missis privatis, genuflectendum est tantùm unico genu, & solùm ad prima verba versuum; in Missa verò solenni genuflectendum est utróque genu, usque ad finem dum cantantur à choro.

3. Si non sedet celebrans cum cantatur in choro, *Et incarnatus est*, genuflectit in superiori altaris gradu; si verò sedet. caput apertum tantùm profundè inclinat, sed licèt sedeat in die Anuntiat. B. Mariæ, & in tribus Missis Nativ. Domini, debet discedere à sede ut genuflectat in superiori altaris gradu.

4. Subdiaconus tenens librum ad Evangelium, se gerit ac si esset marmoreum legile, & Acolythi ac si essent marmorea candelabra. Reliqui verò (excepto Diacono; qui genuflectit versus librum, quando est genuflectendum, dum legitur Evangelium) genuflectunt versus altare.

5. Canonici, & omnes his inferiores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem, cum suo psalmo. Abbates non genuflectunt. cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, non genuflectunt.

6. In Missis feriarum Adventus, Quadragesimæ, quatuor temporum, & Vigiliarum quæ jejunantur, & in Missis defunct.

funct. genuflectendum est ad orationes, & dicto à celebrante *Sanctus* usque ad *Pax Domini*, exclusivè, quìa ad illa verba surgendum est Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ, Pentecostes, Nativitatis Domini, & quatuor temp. Pentecostes) *ex nova rubrica in recog. Missalis*, in quibus non est genuflectendum.

7. Aliis diebus genuflectendum est, initio sacri Canonis, usque ad depositionem calicis inclusivè. Sed post depositionem calicis, fiant omnes versùs altare in locis suis.

8. Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties.

9. Alii de clero, à consecratione usque ad communionem, duo genua flectere debent, cum transeunt ante altare, & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoque genibus genuflectendum est ad *Flectamus genua*, & quoties cum aliqua morula præscribitur genuflexio.

10. In Missa solenni celebrans medius inter Diaconum & Subdiaconum, sedere potest à cornu Epistolæ dum cantatur *Kyrie eleison. Gloria. Epistola*, & *Graduale*, & *Credo*. Dixi dum cantatur *Epistola*, & *Graduale*, quia id non est expressè in rubricis, sed conceditur ex decreto Sacræ Rit-

Rituum Congregationis, si datur tempus.

In choro non sedent qui actu cantant, ex nova rubrica in recogn. Miss.

11. Quando Acolythi sedent unà cum celebrante, sedeant super Altaris gradu in cornu Epistolæ facie versa ad celebrantem, non ad populum.

12. Dum oblata incensantur, qui sunt in choro, sedent adhuc.

13. Facta communione celebrantis, & aliorum sedetur.

14. Clerus stat ad *Introitum*, *ad orationes* (exceptis diebus jejuniorum, & Missis defunctorum) *ad Evangelium*, *ad Præfationem*, item deposito calice (& in diebus jejuniorum & Missis defunctorum ad *Pax Domini*) *& ad orationes* post cõmun. & ad alia usque ad finem Missæ. Laici easdem regulas servare possunt.

De coloribus paramentorum Tit. 18.

1. IN festo sacrorum stigmatum S. Francisci, adhibetur color albus ex decreto Sac. Rit. Cong. 9. Decemb. 1622.

Regula in mutandis coloribus ea est, ut mutatio fiat in primis vesp. festi. Si autem vesp. non sint integræ, is color adhibendus est initio vesperarum, qui congruit illi, de quo dicitur Capitulum. Si Officium & Missa discordant, color altaris sequatur

officium: vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis: quæ diversitas accidit in feria tertia Rogationum, & in vigiliis infra Octavas: pro Missa verò solenni convenit, ut Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ.

De qualitate paramentorum, Tit. 19.

1. PLuviali utitur celebrans in processionibus. Nota, quòd in processionibus Crux præferri debet à Regularibus cum velo pendente, seu pallio, ex decreto Sac. Rit. Congr. 14. Januarii, 1617. & à sæcularibus sine velo.

2. *Et imago Christi terga debet vertere Clero sequenti, quasi Christus præire videatur, nisi sit Archiepisc. vel Papalis, in quâ imago Crucifixi respicit Archiepiscopum, vel Papam, sive mediatè, sive immediatè præcedat, v. g. etiamsi Canonici præcedant Archiepiscopum post ejus crucem.*

3. Qui Almutiis utuntur, debent eas deponere, cum pluviale induunt, nec debent eas deferre cum casula, aut cum Pluviali, nec item ponere super altare.

4. Ubi pluviale haberi non potest, celebrans utitur stolâ solâ, depositò manipulo [si jam habeat] tam in processionibus, quàm in benedictionibus, quæ fiunt in altari. *Sed illud notandum est, (in quo mul-*

multi errant) *quod stola semper in modum crucis ante pectus gestari debet cingulo de more conjuncta, & utrinq; religata, sive in Missa, sive extra Missam, sive in altari, sive extra altare sive cum pluviali, sive absque eo, dummodo adhibeatur super albam. Quòd si adhibeatur cum superpelliceo, soluta pendebit à collo hinc inde, quia ligari in modum crucis non potest.*

5. Nullus est Manipuli usus extra Missam, tam pro Ministris, quàm pro celebrante, & idcirco quoties celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Ministri.

6. Cùm Diaconus induit stolam, osculetur crucem, quæ est in medio ejus.

7. Diaconus, & Subd. non utuntur Dalmaticis in diebus jejuniorum (præterquam in vigiliis SS.) & in Dominicis & feriis Adventus, & Quadragesimæ, ac in vigil. Pentec. ante Missam [exceptis Dominicis *Gaudete*, *& Latare*, etiamsi eorum Missa resumatur infra hebd.] Vigilia Nat. Domini, sabbato sancto in benedictione cerei & in Missa & 4. temp. Pent. Item in bened. Cinerum, cereorum & palmarum.

De præparatione Altaris. Tit. 20.

1. NOn potest Episcopus deputare Ol-

ratoria in domo privata, ut ibi fiat Missa nisi ad divinum tantùm cultum dedicentur: ex Concilio Tridentino sess. 22. de observ. & evitan. in sacrificio Missæ; non tamen intelligitur domus privata palatiũ Episcopi, in eo enim Capella deputari potest pro Missa celebranda: posset tamen in casu necessitatis, ut ait Suares disput. 81. sect. 3. Quòd si violetur locus, non potest ibi celebrari sine peccato.

2. Ara lapidea debet esse ab Episcopo consecrata, cum chrismate, & reliquiis Sanctorum ab Ecclesia approbatorum. Quæ duo sunt de substantia consecrationis ex Azorio lib. 10. cap. 27. sed Suares tenet oppositam sẽtentiam quoad reliquias, disp. 81. sect. 5. ubi ait, ex usu constare, reliquias non esse de essentia consecrationis, licèt olim fuerit fortasse hac de re „ præceptum: quia cessavit jam præcep „ tum, cessante ratione, & occasione e- „ jus, quæ fuit ad resistendum hæreticis „ honorem debitum reliquiis Sanctorum „ oppugnantibus. Quod patet ex usu re- „ ceptissimo. „

Debet hæc Ara esse vel inclusa, vel superposita tabulæ ligneæ vel alterius materiæ ad majorem cautelam, sed tamen emineat aliquantulum necesse est, ut ejus li-

limites à facerdote facilè dignoſci poſſint.

3. Ubi habes in rubrica (tam ampla ſit ara ut hoſtiam, & majorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore conſecrationis hoſtiæ, & calicis, quæ utraq; fieri debet in ara, & non extra.

4. Tribus mappis lineis benedictis veſtiendum eſt altare, niſi neceſſitas aliud ſuadeat: duplicatam unam concedit rubrica, ut ſint tres ſaltem æquivalentes: non ergo duæ ſimplices tutâ conſcientiâ ſufficiunt.

5. Nullæ coronides ligneæ circa altaris angulos ducantur, quod vetatur in Cæremem Ep. 1. lib. c. 12.

6. Convenit ut pallium altaris habeat in medio ſui crucem, ex Fortunato lib. 2. Epiſt. 3.

7. Crux cum imagine crucifixi ſemper collocari debet in medio altaris, niſi quando expoſitum eſt Sacramentum. *Hæc rubrica abſque ulla alia limitatione eſt intelligenda ſive celebretur in altari, cujus icon, ſeu tabula picta, aut ſtatua eſt ipſamet Chriſti Crucifixi imago; ſive etiam celebretur in altari, in quo continuè in tabernaculo immobili ſanctiſſimum aſſervatur ſacramentum. Illud quoque notandum eſt, quòd crux ita locari debet, ut pes ejus æquet*

quet altitudinem candelabrorum, & crux ipsa tota, candelabris superemineat, si commodè fieri potest.

8. Rubrica præscribit duo candelabra cum candelis accensis. Sufficere unicum lumen in necessitate, concedit Azorius, lib. 10. c. 28. quæst. 5. imò sebaceam candelam ex sevo, quod ultimum negat Suares disputat. 81. sect. 6.

9. In Missis privatis nisi aliud exigat ratio festi, non convenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicariis Generalibus, licèt sint Protonotarii, sicut nec eisdem ministrari à duobus Capellanis. Ita decrevit Sac. Rit. Cong. 7. Augusti, 1627.

10. *Præscribitur item tabella Secretarum, cussinus supponendus Missali, cereus accendendus ad elevationem sacramenti, & campanula pulsanda. Sed hæc rubrica est clarissima, tamen negligitur à plerisque.*

11. Ampullæ debent esse vitreæ, non argenteæ, ne contingat error in calice, ob densiorem materiam, qua difficile vinum dignoscitur ab aqua.

12. Manutergium non debet poni super altare, sed in fenestella, aut parva mensa, cum pelvicula & ampullis.

13. Super altare nihil omninò ponatur quod

quod ad Missæ sacrificium, vel altaris ornatum non pertineat. Non igitur birretum sacerdotis, sive in principio, sive in fine Missæ, neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dextram portari debet: neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14. In altari ubi celebravit Episcopus proprius in sua Diœcesi, uullus celebrare debet sine ejusdem licentia, quæ tacita sufficit in necessitate. Idem servari debet respectu Legati à latere, intra fines suæ Legationis.

15. In altari privati oratorii, cui conceditur ex privilegio apostolico celebratio Missæ, exceptis solennioribus festis, non potest in eis celebrari in Natàli Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione Beatæ Virginis, festo SS: Apostolorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum ex decreto Sacræ Rit. Congreg. 17. Novemb. 1607. *Nomine Paschatis, & Pentecostes, dies tantùm prima intelligitur.*

16. Umbraculum, seu baldachinum, super altare appendi convenit forma quadrata, colore convenienti.

17. Tabernaculum, in quo assiduè asservatur Sacramentum, conopæo vestiri de-

debet ejus coloris, cujus est pallium altaris: sed pro nigro ponitur violaceus, in honorem Christi viventis,

18. *Sepimento altaria munda conservãtur, quo arcentur laici, ne altaribus inhæreant indecorè.*

PARS SECUNDA
RUBRICARUM MISSALIS
quæ Ritum servandum in celebratione Missæ 13. titulis complectitur.

De præparatione Sacerdotis celebraturi. Tit. 1.

1. SI Sacerdos confiteri velit, confiteatur, antequam vestiat indumenta sacerdotalia.

2. Ant. *Ne reminiscaris*, quæ in duplicibus duplicatur, duplicari debet, etiam ante eas Missas, quæ dicuntur ritu duplici, hoc est, cum unica oratione, sive sint votivæ, sive pro defunctis (quamquam pro defunctis omitti possint antiph. & Psalmi.)

3. Non est celebrandum sine libro Missali, aliàs graviter peccatur. Conve-

flitur autem Missale ab accuratioribus proprio integumento colori Missæ convenienti.

4. Quod jubetur in rubrica, ut perlegatur, sive prælegatur Missa, eo fine fit, ut si mutanda fit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutationi provisum sit.

5. Calix non debet fieri ex ære, neq; ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6. Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intus de novo, auro liniatur.

7. In medio purificatorii debet pingi Crux acu.

8. Parva palla linea debet esse ejusdem materiæ, cujus est corporale, & eodem cultu veneranda, & non tangenda à laicis neque à sacratis fœminis.

9. Convenit ut bursa corporalis habeat crucem in medio.

10. Quæ pars bursæ aperta est, celebrantem respiciat, velo anteriori super eam revoluto.

11. In extima corporalis, & pallæ superiori parte, potest sericum, & aurum addi.

12. Corporale ita plicari debet, ut nec initium ejus, nec finis appareat.

13. Non sunt lavanda corporalia in com-

communi vase, sed in proprio ad id destinato.

14. Possunt corporalia tangi post eorum benedictionem, & lotionem, sed nō post usum: neque post lotionem debent iterum benedici.

15. Si immunda notabiliter sunt, peccat mortaliter in eis celebrans.

16. Paramenta non debent poni in altari, in quo Missa est facienda, nisi pro solis Episcopis, & Cardinalibus, ut dec. Sac. Rit. Cong. 7. Julii 1612. deficiente verò sacristiâ, ponatur mensa separata.

17. Si in casu necessitatis ponatur in altari, nunquam in medio altaris, sed in cornu Evangelii collocentur.

18. Birretum deponens sacerdos ut paramenta induat, ne illud super Missale deponat, neque super calicem scopis se purget & mundet à pulvere.

19. Si figura paramenti destruitur, vel inepta sit ad usum sacrum, amittitur benedictio.

20. Cingulum nondum ruptum, potest nodo resarciri; quòd si rumpatur, alterâ quidem Parte poteris uti, non autem toto per nodum resarcito, quia forma amissa est. Et nota, quòd ligamina, quibus verè cingis, sunt magis de forma cin-

gu-

guli, quam illæ ejusdem partes, quæ pendent versus terram, ut scias ferre judicium de eodem benedicendo iterum.

21. Si quis celebret cum enormiter immundis paramentis, peccat mortaliter: lavanda verò sunt in proprio vase. De consec. p. 4. c. omnis.

22. Benedictionem vestium, esse ordinis Episcopalis, non jurisdictionis, censent Tabien. V. Abbas num. 12. Ugolinus de Episc. cap. 32. num. 9. quam idcircò Episcopi aliis non possunt sine Papæ facultate delegare.

23. In Clericis peregrinis, & rusticanis, tolerandæ sunt breviores vestes, non tamen supra medium crus. Homob. tract. 4. quæst. 145.

24. Concilium Palentinum sub Urbano 6. definivit coronam Sacerdotis esse debere ad mensuram majoris hostiæ. Toletanum 4. coronam Clerici ad mensuram minoris hostiæ; ergo Diaconorum & Subdiaconorum erit formæ mediæ.

25. In amictu, manipulo, & stolâ, cruces adesse debent, quas osculari debemus, dum eas accipimus. Sed omittant signum crucis, quod præter rubricam, simul quidam faciunt manu, & amictu simul fronte ad pectus; vel signent se manu

tan-

tantùm, antequam accipiant amictum.

26. *Notà quòd dum albâ induitur Sacerdos, ab alio accipit, submittens caput junctis manibus.*

27. Ligari debet manipulus infra cubitum, non supra, nec longiùs à manu.

28. Stola imponitur collo, non longè à collo, longè enim à collo, propriùm est Episcopi.

29. Transversando stolam ante pectus Sacerdos ducit partem à sinistro humero pendentem ad dextram, tum partem à dextro humero pendentem ad sinistram.

30. Planeta recentiori usu habet speciem columnæ à parte posteriori, ab anteriori verò crucem, quasi Sacerdos sit inter columnam, & crucem Christi.

31. Annuli usus expressè prohibitus fuit in Missa Protonotariis non participantibus, & quibuscunque Doctoribus a Sacra Rit. Congr. 11. Febr. 1623. & item Canonicis Cathedralium 20. Novembris 1628. & Canonicorum nomine veniunt etiam dignitates quæcunque, sive sint de gremio Capituli, sive non.

De ingressu Sacerdotis ad altare, Tit. 2.

I. SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistrâ calicem, quem portat elevatum ante pectus, bur-

sam

sam manu dextra super calice tenens, & facit reverentiam cruci, vel imagini quæ est in sacristia, capite cooperto, & profundè inclinato.

2. Si contigerit Sacerdotem transire ante altare majus, capite cooperto, faciat ad illud reverentiam: si ante locum Sacramenti, genuflectat cooperto capite: Sacramento verò patente in altari, genuflectat derecto capite, & cautè se gerat dum amovet manum dextram ad detegendum caput, neque incedat idcircò longiùs aperto capite, quod titulo majoris reverentiæ aliqui faciunt, sed minùs cautè, ob calicem quem manu gestant.

3. Si contigerit transire ante altare ubi ministratur Sacramentum, vel ubi expositum est, genuflectat unico genu, detecto capite. Idem observet si advertat in altaribus minoribus adhuc esse post consecrationem Sacramentum; sed in elevatione hostiæ, usque ad calicis depositionem, duobus genibus fit adoratio.

4. Si transeat ante altare, in quo fit exposita solenniter reliquia insignis Sancti, de quo fit festum ibidem: convenit, ut apertum caput inclinet illi profundè. In aliis reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm.

Cùm

5. Cùm pervenerit ad Altare, stans in plano Capellæ, ante infimum gradum, detecto capite altari profundè inclinat.

Si autem in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti, genuflectit.

6. *Nota quod non licet celebrare tecto capite sine justa causa, & legitima dispensatione.*

7. Explicandum corporale est, ita ut ora corporalis oram altaris tangat, eo fine, ut manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post consecrationem intra corporale contineantur commodiùs.

8. *Ita aptandum est velum tam initio, quàm in fine Missæ post communionem, ut in anteriori parte lateat totus calix.*

9. Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedicto, debet vas illud cooperiri aliqua patena, vel palla, ante & post consecrationem: vel si Pyxis proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10. *Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat*, in Missis privatis.

11. Sacerdos inchoaturus Missam antequàm descendat ab altari, facit cruci reverentiam, cum capitis profunda inclina-

natione, tum vertit se à cornu Epistolæ, juxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere altaris ad dextrum.

12. Missa solennis principalis; & Conventualis est eadem. Sed alia est solennis: alia minùs solennis. Solennis est ea in qua nihil omittitur, quod ad solennitatem spectet; minùs solennis est ea, in qua omittitur incensatio, pacis osculum. In minùs solenni, Subdiaconus portat calicem, Diaconus librum de sacristia ad altare. Hic depositio, & aperto libro, descendit ad celebrantem, cum quo Confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato corporali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa revertuntur eodem modo in sacristiam. In solenni verò colloeantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirùm Missale unum, seu duo, pro Epistola, & Evangelio cantandis, velùm longum pro Subdiacono, pelvicula cum urceolis, & manutergio, calix cum purificatorio, hostia in patena, palla, velum, bursa cum corporali. Calix autem erit in medio credentiæ, cætera hinc inde. *Hæc omnia debent coperiri velo oblongo usque ad terram undequaque pendente.*

13. Antequàm celebrans exeat è sacri-

stia

stia cum ministris, imponat (capite aperto) incensum in thuribulum, ministrante Diacono naviculam, & thuriferario thuribulum, cum benedictione. Thuriferarius autem portans thuribulum manu dextra, in annulum quidem majorem pollice immisso, annulum verò catenæ mediæ, sive operculi, annulari digito sustentans, & naviculam (illius scilicet pedem) sinistrâ manu tenens, ita ut pars, quæ aperitur, à parte exteriori sit, non pectus respiciat, præcedit ante omnes, sicut in sacris Processionibus. Diaconus, & Subdiaconus procedunt capite operto, unus post alium. Pares autem cum celebrante, si hic pluviali sit indutus pro asperſione aquæ benedictæ.

14. Acolythi debent esse pares staturâ, ut æqualia in motu sint candelabra: ferant autem eadem illi, ita ut qui à parte dextra incedit, apponat dextram nodo candelabri medio, sinistram pedi ejusdem & qui à sinistra incedit è converso sinistram nodo, dextram pedi. Si adsit Cæremoniarius procedit solus post Acolythos.

15. Candelabra cum candelis accensis collocantur in cornibus mensæ anterioribus, ut usui præsto sint Acolythis.

16

16. Birreta celebrantis (qui dat Diacono suum) & ministrorum, deponuntur à Cæremoniario extra credentiam, super aliquod scamnum, putà ubi sunt fessuri, vel in alio loco decenti.

17 Antequam celebrans incipiat confessionem, genuflectit, si in altari est tabernaculum SS. Sacramenti; vel si non est, caput profundè inclinat cruci: Ministri verò tam Diaconus, quàm Subdiaconus, & omnes alii etiam cruci quæ in altari est, genuflectunt in tota Missa, quando contigerit transire ante illam, quod expressè habetur tit. 4. rubric. num. 7.

18 Ad confessionem genuflectunt Acolythi, & Thuriferarius, prope credentiam; Cæremoniarius, si adest genuflectit ubi vult, à latere commodiori adfunctionem suam, cui neque stanti assignari potest certus locus in Presbyterio, ut plurimùm stabit à cornu Epistolæ.

19 Si dum celebratur solenniter in altaribus minoribus, contingat trāsire ante altare majus, vel SS. Sacramenti, fiat ut supra in Missa privata. Sed celebrans semper detegat caput, quia non gestat calicem, & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Ministros, qui eadem cum ipso præstare debent.

De principio Missæ, & Confessione faciendâ Tit. 3.

1. SAcerdos pro confessione facienda descendit in plano Capellæ.

2 Si celebraturus sit coram summo Pontifice, sistat se in infimo gradu altaris à cornu Evangelii, ante ipsum Pontificem, ubi genuflexus expectat benedictionem, quâ acceptâ erigit se, & stans aliquantum versus ad altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinale. Legato Sedis Apostolicæ infra fines suæ Legationis, Patriarchâ, in locis suæ jurisdictionis, Archiepiscopo in tota eiusdem Provincia, Episcopo in sua Diœcesi, etiam in Ecclesiis Regularium, & exemptis; stans in infimo gradu à cornu Evangelii, dato signo profundè eis inclinat caput, & versus ad altare incipit Missam. Minister autem in his casibus erit in cornu Epistolæ. Cum aliis Principibus, & Prælatis debet Sacerdos ita se gerere, ut eos quidem honoret, sed parciùs quàm prænominatos in rubr. Putà antequam accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, ut supra, sese illis inclinet capite tecto, profundè & profundiùs, pro dignitate personarum idem præstare poterit in fine Mis-

Missæ recedens ab altaris gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ.

3 Quemadmodum celebrans non debet quemquam advertere in alio altari celebrantem, etiam si Sacramentum elevet. Sic nec Ministri parati: non verò inferiores Ministri, qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

4 Cùm seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pectus, ità tamen ut sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat.

5 Benedicens aliquid in altari, sinistram ponit super altare, quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aëre teneri. Quod item servari debet, quoties præstandum est aliquid unicâ manu; v. g. volvenda sunt folia Missalis, vel aliquid simile agendum: tunc enim alia manus deponi debet, & nunquam unica manus suspensa teneri.

6 Non debet addi nomen Patroni, aut alicujus Sancti in Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

7 Cùm celebrans dicit *& vobis fratres*, *& vos fratres*, *Misereatur vestri*, convertitur paululùm versus ministros, in Missa solenni: & Ministri reciprocè cùm

dicunt, *& tibi Pater, & te Pater, Miſereatur tui*, inclinant verſus celebrantem. *Ad Miſereatur*, adhuc inclinati manent, ſed ad *Indulgentiam* ſtant: ſed in Miſſis privatis Sacerdos non convertitur.

8 *Signa crucis ſibi adhibent Miniſtri unà cum celebrante in tota Miſſa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De introitu, Kyrie eleyſon, & Gloria Tit. 4

1. OSculatur Sacerdos altare in medio, non à latere.

2 Ubi non ſunt reliquiæ Sanctorum (ex diſpenſatione Apoſtolica) in altari omitti debent verba, *quorum reliquiæ hic ſunt*, eoque caſu oſculum altaris fieri debet, ad ea verba, *indulgere digneris.*

3 In deoſculatione ſive altaris, ſive libri, ſive alterius rei nunquam producitur ſignum crucis pollice, vel manu ſuper id quod oſculandum eſt.

4. Cùm Sacerdos dicit *Gloria Patri*, convertere debet caput ad Crucem, non perſonam.

5 Oportet jungere manus in verbo *Amen*, in fine hymni Angelici, peracto ſigno crucis.

6. In Miſſa ſolenni, cùm Sacerdos aſcen-

cendit ad altare, Diaconus sinistrâ manu, Subdiaconus dextrâ, albam & vestem anteriorem celebrantis, paululùm elevant: & solus Sacerdos osculatur altare: *Ministri verò neque osculantur, neque tangunt, sed suo quisque loco genuflectit, & statim surgit: quod semper observent; etiamsi celebretur in altaribus, ubi non est Sacramentum sed sola crux cum imagine Crucifixi.*

7 Osculato altari à celebrante sequitur incensatio. *Nota quòd si quidpiam aliud misceatur cum incenso, major quantitas semper debet esse incensi, ut incensum diti queat.*

Regulæ servandæ pro incensatione faciendæ.

NAvicula datur thuriferario, Diacono ministranti sine osculis, Subdiaconus in hoc casu fiat à sinistris celebrantis: Thuriferarius verò sustentat annulum majorem, manu sinistrâ, & elevato altero annulo operculi, manu dextrâ, eademque manu complectentecatenulas circa medium earum, inter operculum & thuribulum, flexoque quasi genu dextro offert thuribulum æqualiter elevatum, ad naviculæ altitudinem, Celebranti.

Tum Diaconus parùm inclinatus versus celebrantem, dicit, *Benedicite Pater Reve-*

de, & osculatur cochlear, & manum celebrantis, ante, & post: at celebrans manum sinistram pectori admovet, & dextra sumit ter, & ter immittit incensum in thuribulum de navicula, dicens interim *Ab illo benedicaris, &c.* & depositio cochleari producens manu dextrâ signum crucis super thus, in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimittit naviculam in manu thuriferarii, qui eam accipit sine osculis, demissoque operculo, statim tradit thuribulum Diacono, qui dat illud celebranti, osculatâ priùs catenularum summitate, & manu illius dextrâ.

„ Nota pro faciliori intelligentia eorum „ quæ servari debent in incensatione, „ quòd altare bifariam dividitur, nempe „ in planitiem, seu mensam; & frontem „ seu faciem: planities est pars superior, „ id est, tabula altaris; frons verò anterior pars. Planities dividitur in partem anteriorem, & posteriorem; frons „ verò non dividitur, sed vocatur anterior pars simpliciter. Quælibet harùm „ partium tam̃ anterior, quàm posterior „ planitiei, & frons altaris incensari debent triplici ductu ab utroque latere, ut „ clariùs patebit, & præ oculis exhibebitur in imagine suppositâ. His præmis-

missis, cùm celebrans acceperit thuri- „
bulum à Diacono, factâ cruci reveren- „
tiâ profundâ, vel genuflexione Sacra- „
mento, eam ter incensabit nihil dicens „
neque in tota hac incensatione: & factâ „
iterum cruci reverentiâ, vel genuflexi- „
one Sacramento, incensat altare, non „
candelabra (quod benè nota) sed poste „
riorem planitiei partem. æquali distan- „
tia [prout distribuuntur candelabra] „
linea recta, à medio ejus, usque ad cor- „
nu Epistolæ: ubi demissa manu thuri- „
ficat illius postremam partem inferio- „
rem, mox superiorem, bis ducto thu- „
ribulo: & conversus ad altare elevans „
manum incensat ejus planitiem, seu „
mensam in parte anteriori, ter ducens „
thuribulum, linea transversali, quasi „
per semicirculos, usque ad medium: „
ubi factâ cruci reverentiâ, vel genufle- „
xione Sacramento, procedendo thuri- „
ficat aliud latus altaris, nempe, poste- „
riorem planitiei partem, triplici ductu „
lineâ rectâ, usque ad cornu Evangelii „
& pariter incensatâ inferiori, & supe- „
riori parte ipsius cornu Evangelii, du- „
plici ductu, adhuc stans ibidem, ele- „
vans thuribulum, ter incensat anterio- „
rem planitiei partem, linea transver- „

„ sali, quasi per semicirculos versusme-
„ dium altaris, ut fecit in cornu Epistolæ:
„ deinde manu aliquantùm demissa, in-
„ censat frontem, ter ducens thuribulum
„ dum procedit à cornu Evangelii, usque
„ ad medium altaris, & factâ cruci reve-
„ rentiâ, vel genuflexione Sacramento,
„ incensat similiter triplici ductu reliquâ
„ faciei partem usque ad cornu Epistolæ,
„ ubi reddit thuribulum ipsi Diacono.
„ *Subinde nota, quòd etsi pauciora sint*
„ *quàm sex candelabra, adhuc triplici du-*
„ *ctu thuribuli incensatur unumquodque*
„ *latus altaris. Nota præterea, quòd cùm*
„ *celebrans incensat, Diaconus, & Sub-*
„ *diaconus inserviunt hinc inde, elevando*
„ *planetæ eam partem, quæ est circa ejus*
„ *brachia, ut non impediatur; alterâ eo-*
„ *rum manu pectori admotâ.*

Si fuerint reliquiæ, ferventur, quæ in Missali notantur. Sed iis non inclinat caput celebrans ad differentiam crucis.

Notà, numeros sequentis imaginis sic facilè intelliges, quæ supra scripsimus de incensationibus.

Diaconus in accipiendo thuribulo à celebrante, osculatur primò manum ejus, tum catenularum summitatem, eumque incensat cum inclinatione capitis profunda

da, ante & post; cui nec modicum quidem celebrans caput inclinat,

Librum amovet de altari thuriferarius (si abest Cæremoniarus) & restituit statim quando nimirùm incensandum est cornu Epistolæ, seu Evangelii, tempore incensationis hujus, & oblatorum.

Quòd si adsit assistens pluviali indutus; ejusdem erit amovere librum. Subdiaconus autem ad incensationem celebrantis à Diacono sistit se contra cornu Epistolæ, neque cum Diacono caput inclinat celebranti.

Finita incensatione, redit in sacristiam thuriferarius; qui propterea non habet locum stabilem in Presbyterio.

Solus celebrans legit *Introitum*, non Ministri, qui tamen respondent & dicunt *Kyrie eleison*, in eodem cornu Epist. usque ad nonum.

9 Quando Diaconus, & Subdiaconus stant unus post alium, Diaconus se locat super secundum gradum, & Subdiaconus in plano Capellæ formantes lineam rectã.

10. *Quando Diaconus, & Subdiaconus ascendunt ad altare, faciunt prius genuflexionem in medio unde descendunt, sed non debent aliam iterum facere ad altare: & vice versa quando discedunt ab altari, ge-*

nuflectunt, sed nullam aliam faciant genuflexionem reversi ad loca sua.

11 Cùm celebrans dicit *hymnum Angelicum*, caput inclinant Minisiri cum eo & cum eodem se signant in fine.

12 Si sedendum erit, parato scamno oblongo, & decenter vestito, à latere Epistolæ, in plano capellæ, postquam celebrans dixerit secretò totum hymnum Angelicum, facta Cruci à celebrante inclinatione, seu genuflexione Sacramento & à ministris semper genuflexione, descendunt unus post alium, per breviorem viam, à latere Epistolæ, ad sedem paratam, in qua sedent cooperto capite: quod tamen aperiunt cum inclinatione ad verba ejusdem hymni, ad quæ inclinandum notatur in rubrica, parte secunda, tit. 4. num. 3. dum cantatur à choro. In fine verò non se signant rursus signo Crucis, quæ omnia, & in Symbolo, sunt observanda.

13. Sedet celebrans medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à ministris: stant Acolythi regulariter ad credentiam.

14 Reversuri ad altare, dimissis birretis procedunt unus post alium, per planum capellæ, & factâ in medio reverentiâ

tiâ altari, vel genuflexione Sacramento, ascendunt quisque ad locum suum, uno remanente post alium.

15 *Si sedendum non sit* [quod maximè decet coram Sacramento in altari exposito] *stabunt apud altare quasi pares, à principio, usque ad finem dicti hymni cantati à choro, & inclinabunt ut supra*, finitoque hymno, facta à Ministris genuflexione ibidem, descendunt ii ad gradus suos, ut unus stet post alium.

De Oratione Tit. 5.

1. PRæter extensionem & junctionem manuum, quæ præscribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiscum*, earundem elevationem addit Cæremoniale Episcoporum lib. 2. c. 8.

2 Qui utuntur perspicillis, nunquam deponant ea super corporale.

3 Dubitant non pauci de situ manuum, tempore orationum & Canonis, sed rubrica apertè docet, quod ita debent extendi ante pectus, ut palma unius manus respiciat alteram, digitis omnibus simul junctis, quorum summitas, humerorum altitudinem, distantiamq; non excedat. non igitur debent demitti ad pectus, vel infra pectus, sed ad humerorum altitudinem elevari.

De Epistola, Graduali, & aliis usque ad Offert. Tit. 6.

1. DUm signatur liber Evangeliorum, sinistra manus apponi debet eidem libro.

2 Signa in fronte, ore, & pectore fiunt pollice tantùm: *multi convertunt se ad crucem, vel versus Sacramentum initio Evangelii, sed hoc est præter rubricam.*

3 Si plures Prælati æquales intersint Missæ, nulli dabitur liber osculandus, nec etiam celebranti: si plures inæquales digniori tantum.

4 Tolerari potest illa consuetudo, qua defertur liber Prælato, continuante celebrante Symbolum; non autem tolerari debet altera, qua Prælatus osculatur librum, dicto Offertorio, cùm non dicitur *Credo*. Minister librum defert sine ulla reverentia ad Prælatum, sed postquam ille fuerit osculatus, libro statim clauso reverentiam illi debitam faciet; ille verò tantùm qui librum osculatur, dicere debet, *per Evangelica dicta, &c.* sunt enim verba osculantis propria, quæ ideò omisso osculo omittuntur, & in Missa defunctorum.

5 Ex decretis Congr. Cardinalium super negotia Episcoporum 22. & 28. Aug. 1589

1589. non defertur liber osculandus Vicario Apostolico, neque Comendatario, seu ejusdem procuratori ex decreto Sacr. Rit. Congr. 17. Sept. 1618. neque aliis à SS. Pontifice, Cardinali in loco sui Tituli, Legato infra fines suæ legationis, Patriarchæ in loco suæ juris dict. Archiepiscopo in sua Provincia, Episcopo in sua Diœcesi, & sine facultate Sedis Apostolicæ: Principibus autem magnis ex tolerantia, non autem inferioribus laicis, & illis alius liber deferendus est, & non idem ipse celebrantis, qui proprium eo casu semper osculari debet librum.

7 Quando in Symbolo celebrans dicit, *adoratur*, caput inclinat, sed non ad sequens verbum *conglorificatur*; in fine Symboli signat seipsum; ad verbum *Amen*, jungit manus.

In Missa solenni, Subdiaconus circa finem ultimæ orationis, comite Cæremoniario, procedit ad cantandam Epistolam. Comitatur autem Subdiaconum à sinistris ejusdem, quòd & alias facit, genuflectent cum eo unico genu, in medio altaris.

8 Cantari debet Epistola, juxta cornu altaris, ubi celebrans legit Epistolam, in plano Presbyteri

9 *Si inferior Subdiacono, cantare velit Epi-*

Epistolam, ne sacras induat vestes, sed superpelliceum tantùm.

Epistolâ cantatâ, Subdiaconus, facta iterum genuflexione altari in medio, redit ad celebrantem, & genflectens osculatur ejus manum, & abeo benedicitur, præterquam in Missis defunctorum: posteà idem Subdiac. defert Missale celebrantis ad cornu Evangelii; & ibi ministrat celebranti.

10 Diaconus defert librum Evangeliorum nullo comite [comes enim datur Ministris ad aliquid cantandum, aut quando exeundum est à Presbyterio] & collocat in medio altaris. *Interim notandum est, quòd celebrans non debet interrumpere Evangelium quod legit, ut ea præstet, quæ circa Diaconum sunt peragenda, sed hic expectet finem, & lecto Evangelio submissa voce, non osculatur librum celebrans, sed post Evangelium solemniter cantatum: at imponit incensum, ac benedicit ministrante Diacono naviculam, eo prorsus modo, quo in principio Missæ dictum est.*

11 Diaconus dicit, *Munda cor meum*, super primo altaris gradu altiori, in quo etiam versus celebrantem in latere Evangelii, non omninò conversus ad eum, petit benedictionem, qua accepta osculatur manum celebrantis.

Cùm

12 Cùm Diaconus petit benedictionem genuflexus, reliqui ministri stant (nisi coram Episcopo celebretur) quia eo casu omnes Ministri genuflectunt.

13 Cantari debet Evangelium versùs Aquilonem inter altare,& populum, quod idem est ac contra altare versùs populum & revera verba rubricæ,quæ alioquin pugnare viderentur invicem, non pugnant, sed locum & situm quasi medium indicant, ita ut Diaconus, neque totus sit contra altare, neque totus versùs populum,sed interutrumque faciem sistat suam.

14 Dum cantatur Evangelium, Thuriferarius stabit post Diaconum ad sinistrã ejusdem, & agitabit leviter thuribulum, elevatâ aliquantulum operculi catenulâ, ne ignis extinguatur.

15 Subdiaconus & Acolythi immobiles stabunt, neque capita inclinabunt unquam, multò minus genuflectent. Cæremoniarius post Diaconum stabit.

16 Subdiaconus defert librum apertũ ad sacerdotem, sine ulla reverentia, tam altari, in quo pater Sacramentum. quàm Sacerdoti, ob reverentiam sacri Evangelii: deinde clauso libro facit reverentiam utrique, & deponit librum super credentiam,Acolythi finito Evangelio deponunt candelabra sine mora. Dia-

17 Diaconus in plano medio ter incensabit celebrantem, qui coram Prælato suo, sicut non osculatur librum, sic non incensatur.

18 Si concio habenda sit, concionandum est dicto Evangelio.

19 Si celebrns velit concionarl, sedeat super scamno nudo in cornu Evangelii, capite tecto, aut sine casula in pulpito.

20 Si celebrans sit in altari dum cantatur à choro, *& Incarnatus est*, ad illa verba genuflectit cum Ministris, in superiori altaris gradu.

21 Diaconus solus eum debitis reverentiis, portat bursam corporalium sine comite, & it per viam breviorem ad credentiam, per longiorem ad altare; interim surgit Subdiaconus, & stans capite detecto, expectat adventum Diaconi, ut cum eo sedeat ut priùs, sed cùm accedit, celebrans, & subdiaconus, si ad altare sint, & non sedeant, paululùm secedunt versùs cornu Evangelii, ut Diacono venienti quasi medium altaris totum relinquant.

22 In Missa solenni, quam celebrans dicit sine Diacono & Subdiacono, dicit novies *Kyrie eleison*, in cornu Epistolæ, ut aliis Missis solennibus. Item, *humiliate capita vestra Deo*, sed versùs altare. D

De Offertorio, & aliis, usque ad Canonem. Tit. 7.

1. SUnt qui dicunt Offertorium expansis manibus, sed hoc est expressè contra rubr. quæ præcipit dici junctis manibus: alii dicunt submissâ voce contra rubricam.

2 Velum plicari debet à Ministro, & deponi prope tabellam secretarum ab eadem parte altaris, ubi calix, ne super corporale, aut extra illud remaneat non plicatum: quòd cùm neque à Sacerdote plicari convenire videatur, plicetur à Ministro; qui explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem pelviculam cum urceolis.

3 Si fuerint plures hostiæ consecrandæ in pyxide, Sacerdos dextrâ discooperit eam antequam accipiat patenam, eademq; collocat in medio corporalis, inter locum calicis, & tabellam secretarum, nec ideo debet eam elevare, sub prætextu oblationis, sed sufficit, si ad eam intentionem dirigat.

4 Minister tenere debet ampullæ partem inferiorem, ita ut Sacerdos eam possit per aurem seu manubriolum capere, debet item recipere eandem, manu sinistra, ut alteram statim minister ampullam

ma-

manu dextra: offerat autem ambas cum oſculis earum, non manus Sacerdotis, & cum debita reverentia, ſaltem inclinando caput, niſi Sacerdos de majoribus exigat genuflexionem. Sed & Sacerdos ipſe propriùs admoveat calicem ampullis, ita ut neque gutta cadere queat ſuper altaris mappam, & ſi guttæ vini, aut aquæ diſperſæ appareant intra calicem, tunc vel circumacto vino calicis uniantur, vel purificatorio abſtergantur.

5 Dum Sacerdos offert calicem, illum ita elevatum tenet, ut cuppa calicis non excedat oculos, neque ſit infra os.

6 Nota quòd illa verba rubricæ, *quod ſemper facit quando aliquid eſt benedicturus* ante, *veni ſanctificator*, intelliguntur tantùm de manibus expandendis, non de oculis elevandis, qui poſt conſecrationem defigendi potiùs ſunt inhoſtiam conſecratam, & item quando utraque manus eſt libera, nec earum altera eſt occupata ad hoſtiam tenendam, ſeu calicem: quod accidit paulò ante conſecrationem; neque enim deponenda eſt hoſtia, vel calix in eo caſu, ut manus jungatur ad illud verbum *benedixit*.

7 Ad formandas Cruces manu dextra, regula ſit, ut formentur duæ linæ, hoc mo-

modo † : non autem quatuor puncta ·.·. & lineæ illæ non excedant mensuram palmi communis manus. Item, transversa pars Crucis fiat manu quoque transversa, ex Innocentio lib. 5. cap. 1. non rectâ, qua ad abigendas à calice muscas utimur. Non igitur debent fieri in circulo, neque in varicatione digitorum. Sed nota, quòd dum præscribitur formanda Crux super utrumque, formari debet inter hostiam, & calicem, ita ut æqualiter altè fiat Crux à calice ad hostiam, & transversè super oram anteriorem pallæ, quæ calicem tegit, eò quòd media esse solet inter calicem, & hostiam.

8 *Si faciendæ sit oblatio populi, fiat dicto Offertorio ante oblationem hostiæ.*

9 Qui Missas novas celebrant, non possunt circuire Ecclesiam ad oblationem ex decrrto Sacr. Congr. Concilii Trid. Sess. 22. neque in fine oblationis debet dari benedictio, uti nec initio.

10 Antequàm Minister aquam fundat pro lotione manuum, priùs elevat paululùm manutergium ab altari, ut Sacerdos illud capere queat, & tenens pelviculam in sinistra, ampullam aquæ in dextra cum osculo ampullæ, & debitis reverentiis, fundit aquam. Repositâ deinde ampul-

pullâ aquæ, cum alia vini, in loco suo manutergium plicabit.

11 Versus *Gloria Patri*, ad Psalm. *Lavabo*, potest dici, cùm reditur in medium altaris, dummodo non omittatur capitis inclinatio.

11 Sacerdos non debet recedere à medio altaris, ut dicat orationes secretas, sed eas recitare in medio conversus ad librum. Hinc patet aptandum esse librum prope corporale, ut commodiùs legatur, non autem relinquendum eo loci, ubi dictum est Evangelium.

13 Ritus ter pulsandi campanulam cum aliqua distinctione, ad elevationem Sacramenti, decentior est, & congruentior, quam pulsandi continuatè, ter in quam, cum aliqua morula interposita scilicet cùm sacerdos adorat, cùm elevat & cùm reponit hostiam seu calicem.

14 Diaconus & Subd. dicto à celebrante *Oremus*, accedunt ad altare, facta priùs in suo quisque loco genuflexione.

15 Dum Subdiaconus accipit calicem de credentia, deponitur velum parum calicis, & relinquitur super credentiam, ut commodius portetur calix. Nota quòd Subdiaconus manu sinistra nuda tenet calicem, non autem cum velo pendente.

humeris, & per breviorem viam defert illum ad altare, & procedit comitatus ab Acolytho ampullas vini, & aquæ portante, qui eum sequitur, non præcedit; neque ab alio, quàm uno ex duobus Acolythis comitatur.

16 Diaconus dat patenam cum hostia, celebranti, osculando ejus manum: sed osculatâ priùs patenâ. Interim Subdiaconus extergit calicem purificatorio.

Esto regula generalis. Quotiescunque aliquid traditur celebranti, priùs osculanda est res, quæ traditur, deinde manus celebrantis; sed è converso quando aliquid accipitur ab eo, priùs osculanda est ejus manus, deinde res quæ accipitur. Quod semper servatur, præterquam in Missis defunctorum, & quando expositum est Sacramentum: in his enim casibus omittuntur prædicta oscula.

17 Si ad sint particulæ consecrandæ pro communione solenni, delata pyxide ad altare, paulò ante Subdiaconum, à Cæremoniario, seu Sacristâ, eam Diaconus aperit, & collocat super corporale, antequam tradat patenam celebranti, & eandem elevat parumper, dum hostiam offert, qua depositâ, & ipse deponit pyxidem, cooperit, & collocat post calicem.

Dia-

18 Diaconus manu sinistrâ, calicem per nodum tenens, accipit ampullam vini, de manu Subdiaconi, qui eandem accipit de manu Acolythi (uterque verò accipit sine osculis, nec ampullæ, nec manuum) & infundit vinum in calicem. Ampullam verò aquæ accipit Subdiaconus ab Acolytho sine osculis, & parum inclinatus ostendit celebranti dicens, *Benedicite Pater reverende*, & infundit aquã tum Diaconus dat calicem celebranti cum debitis osculis, & cum eo dicit, *Offerimus*.

19 Subdiacono tantùm datur patena tenenda, non verò aliis inferioris ordinis, etsi cantent Epistolam: quod ultimum prohibitum est fieri cum paramentis sacris. *Pars interior patenæ, Subdiaconum debet respicere*.

20 Celebrans dicens, *per intercessionem*, ter imponit incensum, & semel illud benedicit, in thuribulo, ita ut ad verbum *benedicere*, manu dextrâ producat signum crucis super thuribulum fumigans Diaconus, & thuriferarius ut initio Missæ, & Diaconus in hac incensatione retinere debet pedem calicis, dextrâ manu, ne cadat. At Sacerdos ter thuribulum super calicem & hostiam simul, in

mo-

modum Crucis. Crux autem fit etiam in hoc casu, non veluti per quatuor puncta, sed per lineas, ut sup. eod. tit. num. 7. Neque demittendum est thuribulum in formandis his crucibus, sicut in circulis sequentibus, in quibus thuribulum depressius ducitur, ita ut circumeat calicem. *Quod autem dicit rubr. bis ad sinistram, & semel à sinistra ad dextram, hoc intellige de dextra, & sinistra celebrantis.*

21 Celebrans non incensat Sacramentum, sed crucem; nisi Sacramentum sit expositum, quia tunc genibus flexis in supremo gradu, illud incensat. Diaconus amovet quidem calicem, dum crux incensatur, sed non extra corporale, si capax sit: Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil se movet. Thuriferarius verò depositâ naviculâ super credentia amovet de altari, & reportat librum, nisi sit assistens.

22 Diaconus incensat chorum, comite Thuriferario, qui præcedit, & incensantur omnes. In choro autem incensandi stare debent, quasi extra stallum, neque illi indecore inniti; se mutuò invitent, antequàm quilibet incensetur à Diacono, ut in Cæremoniali Episcopor. lib. 1. cap. 23. Celebrans nullo majore præsen-

sente, cui triplex ductus thuribuli debeatur, triplici ductu incensandus erit; eo præsente, duplici tantum ductu: Diaconus, Subdiaconus, & alii parati, duplici ductu, Canonici item duplici, Sacerdotes in choro unico ductu, cæteri sine mora. Inclinabit caput, qui incensat ante, & post iisdem usque ad Sacerdotes inclusivè, nisi ita multi sint, ut incensatio finiri non possit ante finem Præfationis, Diaconus incensabit omnes de Clero exceptis Acolythis, quos stantes apud credentiam incensabit Thuriferarius ante laicos de populo. Domini locorum minorum, de quibus in Cæremoniali Episcoporum, libro 1. cap. 28. nulla fit mentio, seu Magistratus, incensari poterunt à Thuriferario duplici, vel unico ductu, pro qualitate personarum, ii, videlicet, quibus proprium scamnum, seu sedes ab aliis distincta parari solet. Consuetudo locorum laudabilis in his attendi solet, ad pacem tum Cleri, tum laicorum conservandam in toto incensationis ordine, & ritu.

23 Thuriferarius incensat ter populum, primò in medio, deinde versùs latus Epistolæ, quod est dextrum populi, tertiò versus latus aliud, cum honoris signi

gnificatione ante, & post à Thuriferario adhibita.

24 Ministrant Acolythi celebranti in lotione manuum debitis, & cum quasi osculis ampullæ, & manutergii, ante, & post: sed stantes Acolythi, non genuflexi ministrant.

25 Ad, *Orate Fratres*, Subdiaconus respondet, *Suscipiat*, &c. sed celebrans tardiùs dicat secretas orationes, ut Diaconus opportuno tempore redire queat ad dicendum, *Sanctus*, &c. cum eodem: Cæremoniarius interim assistat libro, & folia vertat, quandiu Diaconus abest, nisi adsit assistens.

26 Paulò antequam dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, factâ in locis suis post celebrantem genuflexione; quam rursus faciunt dicto ab eisdem ultimo *Osanna in excelsis*.

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur à choro, nisi post depositionem calicis, etiam in Missis defunctorum.

28 Assistens non tenet manus junctas, sed folia Missalis vertit, & indicat quæ sunt dicenda à celebrante.

29 Ad *Sanctus*, campanas majores pulsare convenit, sicut in Missa privata, campanulam parvam quam pulsant aliqui, etiam

tiam in Missa solenni, & placet per alterum ex Acolythis, ut moneantur ij, qui majores pulsare debent campanas, & tempus ignorant eas pulsandi: quia longiùs absunt.

De Canone Missæ usque ad consecrationem. Tit. 8.

AD primum gestum, prima verba, *Te igitur*, sunt pronuncianda, neque dari debet gestus sine voce.

2 In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ.

4 Episcopus loci in quo celebratur, nominari debet in Canone, neque nominandus est Abbas exemptus loci, sed Episcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caveant regulares, ne in Canone nominent superiores suos, ut Antistes: quod vetuit Sac. Rit. Cong. 12. Nov. 1615.*

4 Dum Sacerdos facit commemorationem vivorum, in primo *Memento*, aliquantulum caput demittit, non ergo elevat oculos versus crucem, nec claudit, nisi fortè ad majorem animi compositionem neque defigendi sunt oculi in Sacramentum, si est in altari expositum, eò quòd in altero *Memento*, præscribitur capitis demissio, & oculorum: in utroque enim *Memento*, hæc capitis, & oculorum de-

missi

missio attendi debet ad indicandam humilitatem,

5 Nomina eorum, pro quibus Sacerdos orare vult, secretò nominet, id est, inclusâ pectoris cogitatione.

6 Hoc loco dicendum est de applicatione sacrificii: & quidquid sit de valore Missæ, qui dici potest infinitus in radice, sed ad impetrandum, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu: quia finitè de eo omnes, magis, vel minus, pro minori, vel majore devotione cujusque concurrentis ad Missæ sacrificium participant. Ex S. Thoma 3. p. qu. 79. art. 4. quatuor expedit Sacerdoti ut faciat.

Primum est, ut intendat prodesse omni meliori modo, ijs, de quibus Ecclesia expressè meminit in Canone, quibus DEus distribuat portionem sacrificii generalem, pro eorum capacitate, & devotionis mensura.

Secundum, ut provideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi debita, quam solus Deus novit, quanta sit. Et probabile est, eam posse dari à Sacerdote aliis nominandis pro eo titulo, quo importat pœnæ debitæ remissionem. Quo casu prodesse magis ijs, quàm si pro iisdem sequenti proximâ ratione, & modo celebraret: quia

certum est, participare Sacerdotem in majori quantitate de valore Missæ, quam alium quemlibet, qui eundem celebrare jubet, aut procurat.

Tertium est, ut suffragari intendat eo majori affectu, quo potest, & debet ijs, quibus tenetur, sive ex obedientia, sive ex titulo beneficii, sive legati, sive contractus rationabilis, sive promissionis, aut voti, sive congruentis eleemosinæ acceptæ, aut promissæ & ea prorsus ratione, quâ ijsdem tenetur ad Missam seu plures Missas. Si verò ij non egeant, aut fortè ex defectu gratiæ, non sint capaces sacrificii fructus; substituat statim alios actu, & secundâ ut ajunt intentione, alioquin fructus Missæ non applicatus, remanebit in Thesauro Ecclesiæ. DEus autem novit, quantum cuique illorum de fructu Missæ sit dandum.

Quartum est, ut aliis item prodesse intendat, sine prædictorum præjudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua DEus scit ipsum teneri, & eos specialiter nominatos Deo commendet, sive in ordine ad remissionem pœnæ cum sit satis factorium; sive ad gratiam acquirendam, & augendam, cum sit meritorium; sive ad deletionem culpæ, cùm sit propitiatori-

um

um; sive ad quæcumque bona spiritualia vel temporalia, quibus illi egent, & utiliora eis forent obtinenda, cum sit impetratorium; sive ad gratias agendas de obtentis, cùm sit eucharisticum; sive ad reddendum honorem ab illis Deo debitum, cùm sit latreuticum,

7 *Memento* est oratio privata: quare in ea admitti possunt in fideles, & excommunicati omnes ad eorum salutem procurandam.

8 In commemor. post *Memento* defunct. eadem ferè observet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex **institutо**, & intentione Ecclesiæ: deinde eos, pro quibus tertio loco teneri dictum est suprà: tertiò, alios chariores quos voluerit; & item illius animam defuncti, quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti commendandi sunt DEO, in ordine tantùm ad pœnarum remissionem.

9. Ad Orationem *Hanc igitur*, expandit manus Sacerdos, non super calicem tantùm, sed super utraque oblata, pollice dextro adhuc super sinistro, in modum crucis posito, sed de subtus, ut constat ex Actis Eccles. Mediol.

10. Si pyxidem collocaverit post calicem, retrahet eam priùs ad latus ipsius

calicis versùs cornu Epistolæ, ut super ipsas quoque particulas proferat verba consecrationis, quæ proferre debet stans quidem, & inclinato capite, sed retentis æqualiter pedibus in suppedaneo altaris; non dextro ultra sinistrum, reverentiæ causâ quasi deflexo.

11. Sacerdos genuflexus unico genu adorat hostiam, ut statim facilius surgere possit, quod fit & in sequentibus, neque cubitis super altare positis adorat, sed manibus hostiam tenentibus super altare retentis, & ita ut commodè ad terram usque genuflexio fiat, neque tamen videri hostia ab omnibus possit, sed abstineat omninò ab osculo hostiæ, quam statim elevat, & statim reponere debet, nec diu elevatam tenere.

12. In elevatione hostiæ digitos extensos jungat, & item imas partes manuum, ut solidius & decentius eam elevet, neq; eas dividat, nisi quando reponit hostiam; digiti verò prædicti non disjunguntur nisi post eorundem ablutionem inclusivè.

13. Minister paulò post Sacerdotem, ad ejusdem dextram genuflexus, supra altiorem gradum si plures sint gradus, manu sinistrâ elevat partem inferiorem posterioris planetæ, quam in medio accipit, sed

cam

eam deponens non osculatur uti nec accipiens.

14. Quod dicitur in rubr. *Sacerdos consecraturus accipit calicem juxta cuppam*, idem est ac si dicatur, capit nodum calicis qui est infra cuppam.

15. Quidam deponunt calicem, ut manus jungant, & benedicant; sed malè, quia non est deserendus calix ab ejusdem acceptione, sicuti nec describitur hostia ad illud verbum, *Benedixit*, donec fiat consecratio.

16. Antequam elevet calicem, dicat, *hæc quotiescunque feceritis*, &c. & dum reponit, pedi calicis non infigat osculum.

17. Ad elevationem calicis, tenet Sacerdos sinistrâ pedem, dextrâ nodum.

18. Cum elevatur hostia, eleventur etiam funalia, usque ad depositionem calicis inclusivè.

19. In Missa solemni, dum celebrans dicit, *quam oblationem*, Diaconus accedit ad ejus dexteram factâ priùs genuflexione, ubi est altare. Si adest pyxis cum particulis consecrandis, Diaconus eam detegit, & collocat prope hostiam ante consecrationem, facta cum celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco pristino, & antequam discooperiat calicem

cem consecrandum, cum celebrante priùs adorat cum genuflexione hostiam ab eo depositam super altare. Subdiaconus genuflectit supra infimum altaris gradum in medio post celebrantem, dum tenet patenam, sed dum non tenet eam, ter incensat in cornu Epistolæ, incenso non benedicto, nimirum cùm celebrans adorat, cùm elevat, & cùm deponit hostiam, vel calicem.

20. Facta consecratione, Diaconus redit ad librum, factâ iterum genuflexione in cornu Evangelii tantùm, ubi est liber, & assistit ut priùs, Thuriferarius verò redit ad sacristiam.

Nota quòd chorus genuflectit initio canonis & surgit post depositionem calicis. Stant autem omnes versùs altare in locis suis.

De Canone post Consecrationem, &c.
Tit. 9.

1. PAusat in *Memento*, defunctorum, non post lit. N. sed post verba, *somno pacis.*

2. Nòta, quòd verba, *Per eundem Christum Dominum nostrum.* ante verba, *Nobis quoque peccatoribus*, fit capitis inclinatio.

3. Dum Sacerdos pectus sibi percutit post

post communionem, hoc facit tribus digitis inferioribus, & ultimis, ne pollex, & index juncti, tangant planetam.

4. Duæ cruces, quæ fiunt inter calicem, & pectus, cum hostia consecrata, fiunt in eadem proportione, & altitudine, qua tres præcedentes, quæ fiunt à labio ad labium calicis: sed cavendum est, ne hostia tangat labium calicis, ne fragmenta inde fiant.

5. In Missa solenni, dum fiunt cruces à celebrante, Diaconus retinet duobus digitis manus dextræ calicem.

Regula generalis est, quòd Diaconus [non alii] cum celebrante genuflectente, genuflectat, si solus eidem assistit.

De oratione Dominica, & aliis usque ad Communionem. Tit. 10.

1. FRactionem hostiæ incipit Sacerdos à superiori parte: sed ex Ordine Romano præcidi debet particula ex imo hostiæ.

2. Minister daturus pacem, genuflectit ad dextram celebrantis: & dicto tertio, *Agnus Dei*, porrigit instrumentum pacis osculandum eidem celebranti; tum facta genuflexione accedit ad Prælatum, & alios, quibus idem instrumentum porrigit,

factâ tantùm reverentiâ post datam unicuique pacem. Velum quoque adhibebit colori Missæ conveniens, pro qualibet vice terget illud, antequam alter osculetur, si plures sint Prælati, aliis verò non tergat. Neque danda est pax hoc loco cuicumque, sed personæ, seu personis tantùm insignibus.

3. Dum Sacerdos signat seipsum hostiâ consecratâ, non debet movere patenam, sed hostiam tantùm, ita tamen ut non egrediatur limites patenæ, ne fragmenta cadant extra illam. Item cubitos super altare ponant in sumptione, ut in consecratione.

4. Dextra tantùm manu calicem movet, sinistrâ patenam tenens, quam non supponit calici, nisi cùm eum sumit.

5. Ille modus loquendi, *Accipit calicem infra nodum cuppæ*, non significat aliud diversum ab eo, quod supra aliis verbis dicitur, *Tenens nodum infra cuppam.* Sensus enim est: *Accipiens nodum cuppæ, qui est infrà.* Neque major est ratio, cur diversimodè capiatur calix in prædictis casibus: imò ad sumendum calicem, tutiùs & commodiùs tenetur calix inter nodum, & pedem illius.

6. Postquam Sacerdos communicaverit.

Mini-

Minister deferet ad altare, in cornu Epistolæ, ampullas in pelvicula, quas ministrabit, cum osculis & reverentiis debitis, & in fine, relatis iisdem ad locum suum, extinguet cereum, pro elevatione accensum.

7. Deceret ut vinum infusum in purificatione calicis, esset ejusdem quantitatis, qua fuerunt primæ species sanguinis; alioquin Sacerdos illud saltem intra circumagat, ut absumantur species; neque extra altare demittat calicem, neque digitis labia calicis, seu oris sui detergat, neque digitos lambat.

8. Sumi debet ablutio per eandem partem calicis, per quam sanguis Christi hausus est.

9. Calix est tantùm bis admovendus ori, non ultrà; nam stomachum moveret adstantibus, pluries quàm ter sanguinem, & bis purificationem sumere.

10. In purificatione vino & aquâ digitos abluit Sacerdos: nec potest quispiam purificare se aquâ tantùm sine vino, inconsulto Summo Pontifice; non obstante contrariâ quorundam consuetudine, quam abusum esse constat.

11. Utramque Sacerdos ablutionem sùa mit in medio altaris, caveat autem, ne

dum digitos purificatorio tergit, corporale commaculet, guttâ cadente è digitis.

12. Calicem, dum plicat corporale, collocat Sacerdos versùs cornu Evangelii.

13. *Velum velare debet totum calicem in anteriori parte, & poni sub bursa corporalium non supra sicut initio Missæ.* Caveant igitur qui sine velo celebrare solent; id enim pugnat & contra mysteria sacra, & contra rubricas, quæ eo utendum clarissimè docent.

14. Regulariter facienda est communio populi, postquam Sacerdos sumpsit sanguinem immediatè. Sed hodie quia plurimi exoptant finem Missæ, & eos tædet expectare alios, ut communicent, præsertim si multi sint communicandi, differri solet communio usq; ad peractam Missam; quod tolerandum videtur, si multi communicent, sed non si pauci. Celebrans autem post sumptionem sanguinis, calicem pallâ tegat, antequàm alios communicet. *Nota quòd communicandi manus in Crucis formam sunt componenda ex Synodo 6. Trullana can.* 102.

15. Sicut in Missa uno tantùm præsente, dicitur *Misereatur vestri*; ita etiam uni tantùm communicaturo, dici debet *vestri, vestris.*

16. Te-

16. Tenet Sacerdos particulam duobus digitis, paululùm elevatam supra patenam, seu pyxidem. ita tamen ut dextra manus adhæreat patenæ, seu pyxidi; neque nimium elevetur particula super pyxidem.

17. Verba autem hæc, *Domine non sum dignus*, dicuntur à Sacerdote, integrè, clarâ voce, & semper in genere masculino.

18. A solo Sacerdote sumi debet hostia semel exposita solenniter, post calicis sumptionem.

19. In Missis defunctor. non esset distribuenda Eucharistia: sed si distribuatur post sumptionem sanguinis, non debet dari benedictio.

20. Si in fundo calicis, unitæ vini species adhuc reperiantur post distributionem Eucharistiæ, sumi poterunt ante vini infusionem in calicem.

21. Si in altari remaneant particulæ usque ad finem Missæ genuflectat Sacerdos, quoties accedit, vel recedit à medio, vel transit ante Sacramentum: & cùm dicit, *Dominus vobiscum*, non vertit se ad populum in medio altaris, sed paulò propè cornu Evaagelii, ne terga versat Sacramento: & in fine, ibidem

dabit benedictionem, non perficiens circulum. Calix quoque in hoc casu, non erit collocandus in medio altaris; sed à latere Evangelii; neque plicabitur corporale, nisi repositò Sacramento in locum suum post Missam. Denique dicit Evangelium S. Joannis in fine Missæ, non signat a tare, sed seipsum tantùm. Dixi tantùm, *non signat altare*, quia si adsit charta, vel Missale, utrumvis signare debet.

22. Quid verò agendum à Sacerdote si fragmenta supersint, seu paucæ particulæ, peracta communione; Sacerdos eas sumat, dummodò pertineant ad eandem Missam. Quod constat ex tit. 7. num. 2. de defectibus.

23. Accedit etiam, quòd pyxis intra Missam sit purificanda, & eo casu purificabitur ante calicis purificationem, collectis nimirum in ejus fundo fragmentis omnibus diligentissimè, cum indice dextræ manus, & cum eodem indice sumi poterunt, admoto eodem linguæ; vel ad labium pyxidis fragmentis deductis, & ore eidem admoto, ita ut nullum remaneat fragmentum. Deinde infundi potest paululùm vini, quo circumacto intra pyxidem, & tergente indice, tota pars interior absterga-

gatur, quo hausto exsiccabitur pyxis interior undequaque purificatorio. Non debet deinde vacua pyxis tegi velo, sed panno lineo.

24. Cùm Ministri dicunt *Agnus Dei*, in Missa solenni, dextrâ percutiunt sibi pectus, sinistrâ infra pectus admotâ.

25. Subdiaconus dat pacem eisdem, quos Diaconus incensavit, & præterea Acolytho comitanti inclusivè, ut notatur in Gær. Ep. 1. lib. cap. 24.

26. Qui dat pacem, nemini inclinat cui dat pacem, nisi postquam dederit: qui accipit, inclinat caput danti, ante & postquàm acceperit. Item qui dat, dicit, *Pax tecum*, qui recipit, respondet, *& cum spiritu tuo*: amplectunturque se invicem, & appropinquant genas sinistras, sed qui dat, ponit brachia desuper, qui recipit, subter.

27. In unoquoque deinde ordine, primus dat pacem alteri subsequenti, & ille alteri, & sic deinceps, usque ad ultimum ejusdem ordinis, non præmissis invitationibus, quæ in incensatione tantùm fiunt. Clericis non nisi stantibus pax datur: laicis verò datur per instrumentum osculatum ab eo, qui pacem à celebrante immediatè accepit.

28. Or-

28. Ordo dandi pacem est idem qui de incensatione, sed per instrumentum datur singulis laicis: per osculum, primo cujusque ordinis, à Subdiacono illis laicis, quos Diaconus incensavit: ab Acolytho laicis aliis. Nunquam verò à Diacono alicui datur, ne quidem domino loci ex decr. Sacr. Rit. Cong. 5. Jul. 1614. Neque datur unquam cum patena, vice tabellæ seu instrumenti; quod prohibuit Pius V.

29. Subdiaconus ministrans ampullas non omittat osculationes, & reverentias debitas.

30. Acolythorum alter defert sine genuflexione ampullas ad altare, cum pelvicula, quas porriget sine osculis Subdiacono, & referet ad credentiam; alter portabit velũ parvũ de credentia ad altare in cornu Evangelii, ut subdiaconus eo deinde tegat calicem.

31. Si non redierit Subdiaconus, suppleat Acolythus in ministrandis ampullis pro calicis purificatione: quamvis in meditatione SS. Sacramenti, eam poterit celebrans adhibere moram, qua Subdiaconus redire queat, ampullas ministraturus.

32. Si fiat communio in Missa solenni, Diaconus cooperto calice cum palla, eoque posito paulò ultra medium corporalis,

lis, intra aram tamen, versùs cornu Evangelii, collocat in medio corporalis pyxidem. Quòd si extrahenda sit de tabernaculo, Diaconus extrahat cum genuflexionibus ante & post genu flexo interim celebrante, & aliis circa altare.

Diaconus in cornu Epistolæ stans, profundè tamen inclinatus dicit altâ voce *Confiteor*, manibus junctis. Celebrans, postà quam Diaconus cooperuit pyxidem, stat in medio altaris, facie versa ad Diaconum; Subdiaconus item post celebrantem stabit: cui dicto *Confiteor*, in eodem loco stans dicit *Misereatur & Indulgentiam*, prope medium altaris, facie item versa ad Diaconum, qui respondebit, *Amen*. Acolythi intereà ante medium altaris in superiori gradu genuflexi facie sibi invicem versa, Diacono verò, & Subdiacono ante linteum genuflexis (si sint communicandi) celebrans cum debitis genuflexionibus eos communicat præmissis verbis, *Ecce Agnus Dei*, & *Domine*, *non sum dignus*, cum reliquis cæremoniis, in Missa privata. Qui gestant intortitia, substituant sibi alios, donec communicaverint, neque accedant cum intortitiis ad celebrantem pro communione. Dum alios celebrans communicat, Subdiaconus stat à si-

à finistris celebrantis, Diaconus in cornu Epistolæ purificationem cum calice ministrat; iis, scilicet, qui de Clero sunt, non laicis, quibus purificationem dabit alter è Clero cum aliovase, aut vini, aut aquæ. Diaconus autem eo casu ad dextram celebrantis accedit. *Neque Ministri patenam teneant sub mente communicantium, quod ad Episcopos tantùm attinet.* Sacerdotes cum stola de collo pendente communicant ante altare, unà cum Levitis, & Clero; Laici verò, extra chorum. Facta communione; cum debitis reverentiis, Diaconus operit pyxidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim celebrante, & post eum Subdiacono, quibus deinde surgentibus, & repositio calice in medio altaris, detectóque, fiunt alia pro purificatione celebrantis. Si remaneat Sacramentum in altari, Ministri omnes præsertim Diac. dicturus, *Ite, Missa est*, observent, quæ supra celebranti sunt præscriptr, num. 21.

De Communione, & Oratione, Tit. 11.

1. SAcerdos manu dextra claudit librũ, ut pars libri clausa calicem respiciat.

2. Calix non traditur Cæremoniario, àquo neque comitatur in hoc casu Subdiaco-

aconus, qui tamen vadit & redit per breviorem viam, ut adsit ad orationem post Diac in loco suo.

3. Celebrans dictis orationibus non claudit librum, sicut à principio non aperuit, sed hoc relinquit Diacono, vel Cæremon.

4. Antequam Diaconus vertat se dicturus, *Ite Missa est*, genuflectit versùs altare, & postquam dixerit, redeat eodem modo, quo celebrans, & unà simul cum eo. Nota quòd celebrans non debet dicere submissa voce, *Ite Missa est*.

De Benedictione in fine Missæ, & Evang. S. Joan. Tit. 12.

1. SOli Episcopi & his majores (& Abbates qui utuntur Pontificalibus) ter populo benedicunt. Quod si ante se, & à tergo circumstantes habeat celebrans, puta Clerum in Choro, seu moniales, & populum ante altare; tamen semel tantùm benedicit, conversus ad populum, intentione directa ad omnes. Idem fiat quando Prælatus est in medio Capellæ, ut tantùm adstantes à latere Evangelii, actu benedicat, directâ intentione in alios.

2. Si libro non utatur Sacerdos, neque folio, in quo scriptum sit Evang: S. Joannis,

nis, signet altare: quòd si utatur libro, aut folio, signet in eo initium Evangelii, & eo casu [præsertim si est aliud Evangelium à communi] Minister deferat librum cum cussino ad cornù Evangelii, dum celebrans dicit, *Placeat*. In fine hujus Evangelii, sive S. Joannis, sive alterius, semper respondetur, *Deo gratias*. Non osculatur Sacerdos hoc Evangelium, quodcumque illud sit. Si usus est libro, claudit dextrâ, ita ut pars aperta libri respiciat cornu Evangelii, non calicem.

3. Regula generalis. Confessio, osculum Evangelii, & benedictio se invicem consequuntur respectu Prælatorum.

4. Extinguuntur candelæ primò in cornu Evang. deinde in cornu Epistolæ, ut statim Minister possit Missale accipere cum birreto Sacerdotis, sed non debent extingui, nisi post finitum Evangelium.

5. Caput apertum inclinat Sacerdos, cùm descenderit in planum capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti, genuflectit capite aperto. Quod declaravit Sac. Rit. Congr. 28. Aug. 1627.

6. Vestibus se exuit ordine retrogrado, nimirum priùs casulam deponit, deinde stolam, tum manipulum, exinde alia: & quæ à principio osculatus est, nunc eadem exuen-

exuendo se, osculetur in medio, nempe, fiolam, manipulum & amictum. Neque omittat in sacristia debitam reverentiam imagini, ut initio.

7. Lavet manus in fine Missæ, sed ablutionis aqua in locū mundū diffundatur.

8. In Missa solenni ad benedictionem celèbrantis, Ministri æqualiter distantes supra secundum gradum, Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris genuflectant versùs altare [nisi sint Canonici] & manu pingant sibi crucem, à fronte ad pectus, ut solent laici: cæteri quoque inferiores Ministri genuflexi manent usque ad finem benedictionis.

9. Ministrat Subdiaconus librum ad ultimum Evangelium. Diaconus autem stat quasi medius inter celebrantem, & Subdiaconum, aliquantò post celebrantem, & cùm dicit, *& verbum caro*, &c. vel quid simile, genuflectunt prædicti tres versùs librum, & non versùs crucem, aut versùs Sacramentum, quod multi perperam faciunt, nisi expositum sit Sacramentum.

10. Cùm discedunt (Acolythis præeuntibus cum candelabris) procedunt cooperto capite Ministri post debitam reverentiam altari factam, ut initio Missæ, unus post alium, manibus junctis.

11. In

11. In sacristia, reverentiâ factâ imagini ab omnibus, & celebranti à Ministris, deponunt omnes paramenta.

De his, quæ omittuntur in Miss. pro defunct. Tit, 13.

1. PSalmi cum precibus dici solitis pro præparatione Sacerdotis ante Missam omitti possunt; non autem omitti debent oscula crucis in amictu, manipulo, & stolâ induendis.

2. Quando celebrans incipit introitum, dextrâ signat librum, sinistrâ super Missali positâ.

3. Minister non osculatur ampullas, quas celebranti porrigit.

4. Si detur communio intra Missam, nulla datur benedictio, nisi ab Episcopis, ubi moris est.

5. Credentia vel nulla, vel simplex, cum linteo brevi, & candelis accensis.

6. Ad oblationem solus celebrans incensatur, non alii.

7. Subdiaconus ministrat à sinistris celebranti, in oblatorum incensatione, & ablutione manuum, cùm Diacono ministrat mappam ad tergendas celebrantis manus.

8. *Cùm Subdiaconus non teneat patenam, debet incensare Sacramentum in ejusdem elevat-*

levatione, & statim surgere, ut stet in medio, in suo loco.

9. Omittuntur oscula omnia in Missis defunctor. tam manus celebrantis, quàm rei quæ traditur.

10. *Dum celebrans deponit manipulum pro absolutione facienda, deponunt & Ministri, ut in casu simili tradit Cærem. Episcop. lib. 2. c. 17.*

11. Dum Subdiaconus defert crucem, deferat, sicut in processionibus, id est, ita ut imago Crucifixi terga vertat eidem Subdiacono & Clero sequenti.

12. Thuriferarius & alter Acolythus, qui defert aquam benedictam, præcedunt & crucem & alios Acolythos deferentes candelabra.

13. *Thus, & aqua benedicta, In exequiis sunt correlativa. Sed thuris benedictio fit hoc loco more solito, dicendo, ab illo benedicaris.*

14. Dum descendit celebrans de altari, habeat biretum in capite, deinde capite detecto se sistat inter altare & tumulum, seu lecticam mortuorum, absente corpore. Subdiaconus contra altare, id est, facie versa ad altare, ad pedes lecticæ seu tumuli: præsente verò corpore servetur Rituale Romanum de exequiis, pro va-

rio

rio defunctorum situ: non enim ad caput lecticæ imaginarium defuncti se sistit celebrans, sed ad verum caput. Ergo in Sacerdotum funere, præsente corpore variatur situs celebrantis, & Subdiaconi.

15. Caveat Sacerdos ne directè terga vertat Sacramento: idcircò secedat à medio aliquantulùm versùs cornu Epistolæ.

16. *Extra Missam dicuntur semper orationes manibus junctis: ille nùmque ritus extendendi manus est Missarum proprius.*

17. Oratio, *Absolve*, dicitur communiter etiam in absolutione Prælatorum, addito dignitatis titulo.

18. *Dum fit absolutio, si elevetur Sacramentum in aliquo altari, neque celebrans, neque Ministri genuflectant, ne sacra interrumpatur actio.*

DE IIS QVÆ ADDENDA sunt in Missa, quæ celebratur ad altare, in quo expositum est SS. Sacramentum.

APPENDIX.

I. IN primis illud notandum est, quòd pro exponendo Sacramento in altari pro initio quadraginta horarum, cantari debet Missa votiva de Sacramento (nisi infra octavam ejusdem, quia tunc festi-

festiva dicitur) cum *Gloria* unica oratione, *Credo*, & præfatione de Nativitate. Si verò accidat in festo primæ, vel secundæ classis, vel in Dominica privilegiata, in Collegiatis cantantur duæ Missæ, una de festo, alia de Sacramento, vel dicitur Missa de festo, aut Dominica cum oratione SS. Sacramenti.

2. In Ingressu Sacerdotis ad altare in quo patet Sacramentum, Ministri omnes cum celebrante debent genuflectere in plano Capellæ utroque genu. Factâ verò confessione, ascendunt ad altare, ubi deinceps genuflectunt unico genu, ut expeditiores sint; & celebrans dicit: *Oremus te Domine*, ut alias.

3. Incensatio altaris fit de more, stante Sacerdote, dum benedicit incensum: quod de more benedicitur, quia altare & celebrans etiam thurificari debent. Pro cruce, quæ adesse non debet, incensatur Sacramentum à celebrante super altiorem altaris gradum cum Ministris genuflexo. Neque Diaconus osculari quidquam debet in hac Missa, quod tradi debeat celebranti, neque manus celebrantis intraditione rerum ob apertam præsentiam Sacramenti. Inclinat autem celebrans genuflexus caput suum profundè, ante & post incensationem Sacramenti.

4. Cùm incensandus est celebrans, reddito thuribulo in cornu Epistolæ, ut moris est, descendit, & fistit se apud idem cornu facie versa ad populum, advertens ne dum movet se, terga vertat Sacramento; & ibi à Diacono è contrà stante in plano cappellæ incensatur. Quod erit observandum in altera incensatione ad Offertorium, & ibidem lavabit manus.

5. Accedens ad medium altaris, & recedens à medio, vel transiens ante medium toties quoties, semper genuflectit celebrãs unico genu, quod & Ministri observent.

6. Convertens se ad populum dicturus, *Dominus vobiscum*, seu alia facta genuflexione post osculum altaris, fistit se renibus versus ad Evangelii cornu; tum factâ iterum genuflexione in medio, redit ad librum, seu altare.

7. Diaconus & Subd. non omittunt tamen osculum manus celebrantis in fine Epistolæ, & ante Evangelium.

8. Si concionandum est à celebrante, fiat ab eo stante in cornu Evangelii.

9. In incensatione oblatorum benedicit incensum de more, & sine genuflexione incensat oblata, tum genuflexus, super altiorem gradum incensat Sacramentum. Hîc Diaconus non amovet calicem

licem de medio, quia nullum est periculum effusionis ejus.

10 Ad *Orate fratres*, non perficitur circulus, rursusque genuflectitur, quia redditur ad medium.

11 In benedictione populo danda, dicto *Omnipotens Deus*, genuflectit celebrans, & in latere Evangelii benedicit: non perficit circulum, neque in medio genuflectit, sed in eodem latere, conversus statim ad altare signat librum, seu tabellam Evangelii ultimi, non altare.

12 In fine Missæ recedit cum Ministris ab altari, cum genuflexione in plano Capellæ utroque genu factâ: vel si faciendа est processio, pro fine orationis publicæ; factâ prope altare genuflexione in medio, descendit extra cornu Epistolæ, ubi depositis manipulis à se, & à Ministris cum casula, induit celebrans pluviale, & cætera facit, quæ ad processionem spectant: quibus adde incensandum esse priùs Sacramentum, quàm deponatur de loco suo super altare.

13 In Missis privatis, eadem servari debent, demptis ijs, quæ sunt propria Missæ solennis: neque debet omitti illud, quod præscribitur de manuum ablutione extra altare.

Hic finem habes secunda partis Rubricarum.

PARS TERTIA RUBRICARUM

Quæ defectibus in celebratione occurrentibus remedia adhibet titulis decem.

De defectibus in genere. Tit. 1.

OPtima est divisio in defectus substantiales, & in accidentales. Substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Ministri. Accidentales multi esse possunt, neque ad certum numerũ possunt reduci.

De defectibus materiæ. Tit. 2.

REquiritur, ut panis sit triticeus, vinum de vite, materia præsens moraliter.

De defectu panis. Tit. 3.

1. UBi major est quantitas alterius grani, quàm tritici, non censetur panis triticeus. Amylum non est triticum simpliciter, sed triticum corruptum; & ideò non est legitima materia panis consecrandus ex amylo.

2. In

2 In fermentato nunquam licet apud Latinos consecrare, etiamsi urgeat necessitas alicujus in mortis articulo. *Suar. sect. 3. in fin. Vnum verò.*

3 Si panis cœperit corrumpi, conficiens graviter peccat.

4 Si celebrans ante consecrationem adverterit, hostiam esse corruptam, aut non triticeam, remotâ illâ aliam ponat; & facta oblatione, saltem mente conceptâ, prosequatur ab eo loco, ubi desiit, ex quo non est necesse eam elevare ante oculos super patenam, neque facere cum ea, vel super eam signum Crucis, sed eam simpliciter deponat super corporale, si id adverterit inter oblationē calicis, & cōsecrationem: si post consecrationē, imò post sumptionem illius hostiæ, idem faciat, & à consecratione (factâ oblatione, saltem mente conceptâ) nempe ab illis verbis, *Qui pridie*, &c. Si verò ante sumptionem adverterit, aut post sumptionem corporis, & sanguinis, sumat ad cautelam, aut ob reverentiam consecret: si autem sumpserit, nihilominùs sumat de novo consecratam: si post sumptionem sanguinis, apponi debet rursus novus panis, & vinum cum aqua, & facta prius oblatione, ut suprà, & consecratione, omissis aliis utrumque sumat.

5 Si hostia consecrata casu aliquo dispareat, & nequeat reperiri, alia de novo consecretur, incipiendo ab ijs verbis *qui pridie*, &c. ut supra. Quòd si id contingat miraculo, videtur tunc acceptare Deus sacrificium eo modo oculis nostris imperfectum; & ideo non est necesse in rigore, ut alia hostia consecretur. *Ita S. Th. p. 3. q. 82. a. 4. ad 3.* ubi tamen consulit, ut iteratò consecretur.

De defectu vini. Tit. 4.

1. SI vinum sit factum penitus acetum aut de uvis acerbis, seu non maturis expressum, non conficitur Sacramentum.

Vinum ex aqua miraculosum, est apta materia, imò vinum congelatum, dummodò possit resolvi adhibitis pannis calidis.

Si vinum cœperit acescere, fit Sacramentum, cum peccato tamen *S. Th. sup. ad 2.* Si sit mustum de uvis tunc expressum, ex necessitate conceditur, sed abstinendum est omninò ob irreverentiam, & indecentiam. *Suares loco cit. disp. 45. sect. 1.* Si non sit admixta aqua, vel admixta rosacea, aut alia hujusmodi, fit Sacramentum, sed cum peccato. *S. Th. q. 74. a. 7. ad 3.*

4. Si ante consecrationem sanguinis advertat aut vinum, aut aquam deesse, aut utrumque, debet statim apponere vinum cum aqua; & factâ oblatione ut supra, consecrare, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo*: si post verba consecrationis advertit vinum non fuisse positum, sed aquam; depositâ aquâ in aliquo vase, iterum vinum cum aqua ponat in calice, & consecret, ut supra: si post sumptionem corporis, vel hujusmodi aquæ, apponat aliam hostiam iterum consecrandam, & vinum cum aqua in calice, offerat utrumque, & consecret; & sumat, licèt non sit jejunus. Vel si celebretur in publico, ad evitandum scandalum; poterit apponere vinum cum aqua, & factâ oblatione ut suprà, consecrare, ac statim sumere.

5 Si quis percipiat ante vel post consecrationem, vinum esse acetum, vel alias corruptum, idem faciat. Eadem est ratio deficientis materiæ, ad sacrificium integrum: si tamen Sacerdos pergat in Missa, & ex ignorantia, vel inopinati casus perturbatione non observet, non per hoc mortaliter peccat. Ita Sa. verbo Missa num. 31.

6 Si celebrans ante consecrationem

advertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, benedicendo de more; tum proferat verba consecrationis: si post consecrationem id advertat, nullo modo apponat, ne sequatur corruptio Sacramenti pro aliqua parte.

7 Si materia quæ esset apponenda, nullo modo posset haberi; si id fiat ante consecrationem corporis, ulteriùs procedi non debet, si post consecrationem panis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius speciei, alterâ jam consecratâ: tunc procedendum erit, & Missa absolvenda; ita tamen, ut prætermittantur verba & signa, quæ pertinent ad materiam deficientem. Dixi, si nullo modo haberi possit quod intellige moraliter. Si enim difficillimo modo haberi posset, & notabilis inde orietur offensio populi, Missa erit absolvenda absque materia deficiente, sive hostiæ, sive vini.

De defectibus formæ. Tit. 5.

SI contingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in utraque, nempe cum mutatione sensus verborum consecrationis, iteranda est consecratio, ut perficiatur sacrificium: & si contingat id cognosci post sumptionem corporis, vel speciei non ritè consecratæ, iteranda con-

se-

secratio, appositâ materiâ, quæ non fuit consecrata, quia eadem est ratio ineptæ materiæ, & materiæ sine forma, imò si id contingat ex malitia Ministri mutantis formam, vel non habentem intentionem debitam; nihilominus debet post sumptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa, quam commisit, & reverenter supplendo: quòd si defectus accidat in utraque specie, & jam utramque sumpsit, non est quòd suppleat, quia sacrificium nullum fuit, neque suppleri debet, quod non est inceptum: & obligat tunc præceptum de non sacrificando, fracto jejunio. Ita *Suar. 3. p. disp. 85. sect. 1.*

De defectibus Ministri. Tit. 6.

EX parte Ministri requiruntur quinque Intentio animæ, corporis, & vestimentorum dispositio, tum dispositio in ministerio quoad occurrentia. Defectus circa intentionem est essentialis: circa reliqua verò est accidentalis tantùm.

De defectu intentionis. Tit. 7.

SI quis deluforiè profert verba consecrationis, non intendens conficere enormissimum patrat sacrilegium; & si fictionis pœniteat ante sumptionem, potest resumere formam, non ex vi præcepti faciendi sacrificium, quod nondum inceptum

ptum est; sed ex vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, & consequenter non perseverandi in fictione, nec sumendi potum, & cibum per modum Sacramenti, quod non est; nec dandi aliis occasionem adorandi merum panem, & vinum. Post sumptionem verò ficti Sacramenti, servetur quod diximus supra ex *Suar. tit. 5. prac.*

2 Si Sacerdos putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, sumat utramque. Ratio est, quia ambæ sunt consecratæ: cùm illud *Putans*, dicat tantùm privatam deceptionem, quæ non tollit intentionem debitam, quæ esse debet, & moraliter est circa hanc præsentem materiam. *Ita Suar. disp. 43. sec. 6.*

3 Si relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo reponat; si id fieri nequit, Sacerdoti ibidem celebraturo sumendam relinquat, decenter opertam super corporale: si neutrum horum fieri potest, in ipso calice, seu patena conservet quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur, quòd si non habeat, quomodo honestè conservet, potest eam ipsemet sumere.

4 Virtualis intentio sufficit, quæ est illa

illa, quam habet Sacerdos, cùm accedens ad altare intendit facere: quod hîc dicitur de materia ordinaria consecranda, in Missa intellige etiam, quando plures particulæ ponuntur à celebrante (vel ab alio ipso sciente) super altare, ut consecrentur, & in actuali consecratione, non recordatur illarum Sacerdos, sed ejus tantùm quam habet præmanibus: tunc enim omnes sunt consecratæ. *Navar cap. 25. num. 91.* Debent tamen esse præsentes intra aram, non extra eam, inquit *Suar. disp. 43. sect. 6.* Alias non æstimaret illas consecratas esse, sicut etiam existimat id totum in calice consecratum esse, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra, sed separatæ à toto, verisimilius putat quòd non sint consecratæ, ut pote non intentæ virtuali intentione, sed in casu, quo ponantur particulæ non consecratæ, ubi aliæ sunt consecratæ, erunt item eæ consecratæ post verba consecrationis *juxta placitum Possevini de Off. cur. cap. 2. num. 20.* Quod tamen non deberet fieri: sed si fiat, genuflexiones plures addendæ erunt ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter consecratas particulas.

5 Si pyxis non aperitur ex oblivione tempore confecrationis, fit tamen consecratio, *ex disp. 43. sec. 5.*

De defectibus dispositionis animæ. Tit. 8.

1. SI quis canonicè impeditus celebret' conficit quidem Sacramentum, sed peccat gravissimè. Et valor ille Missæ, qui est ex parte precum Ecclesiæ, omninò perditur *ex S. Th. pag. 3. q. 82. a. 7. ad 3.* Quòd si immineat mortis, infamiæ, aut scandali periculum, poterunt prædicti cum contritione celebrare. Ita *Azor. lib. 10. c. 31. q. 6.*

2 In duobus casibus licet sine confessione celebrare, urgente necessitate, & quando deest copia Confessoris. Necessitas autem urgens in his casibus erit; primò absolvendi inchoatum jam sacrificium ut perficiatur. Item necessitas alterius in periculo mortis existentis, pro quo communicando facienda est Missa. Item, si omittendo Missam, scandalum orietur. Dico, *scandalum*, non autem quædam populi admiratio, quæ sola non sufficit. Item, quando tenetur ex officio Sacrum facere, quam præsertim causam indicat *Trident. sess. 13. cap 4. can. 11.* necessitas igitur debet attendi, non commoditas.

3 Inopia verò Confessoris dicitur esse, quan-

quando verè non adest, qui absolvere à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos celebraturus; vel longiùs abest, quam adiri commodè queat. Item quando etsi Confessor adsit, timetur verè de eo, quòd non ob servatum sigillum, aut aliam ob causam grave damnum sequeretur celebraturo, tamen confiteatur alia peccata, tacito tantum eo, in quo est periculum, sicut etiam idem facere debet, si reservatum casum habeat, neque adire potest Episcopum, neque obtinere absolutionem Sed in iis casibus necessaria est contritio.

4 Si ante inchoatam Missam recordetur Sacerdos se esse in peccato mortali confiteatur, etsi oporteat exui sacris vestibus (citra scandalum intellige) si Missa est inchoata, & facilè potest Confessor accedere ad altare fiat. Verùm *S. Th. q 83. a 6. ad 2.* dicit tutius relinquere Missam, maximè in casu excom. ubi tamen indicat non esse præceptum, sed consilium deserere inceptam Missam, dum dicit *tutius esse*, & S. Bonaventura negat deserendam Missam, negatque etiam teneri Sacerdotem discedere ab altari, ut confiteatur; debet autem cùm primùm poterit, confiteri, ex Tridentino supra.

De defectibus dispositionis Corporis Tit. 9.

1. NOn jejunus post mediam noctem etiam post sumprionem solius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinæ, & quantumcumque modiciſſima quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt communionem, dummodò non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ: idem dicendum, si lavando os, deglutiatur stilla aquæ, præter intentionem: sed quantitas æquæ [vel vini, si lavet os vino] ita parva debet esse, ut permiscea-tur salivæ inseparabiliter. Ita *S. Thom. 3. p. q. 80. a. 3. ad 4.* Notat *Suar. disp. 68. sect. 4.* necessarium esse, ut manducatio præcesserit mediam noctem: nam si advertat Sacerdos post mediam noctem in ore reliquias cibi habere, & eas ex certa scientia deglutiat, violat jejunium naturæ, necessarium ad communionem: quod tamen Tabien. verbo *Communionem*, rejicit, ut scrupulosum.

3 Duo tamen non jejuno Sacerdoti conceduntur. Primùm ut possit sumere particulas, sive à se, sive ab alio consecratas, si nequeant consecrari sine majori irre-

irreverentia. Et licet multo tempore se detinuerit Sacerdos in distribuenda Eucharistia, potest adhuc tamen reliquias sumere, & vasa purificare, si distribuat conjunctim cum Missa. Alterum est ad supplendum sacrificium concedit *Tol. lib. 2. c. 1. num. 2.* celebrationem illi, qui omninò immemor cibi sumpti, aut potus, recordatur deinde post consecrationem se non esse jejunum, imò etiam ante, si scandalum immineat.

4 Si plures Missas in una die celebres, in unaquaque abluat digitos in aliquo vase mundo, & in ultima tantùm percipiat purificationem: prohibemur in priori Missa sumere calicis ablutionem; quamvis non sumi soleat ob nutritionem. Quare si prima sumitur ablutio, frangitur jejunium, & alia Missa celebrari non potest.

5 *In aliquo vase mundo debent ablui digiti, non in calice Missæ, ne vinum ablutionis sit deinde materia consecrationis.* Cæterùm hæc ablutio digitorum, si non sumatur à celebrante in tertia Missa, sumi debet ab alio, qui sit jejunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum, quæ fieri debet in Communione populi extra Missam.

De

De defectibus in ministerio occurrentibus. Tit. 10.

1. NUmerantur in hac rubrica num. primo, quatuordecim casus graviores, in quibus, ut plurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus 1. part. tit. 20. & 2. part. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia vel oblivio.

2 De rebus an sint benedictæ, nec ne, non tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt usui amplius, comburantur.

3 Si Sacerdote celebrante violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluvionis, vel ruina loci, ubi celebratur: ante consecrationem dimittatur Missa, post verò omissis omnibus aliis acceleret sumptionem Sacraméti.

4 Si Sacerdos ante consecrationem graviter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Miss.: si post consecrationem vel alterius, vel utriusq; speciei per alium expleatur ab eo loco ubi ille desiit, & in casu necessitatis, etiam per non jejunum. Si prior inchoaverit tantummodò formam sanguinis, alter eandem integram proferet: si verò nesciatur

atur, ubi defierit, incipiatur à, *simili modo* vel si consecravit utramque speciem, incipiatur ab, *Unde & memores*: si dubitatur de consecratione hostiæ, incipiatur à canone; & sub conditione mente retentâ consecret, vel aliam (quod melius est) consecret, & priorem sumat post sumptionem sanguinis.

Non tantùm non jejunus potest explere hanc Missam, sed etiam excomunicatus, & irregularis, dummodo cesset scandalum.

5 Si sacerdos hujus modi infirmus possit communicare, & non sit alia hostia consecrata, ille, qui supplet Missam, dividat hostiam, & partem præbeat infirmo.

6 Si semiprolatâ formâ Corporis obiit Sacerdos, Missa non debet suppleri, quia nulla est consecratio.

7 Si semiprolatâ formâ sanguinis, alter prosequatur Missam, & super eundem calicem repetat integram formam incipiendo à *simili modo*: vel posset super alium calicem præparatum integram formam proferre, & hostiam primi Sacerdotis & sanguinem à se consecratum sumere, ac deinde calicem semiconsecratum ante ablutionem; qui calix, super quo semiprolata fuit forma sanguinis, adorandus est sub conditione.

8 Dato novo casu, quòd obierit post sumptionem hostiæ tantùm, tunc alter sumat tantùm sanguinem, qui remansit.

9 Si quis extra casus necessitatis prædictos, utrasque species non sumpserit, gravissimè peccat.

10 Species à fulmine tactæ venenatæ censentur, & ideò licet earum sumptionem omittere, & alias consecrare earum loco.

11 Si post oblationem hostiæ appareat notabiliter fracta, altera subsituatur (factâ oblatione illius) sed post ablutionem, prior jam oblata sumatur.

12 Si hostia dilabitur in calicem, nihil est reïterandum. Quòd si non fuerit madefacta sanguine, signa consveta fieri debent, cum parte non madefacta; sed si tota fuerit madefacta, omnia sunt quidem dicenda, sed omittenda signa, & sumendæ utræque species signando se cum calice & dicendo, *Corpus, & sanguis, Domini nostri* &c.

13 Si sanguis congeletur, debet liquefieri adhibitis pañis calefactis, vel aquâ ferventi, dummodo in calicem non intret aqua; quòd si nullo ex his modis possit liquefieri, poterit digitis comminui, & in particulas redigi, ut sumi possit, ut de-

docet *Suar. diſp. 85. ſect. 1; verbo Tertiò.*

14 Si aliquid de Chriſti ſanguine ceciderit, primò ſerventur quæ rubrica præſcribit hoc titulo, num. 12. Secundò advertendum eſt, multa eſſe antiquata per hanc rubricam, ex iis, quæ Pius hac de re ſtatuerat; cujuſmodi ſunt abſciſſio veſtium, & combuſtio: intra altare combuſtorum repoſitio, ſumptio lotionis. Pœnæ quoque non ſunt in uſu, ſed imponendæ ſunt à ſuperiore, nec ullam tenetur Sacerdos ſubire, niſi impoſitam. Tertiò, aliqua adduntur in rubrica, de quibus Pius non meminit, ut quando cadit ſuper veſtes Sacerdotis, pannum, & tapete ſubſtratum, nempe quòd hæc debeant ablui, lotio in Sacrarium projici. Quòd ſi cadat ſanguis ſuper barbam, barba debet pluries ablui, & lotio in Sacrarium projici.

15 Si Sacerdos evomat Euchariſtiam, ſi ſpecies ſacramentales integræ, vel in aliqua particula haberi poſſunt, reverenter ſerventur, vel ſumantur (niſi nauſea fiat) & ſimiliter fiat, ſi à mure rodantur, aut ex Euchariſtia vermes generentur; ea verò quæ tales ſpecies contigerunt, vel comburenda, vel purificanda ſunt.

16 Accidere poteſt caſus, in quo vo-

mi-

mitus potest esse, & licitè voluntarius, nempe quando monitus est Sacerdos de speciebus à se sumptis quod sint venenatæ

17 In casu dubio hostiæ consecratæ, quæ reperitur apud veneficum, seu sacrilegum, aut circa altare ubi proximè fuit celebratum, aut quando particula patenæ parti posteriori ita fixè hæret, ut subeat suspicio de consecratis in præcedenti Missa particulis, eam unam esse posse; in his casibus nulla solennitas est adhibenda luminarium, sed hujusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reservanda, & sumenda in aliqua Missa ante calicis ablutionem. Quòd si fortè talis sit, ut nauseam pariat, servanda est decenter, donec corrumpantur species, & comburantur.

18 Si fragmentum consecratæ hostiæ ita parvum sit, ut nequeat discerni, & ceciderit super linteum aliquod; pluries lavetur linteum ejusmodi, sed non est necesse, quod comburatur.

19 Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis, ut *Gloria in excelsis*, *Credo*, *Commemorationem de Sancto*, & *ejusmodi*, & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi; commemorationem autem de Sancto debet

bet addere inter orationes secretas, & potest, licèt inter Collectas eam omiserit. Si verò aliquid omittas de rubricis secundi ordinis, quæ respiciunt ritum servandum in celebratione Missæ, de suo genere mortale est, nisi levitas materiæ, aut inadvertentia excuset: quia Concilium Tridentinum sess. 22. & Pius V. in Bulla Missalis expressè præcipiunt observari ritus hujusmodi. Graviùs autem est, si quid addatur, quam si omittatur. *Ita Suar. disp. 84. sect. 2.*

20 Non facit contra rubr. qui officium recitat aliud, Missam deinde dicit more Ecclesiæ, in qua celebrat: ubi fortè dicitur *Credo*, *vel Gloria*, quæ non dicuntur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem, pro ratione festi. Intellige tamen, quæ dicimus, de Missa pro omnibus approbata: non Missæ certis Regularibus concessæ tantùm, putà de Sanctis Ordinis eorum, aut aliis, quæ non habentur in Missali Romano, non possunt ab aliis dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesiis, ex decr. Sac. Rit. Cong. 19. Novēb. 1622. Neque à Capellanis sæcularibus propriis Ecclesiis Monialium, quæ Romano non utuntur Breviario. Quo casu Missam quidem proprii Capellani recitabunt

bunt de Sancto, de quo Moniales officium, sed cum Miss. Rom. ut in proprio, vel in Communi Sanctorum, eadem Sac. Rit. Cong. ita decrevit 20. Novemb. 1628. Si nulla est Missa in Miss. Rom. quæ concordet cum officio Monialium, putà de nomine Jesu, de spinea corona, & similibus, eo casu Missam de circuncisione Domini, seu Missam de Cruce, vel passione recitare poterunt.

21 Quòd si quis adderet, vel detraheret ex Cæremoniis, etiam devotionis causâ, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter, quia in bulla Pij V. dicitur, *ne præsumat Ita Molina in instruct. Sacerd. tract. 3. cap. 11. §. ult.*

22 Si inchoatâ Missâ veniat Episcopus aut eo major, aut Princeps, neque alia Missa celebrari possit; si ante consecrationem veniant, poterit Missa repeti à capite: quod idem potest fieri etiam ultra primam vicem, si major causa superveniat.

23 Missa potest interrumpi, & discontinuari, ob aliquam causam, putà concionem, publicationes edictorum quæ fiunt à Parochis, vel ad confessionem audiendam moribundi, custoditâ, si opus est, interim ab alio Eucharistiâ, vel ad

ma-

ungendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest; non autem interrumpi debet paulò ante communionem, ut Sacerdos audiat apud altare, etiam brevem confessionem alicujus communicaturi.

24 Accidit aliquando, in Missæ ministerio offerri Sacerdoti particulam consecrandam pro communicando laïco, oblatione jam facta; quo casu potest consecrari, oblatione ejusdem mente concepta non tamen remotiùs ab oblatione hostiæ, putà jam cœptâ præfatione; sed eo casu si necessitas adsit, poterit dari laico pars hostiæ consecratæ. *Ita Suar. 3. par. disp. 65. sect. 2.* cum Palud. & Sylvestro, quos ibidem citat.

APPENDICES

De rubricis præceptivis, & directivis.

APPENDIX I.

RUbricæ præceptivæ obligant sub mortali; directivæ non item, nisi ex contemptu omittantur.

1 Quando in rubricis habetur hæc vox *gravissimè*, seu *graviter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale, seclusâ oblivione, ignorantia culpabili, & inadvertentiâ, quæ culpam diminuunt.

Sed

Septies autem nabetur, cùm de defectibus Missæ agitur. 1. Si non in azymo conficitur Sacramentum in Ecclesia Latina. 2. Si vinum cæperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de uvis tunc expressum; vel si sine aqua, aut cum aqua non naturali fiat sacrificium. 3. si in forma adderet aliquid celebrans, quod significationem non mutaret. 4. Si celebret suspensus. excomunicatus, degradatus, irregularis, vel quomodocumque canonicè impeditus. 5. Si celebret in peccato habens copiam Confessoris. 6. Si non habens copiam Confessoris, sine contritione in peccato mortali celebrat. 7. Si integra Sacramenta non sumpserit extra casus à rubrica Missalis concessos, hâc parte tertia, tit. 10. n. 4.

2 Quando materia rubricæ pertinet ad integritatem Sacramenti, seu sacrificij, ejus omissio est peccatum mortale. Ejusmodi sunt quæ de pane, vino, aquâ, intentione, formâ, sumptione utriusque speciei, sunt præscripta, quæ omnia sub mortali sunt observanda. In forma quoque illud *enim*, non potest sine peccato mortali voluntariè omitti.

3 Hæ rubricæ sunt præceptivæ, in quibus concordant Doctores, eas esse de

re gravi, ut de loco celebrandi non prohibito, de ara consecrata, de lumine, de hora celebrandi, de dispositione animæ, & corporis, jejunio, scilicet, à peccato mortali, & à cibo, de ministro, de Missali lib. de calice, patena, corporali, & palla, de Canone integrè & secretè recitando, de prima purificatione cum vino, de numero, munditia, integritate, & benedictione vestium Sacerdotalium.

4 Rubricæ quædam sunt strictioris juris, in Missis Conventualibus Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum; quia æquiparantur horis canonicis, imò verò sunt horarum quasi finis, ad quem diriguntur horæ. Ejusmodi est rubrica de concordia Missæ conventualis cum officio. Inter collegiatas autem adhuc est disparitas, nam Collegiatæ regulares tenentur ad horas canonicas & Missam in choro, ex vi regulæ tantùm, & consvetudinis interpretantis regulas. At sæculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges Pontificias in choro servandas.

5 Propè præceptivæ sunt eæ rubricæ, de quibus disputant Doctores, an obligent sub mortali: cujusmodi sunt de matutino, & laudibus ante Missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis.

6 Dubiæ sunt reliquæ; de principi auroræ, & fine meridici, de Gruce in altari, de pedibus calceandis, de veste talari, de pileoli usu, à quo concedatur extra canonem, de orationibus ante Missam, ad vesles, & post missam, de Missa privata ad arbitrium sine causa, de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesiis, de votiva, vel de Requiem in festo duplici, & diebus prohibitis, de orationibus additis secretò dicendis ex devotione celebrantis, in quibus omnibus, Doctoribus utrinque disputantibus, rubricis tamen magis adhærendum videtur.

7 Illa rubrica est de re gravissima, quæ habetur *part.* 1. *tit.* 3. *num.* 1. nimirùm: *In feriis quadragesimæ, quatuor temporum & vigiliarum, si duplex, aut semiduplex festum, vel dies octava occurrat, in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur duæ Missæ.* Et nota, quòd ambæ cantari debent Choro præsente: nec sufficit, si altera dicatur privatim, absente Choro. Quod ita strictè observandum censet Sacra Rituum Congregatio, ut die 16. Maji. 1626. decreverit, non posse omitti alteram ex duabus Missis cantandis, ob celebrationem Capituli Canonicorum

corum; & iterum; hoc idem die 16. Jan. 1627. asseruerit, ne duæ Missæ, etiam ex necessaria negotiorum causa, & Capitulari omittantur. Sed rubrica non obligat Collegiatas Regularium, ubi nulli sunt Canonici, sed Collegiatas tantùm Canonicorum.

§ Reliquæ rubricæ sunt directivæ tantùm, & non obligant sub mortali, nisi sequatur contẽptus, aut scandalum.

De Missarum oneribus.

Missarum onera ad 5. revocari possunt.

Ratione { Loci, Temporis, Ritus, Officij, aut beneficij, Stipendij.

1. R*atione loci*, tenetur Sacerdos sacrum facere in certo altari non impeditus legitimè, si testator, aut alius, locum celebrandæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter, quia non implet legem testatoris, quam neque hæredes mutare possunt. Non tamen tenetur ad restitutionem, si alibi celebret. Potest tamen Episcopus aliquando ex justa causa, si nequeat in eo altari celebrari, concedere, ut alibi celebretur

2 Qui tenetur celebrare in altari privilegiato pro defunct. & alibi celebrat cum numismate, v. g. S. Caroli, quo anima liberari potest à purgat. peccat mortaliter, quia non servat pactum, & præterea quia non est ita certum de numismate, an sit benedictum; ac de altari, an sit privilegiatum.

3 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione sacrificii, nullo modo potest accipere stipendium ab alio, ut illi applicet sacrificium liberum, quod expressè vetuit Sacr. Conc. Trid. Cong. Quod notent Canonici, & Curati, qui tenentur Missam Conventualem, seu parochialem, in propriis Ecclesiis celebrare, ratione Canonicatus, aut Rectoriæ: quia ad eam tenentur ratione beneficii: secùs quando ex mera consuetudine, aut ex statuto Canonicali. ad majorem Ecclesiæ decorem Missas privatas celebrant, non ratione beneficii, neque Capellæ, neque legati, neque salarii, qui soli quatuor tituli prohibentur. Et de Parochis, quòd quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possint manualem eleemosynam accipere, censuit expressè Sac. Cong. Conc. 1. Sept. 1626

11. *Ratione temporis*, quia vel nunquam vel

vel sæpiùs, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat, quàm debetur.

1 Qui *nunquam* celebrat, graviter peccat, & in anno ter saltem, aut quater quilibet celebrare tenetur, ex Trid. sess. 23. de refor. c. 14. Parochi sepiùs tenentur, ut populus Missam audiat.

2 Qui sæpiùs in die celebrat, graviter peccat. Excipe casus sequentes. 1. in die Nat. Domini. 2. in casu supplendi sacrificij. 3. quando Sacerdos pauper, qui nullum potest habere Vicarium, præest duabus Ecclesiis, in quibus uterque populus solet audire Missam. 4. quando pauci sunt Sacerdotes, & multi Catholici in locis infidelium, & hæreticorum. In his postremis licèt bis, & ter celebrare (si opus est) omissa ablutione calicis: in aliis casibus olim licitis, non licet amplius.

3 Contigit *tardius* celebrarè cum p. m. quando notabiliter differtur sacrificium: putà ad impetrandum aliquid à Deo, & Missa dicitur elapso necessitatis tempore, quo casu tenetur Sacerdos ad restitutionem. Item, quando ita multæ Missæ acceptantur, ut longissimo tempore fit opus. Cui malo provisum est dec. Sac. Cong. Concil. Trid. 21. Junij, 1625. quo

prohibetur singulis, ne eleemosynas novas accipiant, nisi oneribus impositis anteà ita satisfecerint, ut nova suscipere valeant. Qua tamen in re eadem Cong. declaravit, posse nova Missarum onera suscipi (etsi oneribus jam susceptis non satisfecerint) dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere. Si tamen tribuens eleemosynam pro novis oneribus sciat impedimentum, & consentiat, eo casu poterunt nova onera suscipi post alia quamprimùm persolvenda. Comprehenduntur etiam in hoc decreto privati quique Sacerdotes.

Transgressores hujus specialis decreti, non tenentur ad pœnas appositas in prædicto decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, cessantque omnia privilegia, quibus indulgetur, ut certâ Missarum celebratione, vel anniversariorum, vel quibusdam colectis, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat; ita ut si tempore hujus decreti satisfuerunt multæ Missæ celebrandæ, celebrari distinctè debeant. Qui verò obligatur ad celebrandum in festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in seq. fer. Neque intelligendus est testator de festis

dupli

duplicibus, aut semidupl. quando simpliciter dicit, in festis, sed in festis de præcepto, aut consuetudine pro servitio populi.

4 *Citiùs* celebrando, peccatur anticipatâ applicatione sacrificij, nempe incertâ, pro eo, qui postea eleemosynam dederit cum suspensione effectus sacrificij. Quod expressè vetuit Paulus V. die 5. Novemb. 1605. Potest tamen Capellanus prævenire tempus celebrationis & anticipatè celebrare Missas antecedente hebdomadâ, quas ex obligatione celebraturus erit in sequenti pro certa intentione.

5 *Rariùs* denique celebrando peccatur, quando quotidiano quis obligatur sacrificio, per se, vel per alium faciendo, & uno die per hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: secùs si uni tantùm est impositum onus quotidianum, ut per seipsum impleat: nam hoc intelligi debet, salvâ honestate, & decentia, ratione cujus vacare potest à Missa celebranda semel in hebdomada, hoc est, potest semel non celebrare, non autem potest semel pro alio applicare sacrificium.

Qui verò impeditus infirmitate non facit quotidianam Missam, ad quam tene-

tur, excusatur, neque tenetur ad supplementum, nisi ultra mensem ægrotet. Et item, si reliquo anni tempore diligens fuit in obeundo suo munere, & nisi infundatione Beneficij aliud expresse statuatur.

III. *Ratione vitus* accidunt peccata in oneribus Missarum, quando promisit Sacerdos Missam vot. vel de Requiem, (maximè si cum juramento per instrumentum promisit,) & aliam dicit. Sed hoc limitandum est, quando Sacerdos non afficitur majori devotione in Missa de Sancto vel de feria, excepto festo duplici, Dom. & aliis diebus in quibus prohibentur Missæ vot. & pro defunctis: quia si majori afficitur devotione in Missa de Sancto, vel de feria, potest Sacerdos illam dicere loco vot. aut pro defunctis: inde enim oritur valor accidentalis Missæ ex opere operantis, quod compensatur etiam cum lucro fructus Missæ vot. aut pro def. nec erit necesse dicere in prædictis casibus collectam de vot. seu pro defunct. Applicatio namque sacrificii fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa consecratione.

IV *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccari in oneribus Missarum. Nam Episcopi, & Parochi tenentur aliquando ap-

applicare sacrificium pro suis ovibus, ex Trid. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri, nempe in præcipuis solennitatibus Domini, & Dominicis dieb. aut saltem semel in hebdomada.

2 Regularis graviter peccaret applicando sacrificium contra rationabilem voluntatem sui Prælati, aut sacristæ ad id deputati.

3 Quilibet Sacerdos ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem sacrificii, quàm suprà diximus esse Sacerdotis propriam, accepto ob eam stipendio, tanquam pro integra Missa, si verò fiat hæc applicatio ex charitate, est probabile.

4 Convenit adhuc *Ratione Officij*, ut ille, qui supplet inchoatum ab alio sacrificium, conformet se cum primo Sacerdote in applicatione ejusdem sacrificii, quia accessorium sequitur naturam principalis.

V. Demùm *Ratione stipendii*, multis modis peccatur.

1 Qui accipit plura stipendia justa, taxata scilicet, vel lege, vel consuetudine, à pluribus petentibus singulis unam Missam, pro se distinctè, & unam facit pro

iis omnibus, peccat ex communiori sent. Fraxinellus sect. 4. concluf. 1.

2 Qui ab uno accipit plura stipendia pro pluribus Missis, & unam tantùm celebrat, peccat eodem modo: ex eodem ibidem.

3 Qui procurat stipendium justo pingvius pro una Missa, (nisi celebrandum sit in loco distanti & incommodo) peccat & tenetur invitè danti restituere: neq; sufficit titulus paupertatis, quia facta est Ordinatio in Sacerdotem Titulo Beneficii, aut patrimonii sufficientis ad victum. Ex Bonac. de Euch. disp. 4. q. ult. pun. 8.

4 Qui stipendium justo pingvius accipit pro Missa, quam, deinde minori stipendio, quàm sit justum, facit ab illo celebrari, peccat, neque item si det illi stipendium justum [retinens sibi quod est supra justum] tutus est in conscientia, quia Sac. Cone. Trid. Cong. declaravit eleemosynam majorem solitâ dari, tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti, nec ullam illius partem ab ullo retineri posse. Immò eadem Cong. permittendum non esse ait, ut Ecclesiæ, aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, ullam utcumque minimam portionem reti-

ne-

neant, ratione expensarum, quas subeunt in celebratione Missarum, nisi cùm Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in usus earundem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendiis justis pro duabus Missis, unam tantùm celebrat, applicando uni sacrificium ut propitiatorium, alteri ut impetratorium, peccat? quia uterque totum Missæ fructum prætendit.

6 Quia à pluribus stipendia minora justo recipit, ut ex iis, constituto justo stipendio, unam Missam celebret, peccat: quia ex dec. citato, tot Missæ dici debent, quot sunt eleemosynæ datæ, etiam incongruæ, & exiguæ, sive ab uno, sive à pluribus dentur: quod præcipitur ibi sub obtestatione divini judicii, sub peccato mortali, & cum obligatione restitutionis, revocatis quibuscumque privilegiis.

7 Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare Missam, tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se, congruam eleemosynam, secundùm morem civita-

tis, vel provinciæ, nisi in fundatione Beneficii aliud fuerit cautum.

8 Ubi nullum statutum est stipendium à testatore, vel alio, pro certo numero Missarum, eo casu statuere debet Ordinarius, non autem hæres, aut alius, & juxta morem civitatis.

9 Caveat unusquisque ab onere perpetuo Missarum suscipiendo, sine licentia Episcopi sui, vel Generalis Vicarii, si sæcularis sit, aut Generalis, seu Provincialis, si Regularis, danda in scriptis, & gratis, alioquin sæcularis ab ingressu Ecclesiæ erit eo ipso interdictus; Regularis autem pœnam privationis Officii, & perpetuæ inhabilitatis ad Officia, votisque activæ, ac passivæ absque alia declaratione incurret, ex citat. decret.

10 Ad hæc, ut ibidem dicitur, amoveantur capsulæ ab Ecclesiis cum inscriptione eleemosynæ pro Missis, ne fideles hac ratione frustrentur, neque exponantur in die commemorationis defunctorum pro eorundem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

11 Neque acceptorum multorumonerum reductio, moderatio & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullæ, ex eod.

cod. decr. veruntamen si in ipsa Beneficii erectione cautum fuerit expressè, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderari; declaravit eadem Sac. Cong. licere adhuc Episcopo id præstare. Quare neque in Synodis Diœcesanis, neque in Capitulis Generalibus fieri possunt amplius reductiones Missarum, olim concessæ à Conc. Trid.

Et ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem, seu desvetudinem abeant, Superiores locales cujusque Monasterii, Conventus, ac domus Regularis curare, atque efficere tenentur, sub pœna privationis Officii, vocisque activæ & passivæ ipso facto incurrenda, ut in perpetuum sexto quoque mense, id est, fer. 2. post 1. Dom. Adv. & fer. 6. post octav. Corporis Christi, prædictæ Ordinationes in publica mensa perlegantur.

Hactenus de tertia parte rubricarum Missalis, jam verò ad ultimam transeamus.

PARS QUARTA

De rubricis per Missale sparsis.

MIssale dividitur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3 Commune Sanctorum. 4. Missas pro defunctis & 5. Benedictiones variis in fine ejusdem. Proprias unaquæque pars habet rubricas à Generalibus distinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. revocabimus.

De rubricis Missarum in Adventu. Tit. 1.

MIssa Domin. Advent. infra hebdomadam non habet *Alleluja*, quando fit de feria; quia feriæ Advent. sunt veluti vigiliæ Nat. Domini.

De quatuor temporibus Adventus. Tit. 1.

JEjunium hyemale fit in 3. hebdomada Advent. in Sabb. legitur Evang. Dom. 4. sequentis, sicut Introitus; Graduale, & Communio in feria 4. præced. ne scilicet officium Dom. proprium contingat eo anno

no omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & festis sequentibus Tit. 3.

1, SI vigilia Nat. venerit in Dom. 4. ejus Evangelium non legitur in fine Missæ vig. tum quia sufficienter lectum in sabbatho præcedenti, tum quia non fuit lectum in Officio.

2 Si vigilia Nat. venerit in Domin. Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictæ aspersionem, quia eo die non jejunatur. Si verò dieb. infra hebdomadam, Miss. dicitur post Nonam.

3 Purificatorio non est tergendus calix, nisi in fine 3. Missæ, neque omittendæ sunt preces. quæ in purificatione calicis, & digitorum ablutione, recitari solent. Memento quoque ut in vase, non in calice fiat purificatio digitorum ex dictis tit. 9. num. 4. Verùm in 1. Missa solenni hausto diligentiùs sanguine, Subdiaconus deferet calicem sine purificatorio ad credentiam de more; indéque alius in sacristiam, ubi suppositio corporali, decenter servabitur usque ad 2. Missam solenniter, seu privatim, celebrandam, in cujus initio, ut alias, collocari poterit su-

super credentia, deficcatâ jam, ut creditur, quacumque vini specie. Hæc Rom. praxis.

Celebraturus 1. Missam in media nocte jejunus esse debet per horas circiter 6. ex congruentia. Quod si celebraturus sit ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima consvetudine, verè non dispensatur in jejunio necessario ad Missam, ideò à pridiana media nocte jejunet, neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Et eo casu si in 1. Missa noctis sumeret purificationem, imò & cibum ante mediam noctem, posset celebrare 2. & 3. Missam Nativitatis Domini.

Probabilem & securam sent. putat Suarez 3. part disput. 80 sect. 4. posse in nocte hac celebrari 3. Missas privatas simul post mediam noctem, quia nullo jure prohibetur, quod certum est, si causa adsit majoris numeri Sacerdotum, vel minoris numeri altarium, vel si minùs commodè celebrare possunt. Qui unam tantum dicit Missam, dicat 3. cujus Oratio concordat cum Officio.

Prima Missa non potest dici separatim ab aliis de nocte, nisi cum Matutino solenniter de more cantato.

3 In Missa Sancti Stephani, legitur Evan-

Evangelium de Abele protomartyre totius mundi.

4 In festo Sancti Joannis præfat. dicitur de Nat. quia maximæ dignitatis est hæc octav.

5 Festum Innocentium non admittit cantica lætitiæ, quia descendêre in limbum. In Domin. verò & octava dicuntur.

6 In vig. Epiphaniæ legitur Evang. anticipatè, quod accidit postridie Epiphaniæ.

7 Epiphania continet plura miracula, stellæ Magorum, Baptismi Christi, aquæ in vinum mutatæ, & quinque millium satiatorum.

8 Post Evang. publicatur Pascha, ex Conc. Aureliano 4. can. 1. ut proximè determinetur Dom. Septuag. quæ est prima dies ex mobilibus.

9 Si contingat Dom. infra oct. Epiphan. in præcedenti sabbat. celebrari, duas tantum orat. in Missa admittit.

10 In die octava celebratur præcipuè Baptismus Christi, ut patet ex Evangel.

De Dominicis post Epiph. usque ad Septuag. Tit. 4.

1. POst Epiphan. variatur Introitus cum suis accessoriis, Gradual. Offer

Offertor. & Commun. in primis tantùm tribus Dominicis.

2 Secundæ Dominicæ Missa dicitur semper ante Septuag. saltem in sabb. vel alio die præced. ut congruo tempore legatur Evangelium de aqua in vinum mutata, quod est initium miraculorum Christi.

3 In ultimis tribus Dom. 4. 5. & 6. Introitus, & accessoria sunt eadem, quæ in Dom. 3. quia sunt Domin. vagæ, & sæpius transferuntur post Pent. quo casu mutuantur Introitum, & accessoria à Dom. 23. post Pent.

De Dominicis à Septuag. usque ad fer. 4. Cin. Tit. 5.

I. A Numero dierum, vel à numero hebdomadarum sumitur harum Dominicarum denominatio. A numero dierum quidem jejunii, quia Quadragesima habet 40. dies abstinentiæ. Quòd si velis numerare tantùm veri & proprii jejunii dies demptis Dominicis, erunt 36. cui idcirco additi sunt 4. dies à feria 4. Cinerum ad Dom. 1. ut jejunium Quadraginta dierum Christi perfectè imitaremur. Quod secuti alii, qui in cœna Domini & in Sabbatho Sancto non jejunabant, à Quinquagesima cœpêre jejunium: Alii idem

idem obſervare volentes demptis Dom. & fer. 5. [quæ decreto Melchiadis exceptæ fuerant à jejunio] à Sexageſima jejunio initium dederunt. Alii denique demptis etiam Sabbat. ex Conſtantinopolit 6. c. 55. à Septuageſima jejunium ſunt exorſi. A numero verò hebdomadarum denominationem ſumit harum Dom. Rup. Abb. l. 4. c. 2. illaſque ordinat uſque ad 4. Domin. Lætare, quæ eſt paradiſi propria quædam imago, ut patet ex Evang. & toto officio; unde adhibentur dalmaticæ ad Miſſam, pulſantur organa, & alia fiunt in ſignum lætitiæ. Septuageſima (inquit ille) dicenda eſt quia per 7. hebdomadas ad illam Lætare pervenitur: Sexageſima quia per ſex, Quinquageſima quia per 5. Quadrageſima quia per 4. hæc ille.

2 Si Septuageſima venerit ante Purificationem, 2. & 3. orat. non mutantur, ita ut 2. ſit de Virgine, cujus partus adhuc celebratur: idem fiat in Sexageſima, & Quinquageſima.

In feriis omittitur Tractus.

3 In collecta Sexageſimæ occurrunt duo præter regulas ordinarias. Alterum eſt, quod dicitur collecta de S. Paulo ſine collecta de S. Petro; alterum eſt, quòd licèt

cèt in prima collecta fiat mentio de S. Paulo tamen in oratione *A cunctis*, adhuc fit de eodem commemoratio, contra illud, quod habetur 1. part. tit. 9. num. 15. de Missa votiva Apostol. quæ excludit orationem, *A cunctis*.

De feria 4. Cin. usque ad Dom. de Passione Tit. 6.

1. CIneres debent esse aridi, non in modum lutilita decrevit Sac. Rit. Congregatio 13. Maji, 1603.

2 Præparentur thuribulum, navicula, & vas aquæ in angulo altaris.

3 Finitâ Nonâ Sacerdos indutus pluviali violaceo cum Ministris indutis quidem, sed sine dalmaticis (in præcipuis Ecclesiis cum planetis) in minoribus Alba amictis sine manipulis ex Gærem. lib. 2. cap. 17. procedit de sacristia ad altare. Acolythique tantùm præcedunt cum candelabris accensis. Ministri pares celebranti procedunt (quia habet pluviale) ad benedicendum cineres in vase aliquo posito in cornu Epistolæ; ita ut vas sit inter Missale, & cornu. Celebrans osculato altari accedit ad librum, ubi stans utrumque Ministrum (quod debet servari quandocumque est cum pluviali) legit Ant. *Exaudi*, &c. tum dicit Orationes manibus junctis

stis: & dum benedicit manu dextrâ Cineres, Diaconus elevat â dextris fimbriam anteriorem pluvialis, deinde impositio incenso in thuribulo de more benedicto, ministrantibus in benedictione Diacono, & thuriferario aspergit ter in medio, à dextris, & à sinistris cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis, & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cum osculis tradit celebranti. Celebrans autem postquam asperserit ter, adolet incenso. Deinde dignior Sacerdos ex clero accedens ad altare in suo habitu chorali sine stola, stans imponit in formam crucis cinerem celebranti, stanti dicens. *Memento homo*, &c. stat autem celebrans facie versa ad populum, capite inclinato, Si verò non adsit alius Sacerdos, non debet Diaconus imponere Sacerdoti cineres, sed ipsemet celebrans genibus flexis coram altari, sibi ipsi eo casu imponat, quasi à Christo illos recipiat; at dum accepit ab alio, illi statim digniori Sacerdoti primò cineres imponit, deinde Ministris paratis genibus flexis, tum aliis stans aperto capite, & Diacono tenente à dextris ejus vas cinerum.

4 Aperto capite distribuit celebrans cine-

cineres, candelas; & ramos, ex dec. Sac. Rit. Cong. 18. Julii 1626.

5 Veniunt alii cum debitis reverentiis altari, & celebranti, ante & poſt, manibus junctis. Clerus accedit quidem ad gradus altaris, ſed populus congruentiùs recipit extra gradus ad cancellos: fœminis autem non ſupra velum, ſed ſupra capillos dantur cineres, ſi fieri poteſt commodè. In fine diſtributionis ante orat. *Concede*, terget digitos celebrans, in angulo altaris cum aqua, & mica panis.

6 In feria 5. Dominicæ 3. habetur collecta de Sanctis Coſma & Damiano, tacito cognomine martyrum, quia de ijsdem ibi fit mentio, titulo tantum ſtationis, ſed inde neque in officio, neque in orat. *A cunctis*, in prop.ia eorum Eccleſia, omitti debet conſueta commemoratio eorumdem tamquam martyrum inter ſuffragia, & tamquam Titularium Eccleſ. prop. In reliquis feriis nihil occurrit novi declarandum.

De Dom. de Paſſione, & Hebdomada majore. Tit. 7.

1. IN primis veſp. Dom. de paſſione velantur cruces & imagines (hoc eſt ante veſp.) velum autem non debet habere ſecum aliam imaginem, & illud velum

lum, quo teguntur cruces, sit potiùs violaceum, quàm nigrum, nequaquam album.

2 In benedictione Ramorum Sacerdos procedit ad altare ut sup. in die Cinerum iisdem Ministris eodem modo indutis: statim atque pervenerit ad gradus, Acolythi deponunt candelabra super credentia: is verò facit aquæ asperſionem, sed Ministri induti in hoc casu portant manipulos, quia cantaturi sunt Epist. & Evang. factâ asperſione ascendit ad altare, quod osculatur in medio, & deinde accedit ad librum in cornu Epistolæ, in quo commodiùs ponuntur Palmæ & rami, quam in medio altaris. His ita dispositis, Sacerdos stans in cornu Epistolæ dicit *Dominus vobiscum*, sed non vertit se ad populum, neque deducit manus, sed junctas eas tenet etiam ad *Oremus* & Orat. & ministri pares sunt cum celebrante hinc inde, ut in benedict. Cin. sup. Subdiaconus cantaturus lectionem in loco solito eadem facit, quæ pro Epist, Missæ, in cujus fine osculatur manum Sacerdotis, sed non defert librum ad cornu Evang. quod legit celebrans, si velit in cornu Epistolæ, & resumit (si eâ utitur) planetam plicatam Subdiaconus,

3 Non

3 Non discedit celebrans à cornu Epist. omnia fiunt etiam à thuriferario prout ad Evang. Miss. diximus p. 2. tit. 6. num. 5. Post hæc benedicuntur Rami. Sacerdos stans in cornu Epist. dicit *Dominus vobiscum*, orat. & præfat. manibus junctis assistentibus hinc inde Ministris, cum quibus dicit *Sanctus*. Cùm autem benedicturus est Ramos, Diac. elevat fimbriam pluvialis anteriorem. Celebrans verò dum dextrâ signum Crucis facit, ponit sinistram super altare. In orationibus nihil est detrahendum, neque mutandum; licèt benedicantur Rami aliarum arborum non Palmæ, aut Olivarum Rami. Circa finem ultimæ orat. Acolythorum alter accipit de credentia vas aquæ benedictæ cum aspersorio, & unà cum thuriferario accedit ad celebran. propè Diaconum.

4 Celebrans ponit incensum in thuribulum more solito; deinde acceptô aspersoriô de manu Diaconi cum solitis & debitis reverentiis: aspergit autem ter, id est, in medio, à dextris Ramorum, & sinistris eorum, dicendo submissa voce, *Asperges me*, versum illum tantùm, & deinde adolet incenso eô modô quo aspersit nihil dicens. Diaconus autem in aspersione, & incensatione, elevat fimbriam plu-

pluvialis, rursus celebrans in cornu Epistolæ addit quæ sequntur in Missali.

5 Completâ benedictione dignior ex Clero accedit ad altare, & dat Ramum stāti celebranti, stans in suo habitu, & sine stola, cum osculo Rami ab utroque facto, non manus. Deponit uutem celebrans Ramum suum in manu Acolythi, & aliis aperto capite stans distribuit. Diaconus â sinistris ejus ministrat eidem Ramos, eos tantùm osculando, depositò interim suo Ramo super altare. Alter Acolythus ministrabit Ramos Diacono, sine osculis. Canonici non osculantur manum celebrantis Canonici. Si populus est multus, poterit alius Sacerdos mitti, qui distribuat laicis: sed Ordo Rom. à celebrante distribui jubet.

6 Postea fit Processio. Et 1. celebrans ponit incensum in thuribulum ministrante Diacono, & thuriferario cum benedictione de more. In processione præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante, ut quasi viam sternat Crucifixo sequenti, vel quasi Christus trahat post se sequentes in odorem unguentorum suorum. Deinde Subdiaconus paratus (non alius quàm is qui cum Diacono ministrat celebranti) defert Crucem inter Acolythos, & prædicti 4. nempe thurifer. Subdiac. cum 2. Acolyt.

lythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos, ut faciliùs gestent alia. Sequitur clerus per ordinem, ultimò celebrans cooperto capite & cum Ramis in manibus suis tam celebrans, quàm Diaconus.

7 In reversione processionis 2. vel 4. cantores intrant in Ecclesiam, & clauso ostio flantes versa facie ad proceſſ. incipiunt, *Gloria, Laus*, &c. & de cantant 2. primos versus. Sacerdos verò cum duobus Acolythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos, ut faciliùs gestent alia. Sequitur clerus per ordinem, ultimò celebrans cooperto capite, & cum Ramis in manibus suis tàm celebrans quàm Diaconus.

7 In reversione processionis 2. vel 4. cantores intrant in Ecclesiam, & clauso ostio flantes versa facie ad proceſſ. incipiunt, *Gloria laus*, &c. & decantant 2. primos versus. Sacerdos verò cum aliis cooperto capite repetit eosdem. Postea Subdiaconus percutit semel imam partem portæ cum ima parte hastilis, quâ apertâ intrat processio, & Subdiaconus accedit ad altare; ubi deponit Crucem prope credentiam, si Missa sequatur solennis.

8 Deinde celebratur Missa, & Rami te-

RCA-

nentur manibus, dum cantatur Passio, & Evang. celebrans autem dum legit in cornu Epist. Pas. Palmam tenere debet sinistra manu: idem & Ministri faciant.

9 Passio cantari potest à tribus Diac. in eodem pulpito, vel in tribus pulpitis ad majorem commoditatem, in cornu Evangelii, in plano capellæ, qui 3. Diaconi induti amictu, alba, cingulo, stolâ diaconali violaceâ, & cum manipulo ejusdem coloris, procedunt de sacristia hoc ordine ut qui Evangelistam refert, librum deferat ante pectus, & sit primus, quem sequitur ille qui turbam; postremò qui Christum. Omnes manibus junctis. Factis autem debitis reverentiis altari accedunt ad cantandum, medium locum relinquentes agenti personam Christi & dextram Evangelistæ. Romæ communior usus est, ut Evandelista medium teneat locum, & illius dextram ille qui Christum repræsentat: & in capella Papæ unus tantum adhibetur liber, in quo tres cantores singillatim cantant, quæ cantare debent, quo fit, ut Evangelista, qui plus aliis cantat, medium teneat locum. Alii adhibent 3. libros, ut commodiùs cantent. Non probatur illa distributio Passionis inter celebrantem, & Subdiaconum, ita ut celebrans vice Christi

loquatur, & Subdiac. turbarum. Si desint Ministri, solus Diaconus cantare debet totam Passionem, & partem finalem ejusdē addito deinde ministerio Subdiaconi, & Acolythorum, ut fit ad Evangelium. Notæ illæ † C. S. significant Christum, Chronistam, & Synagogam, vel Christum cantorem, & succentorem.

10 Non petitur benedictio, neque luminaria deferuntur, neque thus adhibetur. Omnis autem solennitas in tanta mœstitia tollitur; & in fine tantùm more solito tanquàm ad Evangelium Missæ petitur benedictio, incensatur liber, qui & osculandus datur celebranti initio postremæ patris, cum ejusdem incensatione, in fine etiam respondetur, *Laus tibi Christe*, quæ item (exceptâ incensatione libri, & celebrantis) servanda erunt in Missis privatis. vide iuf. tit. 9. num. 5.

11 Ad legendam Passionem in Missa privata non extinguuntur luminaria in altari.

12 In fine Missæ legitur Evang. variè, nimirum in Missis priv. Evang. Palm. In Missa sol. Evang. S. Joannis, & in iis privatis, quæ immediatè sequuntur benedictionem Palmarum, idem Evang. Sancti Joannis.

13 Si

15 Si processio extra portam exire nequeat: fiat circum Ecclesiam; & quod ante portam præstandum erat, fiat in vestibulo ante ingressum capellæ majoris.

14 Si cantores desint ad cantandum Pass. eo casu Diaconus solus Missæ cantet totam, & eâ finitâ redeat ad altare, ac reliqua faciat pro patre postrema, ut sup.

De feria 5. in Cœna Domini
Tit. 8.

1. CRux, quæ in altari est, velo tegatur albo.

2 Ministri accipiunt dalmaticas, quia est Missa solennis & festiva.

3 In tertio *Agnus Dei*, dicitur *Dona nobis pacem*, contra Durand. lib. 4. cap. 42. qui vult dici *Miserere nobis*: nam Missale vult dici de more, quamvis pax non detur.

4 Reservatur hodie hostia cum particulis in sequentem diem pro Sacerdote, & infirmis.

5 Postqvàm Sacerdos communicaverit, Subdiaconus calicem alterum de credentia ad altare deferat sine velo longo, sed cum velo tantùm calicis ejusdem parvo, patena, & palla. Tum Sacerdos ante ablutionem digitorum ponit hostiam reservatam in hoc calice, quem Diaconus pallâ & patenâ cooperit, & de super ve-

lum expandit album, & in medio altaris collocat. Deinde fit communio cleri priùs ante altare, tum populi extra cancellos.

6 Sac. Rit. Cong. 27. Sept. 1668. Communionem Cleri juſſit in hac Miſſ. in memoriam quòd Chriſtus communicavit Apoſtolos, quod eſt ſervandum.

7 Sacerdos autem genuflectit, quandocunque accedit, vel recedit à medio altaris, vel tranſit ante Sacramentum. Licèt in calice lateat, & ſub velo; quod in ſimilibus caſibus obſervari debet.

8 In fine dat benedictionem à latere Evangelii, neque perficit circulum, ſed revertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento: eadem obſervent Miniſtri.

9 In altari non fit ſignum Crucis, quia ibi immediatè eſt auctor benedictionis. Si legit Evang. in libro, poteſt ſignare librum. Ad ea verba, *Et verbum caro factum eſt*, genuflectat celebrans cum miniſtris, paulò verſus Sacramentum.

10 Locus in quo aſſervari debet Sacramentum, debet eſſe omninò diſtinctus ab altari in quo celebratum fuit. Et ornari debet cum velis, ſine cortinis albis, ſi fieri poteſt, ſed nullo modo nigris, quia craſtina die ſuper calicem eris adhuc velum

lum album, cùm reportabitur ad altare majus. Habes exemplum in sacello Pontificio, ubi omnia splendent in hoc casu reservandæ hostiæ. Hic enim locus non sepulcrum, sed regia Christi viventis est.

11 Processio non debet fieri extra Ecclesiam, tam in hac, quàm in sequenti feria ex decr. Sac. Congr. super negotia Episcoporum 6. Aug. 1591. fit autem hæc processio more solito; Acolythis nimirùm cum candelabris Crucem comitantibus, quam defert alius Subdiaconus paratus cum tunicella alba sine manipulo. (Crux autem sit adhuc velata velo violaceo) hic autem cum suis Acolythis stabit, genuflexis omnibus aliis, in loco, ubi reponitur Sacramentum.

12 Ut celebrans induat pluviale, retrahet se extra cornu Epist. ob præsentiam Sacramenti, ibique omnes deponent manipulos, tum sic indutus procedit ante medium altaris, ubi facta genuflex. stans imponit incensum in duobus thuribulis sine benedictione: deinde genuflexus incensat ter Sacramentum factâ ante & post profundâ capitis inclinatione simul cum ministris. Caveat Diaconus ab osculis corã Sacramento. Tum accepto calice cum Sacramento de manu Diaconi stantis, ita ut

celebrans sinistrâ nodum teneat, & dextram superponat calici, quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendentis ab humeris, procedit medius inter Diaconum à dextris, & Subdiaconum à sinistris, sub baldachino, duobus Acolythis continuè incensantibus. Quod duobus modis fieri potest. Primò, si Acolythi alternatim incensent ductis thuribulis ut fit in incensatione personarum. Secundò, si hinc inde ante procedant moventes manibus dextris thuribula de eisdem pendentia, & effumantia, quasi sternendo viam Sacramento, cum odore incensi. Qui modus est magis usitatus, & majorem reverentiam connotat erga Sacramentum, quòd nonnisi à genuflexis Sacerdotibus incensari solet.

13 In distributione hastarum baldachini, nobilioribus dantur eæ, quæ sunt in facie celebrantis, posteriores minùs nobilibus.

14 Nobilioribus item inter hastas partes dentur eæ, quæ sunt à dextris celebrantis, dum procedit.

15 Convenit tamen, ut hodie, & sequenti die, ab Ecclesiasticis cum pluvialibus deferantur hastæ. Quod si desint pluvialia, non ideo induant stolas, superpelliceis tantùm induti.

16 In-

16 Interea dùm fit processio, cantatur Hymnus, *Pange lingua*, &c. Sed celebrans nunquam cum aliis cantat in processione Sacramenti, ac secretò dicit.

17 Quia processio non fit extra Ecclesiam, convenit ut clerus ad primos duos versus hujus strophæ, *Tantum ergo Sacramentum*, genuflectat, conversus ad Sacramentum. Ministri tamen non genuflectant. Extra Ecclesiam verò minimè, & ubi multus est clerus, posset enim aliqui & malè interrumpi processio.

18 Cùm autem ventum fuerit ad locum paratum, Diaconus genuflexus, à Sacerdote stante accipit calicem & ponit illum primò super altare, & deinde factâ genuflexione descendit, & rursus curat imponi incensum sine benedictione à celebrante stante ut priùs, amoto velo per Subdiaconum ab humeris celebrantis, quia non est daturus in fine benedictionem. Quo facto celebrans genuflexus ter incensat factâ ante, & post, cùm ministris profundâ capitis inclinatione, sed dum incensatur Sacramentum, cantatur, *O salutaris hostia*, vel *Tantum ergo*, &c. Deinde Diaconus reponit Sacramentum in capsula, factâ iterum genuflexione, ante & post. Clavē dabit autem illi, ad quē spectat

ctat, non enim videndus est calix à popu lo, & multò minùs hostia patere popul debet. Neque dari debet clavis laico quantumvis nobili ex decr. Sac. Rit. Gong 30. Jan. 1610. sed ei potiùs qui sequen die est celebraturus.

19 Posteà altaria omnia (non altar majus tantùm) denudanda sunt, sed po vesp. ex communi & receptissimo usu Ec clesiarum Urbis. Procedat autem celebran cum Diacono in albis, & stolis tantùm vio laceis, cum Subdiacono in albis tantùm sine manipulis: & clerus cantare potes psalmum totum. Admovendæ verò sunt mappæ tantùm cum palliis, & aliis orna mentis, relictâ Cruce velatâ, cum can delabris in altaribus; neque psalmus ideo repetendus est, si multa sint altaria. Co nopæum Tabernaculi majoris, in quo as servatur ordinariè Sacramentum, debet esse coloris violacei, quia Regia viventis Christi est, ad modicum tempus absentis. Quod si adhibeatur coloris nigri ob sequê tem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum est tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccle sia Sancti Petri amovetur conopæum, quod magis placet, nisi sint velandæ statuæ, seu imagines prædicti Tabernaculi.

20.

20 Hoc triduo transeuntes ante crucem quæ est in altari majori, illi faciant reverentiam cum genuflexione, excepto celebrante parato (nisi infrà aliud notetur) quia fulget Crucis mysterium.

De mandato, seu lotione pedum.

I. COngruum esset, ut in loco ad id deputato altare esset cum pallio albo, cum Cruce, cum candelabris. Poterit etiam parari credentia à latere sinistro, super quam collocabuntur Miss. linteum Sacerd. vasa ad abluendas in fine manus ejusdem, & alia ejusmodi, cum floribus & herbis: scamna necessariò cum tapetibus habeantur pro lavandis, & tapetia sint ita ampla, ut celebrans super iisdem genuflexus lavare queat, neque albam fœdet.

2 His ita dispositis dato signo cum tabula, conveniunt omnes. Prælatus seu Superior super amictu, & albâ induitur stolâ, & pluviali violaceis. Diaconus & Subdiaconus ut in Missa induuntur etiam manipulis (licèt eo careat celebrans) ob Evangelium cantandum à ministris. Si fiat processio à sacristia ad locum destinatum, Subdiaconus ferat crucem medius inter Acolythos more solito, quam deponit propè altare in cornu Evangelii. Deinde ministrante Diacono naviculam, &

thuriferario thuribulum, imponit de more incensum Superior cum benedictione tum Diaconus librum Evangeliorum ante pectus tenens genuflexus ante Superiorem stantem in cornu Epistolæ petit benedictionem, quâ acceptâ astantibus Acolythis cum candelabris accensis, & Subdiacono librum tenente signat librum, & cantat Evangelium. Quo finito Subdiaconus portat librum apertum osculandum Superiori, & Diaconus eum de more incensat.

3 Finita incensatione celebrantis deponuntur manipuli à ministris, ut ei liberiùs inserviant: postea Superior exuitur pluviali, & per Diac. & Subdiac. præcingitur linteo, & sic præcinctus, assistentibus sibi iisdem Diac. & Subdiac. accedit ad lotionem pedum, & per ordinem dispositis iis, qui lavandi sunt; clericis pelvim & aquam ministrantibus, Subdiacono singulorum pedum dextrum tenente, genuflectens singulis, illorum pedem lavat, extergit, & osculatur, nullo facto super pedem signo Crucis manu celebrantis, Diacono præbente linteum ad abstergendum, qui ideò stabit à dextris celebrantis, colliget linteum ipsum, quo celebrans est præcinctus, & extendet quando opus est ut tergat, non autem Diaconus infundat aquam

quam pedibus, quod pugnat directè contra rubricam.

4 Post lotionem Superior lavat manus & abstergit alio linteo. deinde accipit pluviale, redit ante medium altaris, ubi stans detecto capite, dicit *Pater noster*, Versus & Orationes manibus junctis, tenentibus librum Diacono & Subdiacono. Finitis omnibus vel exuitur ibidem, vel redit ad sacristiam, ordine quo venerat.

5 Horâ commodiore post Vesper. deferantur particulæ suprà reservatæ pro infirmis, cum luminibus, superpelliceo, & stola alba adhibitis, ad locum ubi reservata fuit hostia consecrata, nisi aliud exigat laudabilior consvetudo, & ostiolum tabernaculi maneat apertum, ne populus ibi adoret, quod non adest ampliùs.

De feria 6. in Parasceve.

Tit. 9.

1. FInitâ Nonâ, quæ cum aliis præcedentibus horis sine lumine dicitur; Sacerdos, & ministri induti paramentis nigri coloris sine luminaribus, & incenso procedunt ad altare, quod debet esse nudum, cum Cruce velata velo nigro; ut suo tempore facilè queat detegi, & candelabris sex obscuri potiùs coloris, & candelis ex cera communi, non alba extin-

ctis; gradus ejusdem nudi erunt, sed bene mundi pro Sacerdotis prostratione. Credentia simplex linteo cooperta in superiori parte tantùm, cum necessariis tantùm ad officium, nempe bursa cum corporali & purificatorio, ampullis vini & aquæ, vase vitreo ad ablutionem digitorũ, Missalibus duobus, & cussino, mappa longa pro altari, velo longo albo pro celebrantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi. Procedunt igitur Sacerdos cum ministris unus post alium, ut ad Missam, præcedentibus Acolythis sine candelabris, & ministri sine dalmaticis; cum verò pervenerint ad altare, ante illud prostrati aliquandiu orant, quapropter convenit, ut sub eorum capitibus ponantur cussini coriacei, vel simplices, non tamen de iis, qui sunt ad usum Missæ in altari, sed nullo modo vestiri debent gradus altaris panno nigro.

2 Dum orat Sacerdos cum ministris, Acolythi interim unam tantùm tobaleam super illud extendunt, & præterea Missale cum cussino super altare apertum collocatur. Sacerdos cum ministris facta oratione, ascendit ad altare, & osculatur illud in medio. Deinde lector accedit ad

leg

legendam prophetiam in loco ubi legitur Epist. sed in fine, non osculatur manum celebrantis,

3 Finito tractu Sacerdos in cornu Epist. dicit *Oremus*, Diaconus genuflectit ante alios, dicens, *Flectamus genua*. Subdiaconus ante alios surgens dicit, *Levate*: solus stat celebrans, ad orationem minister stant. Tum Subdiaconus cantat lectionem in tono Epistolæ, sed in fine non osculatur manum celebrantis.

4 Finito Tractu dicitur Passio super nudum pulpitum, quam celebrans submissa voce legit in cornu Epistolæ stans paulò versus cantores, & astantibus ministris; ut ad introitum Missæ, scilicet Diacono stante à dextris celebrantis, & Subdiac. à dextris Diaconi, sed cùm legit ipse *Tradidit Spiritum*, non genuflectit, quia non legit in cornu Evangelii. Lectâ verò etiam postremâ parte in eodem cornu, quæ vicem gerit Evang. convertit se ad cantores Passionis, qui induti sunt amictu, albâ, cingulo, stolâ diaconali nigrâ cum manipulo, & præstant omnia, quæ superiùs notata sunt pro die Palmarum. Tit. 7.

5 Ad ea verba Cantorum *Tradidit spiritum*, omnes quidem genuflectunt; sed celebrans & alii versus altare, Diaconi ver-

versùs librum; signúmque surgendi post pausam datur à Diacono, qui Evangelistam agit, eo ipso quod surgit. Pausa erit unius *Pater noster*. Quare non placet dari signum à celebrante, manu cum strepitu super librum depositâ: fit autem prædicta genuflexio ambobus genibus in terra positis.

6 Quod sequitur, legitur in tono Evang. & dicitur, *Munda cor meum*. Sed non petitur benedict. non deferuntur luminaria, neque incensum; Diaconus etiam non signat librum neque seipsum: Acolythi medium tenent Subdiaconum, qui sustentat librum, quem non tradit in fine osculandum celebranti.

7 Deinde Sacerdos stans in eodem cornu Epistolæ incipit absolutè orationes: tunc verò ministri stant post celebrantem unus post alium. Celebrans dicit moniones manibus junctis: orationes verò manibus extensis, neque unquam genuflectit.

8 Completis orationibus Sacerdos depositâ casulâ accedit ad cornu Epist. & ibi in posteriori parte anguli altaris; accipit à Diacono Crucem jam in altari præparatam, quam versâ facie ad populum à summitate parum discooperit, incipiens solus

Ant

Antiphon. *Ecce lignum Crucis.* Ac deinceps in reliquis juvatur in cătu à ministris, usque ad *Venite adoremus*: choro autem cantante *Venite adoremus*, omnes se prosternunt, excepto celebrante. Hæc prostratio non fit usque ad terram, sed genibus flexis, & capite valde demisso: deinde celebrans prosequitur secundò, & tertiò, prout satis clarè notatur in Missali. Sed nota quòd adverbium *Altius*, concordat cum verbo *Incipit*, nedum cum solo verbo *Elevans*, ita ut & vocem & Crucem elevare debeat altius Sacerdos unà simul.

9 Posteà portat celebrans Crucem sine ulla genuflexione facta altari Acolythi dum denudatur Crux extentendunt tapete pulchrum cum cussino pretioso, & velo longo albo supra gradus altaris, versus planum capellæ, genuflexus celebras, ibidem deponit Crucem super velum & cussinum. Mox depositis calceamentis à latere Epistolæ prope scamnum illic paratum ad secundum, accedit ad adorandum Crucem, ter genua flectens antequam deosculetur. Celebrans adorat solus, & factâ adoratione revertitur, & accipit calceamenta & casulam. Deinde ministri simul procedunt ad adorandum, & Diaconus quidem cum stola sua latiori, quam

non

non deponit usque ad finem officii. Subdiaconus autem in albis ex usu Romano alii de Clero in suo quisque habitu choralí, calceis tantùm depositis, ex laudabili consvetudine.

10 Convenit autem ut uniformis sit omnium actio pro locorum consuetudine, tum in oculo membrorum Crucifixi, tum in æquali pausa, qua singuli genua flectunt. Ad singulas adorationes dici potest versus, *Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucê tuam redemisti mundum.*

11 Ordo adorationis est, ut quilibet laicus, etiam princeps, post Clerum adoret. Prælati verò, si qui adsunt, post celebrantem. Interim dum fit hæc adoratio, cantantur improperia, & alia quæ sequuntur, ut in Missali.

12 Circa finem adorationis accenduntur candelæ super altare, & item eæ, quæ super credentiam habentur pro Acolythis & Diaconus accipiens bursam corporalium extendit corporale more solito, & juxta illud ponit purificatorium ad cornu Epistolæ, loco solito, & tunc etiam transfertur à Cæremoniario Missale ad cornu Evangelii cum cussino, & finitâ adoratione, Crucem reverenter accipit, & re-

por-

portat ad altare, quo casu reverentiam nemini faciat. Sed & celebrans assurgat transeunti Cruci, cui genuflectit simul cum Subdiacono, quod hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto, in honorem Crucifixi Domini nostri. Amoveantur statim ab Acolythis tapetes, & cussinus cum velo.

13 Si multus adest populus, poterit collocari alia Crux à Sacerdote cum stola nigra ante altare aliud; ad quam adorandam accedant, tum mares, tum fœminæ, ne processio nimis differatur, & officium sequens.

24 Posteà ordinatur Processio ad locum, ubi pridie Sacramentum repositum fuerat; præcedit Subdiaconus cum Cruce inter Acolythos deferentes candelabra cum cereis accensis, hoc est, alter paratus ut Subdiaconus Missæ (excepto manipulo) sine dalmatica. Defert autem Crucem processionalem discoopertam. Duo Thuriferarii præcedunt Subdiaconum sine incenso in thuribulo: quia nondum est processio sacra, sed aditus ad eam, & ideò itur ad locum destinatum, per breviorem viam. Ibi omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono (qui gestat Crucem) & Acolythis.

15 Cùm perventum fuerit ad locum Sa-

Sacramenti, acceduntur intorticia, qu
non extinguuntur, nisi post sumptione
Sacramenti, & Sacerdos genuflectit an
Sacramentum, orat aliquantulùm. Di
conus interim aperit capsulam, in qua e
conditum est Corpus Domini: posteà Sa
cerdos surgens absque benedictione im
ponit incensum in duobus thuribulis, Di
acono naviculam ministrante, sine osc
lis rerum & manuum, quæ omninò omi
tuntur in hoc officio, & genuflexus te
incensat Sacramentum, factâ cum mini
stris ante, & post profundâ capitis incli
natione. Et statim imponitur humeris e
jus velum album non nigrum: tum Di
conus extrahens calicem de capsula statim
dat ad manus Sacerdotis genuflexi, & te
git extremitatibus veli, quod humeros il
lius circumdat, & procedunt ordine quo
venerunt: defertur baldachinum album,
non nigrum, super Sacramentum, & duo
Acolythi continuè Sacramentum incen
sant, interim cantatur hymnus, *Vexilla
Regis prodeunt.* Subdiaconus Crucis, de
posita Cruce, ubi minùs impediat in latere Epistolæ, genuflectit. Acolythi depo
nunt candelabra super credentia, clerus
in plano capellæ circumdat altare geni
bus flexis.

16 Cum

16 Cum venerit Sacerdos ad altar, posito super illud Calice, hoc est, ut pridiè cum ministerio Diaconi, nam Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu celebrantis stantis, & deponit super altare, genuflectit, descendit, ministrat naviculam stanti Sacerdoti pro impositione incensi, & depositio humerorum velo, celebrans genuflexus rursus incensat Sacramentum, ut priùs. Recedit alter ex thuriferariis post hanc incensationem. Deinde accedens Sacerdos ad altare, & factâ genuflexione, ac amoto à Diacono velo albo parvo à calice, deponit hostiam è calice, super patenam, quam Diaconus tenet, & accipiens patenam de manu Diaconi, hostiam sacram ponit super corporale, nihil dicens. Neque debet sponte tangere Sacerdos hostiam, neque ideò priùs lavare manus (quod aliqui perperam scripsêre) si tamen accidat ut tangat, purificet statim digitos, quod in hac rubr. sub conditione dicitur, non jubetur. Interim Diaconus imponit vinum in calicem & Subdiaconus aquam, quam Sacerdos non benedicit, nec dicit orationem consuetam, sed accipiens calicem à Diacono ponit super altare nihil dicens, nec faciens signum crucis cum calice, uti nec fecit

cit cum patena, & Diaconus illum cooperit pallâ.

17 Deinde Sacerdos imponit incensum in thuribulo absq; benedictione, nihil dicens, & incensat oblata, & altare, more solito genuflectens ante & post, & quandocunq; transit ante Sacramentum.

18 Cùm incensat oblata, dicit: *Incensum istud*, &c. nec ipse incensatur, sed aliquantùm extra altare in cornu Epistolæ lavat manus, facie ad populum versa. Deinde in medio altaris inclinatus, junctis manibus super altare ut aliàs, dicit quæ not. in Miss. Tum versus ad populum in cornu Evang. dicit, *Orate fratres*, sed dum se vertit, caveat ne vel minimùm terga vertat Sacramento, & per eandem viam revertitur non perficiens circulum, & omissis aliis dicit &c. (*Suscipiat*) omittitur.

19 Sacerdos sub silentio dicto *Amen*, eadem voce qua dixit *Pater noster*, ad quod Diaconus debet descendere ut aliàs cum Subdiac. post celebrantem, absolutè sine *Oremus*, in tono orationis Missæ ferialis dicit, *Libera nos*, extensis manibus. Sed non se signat cum patena, ut aliàs. Tunc celebrans factâ reverentiâ usque ad terram supponit patenam Sacramento, quod in dextra accipiens, elevat, ut videri

deri possit à populo: non elevatur patena, quam tenet manu posita super altare, nec elevatur planeta, nec incensatur hostia: elevatur autem altera tantùm manu, ad differentiam elevationis, quæ fit post consecrationem; ne videatur hac die de novo consecrata.

20 Posteà dividit statim supra calicem in tres partes: Diaconus autem cum debitis reverentiis discooperit, & cooperit calicem, ut aliàs. Celebrans verò ultimam particulam mittit in calicem nihil dicens, & sine ullo crucis signo, quod ultimum firmavit decret Sac. Rit. Congr. 28. Aug. 1627. *Pax Domini* non dicitur, neque *Agnus Dei*, neque pacis osculum datur. Postmodùm prætermissis duabus orationibus, tertia dicitur, manibus junctis super altare. Fit communio Sacerdotis, ut in Missali, ad quam ministri stant capite profundè inclinato, ut aliàs. Deinde Diaconus calicem discooperit, & cum celebrante genuflectit, ac omissis quæ dici solent ante sumptionem sanguinis, immediatè particulam hostiæ cum vino sumit reverenter de calice, sed non se signat cum calice: quod decrevit Sacra Rituum Congregatio 28. Augusti, 1627. & more solito factâ ablutione, non calicis,

sed digitorum tantùm in calice, ministrante Subdiacono ampullas, & sumpta purificatione in medio altaris inclinatus, dicit manibus junctis, *Quod ore*, &c. extinguuntur hoc loco, dum fit ablutio, non priùs, cerei à clero delati.

21 Non dicitur *Corpus tuum Domine*, nec Post communio, nec *Placeat*, nec datur benedictio, sed Diaconus librum claudit; Subdiaconus plicato corporali, & in bursam repositio, reportat calicem ad credentiam, & postremò cum debitis reverentiis redeunt omnes unde, & modo quo venerant, tum dicuntur Vesperæ sine cantu.

22 Posteà denudatur altare ab Acolythis, à quibus & nudatur credentia, & candelæ extinguuntur post Vesp. si reportanda est Crux, ut eam populus adoret, ad priorem, seu alium locum, supponantur eidem eadem quæ priùs, & decet eam portari ab alio Sacerdote post Vesperas. Sed deceret magis aliam Crucem poni pro adoratione populi, post adorationem primam.

23 Pyxis quæ remansit cum particulis in loco pro calice & hostia deputato, portatur ad aliud sacellum, in loco remotiori præparatum cum luminibus, ne in Ecclc-

clesia sunt luminaria in Matutinis sequentibus, & officio sabbati ultra præscripta.

24 Occurrente festo Annunciationis B. Virg. in Parasceve, non tenentur fideles interesse Officio prædicto. Ita dec. Sac. Rit. Cong. 19. Feb. 1622. & eadem die respondit eadem Sac. Cong. non minisrandam esse, nisi infirmis, hac die Eucharistiam, etiam ratione festi.

25 Abrogatus fuit abusus deferendi nocte in hac feria SS. Sacramentum, à Sac. Cong. Cardinalium super neg. Episc. 22. Mart. 1596. ut alienus à ritu S. Rom. Ecclesiæ, quæ occultat his diebus Eucharistiam, & in aliud tempus ideò distulit processionem, & festum Corporis Christi.

De Sabbato Sancto. Tit. 10.

1. HOra competenti cooperiuntur altaria. Sed convenit duplici palio vestiri altare majus: violaceo nimirùm super album, ita ut removeri citò queat violaceum, circa finem Litaniarum. Interim dicuntur Horæ, candelis altaris extinctis usque ad principium Missæ: sed super altare candelæ erunt ex cera alba. Cereus etiam benedicendus collocabitur cū suo candelabro in latere Evang. Ante cereum, legile vestitum veste alba, & super illud Missale clausum. Interim excutitur

ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eo accenduntur carbones. Dictâ Nonâ, Sacerdos indutus amictu, albâ cingulo, stola & pluviali violaceo (vel sine casula) assistantibus sibi Ministris, paratis violaceis sine manipulis, & sine dalmaticis procedit ad benedicendum ignem, crucem gestat Subdiaconus, quem præcedunt Acolythi tres, cum aqua benedicta, thuribulo sine igne, cum navicula, & pelvicula cum quinque granis incensi; & hoc eodem ordine ad portam procedunt.

2 Cum celebrans pervenerit ante portam Ecclesiæ (si commodè fieri potest) ver in ipso aditu Ecclesiæ benedicit novum ignem.

3 Crux cum Subdiacono debet esse in porta, ante faciem celebrantis, ignis autem in foculo super aliquod scamnum coram celebrante; ubi etiam forcipes ferrei & candelulæ cum lignis sulphuratis, parari debent. Orationes dicit celebrans manibus junctis; & Diaconus elevat fimbriam pluvialis, quando Sacerdos manu benedicturus est ignem, & grana incensi. Quæ quinque grana sunt benedicenda seorsim, propriâ benedictione, nullâ aliâ additâ quantitate incensi.

4 Dum benedicit grana incensi Acolyt

lythus assumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo, & finita oratione, Sacerdos de navicula, à Diac. ministrata more solito (qui & ministrat cum osculis aspersorium, & thuribulum celebranti) ponit incensum in thuribulo benedicens illud de more: deinde prædicta grana incensi, & ignem ter aspergit, in medio à dextris rerum benedictarum, & à sinistris earumdem, dicens, *Asperges*. &c. & ter adoret incenso uti aspersit. Interim omnia alia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, ut de igne benedicto postmodùm accendantur.

℣ Tum Diaconus indutus dalmaticâ albi coloris, & manipulo ac stolâ ejusdem coloris [accipit hîc paramenta alba, depositâ stolâ violaceâ, Subdiaconus hîc etiâ manipulum violaceum sumit] Diaconus igitur sic indutus accipit arundinem cum tribus candelis in summitate illius, triangulo distinctis. Solet arundo ornari floribus, sed ita ornetur, ut appareat ex parte arundo, non baculus, aut quid aliud. Præcedit Thuriferarius posito priùs incenso à celebrante in thuribulum, more solito, pergit cum eo Acolythus deferens quinque grana incensi, nempè à dextris Thuriferarii. Sequitur Subdiaconus cum

Cruce, & Clerus per ordinem: deinde Diaconus cum arundine (ad cujus finistram eat Acolythus cum candela accensa de novo igne, & si opus est intra laternam, ne à vento extinguatur in processione) & Celebrans post eum. Cùm Diaconus ingressus est Ecclesiam & celebrans etiam (non ante) inclinat arundinem, ut celebrans quoque genuflectat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accensam de novo igne, accendit unam ex tribus candelis desuper positis, & Diaconus elevans arundinem, genuflectit, similiter & omnes alii, & alia præstat, quæ præscribuntur proprio loco in Missali hac ipsa die; Subdiaconus tamen Crucem ferens non genuflectit, ut ibi notatur. Cùm pervenerit ante altare, & dixerit tertiò, *Lumen Christi*, Sacerdos ascendit ad altare, in cornu Epistolæ, & Diaconus dat arundinem uni Acolytho, & accipiens librum petit à celebrante benedictionem ut sit ad Evangelium.

6 Postea vadit ad pulpitum, & ponit super eo librum, & incensat. A dextris Diaconi, stent Subdiaconus cum Cruce, & Thuriferarius: à sinistris duo Acolythi; ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicta, figen-

figenda in cereo. Tunc surgentibus omnibus & stantibus, cantat Diaconus non signans librum, neque seipsum, neque imponens de novo incensum in thuribulum Ministri verò hinc inde stantes, respiciunt librum ut Diaconus; rectamquasi efformantes lineam, cum Diacono medio, ita ut latera, non terga vertant altari.

7 Ordo figendi grana est, ut primum in superiori parte, alterum in media, tertium in inferiori, quartum in dextra cerei, quintum in sinistra.

8 Diaconus accendit cereum, cum una & tribus candelis in arundine positis, & non cum alia candelula. Accendantur deinde lampades sumpto lumine ex cereo vel ex candelis arundinis.

9 In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus, si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsultâ Sede Ap. uti nec pridie in oration.

10 Sede Romana, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

11 Completâ benedictione cerei Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantem, qui exuitur pluviali & sumit manipulum & casulam violacei coloris. Interim Crux de-

ponitur à Subd. in loco decenti, & arundo stabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo. Post à leguntur prophetiæ in medio chori, vel in ambone, vel ante altare. *Lectores autem non osculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, nisi dicto Levate, à Subdiacono.*

12 Oràtiones dicit celebrans ut in Missa extensis manibus. *A ministris illud observandum est, ut dum celebrans prophetias legit, assistant sicut ad introitum Missæ, ideſt, Diaconus à dextris celebrantis, Subd. à dextris Diac. & dum orationes dicit, stent unus post alium.*

13 Si sedere voluerit celebrans post lectam in altari prophetiam, sedeat ad scamnum consvetum, sed nudum, in latere Epist. Eat autem per viam breviorem cum ministris, & redeat per longiorem, cum debitis reverentiis ante medium altaris.

14 Nullo modo sedeat celebrans ante altare, quod Episcopo tantùm, & utentibus Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem baptismalem, Sacerdos depositâ casulâ, & manipulo, accipit pluviale violaceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto accenso (qui portatur ante Crucem) descendit cum clero & Ministris ad fontem.

16 Ju-

16 Jubetur aſperſio populi, cum aqua fontis (ante olei infuſionem) & ejuſdem aquæ reſervatio, ad aſpergendum in omnibus, vel aliis locis.

17 *Finitâ benedictione fontis, cantari debent Litaniæ, ut non apud fontem, ſed cum perventum fuerit ante altare, & non priùs.*

18 Ubi non eſt fons baptiſmatis, finita ult. oratione, celebrans deponit caſulam & cum miniſtris ante altare procumbit; & hi quoque procumbunt in albis; depoſitis planetis plicatis ubi habent. Cuſſini coriacei dari poſſunt tam illis quàm celebranti ſub eorum capitibus, ſicque omnibus aliis genuflexis cantantur Litaniæ à duobus Cantoribus in medio chori, utroque choro idem ſimul reſpondente. Aliqui ſcripsêre perperam geminandum à Cantoribus *per reſurrectionem*, quod eſt contra bullam Pii V. quæ additiones prohibet.

19 Ad verſum *Peccatores*, diſcedunt Sacerdos & miniſtri ad ſacriſtiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem ſi vicina eſt; ſi verò remotior, diſcedunt in locum viciniorem & decentem, vel poſt altare, ſi fieri poteſt. *Omninò ante altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licèt loci ſuperior ſit, niſi utatur Mitra.*

20 Interim accendantur luminaria, & pallium violaceum removetur ab altari, ornaturque credentia cum suis necessariis, ad Missam solennem, ut moris est.

21 In fine Litaniarum cantatur solenniter *Kyrie eleison*, sed ita lentè, ut Sacerdos, & Ministri queant procedere ad altare.

22 Finitâ incensatione altaris, quæ fit more solito, celebrans dicit cum ministris *Kyrie eleison*, sub missa voce; tum incipit solenniter, *Gloria in excelsis*, & pulsantur cāpanæ, quando incipitur hymnus, non priùs. Sed adverte ne majores campanæ pulsentur, antequam signum datum fuerit in Cath. seu matrice Ecclesia ex decr. Sac. Rit. Cong. 21. Mart. 1609. & eæ tantùm eo casu pulsabuntur, quæ sunt intra parietes Ecclesiæ. Dato deinde signo à cathedrali, seu matrice, dabitur etiam [licèt detur longè post *Gloria in excelsis*] solenne signum ab omnibus aliis Ecclesiis cum campanis majoribus. Per matricem intellige quoque parochialem in Diœcesi; & si plures sint parochiales, eam quæ aliis major est dignitate: nam ante matricem hanc, non sunt pulsandæ campanæ à Confratriis ex alio decreto Sac. Rit. Cong. 19. Febr. 1605.

23 Finis

23 Finitâ Epistolâ, celebrans incipit, *Alleluja*, in cornu Epist. osculatâ priùs ejus manu à Subdiac. & dum cantatur, stant omnes, Celebrans post cantatum à se tertiò *Alleluja*, & dictis quæ sequuntur, transit ad cornu Evang. lecturus Evang. more solito.

24 Ad Evang. non portantur luminaria, sed tantùm incensum, petitur benedictio, & alia fiunt de more.

25 Subdiaconus post traditionem libri Evangeliorum osculandi Sacerdoti, defert ad altare unà cum calice bursam corporalium. Ad *Lavabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad vesp. non deponitur à Sacerd. casula ut accipiat pluviale, quia nondum est finita Missa.

26 Convenit, ut Antiphona, *Alleluja* inchoëtur à digniori qui est in choro.

27 Ministri dicunt cum celebrante Psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. uti stant ad introitum Missæ: incensatio item fit eodem modo, quo initio Missæ, sed præterea incensantur alii in choro.

28 Quando multi sunt, qui commodè eo die sacrificio publico interesse non possunt, quod accidere potest; quando festum Annunciationis incidit in Sabbatum sanctum, tunc de licentia superioris celebra-

lebrari potest, aliàs non, & nisi post inchoatum saltem solenne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere à confessione, qua finita dicat Sacerdos *Kyrie eleison*, novies, & reliqua cum vesperis usque ad finem Missæ. *Gemma lib. 3. cap. 118.*

29 Festi, cujus officium transfertur, nulla prorsus, quod ad Missam attinet, haberi debet ratio: & multo minùs votiva Missa dici debet, ne quidem pro re gravi, nedum pro arbitrio. Idem dicendum de communione cleri, seu laicorum in festo Annunciationis in Sabbato sancto: nullus enim debet comunicare in hac Missa quæ nocturnis, & ideò non dicitur communio.

De Cereo accendendo.
APPENDIX.

30 SAc. Rit. Cong. 19. Maji, 1607. censuit regulariter posse accendi ad Missam; & vesperas solennes in triduo paschatis, in sabbato in albis, & Dominicis usque ad Ascensionem. In aliis servandam esse locorum consvetudinem.

31 Si dicatur Missa parochialis non solennis, ad eam item die Dominico accendi potest.

32 Candelæ tres in arundine positæ, non ultra Vesperas Sabbathi sancti ardere debent.

De

De die sancto Paschæ, usq; ad festum Trinitatis, Tit. 11.

1. IN Missis, quæ dicuntur infra octav. Paschatis cum paramentis violaceis putà Litaniarum majorum, seu pro publica necessitate, non dicitur duplex *Alleluja* ad *benedicamus Domino*, quia duplex *Alleluja* est proprius ritus Miss. Paschalis, & lætitiæ.

2 Occurrunt in hoc tempore Paschali Litaniæ majores, & minores, seu Rogationes, & majores quidem in festo S. Marci. etiam si festum cum ejusdem Missa contingat transferri.

3 *Si terminatur processio Litaniarum majorum ad Ecclesiam S. Marci cantatur ibi Missa de S. Marco ex decr. Sac. Rit. Congr. 23. Maji 1603. alioquin cantantur duæ Missæ, una de festo, alia de Litaniis.*

4 Si occurrant in die Paschatis, transferuntur in feriam 4. seq. ex decr. Sac. Rit. Cong. 25. Sep. 1627. & in Miss. de Rogationibus, quæ dici debet sine commem. oct. Pasch. dicitur præf. Paschalis cum suo cantu feriali.

Litaniæ minores fiunt triduo ante Ascensionem.

5 Missa ptocessionum tres habet orat. sine *Gloria*, sine *Credo*, & sine com. cu-

juscumque festi occurr. de quo si novem lect. est, cantatur alia Missa: præfatio semper est Paschalis, sed dicitur cum feriali.

7 In fer. 3. Rog. in Miss. priv. si fiat de festo novem lect. in illius Miss. fit com. Rog. *Si fiat officium de simplici festo, potest dici Miss. de eo, cum com. Rog. vel Miss. Rog. cum com. festi.*

8 Si festum non occurrat dicitur Miss. Rog. neque in ea fit com. de officio feriali, quod peculiare est hac die.

9 Altarium minorum paramenta erunt offic. conformia: altaris autem majoris & celebrantium in quocumque altari conformia erunt Miss. Rog.

10 In vigil. Ascens. dicitur Missa propria.

11 Si in ea occurrat festum 9. lect. dicuntur 3. Missæ in collegiatis, de festo post Tertiam, de vig post Sextam, & Rog. post Nonam: & in unaquaque harum 2. orat. *Concede 3. Ecclesiæ*: vel pro Papa.

12 In privatis si eo die occurrat festum simplex 2. or. erit de eo 3. de Rog. quæ in offic. nullam habent comm. Festum enim simplex præcedit 3. & 4. fer. Rog. in Miss. Si occurrat. fest. 9. lect. Miss. erit de festo, 2. or. vig. 3. Rog.

13 In

13 In Ascensione Domini, extinguitur cereus Pasch. post Evang.

14 In vig. Pentec. col. alb. usque ad Nonam, violaceus usq; ad Miss. rubeus deinceps adhibetur qui & in priv. Mis. hujus diei quoad vestes celebrantium adhibendus, licèt celebrent ante Nonam. De simplici non fit com. etiam in Miss. priv. licèt in offic. facta sit.

De festo Trinitatis, & Dom. post Pentecosten. Tit. 12.

1. IN festo Corporis Christi fit processio solennissima cum paramentis albis.

2 In Cathedr. Eccles. serventur ea, quæ *in Cær. Ep. lib.* 2. *c.* 33. habentur, in minoribus verò Eccl. ea, quæ in Rituali Rom. Pauli V. in Missa cantanda ne omittantur genuflexiones præscriptæ coram SS Sacramento patente. Habes supra part. 2. appendice secundâ.

4 Finitâ Missâ deponuntur manipuli, induit celebrans pluviale extra cornu Epist. deinde procedit ante medium altaris ubi stans, imponit incensum sine benedictione, & genuflexus in supremo gradu, ter incensat Sacramentum in tabernaculo ostensorio positum, eâ ratione quâ diximus in fer. 5. in Cœna Domini supra Tit. 8. Interim dum incensatur, cantari potest,

O Sacrum convivium, vel *Tantum ergo*. Non deferatur tabernaculum SS Eucharistiæ Sacerdotum humeris, sed manibus tantùm celebrantis, non obstante quavis alia consuetudine quam abusum esse declarat Sac. Rit. Cong. 2. Junii, 1618. Imago verò quæ est in hostia, debet terga vertere celebranti, & ita accidit, dum ab altari Diaconus tabernaculum accipit, & stans, genuflexo celebranti immediatè tradit.

4 In processione Clerus immediatè præcedat celebrantem dum cereis accensis, cæteri, sive confratres, sive regulares, ante clerum procedant, cereósque gestent omnes ea manu, quæ extima cuique est alterâ pectori admotâ. Hymni decantentur alternatim; qui à celebrante cum Ministris dici poterunt submissâ voce. Qui Crucem defert, congruit, ut veste Subdiaconali sit indutus. & procedat medius ante Acolythos, cum candelabris & cereis accensis.

6 De baldachino & hastarum distributione, diximus fer. 5. in Cœna Domini. De circulo & via procedendi, standum est locorum consvetudini *Rectiùs à latere Epist. proceditur ad latus Evang*

7 In fine processionis Subdiaconus deponit

ponit Crucem in loco decenti; Ceroferarii candelabra in credentia, & cum choro genuflectunt. Deposito Sacramento super altari, cum ministerio Diaconi, imponitur à flante celebrante sine benedictione incensum in thuribulo, fit incensatio trina de more, cantante interim clero genuflexo, ante & circum altare ultimos duodecim versus hymni, *Pange lingua gloriosi. Tantum ergo*, &c. Quibus dictis cantatur versus à duobus clericis, *Panem de cœlo.* &c. & à celebrante flante (Ministrisque genuflexis, & librum sustinentibus hinc inde) dicitur *Dominus vobiscum*, cum oratione, *Deus qui nobis*, &c. nihilque aliud addens, ascendit ad altare, genuflectit, & ipsemet nullo Diaconi ministerio accipit velatis manibus tabernaculum, benedicit cum eo populum [facie hostiæ, ad eumdem versâ] in modum Crucis, semel, nihil dicens, & gyrum perficiens reverenter reponit.

8 Tum genuflexione factâ descendit ad gradus ut priùs, & amoto velo à Subdiacono, Diaconus ascendit, genuflectit, & reponit, vel in locum altiorem, ut eo die colatur à populo pro locorum consvetudine; vel velo contectum, in locum suum: corporale, seu palla semper sit sub-

stra-

strata tabernaculo, appensum, quod hinc inde cadat versus altaris latera, & à posteriori parte tabernaculi umbellula superaddatur. Emineat quoque locus supra locum reliquiarum.

9 Parietes viarum, per quas est transeundum, ornari debent tapetibus & aulæis & sacris imaginibus, non profanis. Actus autem scenici, vel ludicri, vel indecori omninò prohibentur.

10 Ardebunt candelæ usque ad datam benedictionem inclusivè: & Diaconus nihil osculabitur coram Sacramento.

11 Si cantantur vesp. coram Sacramento patente, convenit ut omnes stent aperto capite; quòd si sedeant, caput non tegant. Quod etiam observandum est in discessu, nec intra cancellos cooperiatur caput.

12 Post 23. Dom. post Pent. ponuntur Missæ, quæ superfuerant post Epiphaniam, dato iisdem introitu, cum suis accessoriis, mutatis à Dom. 23. *Lege quæ notavimus suprà de Dominicis post Epiphaniam Tit. 4.*

14 Quatuor Temp. Sept. fiunt semper heb. 3. Sept. id est, post Dom. 3. Sept. In his quatuor Temp. stationum finis est, quorum initium est in prima Dom. Advent.

14 Vetus admodum est ab Apostolicis, usque temporibus ducta sacrarum stationum consvetudo, in quibus fidelium multitudo ad Apostolorum sepulchra, & fortissimorum Martyrum memorias convenies, hymnis & canticis spiritualibus, DEum in Sanctis suis mirabilem laudabat, & salutaribus immaculatæ hostiæ sacrificiis placabat, & adversùs multiplices antiqui hostis oppugnationes, tamquàm in castris Dei, statione tutissimâ consistebat *Hac Sixtus V. Constit. 23. edita die 3. Feb.* 1586. Ex quibus patet, primò nomen stationis Ecclesiasticæ, translatum esse à statione militari. 2. Patet origo stationum à temporibus Apostolicis. 3. Patet ritus stationis, qui nimirum erat potissimus in Missis celebrandis, unde & singulis Missis stationibus, præfigitur in Missali locus stationis.

Loca stationalia sunt hodie 45. stationes quadragesimales 54. per annum 31. omnes 85. quia ad eundem locum sæpiùs itur,

De rubricis Proprii Missarum de Sanctis Tit. 13.

TRia de Sanctis sunt fieri solita, vigiliæ festa, & octavæ. Vigiliæ à pastoribus habuêre initium, qui vigilias nascente Chri-

Christo custodierunt; & tota nocte ante quædam festa vigilabatur à nostris; sed ob scandala noctu contingentia, jejunio & vigiliarum nomine retentis, vigiliæ fuerunt interdictæ. Festa Sanctorum, natalitia dicuntur, quia cœlo hinc emigrantes nascuntur: Octavæ fiunt ad prorogandа festa celebriora.

De benedictione Candelarum, & Processione in die Purificat. B. V.

Tit. 14.

1. PRimò vestiendum est altare pallio violaceo super album; ita ut facilè ante Missam dimoveri queat.

2 Si hoc festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexag. vel Quinquag. fit tantùm benedictio, & candelarum distributio factâ priùs aquæ aspersione, antequam celebrans ascendat ad altare. Et Missa dicitur de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem B. Virginis, de quâ eo casu erit Missa, ex Gær. Episc. l. 2. c. 6. cantatâ alterâ de Dominca, quæ respondet officio, juxta rub. de translat. fest. part. 1. tit. 6.

„ Nota, quod hic textus intelligi debet „ de quacumq; Ecclesia dicata quocunque „ titulo in honorem B. Virginis quod cla„ rè constat ex eo quod ex decr. Clemen-

tis

tis VI. Missa dicitur de Beata Virgine in „
Ecclesiis ejus nomini dicatis, etiam di- „
lato officio, quod frustra poneretur, in „
Ecclesiis dicatis titulo Purificationis, „
quia eo casu Missa debet concordare cũ „
officio, & id circo non indiget tali con „
cessione. Præterea, in Cær. dicitur, can „
tatâ alterâ Missâ de Dom. quod non po- „
test fieri in Eccles. ubi Purificatio est ti- „
tulus, quia nunquam Missa dicitur de „
Dom. nisi quando de ea est factum offi- „
cium & tamen in iis Dom. fit officium de „
Titulari: ergo gratis contra scripsêre „
qui volunt hanc rubr. intelligi solùm „
de Ecclesiis dicatis sub titulo Purificatio- „
nis B. MARIÆ Virginis. „

3 Finitâ Tertiâ Sacerdos indutus plu- vialí violaceo, vel fine casula cum Mini- stris similiter indutis procedit ad benedi- cendum candelas in medio ante altare, vel in cornu Epist. positas super Mensa, in qua priùs portari debet vas aquæ benedi- ctæ, & thuribulum cum naviculatin ipso verò cornu altaris collocetur Missale aper- tum, & ipso osculato priùs altari in me- dio, transit ad cornu Epistolæ (aptior est locus ad ritum) & ibidem stans medius in- ter ministros, hinc inde assistentes, dicit orationes cum eodem ritu, de quo supra

tit. 7. in Dom. Palm. Hîc repete ea quæ diximus quæ communia sunt huic benedictioni & processioni. *Dicit autem orationes manibus junctis.*

3 Benedicturo celebrante candelas, manu Diaconus elevet fimbriam pluvialis anteriorem.

De incenso imponendo, aspersione aquæ, incensatione & distributione, satis supérque diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum: est enim eadem ratio.

Factâ benedictione, digniore clero accedit ad altare in suo habitu chorali sine stola, & stanti celebranti dat candelam: eodem modo quo Palma traditur, tradatur & candela (ministrantibus Ministris ut ibidem) deinde tradatur Prælatis & Canonicis, qui manum celebrantis Canonici non osculantur.

5 Factâ distributione, cantatur Antiphona *Exurge Domine*, deinde Sacerdos dicit, *Oremus*, & Diaconus, *Flectamus genua*, Subdiaconus *Levate*: (si tamen post Septuag. venerit, & non in die Dominica) In processione omnia serventur quæ notavimus in processione Palm. Neq; duo Subdiaconi adesse debent, quod perperam aliqui scripsêre,

6 Can-

6 Candelæ tenentur in manibus accensæ ad Evang. & ad elevationem, usque ad Communionem.

7 *A ministris candelæ non tenentur in Missa, à celebrante ad Evang. tantùm, standum erit etiam cum candelis, post elevationem, non genuflectendum.*

8 Si ob pluviam non itur extra Ecclesiam, fiat idem quod & in processione Palm.

9 Amovetur pallium violaceum, si Missa dicenda sit de festo Beatæ Virginis.

10 Ex verbis rubricæ non præcipitur, quod candelæ sint tenendæ accensæ ad Evangelium, & quando Missa est de Dominica Septuagesimæ, aut Sexagesimæ, neque Romæ accenduntur in hoc casu.

De festis. in quibus cantanda 2. Missa in Eccl. Cath. & Coll. Tit. 15.

DE obligatione cantandi duas Missas, in Festis, quæ occurrunt feriis majoribus, extat aperta rubrica 1. part. tit. 3. num. 1.

Hoc igitur loco enumerabimus figillatim festa, in quibus eæ cantari debent ordine mensium servato.

1 In Decembri, & Januario nullus occurrit casus in Ecclesia universali.

2 In

2 In Februario contigere potest casu (si in eundem mensem incidat Quadragesima) in festis SS. Agathæ, & Romualdi: in Anthiochena Cathedra S. Petri, & in festo S. Matthiæ Apost. & item si in ejusdem vigil. occurrit Anthiochena Cathedra extra Quadrag.

3. In Martio in festis SS. Casimiri, Thomæ Aquinatis (in Missa solenni de his festis, fit com. S. Lucii, & SS. Perpetuæ & Felicitat. Quadraginta Martyrum, Gregorii Papæ, Josephi, Joachim, Benedicti & Annunciationis B. Virginis: in Missa verò de festo semiduplici 2. orat. & 3. erunt eædem, quæ in Missa de feria.

4 Quòd si festum Annunciationis B. Virginis, in eos dies incidat qui occurrunt à Dominica Palmarum, usque ad feriam tertiam Paschatis inclusivè, quamvis in antiquis rubricis generalib. 1. p. de translatione festorum, Tit. 6. ratione tituli Ecclesiæ, vel concursus populi, concedatur posse cantari aliam Missam de festo, ultra Missam correspondentem officio, tamen ex nova rubrica in recognitione Missalis ibidem posita non potest cantari Missa de B. V. in iis diebus: in aliis autem feriis Quadrag. poterit cantari sine commemoratione feriæ *& in fine ejus legi-*

tur

tur Evangelium S. Joannis. Quod semper observa in Missa de festo distincta â Missa de feria majori, quando ambæ cantantur eodem die.

5 In Aprili si intra Quadragesimam venerint S. Francisci de Paula, & S. Leonis Papæ, duæ cantantur Missæ; si alicubi accidat festum semid. à Dom. Pass. ad Dom. Palm. in Missa solenni de festo dicuntur duæ tantùm orationes, 2. *Ecclesiæ*, vel pro Papa, sicut etiam in Missa de feria;

6 In festo S. Marci, Missa Litaniarum majorum cantatur sine *Gloria*, *Credo*, cum tribus orationibus, præfatione paschali feriali, nisi terminetur processio ad Ecclesiam S. Marci, quia eo casu de festo cantabitur ex decr. Sac. Rit. Cong. 23. Maji 1603. Si verò incidat in diem Pasc. transfertur in feriam tertiam sequentem. Vide quæ diximus supra part. hac, tit. 11.

7 In minoribus Litaniis si occurrat festum duplex, aut semid. duæ cantantur Missæ; de festo, & de Rog.

8 In vig. Ascens. cantantur duæ de vig. & de Rog. illa post Sext. hæc post Nonam Quod si occurrat festum 9. lect. cantari debent tres; de festo post Tertiam, de vig. post Sext. & de Rog. post Nonam. *Missa vig. dicitur post Sext, quia non jejunatur.*

9 Mem-

9 Menſe Junio accidere poteſt vig. S. Joannis, & SS. App. in die Octav. Corporis Chriſti, vel infra octavam, & tunc duæ cantantur Miſſæ. In Miſſa verò vigiliæ præfatio communis dicitur. In feſto item S. Leonis (niſi transferatur) cantantur duæ; de feſto, & de vigil. Apoſt. in Miſſa de feſto, fit commemor. de octav. S. Joan. & 3. or. eſt de B. Virg. in Miſſa verò de Vigilia 2. orat. *Concede* 3. *vel pro Papa.*

10 Menſe Julio occurrit caſus cantandi duas Miſſas, quando anticipatur vig. S. Jac. in Sabbato, vel transfertur feſtum S. Apollinaris in fer. 2. & in his caſibus Miſſæ duæ cantantur, de feſto, & de Vigil.

11 Menſe Auguſto, ſi vig. S. Laurentii fiat in Sabbato, anticipatè in feſto SS. Cyriaci, &c. vel feſtum SS. Cyriaci, &c. transferatur in fer. 2. cantantur duæ. Miſſa vigiliæ S. Bartholomæi poteſt anticipatè fieri in die octava Aſſumptionis, & tunc cantantur duæ Miſſæ. *In Miſſa de vigil. præfatio communis.*

12 In Menſe Sept. fer. 4. quat. temp. occurrere poteſt in die octav. Nativ. B. Mariæ Virginis tunc duæ cantantur Miſſæ *In Miſſa de fer. præf. comm.* ita decrevit Sac. Rit. Cong. 12. Decemb. 1626. In feſ-

fit

stis SS. Cornelii, & Cypriani, stigmatum S. Francisci, SS. Januarii, &c. SS. Eustachii, &c. S. Lini, occurrere possunt 4. temp. tunc duæ cantantur Missæ; vigil. S. Matthæi semper habet duas Miss. alteram de SS. Eustachio, &c. alteram de vigil. sed succidat in feria quatuor temporum, altera dicitur de Sanctis, altera de feriis quatuor temp. nulla de vig. In Missa Sanctorum 2. or. *A cunctis* 3. ad libitum. In Missa feriæ, 2. orat. de vig. *A cunctis*. In fine utriusque Evangelium S. Joan.

13 Mense Novembri duæ Missæ cantantur in die commemorationis omnium fidelium defunct. Altera de die infra octavam post Tertiam, altera de requiem post Nonam, seu post vigilias mortuorū. Hoc loco monendi sunt Sacerdotes sacrificium Missæ defunct. hac die applicandum esse omnibus defunctis ex intentione Ecclesiæ, neque ideò fit injuria iis, pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ prævalet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ, privatæ legi testatorum.

14 In absolutione solenni defunct. ultima absolutio facienda erit ad lecticam mortuorum cum ℟. longiori *Libera me*, & orat. *Absolve*, in numero plurali; quæ habetur in psalm. Grad.

15 Ubi fiunt aliæ solennes Missæ pro E piscopis, Canonicis, & aliis, ne tam omittatur Missa de die infra octav. om um Sanctorum.

APPENDICES.

I. ADdendum est hoc loco, quòd in tio Aprilis, & in fine Maji, se initio Junii aliqua SS. festa mutant ritu à tempore paschali ad non paschale, & converso; Missæve officia, si propria de sint, erunt sumenda de communi. Sc Missa S. Barnabæ dicitur ut in festo S. Mar ci, præter orationem, Epist. & Evange lium.

2. Denique ubi celebratur festum Ro sarii ex decreto Gregorii XIII. nempe iis locis ubi adest Capella, aut altare Ro sarii, ritu duplicis majoris per annum, dicatur Missa quæ nomine Rosarii circum fertur, concessa tantùm Ordini Prædica torum, & aliis prohibita ex decr. Sac. Rit Cong. sed fiat Missa, ut in festo S. Maria ad Nives.

De rubricis Missarum Communis Sanctorum. Tit. 16.

I. COmmunes Missæ inserviunt tum celebrandis Sanctorum aliquorũ festis, quæ habentur in Kalendario, & nihil

nihil habent proprium, vel non habent omnia, ut videre est in Proprio SS. tum celebrandis festivitatibus, quæ extra Kalendarium occurrunt in pluribus locis; præsertim verò Patronorum locorum, & Titularium Ecclesiarum, qui nihil habent proprium in Missa: est autem unicuique liberum recitare Missam, quam voluerit ex eodem communi, ubi sunt plures Missæ & multò magis Epistola, & Evangelium, ex ibidem assignatis, dummodo oratio, & Evangelium Missæ concordent cum oratione & Evangelio Officii.

2 Si infra octavas Paschæ, aut Pent. cantanda sit Missa de festo transferendo ob concursum populi, vel ratione tit. Eccles. vel votiva solennis pro re gravi; dicenda erit, ut in tempore Paschali, quia tempus Paschale terminatur tantùm in Sabbato ante Trinit.

3 Nota parenthesim in oratione secreta Missæ de dedicationis Ecclesiæ: ea enim verba, quæ parenthesi clauduntur, omitti debent, cum dicitur Missa dedicatione alicujus Ecclesiæ, quæ non est eadem ipsa in qua celebratur.

4 In Missa dedic. Eccl. Cathedr. recitatur Symbolum per totam Diœcesim.

De rubricis Miſſ. votivar. in fine Miſſalis. Tit. 17.

1. REgula generalis. In duplicibus, & Dominicis, & quandocunque prohibetur fieri officium de duplici non poſſunt dici Miſſ. vot.

2 Tempore Adventus in Miſſis votivis non omittitur *Alleluja*, cum ſuo verſu licèt omittatur in Miſſ. fer. Adv.

3 A Septuageſima uſque ad Paſcha in votivis [iis diebus in quibus dici poſſunt] ſemper dicitur Tractus, etiam in iis diebus, in quibus non dicitur in Miſſa feria.

4 Tempore Paſſionis, in Miſſis votivis, dicitur pſalm. *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine Pſalmi *Lavabo*, licèt non dicatur in Miſſis de tempore.

5 Infra oct. Paſch. ſi votiv. canteur pro re gravi, in ea non dicitur Graduale, ſed 4 *Alleluja* cum 2. verſibus, & in fine Miſſæ dicitur *Ite Miſſa eſt*, ſine duplici *Alleluja*. Hæc habes apud Gavantum hoc tit. num. 12.

6 Tempore Paſchali, in fine Introitus dicuntur duo *Alleluja*, cum 2. verſibus: in fine Offert. & communionis additur *Alleluja*, ubi non habetur.

7 In votivis (etiam infra oct.) nunquã dicitur *Gloria*, & *Credo*, niſi ſolenniter dicant-

dicantur pro re gravi, pro qua convenit totus clerus cum Episcopo. Excipitur tamen Missa vot. de Angelis, in qua semper dicitur *Gloria*, cum sit hymnus Angelicus, & Missa de B. M. Virg. in Sabbato, quia licèt non fit factum de ea officium, & ideò tunc ejus Missa fit merè votiva, tamen dici debet *Gloria*, sed non extra Sabbatum.

8 In Missa votiva de Conversione S. Pauli fieri debet commemoratio S. Petri, sed magis congrueret dicere Missam votivam communem utrique.

9 Si quis exigat Missam vot. de Assumptione aut Nativitate B. Mariæ, vel aliam similem, dici potest Missa de B. Virgine ex his quinque votivis pro diversitate temporum accommodatis, cum intentione ad honorem Assumptionis, vel Nativitatis, &c.

10 Missa Rosarii non conceditur omnibus, ut dictum est tit. 15. præced. Sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat votivam ex quinque assignatis pro diversitate temporum & satisfaciet, ex decr. Sac. Rit. Cong. 6. Maji, 1623. & 7. Aug. & 30. Sept. 1628. Eodem modo decrevit de Missa S. Mariæ de monte Garmelo 8. Aprilis. 1628. ne sit com-

munis omnibus, sed Carmelitis tantùm.

11 In Missis vot. de aliis Apost. quàm de SS. Petro & Paulo, si quid ratione temporis desit, putà *Tractus*, seu versus cum *Alleluja*, tempore Paschali, *Tractus* quidem desumi poterit ex Missa votiva Apostol. Petri & Pauli. *Versus* autem cum *Alleluja* temp. Paschali, imò verò etiam *Introitus cum accessoriis*, ex festo S. Marci.

2 In aliis votivis Sanctorum, vel dicitur Missa propria Sancti, si habet, mutato in Collecta verbo, *Natalitia festa*, & ejusmodi in *commen orationem*; de sumptis item vel tractu, vel *Versibus* cum *Alleluja*: vel etiam *Graduali* si opus est ex Missa de communi, vel certè tota Missa dicatur de communi, prout ratio temporis requirit.

13 Missa quindecim Auxiliatorum rejecta est à Sac. Rit. Cong. 16. Jan. 1217. ita ut neque retineri possit in codice Missalis, sub pœna librorum prohibitorum.

Pari modo rejecta est Missa de Patre æterno, & Missa de S. Gregorio pro vivis. *Extant decreta Pralo data 8. Apr. 1628.*

14 In votivis pro gratiarum actione additur oratio propria, quæ habetur post vot. de SS. Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ collectæ supra

pra, p.1. tit. 7. n. 7. ita ut in Missa solenni duæ tantùm orationes dicantur cum distinctis conclusionibus: in Missis autem privatis 2. erit de Officio, 3. pro gratiarum actione.

15 In Missa ad postulandam gratiam Spiritus Sancti, quæ est eadem ac de Spiritu Sancto, mutantur orationes, & omissis iis, quæ sunt hac in Missa, dicuntur eæ, quæ habentur in fine ejusdem Missæ vot.

16 In anniversario consecrationis Episcopi, si venerit in die festivo, Missa erit de festo, cum commemoratione pro Episcopo. In oratione autem nominatur Episcopus, & Civitas; quia Ecclesia sine additamento, significat universalem Ecclesiam: si verò in die non festivo, Missa dicitur ut in Missali, cum unica oratione, *Gloria*, *Credo*, & præfatione communi, vel de tempore, vel habente rationem temporis.

17 Missa pro sponso, & sponsa dicenda est extra diem festum de præcepto: at in die festo de præcepto, dicitur Missa de festo cum commemor. benedictionis. Si vidua sponsa est, non benedicitur, etiamsi vir nunquam nupserit; si verò nupserit vir, & virginem ducat, poterunt nuptiæ

benedici cum hac Missa. Dicto *Pater noster*, Sacerdos antequam dicat *Libera nos*, stans in cornu Epist. versùs sponsum. & sponsam ante altare genuflexos, dicit orationes, quæ notantur in Missali dicendæ hoc loco, tenente librum Ministro ante eum. Et dum recedit à medio, seu accedit ad medium, genuflectat semper Sacramento. Poterit etiam suo loco dari pax (*cum instrumento osculatorio à Sacerdote*) per Ministrum, sponso, & sponsæ. Et antequam Sacerdos populo benedicat, conversus ad sponsum & sponsam in cornu Epist. dicat orationem quæ est in Missali. Denique asperguntur in fine sponsi cum aqua benedicta; sed fiat hæc asperso utriusque, cum aspergillo, & aqua; & cum signo Crucis super eos: idem quoque fiat in benedictione mulieris post partum.

18 Datur regula generalis in Missali, quod de eodem non fit in Missa bis, per modum principalis, & per modum commemorationis: verùm hoc non habet locum in collectis purè accessoriis, & remotioribus à prima: nec in iis, quæ addi possunt usq; ad quinque seu septem. Quid enim vetat dicere orationem, *pro Congregatione & familia*, in qua fit expressa mentio

tio de B. Virg. certè nisi posset addi, quando fit mentio aliqua de B. Virg. nunquam posset addi, quia fit semper mentio aliqua de B. Virg. (extra tempus Passionis, octavas Paschæ & Pent.) & sic hæc oratio frustrà poneretur in Missali. Ergo ultra viciniorem accessoriam, quæ commemorationem sapit, & debet esse diversa à prima collecta, nihil refert, an in aliis purè accessoriis, & remotioribus à prima, mentio de novo fiat eorum, qui in prima vel altera collecta fuerunt nominati.

19 In oratione *A cunctis* pro dignitate Patroni, nominandi sunt in illo N. ante Apostolos; SS. Angeli, & S. Joan. Bapt. *ex decr. Sac. Rit. Cong.* 20, *Aug.* 1620.

20 Oratio *prose ipso Sacerdote* dici non debet in Missa, cui interest proprius Epis. vel eo major, vel Princeps magnus: potiùs orandum est pro Prælato, seu Principe præsente, quod fit ob reverentiam eorundem majorum.

De rubricis Missarum pro defunctis. Tit. 18.

I. IN die depositionis, & anniversario, imò in tertio, septimo, & trigesimo à depositione summi Pontificis. Episcoporum, & Cardinalium, dicitur prima Missa cum orationibus propriis.

2 In die depositionis, tertio, septimo, trigesimo, & anniversario Sacerdotum, dicitur 2. Missa cum oratione propria *pro defuncto Sacerdote*. Neque refert in ea non fieri mentionem de die tertio, septimo, trigesimo, & anniversario; nam eadem oratio pro Papa, dicitur in obitu & anniversario, nulla facta anniversarii mentione.

3 Pro laïcis verò certæ sunt regulæ in Missali. In eorum obitu, die 3. 7. & 30. dicitur 2. Missa in anniversario, tertia.

4 Pro eo qui proximè obiit, longè tamen à nobis, prima vice potest dici Missa ut in die tertio, omisso verbo tertium.

5 Extra prædictos dies Missæ dicuntur ut in quotidianis defunctorum. Dies 3. 7. 30. & anniversarium numeratur à die obitus, & à die depositionis seu sepulturæ, qua potiori jure defunctus subjacet Ecclesiasticæ curæ.

6 In titulo *pro patre & matre*, additum est, *Sacerdotis* : nam non convenit hæc oratio de patre cujusque, in ore Sacerdotis.

Missæ quæ circumferuntur S. Gregorii *pro vivis & defunctis* neque sunt S. Gregorii, neque approbatæ, imò rejectæ, ita ut non possint retineri in calce Missalis. Ex decr. Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628.

De rubricis Benedictionum, Tit. 19

1. BEnedictio hîc sumitur pro prece, quâ Ecclesiastico more, rebus ipsis specialis sanctitas impertitur; ita ut in usus profanos deinde transferri non possint.

2 Benedictionum aliæ sunt constitutivæ, aliæ invocativæ. Constitutivæ sunt illæ, per quas sive res, sive personæ, divino cultui destinantur. Invocativæ verò sunt eæ, per quas vel rebus, vel personis, imploratur auxilium divinum. Primi generis sunt benedictiones aquæ, vestium Sacerdotalium, mapparum altaris, corporalium, & vasculi pro sacrosancta Eucharistia, de quibus in Missali agitur, quia communes esse possunt simplici Sacerdoti privilegiato. Secundi generis aliæ sunt, Agni in Paschate, ovorum, panis, novorum fructuum, cujuscunque comestibilis, candelarum, loci, domus novæ, thalami, & novæ navis, quæ in Missali descriptæ sunt citra præjudicium aliarum, quæ in Rituali Rom. habentur quia hæc à quocumque Sacerdote fieri possunt.

3 Habitus benedicturi Sacerdotis est superpelliceum, & stola regulariter alba: aliquando violacea, nempe in benedictione conjuncta cum exorcismis. Unde ad aquam benedicendam colore eo utimur.

Potest tamen adhiberi fiola coloris tempori convenientis.

4 Stando semper benedicat Sacerdos, & aperto capite, manúque formet signum Crucis versùs rem, ubi est nota, & item ipsam aspergat in fine ter, hoc est in medio, à dextris, & à sinistris rei.

5 Super altare quidem benedicendæ res collocari poterunt; non tamen esculenta, quæ omninò super mensam ponenda sunt extra altare.

6 Nunquam omittitur in dominicis aquæ benedictæ asperfio.

Regulæ servandæ in aspersione.

HÆc asperfio fit dictâ Tertiâ, & ante benedictionem Palmarum, & candelarum, si Purificationis festum occurrat in die dom. Sacerdos igitur celebraturus, procedit his diebus de sacristia cum pluviali, medius inter Ministros paratos, fimbrias anteriores pluvialis tenentes, & cũ pervenerit ad gradus, sistit in infimo, ibíque genuflexus (etiam tempore Paschali) aspergit ter altare, nempe in medio, à dextris, & à sinistris altaris, hoc est priùs versùs cornu Evang. tum versùs cornu Epist. *Nota si in altari sit expósita SS. Eucharistia, abstinendum est ab aspersione altaris: Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere*

nere ab osculis aspersorii, & manuum quæ aliàs nunquam omittit tam in principio, quàm in fine aspersionis. Incipit autem antiphonam antequam incipiat aspersionem actualem, quia, *Asperges*, est futuri temporis. Aspergit seipsum adhuc genuflexus, deinde erectus aspergit ministros genuflexos, primò Diaconum, tum Subdiaconum; deinde Clerum, sed aspergens non inclinat caput; at Clerum stare decet, detecto capite, & aspergenti reverenter caput inclinare. Neque fieri debet aspersio singulorum, sed plurium simul tam cleri quàm populi. Canonici singillatim aspergi poterunt ad majorem eorundem venerationem; quibus & celebrans aliquam honoris significationem adhibebit ante & post totam eorum aspersionem. Ministri comitantur Sacerdotem, & cum eo dicunt alternatim totum Psal. *Miserere.* Quod si in Cæremoniali Episc. lib. 2. c. 21. procedit solus celebrans, hoc jubetur ibi ob veverentiam Episcopi præsentis: ut coram eo cum minori pompa celebrans procedat, *Nota quod in die Paschatis, & Pentecostes aspersio fit cum aqua pridiè benedicta in fonte baptismi, ante infusionem olei, & chrismatis accepta.* Tenent ministri librum ante celebrantem,

dum dicit versus & orationem. Post orationem deponitur pluviale, & assumitur manipulus cum casula pro Missa.

7 Benedictio Agni ad communem mensam in Paschate, fit ex usu Romano.

8 Abbates, & alii Regularium Superiores, possunt benedicere vestes sacerdotales Ecclesiarum sibi subditarum tantùm, non aliarum ex decreto Sac. Rituum Congreg. 24. Augusti 1609. Nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes, neque protonotarii, ex decreto Sacr. Rit. Cong. 17. Julii. 1627. Et hìc finis totius Missalis.

Quintam hujus Operis partem de industria omisimus, ut pote quæ solis constat appendicibus, sine quibus plenissima potest haberi rubricarum omnium notitia, quod nostri erat instituti compendiosè pro virili tractare.

TRA-

TRACTATUS SECUNDUS

TRactatus secundus, Breviarii leges complectetur. Rubricæ autem Breviarii, seu leges, in duas partes dividuntur, nempe in generales, quæ initio breviarii ponuntur, & in particulares, quæ sunt per Breviarium undequaque sparsæ. Sed quò conformiores esse possint leges Breviarii, Missalis legibus; eas in quatuor partes dividimus, quas eâdem methodo, & ordine prosequemur. quo prosecuti sumus Missalis rubricas in priori hujus voluminis parte, duabus nempe interjectis partibus, quæ in Breviario desiderantur: illa, scilicet quæ ritus præscribit, & alia quæ defectus patefacit; utramque ex Gavanti lucubrationibus desumpturi. Nec tamen illius insistemus methodo, utpote aliam

alium omninò ordinem secuturi, ne pars posterior à priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubricas Breviarii in quatuor partes dividendas censemus; quarum prima contineat generales rubricas; secunda, ritus præscribat servandos in recitatione tam publica, quàm privata; tertia defectus vitandos doceat; quarta rubricas particulares complectatur.

PARS PRIMA.

PRIMA Pars rubricarum Breviarii, generales rubricas 37. titulis complectitur. Verùm brevitati studentes, titulum ultimum, tanquàm minùs necessarium omittendum duximus, vel remittendum saltem in calcem Operis, cùm de Appendicibus Breviarii: ubi satis fusè; de his, quæ hoc ultimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sicq; supersunt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. compendiosè redigemus. Rubricæ autem generales in tres partes subdividuntur. Aliæ enim spectant ad totum integrum offici-

um, aliæ attinent ad majores partes officii, aliæ versantur circa partium partes. Totum integrum officium est, vel duplex vel semiduplex, vel simplex, vel dominicale, vel feriale, vel de vigilia, vel de octava, vel S. Maria in sabbato, vel pro officio, commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit; ita ut alterius fiat translatio. De quibus agitur in Breviario, primis 11. titulis Majores partes officii sunt, Matutinum, Laudes Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperæ, & Completorium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, sunt Invitatorium, hymni, antiphonæ, psalmi, cantica, versus, absolutiones, benedictiones, lectiones, responsoria, capitula, orationes. Hymnus, *Te Deum*. Oratio Dominica, Salutatio Angelica, Symbolum Apostolorum, Symbolum Athanasii, Preces, suffragia Sanctorum, & Antiphonæ B. Mariæ finales, de quibus à tit. 19. ad tit. 36.

De duplici. Tit. 1.

QUatuor sunt duplicium genera. Primum dicitur primæ classis; secundum, secundæ classis; tertium appellatur majus; 4 minus per annum. Primæ classis, *Nativitas Domini*, &c. num. 17. in Ec-

in Ecclesia universali, queis adde *Dedicatiouem propriæ Ecclesiæ*, & *Cathedralis Patroni festum*, & *tituli Ecclesiæ*. 2. classis sunt *Circumcisio Domini*, & num. 22. in Ecclesia universali, si addas festum *S. Stephani & SS. Innocentium*. Duplicia majora per annum sunt *Transfiguratio Domini*, &c. queis adde nunc dies octavas, *Epiphaniæ*, & *Paschæ*, *Ascensionis*, & *Corporis Christi*, num. 16. in Ecclesia universali. His etiam addendi sunt *Patroni minùs principales*, nisi sint altioris ordinis in Kalend. Reliqua duplicia sunt minora, quibus in Kalendario apponitur hæc vox *Duplex*, & præterea *dies octavæ festorum habentium octavam*, quarum suprà non meminimus.

Festa Beatificatorum. æqualia sunt festis Canonizatorum, dummodo sint ejusdem ordinis.

De Sancto cujus habetur insignis reliquia, si concedatur officium. fit duplex minus per annum, ita Sac. Rit. Congr. 15. Nov. 1602. Translatio Patroni principalis loci, ritu duplici celebratur.

De semiduplici, Tit. 2.

I. SEmiduplici ritu gaudent Dominicæ per annum, & ea Sanctorum festa quibus in Kalend. apposita est voy *semiduplex*

duplex, item dies infra octavas.

De Sancto cujus habetur reliquia non insignis, si concedatur officium, debet esse semiduplex.

De Sanctis locorum consvevit sancta Sedes Apostolica, ubi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Inventiones & translationes (exceptâ translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici, *Tit.* 3.

FEsta simplicia, quibus in Kalendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum.

De Dominica. Tit. 4.

I. DAntur Dominicæ vacantes à Nativitate Domini ad Epiphaniam inclusivè, quia in congruum erat, si occurreret festum Nativitatis Domini, vel Circumcisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quod unà cum festo Domini fieret commemoratio de Dominica, quod est festum Domini. In gratiam autem Nativitatis Domini, & Circumcisionis, fuit ordinatum, quod nec in tribus festis, & octavis diebus S. Stephani, S. Joannis, & SS. Innocentum, ulla haberetur ratio Dom. occurrentis. 2. Si

2. Si quæ superfit Dominica, quæ propriè in die Dominico locum non habeat, quod accidere potest in officio 3. 4. 5. aut 6. Dominicæ post Epiphaniam, & 23. post Pentecosten, tunc fit de Dominica excluſa, in Sabbato præcedenti, non impedito festo 9. lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti feria, seu festo simplici, in qua, seu quo, officium fiat de feria, & leguntur tres lectiones de homil. dom. & in Laudibus dicatur antiph. *Ad Benedictas*, & oratio de Dominica currente in proprio loco, cum commemoratione festi simplicis. *Sed nota præcedentem feriam non esse ad libitum, sed solùm si Sabbatum impeditum fuerit festo novem lectionum. Quòd si tota hebdomada sit impedita officiis novem lectionum etiam translatis, tunc in Sabbato legatur 9. lectio de homil. Dom. & commemoratio ejusdem in Laudibus tantùm, cum Antiph. & oratione propria.*

3 Sabbato impedito, aut feria 6. aut 5. à festo simplici, non erit anticipandum officium prædictarum Dominicarum feriâ 4. aut 3. in qua nullum fortasse occurrit festum. Nam neque simplex officium B. Mariæ in Sabbato, neque festum simplex in eodem, aut feriis prædictis occurrens impe-

impedit, quo minùs in Sabbato fiat officium de Dom. quæ superfit, sed tantùm officium 9. lect. Curandum tamen est quoad fieri potest, ut propiùs ad Sabbatum fiat officium de ea dom.

4 Dominicæ primæ classis, nempe 1. Dominica Advent. 1. Quadragesimæ, Passionis, Palm. in albis, excellunt aliis, quibus etiam patroni cedunt.

5 Dominicæ 2. classis cedunt festis Patroni loci, tituli Ecclesiæ, & ejusdem dedic. non aliis.

Dominica 1. mensis est ea, quæ venit in Kalendis mensis, vel est proximior ipsis sive ante, sive post.

Dominica 1. Advent. est ea, quæ proximior est festo S. Andreæ, sive ante, sive post, vel quæ venerit in ipso festo.

De Feria. Tit. 5.

FEriarum genus duplex: majus alterum eò quòd de feria majori fit semper in officio, saltem commemoratio, nempe de feria Adventus, Quadragesimæ quatuor temporum, & 2. Rogationum: alterum minus, reliquarum quæ supersunt.

De Vigilia Tit. 6.

1. VIgilia occurrens in Dominica trãsfertur in Sabbatum præcedens, excep-

exceptis vigiliis Nativitatis Domini, & Epiph. de quibus fit officium eo die, quo occurrunt.

2 Vigilia occurrens in festo 1. classis, in officio nullam habet commemorationem: imò expediret auctoritate majorum eo casu anticipari jejunium ante illud festum 1. classis eo modo, quo Navarrus testatur Leonem statuisse, ut eo anno, quo vigilia S. Joannis Baptistæ incidit in festum Corporis Christi, pridie ejusdem festi jejunetur, 4. scilicet feria. *Cajetanus docet in verbo Jejunium, cum Tabiena, & aliis, posse Episcopum, in festo solenni Patroni loci, si in eo occurrat vigilia, transferre jejunium in pridianum diem.* Officium autem vigiliæ, in his casibus non est anticipandum, separari namque possunt officium vigiliæ, & jejunium ejusdem.

3 Vigili occurrens in feria majori, omittitur in officio, ita ut nec de ea fiat commemoratio.

4 De Vigilia Epiphaniæ fit semper commemoratio quocumque duplici occurrente, quod additum est in postrema Breviarii recognitione.

De Octava Tit. 7.

I. CONsueverunt cum octavis solemniter

niter celebrari festa Sanctorum apud quasdam Ecclesias, Congregationes, & Religiones. Quæ non abrogantur in rubrica de octava num. 1. sed post editum à Pio V. Breviarium, nulla potest induci octava ultra prædictas, sine Sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo apparet non posse fieri festum cum octava, tum canonizationis, tum beatificationis, præclusâ licentiâ sanctæ Sedis Apostolicæ.

2 Inter octavas est differentia, quæ revocari potest ad quatuor gradus. In „ primo gradu, sunt octavæ Paschæ & „ Pentecostes, in quibus non fit de ullo „ festo. In 2. gradu, oct. Epiphaniæ ad- „ mittit tantùm festum Patroni Titularis, „ & Dedicationis, non tamen in die octa- „ va, in qua celebratur Baptismus Chri. „ sti. In 3. gradu octava Corporis Chri- „ sti admittit duplicia tantùm, non trans- „ lata, nisi sint altioris ordinis, quod in „ postrema Breviarii recognitione decre- „ tum est. In quarto gradu octavæ reli- „ quiæ admittunt quæcumque festa, etiam „ semiduplicia. *Nota, quod infra octavas* „ *hujus ultimi gradus, duplicia translata* „ *fiunt quocumque die: semiduplicia verò non* „ *transferuntur ultra proximè sequentem* „ *diem, quasi fuerit impedita festo 9. lecti-* „

OMNIA

enum transferuntur post octavam : sed semiduplic. occurrentia ante oct. transferuntur sine dubio post oct.

Infra octavas Epiphaniæ, Corporis Christi, & Nativitatis ejusdem, occurrente festo admisso semper fit commemoratio de octava.

4 *Major dignitas octavæ attenditur circa classem festorum; nam prima classis est dignior secundâ : in eadem autem classe attendi debent personæ hoc ordine, Christus B. Virgo, Angeli, S. Joannes Baptista, Apostoli & alii deinde juxta ordinem Litaniarum: & cæteris paribus, dignior est octava, quam celebrat universalis Ecclesia eâ quam celebrat particularis.*

5 Dedicationis octava dignior est octavâ patroni, & hæc dignior octava Titularis: sed octava Assumptionis B. Virginis dignior est octavâ Dedicationis.

6 In postrema Breviarii recognitione, decretum est, nihil fieri posse, ne commemorationem quidem de octava, quæ non habetur in Calendario Rom. à die 17. Decembris, usque ad Epiphaniam inclusivè.

7 *Accidit inchoatas octav. non compleri in tribus casibus. Primus est quando advenit dies 17. Decembris : secundus quando adve-*

adveniat feria 4. Ciner. tertius adveniens e vigilia Pent. Quare si occurrat dies octava festi habentis octavam in his tribus, eo casu in pridianis vesperis nihil fiat, neque commemoratio de octava, cum in sequentibus diebus nihil item fit de ea faciendum.

8 Dies octava festi cujuslibet habentis octavam nunquam transfertur; & in occursu cedit tantùm duplicibus primæ & 2 classis. Itaque excludit, & transferri facit festum duplex in ea occurrens, sive majus sive minus. Excipe octavas diei Nativitatis Domini, & Epiphan. quæ excludunt alia festa quæcumque; & octavam Corpois Christi, quæ cedit tantùm duplici 1. classis ex decr. Joannis 22. Cedit etiam dies octava Dominicis privilegiatis primæ, & secundæ classis, in quibus fit tantùm commemoratio de octava.

9 In primis vesp. communibus diei octavæ & Dominicæ privilegiatæ, recitari debent vesperæ cum Psalmis sabbati, à cap. de dom. privil. & in fine additur cõmemoratio octavæ tantùm, ut in primis vesp. festi. *Ita decrevit Sac. Rit. Cong. 9. Decembris.* 1622.

10 Si Dominica ipsa privilegiata concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio octavæ fiet post commemo-

morationem dom. si verò sequatur festum semiduplex, vesperæ erunt de dom. cum commemor. diei octavæ ut in 2. vesp. festi, & deinde semiduplicis, ut in primis ejusdem vesp.

Si dies octava concurrat cum alia octava, à cap. fit de sequenti, cum commemo. præcedentis. Quod servatur etiam in die octava principalis patroni, quia octavæ omnes, exceptis octavis Domini, sunt ejusdem solennitatis. Quòd si in octava S. Joannis Evangelistæ 2. vesperæ sunt integræ in concursu cum octava Innocentum; singularis est casus, in propriis locis notatus, ex quo nihil inferri potest contra generalem rubricam.

11 Si dies octava concurrat cum sequenti duplici minori per annum, à cap. fit de sequenti cum com. oct. si cum majori, fit totum de sequenti, cum com. oct. *Excipe octavas Domini, quæ in concursu cum duplici etiam majori, habent utrasque vesp. integras, quod de primis vesperis octavæ Ascensionis & Corporis Christi, in postrema Breviarii recognitione decretum est.*

13 Si concurrat dies octava cum festo primæ classis sequentis, nulla fit de die oct. com. ut declaratum est in postrema recognitione Breviarii, de com. tit 9. num. 4.

Si ve-

si verò concurrat cum sequenti duplici 2. classis, etiam translato, totum officium erit de sequenti cum com. præcedentis, ut apertè dicitur, de concurrent, tit. 11. num. 7. & est rubrica generalis modò in postrema Breviarii recognitione, additis iis verbis, *in secundo ordine*, *num. 6.*

14 Accidit alius concursus festi dup. vel semid. cum die infra oct. & duplex quidem totum habet offic. cum com. diei infra oct. nisi illud dup. fit, 1. classis, quia tunc de sequenti die infra octav. nulla fit com; vel 2. classis, quando in die sequenti non fit officium de die infra oct. At festum semiduplex regulariter habet officium usque ad cap. quod est de die inf. oct. excipe festum SS. Joannis & Pauli, quod habet 2. vesp. integras cum com. diei infra octavam S. Joannis Baptistæ, ut in rubrica propria.

15 Non cedit sequenti Dominicæ vel semiduplici, nisi usque ad cap. quod erit de Dominica, vel semiduplici.

16 Si festum semid. occurrat in Sabbato ante Dom. privilegiatam, quæ est simul dies octava festi, habentis octavam, eo casu in vesp. Sabbati, antiph. & psalmi erunt de semid. cap. de Dom. privilegiata com. primùm de semid. *& deinde diei o-*

clavæ, quæ in toto die sequenti nihil habet nisi meram commemorationem.

17 Dies octav. Corporis Christi sola gaudet commemor. in occursu cum duplici primæ classis, sed festis 2. classis non cedit officium, ex rubr. de translatione tit. 10.

De officio S. Mariæ in Sabb. Tit. 8.

1. IN omnibus Sabbatis non impeditis officio, quoad ritum, digniori quale est etiam feriæ majoris, aut Dom. anticipatæ, fit officium de S. Maria, eo modo quo fit de festo simplici: Festum simplex cedit huic officio: de festo simplici fiat tantùm commemoratio.

2 Ad modum festi simplicis, officium hoc incipit in vesp. feriæ 6. vel à capitulo si ille dies ferialis est, vel per commemor. si eo die est festum 9. lectionum.

3 In Completorio feriæ 6. quamvis fit de festo 9. lect. in fine tamen hymni jus habet B. Virgo, ut dicatur, *Gloria tibi Domine* vel *Iesu tibi sit gloria*, nisi festum habeat aliunde proprium finem hymnis omnibus destinatum.

4 Quòd si fer. 6. fuerit festum ejusdem B. Virg. in 2. vesp. omittitur com officii in Sabbato.

De Commemorationibus Tit. 9.

1. DE feria majori fit com. quando festum 9. lect. in eo occurrit, neque unquam omittitur de ea commemoratio.

2 De vigiliis fit semper com. nisi occurrant in feria majori, vel in festo dup. primæ classis: quia tunc nihil fit de vig. excepta vig. Epiph. de qua nunquàm omittitur com.

3 De simplici fit com. quando occurrit in feria majori, vigilia, S. Maria in Sabb. die infra oct. semid. Dominica, die oct. & in dup. per annum, tam in primis vesp. quàm in laudibus in duplicibus 2. classis tantùm in Laudibus; item in ejusdem festi simplicis 1. vesp. quando cum eo pridie concurrit semid. Dom. dies oct. dup. per annum 2. classis (non autem primæ.)

4 De S. Maria in Sabbato, fit com. quando cum ea concurrit pridie semi. dies oct. dup. per annum (modò non sit festum B. Virg.) dup. 2. classis, non primæ.

5 De die infra octavam fit comm. quando in ea occurrit dies infra oct. digniorem, semiduplex Dominica, dies octava alterius octavæ, duplex per annum: non autem quando dup. 1. vel 2. classis occurrit exceptis oct. SS. Stephani, Joann. & Innoc.

noc, de quibus fit commemoratio in festis secundæ classis, ex privilegio speciali. Item quando concurrit cum sequenti semidupl. Dom. die octava alterius octavæ duplex per annum, non cum aliis.

6 De semiduplici fit com. quando concurrit cum sequenti die infra oct. cum alio semid. Com. die oct. dup. per annum: non cum aliis.

7 De Dominica fit com. quando in ea occurrit duplex quodcumque, aut dies oct. item quando eadem concurrit cum sequenti die, oct. vel dup. per annum, non cum aliis,

8 De die oct. fit com. quando in ea occurrit dies oct. Domini aut dup. 1. vel 2. classis, aut dom. 1. vel 2. classis. Item quando concurrit cum alia die oct. vel dup. quocunque (modò non sit primæ classis) sed dividit vesp. cum die oct. & cum dup. minore per annum.

9 De duplici minore per annum fit com. quando concurrit cum sequenti alio dup. quocunque (modò non sit primæ classis) aut cum die oct. sed dividit vesp. cum dup. minore, & cum die oct.

10 De duplici majore per annum fit com. quando concurrit cum alio dup. majore per annum, aut cum dupl. 2. clas-

fi

sis, sed cum alio dupl. majori dividit vesp.

11 De dup. 2. classis fit comm. quando concurrit cum dup. 1. classis, vel cum dup. 2. classis digniore.

De dup. 1. classis fit com. quando concurrit cum alio dup, digniore 1. classis.

12 Ex dictis patet, quod dup. 1. classis admittit in 1. vesp. commemorationem de dup. 1. classis minùs digno, de dup. 2. classis, de Dom. 1. aut 2. classis: item de die oct. aut Dom. per annum (si festum occurrat in die oct. aut Dom.) de feria majori, non de aliis. In laudibus admittit commemorationem Dom. 2. classis, & per annum, diei octavæ, & feriæ majoris, non tamen vigiliæ.

13 In 2. vesp: admittit com. sequentis semid. Dom. die oct. dup. 1. classis minus digni, & alterius cujuscunque dup. feriæ majoris, non aliorum. Vide infra num. 15.

14 Duplex 2. classis admittit in primis vesp. commemorationem Dom. 1. & 2. classis, & Dominicæ per annum, si festum illud occurrat in Dom. & duplicis 2. classis minùs digni, & dup. per annum, & diei oct. & feriæ majoris non aliorum: in laudibus admittit commemorationem diei octavæ, Dominicæ per annum, fer. majoris vigiliæ, festi simp. Sed non diei infra

oct. In 2. Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cujuscumque, duplicis 2. classis minùs digni, duplicis per annum diei octavæ, semiduplicis (diei infra oct. si de ea sequenti die fiat officium) feriæ majoris, S. Mariæ in Sabbatho (nisi festum sit B. Mariæ) & festi simplicis sequentis.

APPENDIX.

SI sequatur aliud festum 2. classis minùs dignum, de quo idcircò in dictis vesperis fiat tantùm com. & in eodem festo sequenti occurrit festum simplex; tunc in 2. vesperis integris præcedentis festi, nihil fiet de simplici, consequenter neque de Dom. per annum, in qua occurrerat festum præcedens: quia festum sequens, licèt non habeat vesperas, habet tamen jus excludendi commemorationes prædictas in iis vesp. quæ suæ primæ essent, nisi occurreret cum magè digno. A fortiori si festum primæ classis minùs dignum sequatur aliud 1. classis magis dignum, de quo idcircò (nempe de minùs digno) in 2. vesperis præcedentis, fiat tantùm com. tunc in iisdem 2. vesp. nulla fiet com. dom. per annum, in qua occurrerat festum præcedens. *Casus accidit Convenis quoties dedicatio Ecclesiæ Cathedralis (quæ immediatè præce-*

præcedit festum S. Bertrandi Patroni principalis loci) occurrit in die Dom.

15 Duplex per annum majus in 1. vesperis admittit com. Dominicæ cujuscumque, duplicis majoris (cum quo dividit vesperas) duplicis minoris, diei octavæ semid. diei infra oct. cum qua concurrit, feriæ majoris, festi simplicis eodem die occurrent. In laudibus admittit com. Dominicæ, diei infra oct. fer. majoris, vigiliæ & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. dupl. majoris [cū quo dividit vesp.] Dominicæ cujuscumque, dupl. minoris diei oct. semid. diei infra oct. feriæ majoris B. Mariæ in Sabb. & festi simplicis.

16 Duplex per annum minus in 1. vesp. admittit comm. Dominicæ cujuscumque, tum alterius dup. minoris, aut diei octavæ (cum quibus dividit vesperas) semid. diei infra oct. feriæ majoris, & festi simplicis. In Laudib. admittit com. Dom. diei infra oct. fer. majoris: aut vigiliæ, & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. alterius dup. minoris, aut diei octavæ (cū quibus dividit vesper.) Dom. cujuscumq; semid. diei infra oct. feriæ majoris, S. Mar. in Sabb. & festi simplicis.

17 Dies oct. eafdem commemorrtiones admittit, quas duplex min. sed dies octa-

væ Domini admittunt eas tantùm, quas admittit dupex majus.

18 Dominica per annum in 1. vesperis admittit com. semiduplicis, & diei infra octavam (cum quibus dividit vesperas) & festi simplicis, eodem die occurrentis. In Laudibus commemorationem diei infra octavam, & simplicis. In 2. vesp. com. mem. semiduplicis diei infra oct. & simplicis, at Dominica privilegiata admittit ultra commemor. prædictas, commemorationem diei octavæ, in utrisque Vesp. & Laudibus *Hic casus accidit in nostra Cong. in qua dies octava solennitatis Domini Jesu] quod festum præcipuum & Titulare est Congregationis nostræ, & celebratur die* 28 *Januarii] occurrere potest in Dominicis Septuag. Sexag. & Quinquagesimæ.*

19 Semiduplex admittit in primis vesp. com. semid. & diei infra oct. (cum quibus dividit Vasperas) fer. majoris & festi simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra octavam, feriæ majoris, vigiliæ, & festi simpl. In 2. vesperis, commemorationem Dominicæ, alterius semiduplicis sequentis, diei infra oct. [cum quibus dividit Vesperas] fer. majoris, & festi simpl.

20 Dies infra oct. admittit easdem com. quas festum semid.

21 S.

21 S. Maria in Sabbato admittit commemor in 1. Vesp. & Laudib. festi simp. tantùm.

21 Simplex admittit tantùm com. alterius simpl.

23 Feria major admittit com. tantùm festi simplicis, idem dic de vigilia.

24 *De tribus octavis fit com. in utrisque vesp. & Laud. quocumque festo infra eas occurrente, nimirum Nativitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.*

25 Si ex eodem communi, sumitur commemoratio, unde sumptum est officium; variantur antiphonæ & versus, ita ut in vesperis sumatur commemor. ex Laud. & è contra, nisi aliter propriis locis notetur Quod de Antiphona, & versu dicitur, intellige quoque de versu tantùm, ut varietur, si est opus, & similiter de oratione. Neque refert si pro commemor. ejusdem, contingat dici eundem versum in primis vesp. & Laud. ut in festo S. Donati in quo fit aliquando de translata Inventione S. Stephani; & pro commemor, S. Donati, dicitur & in vesperis, & in Laud. idem versus, *Justus ut palma*, &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi versum de laud. proprium.

27 *Antiphona ad Benedictus de communi*

Pontificum ; & de communi non Pontificum Confess. sunt diversæ : ut altera pro officio, altera pro commem. in Laud. deservire queant. Habes nunc exemplum in Breviario recog. in festo S. Bonaventuræ, & S. Henrici.

27 Quando in officio de uno Martyre, fit commemor. de Martyre altero, & inter suffragia fit commemorat. de Patrono, item Martyre, per antiphonam de communi, utere ultimo loco, versu 2. vel 3. nocturni. Idem fiat, si quatuor occurrant, adhibita antiphona, quæ prima est Nocturni primi, & versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

28 Commemoratio de Dominica, vel fer. majori, vel de die octava SS. Petri, & Pauli, quæ habet homiliam cum suo Evangelio proprio [si in ea occurrat festum 1. vel 2. classis] addit lectionem ejusdem homiliæ, in fine 3. noct. pro 9. lectione, id est, vel primam tantùm de homilia, vel tres in una simul lectione conjunctas.

29 De Sanctis qui propriam lectionem habent, de vita, & gestis ipsorum [non autem appropriatam de communi, ut in festo v. g. S. Margaritæ] legitur. & est 9. lectio. si una est, vel si duæ sint, ex duabus fit una. Sed hæc lectio omittitur in

Dom.

Dom. quæ habet nonum responsorium, & in officio, in quo dicuntur tantùm tres lectiones.

30 Si occurrant duæ commem. in eodem officio, scilicet dominicæ, vel feriæ majoris, vel vigiliæ, quæ habet homiliam, & simplicis festi, quod habet propriam lect. omittitur lectio de Sancto, & legitur homilia.

31 De die infra oct. non legitur 9. lectio, licèt habeat homiliam propriam: imò neque si habeat Evangelium diversum ab Evangelio festi, quod accidit infra oct. Apostolorum Petri, & Pauli.

32 Si octava dies Apostol. Petri, & Pauli occurrat in Dom. in qua fit de Titulari Ecclesiæ, cum com. octavæ [quæ habet Evangelium proprium] & Dominicæ; legatur potiùs Evangelium cum homilia Dominicæ, ut legantur populo per annũ in Missa, omnia Evangelia Dominicalia ex *Gavanto*. Censent alii legendum potiùs Evangelium octavæ, tum quia hujus officium dignius est; tum quia hujusmodi Evangelium non potest legi alio die: quod non potest dici de Evangelio Dom. potest enim legi sequentibus diebus infra hebdomadam.

33 Quando contingit fieri plures comẽ

memor. ſervetur hic ordo. De duplici, ante diem octavam: de die octava, ante Dominicam: de Dominica ante feſtum ſemid. de ſemiduplici, ante diem infra octavam: de die infra octavam ante feriàs majores: de iis ante com. S. Mariæ in Sab. de ea ante feſtum ſimplex. *Dixi de ſemiduplici, ante diem infra oct. quod bene nota, quia ſemiduplex eſt feſtum: dies verò infra oct. eſt tantum continuatio feſti. Habes caſum in 2. Veſperis S. Th. Cantuarienſis, quando concurrit cum feſto S. Sylv. quo caſu com. S. Th. præcedit comme. omnium oct.*

34 Fit com. feſti ſimp. in Veſp. de feria quando poſtridie de eodem facienda eſt tantùm com. ob occurrentem feriam majorem, aut vigiliam: caſus accidere poteſt, in occurſu feriæ 4. Giner. feriæ 4. aut 6. quatuor Temporum.

35 Si feſtum ſimplex occurrat in feria 5. in Cœna Domini, tunc in Veſperis præcedentibus feriæ 4. nihil fit de eo, utinec ipſo die.

De occurrentia officii divini, ſeu de translatione feſtorum. Tit. 10.

1. DUplex feſtum poteſt occurrere in Dom. Adventus, & in Dom. à Sept. uſque ad Dominicam in Albis inclu-

ſivè

sivè, in vigilia Nativitatis Domini, in Circumcisione, in tota octava Epiph. in feria 4. Ciner. in tota majori hebdom. infra oct. Paschæ, Ascensione Domini, in diebus à vigilia Pentecost. inclusivè usque ad festum Trinitatis inclusivè, in festo Corporis Christi, & ejus die octava, in Assumptione B. Virginis, & in festo omnium SS. quæ duo ultima, addita sunt in postrema recognitione Breviarii; & tunc duplex transfertur in primam diem festo 9. lectionum non impeditam.

2. Si verò est duplex, primæ class. de eo fit in Dominicis 2. 3. & 4. Adventus, & Quadrag. in Dominica Septuag. Sexag. & Quinquagesimæ, & infra oct. Epiphaniæ & in die octava Corporis Christi.

3 Si contingat ut duo festa dupl. occurrant eodem die infra oct. hoc est in Ecclesia aliqua particulari, quæ fortè celebret octavam Patroni loci, aut aliam, infra quam potest concurrere duplex, ex festis mobilibus, unà cum duplici per annum in Calendario Rom. eo casu transferri debet duplex minus in primam diem similiter non impeditam. *Accidit Tolosæ casus particularis anno* 1635. *die* 14. *Junii*: *occurrerunt enim eodem die tria officia duplicia, nempe diei octavæ Corporis Christi, translatio*

lationis S. Exuperii & S. Basilii magni. Octava cessit translatio; translationi, utpote solenniori [festum enim populi est] cessit festum S Basilii & singulis annis occurrunt duo posteriora eodem die: quocirca assignandus esset certus dies festo S. Basilii auctoritate majorum.

4 Semiduplex potest occurrere in diebus prædictis numer. 1. & secundo, & præterea infra oct. Corporis Christi, & aliis Dominicis per annum, in quibus casibus transfertur in primam diem non impeditam similiter. Si occurrat in Dominica infra octavam, transfertur in proximè sequentem feriam secundam, & si est impedita, ultra octavam. Si occurrat infra octavam Corporis Christi, & immediatè sequantur octavæ S. Joannis, & SS. Apostol. transfertur post omnes octavas.

5 Occurrentibus pluribus festis novem lect. transferatur minùs nobile vel ratione ritus, putà quia semiduplex occurrit cum duplici, vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis, si sint in ritu æquales.

6 Translatis pluribus festis duplicibus & semid. fiat officium priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo priùs, quod erat priùs in Kalendario.

7 Si

7 *Si occurrat in Dominica in Albis, vel Trinitatis, aliquod festum, quod ex præfatis debet transferri [nulla habitâ ratione quòd habeat jus ad illam Dominicam] fiat inferia secunda non impedita de festo priùs translato, ordine servato dignitatis, & Kalendarij, prout verè sonant verba rubricæ de translatione festorum n. 7. examinatæ, in postrema Breviarii recognitione.*

8 Festum simplex nunquam transfertur sed vel officium vel commemor. fit de eo: vel omninò omittitur, ut in festis 1. classis.

9 Si festum aliquod transferatur à tempore Paschali ad tempus non Paschale, vel è contra; recitandum erit officium congruens tempori.

10 Si occurrant duo festa eodem die sub una ratione festi in Calendario Rom. quorum alterum sit Patroni, seu Tituli Ecclesiæ, festum, v. g S. Sebastiani, cui cum S. Fabiano sit ordinariè festum: eo casu fit de Patrono, seu Titulari tantùm, hoc est, de S. Sebastiano solo, uti festo 1. classis, non autem de socio eo die. Qui verò hac de causa in eorum proprio die omittuntur. vel sunt in Calendario Rom. sub ritu duplici. seu semid. & tunc prima die similiter non impedita, fit officium de omis-

missis, sub ritu semiduplici tantùm: putà in exemplo allato fiet de S. Fabiano ritu semiduplici post oct. S. Sebastiani: vel sunt sub ritu simplici, & tunc in ea Ecclesia nihil fit de sociis omissis. Exempli gratia, in Eccl. SS. Marcellini & Petri, S. Erasmus nihil habet unquam, ne quidem commemor. die 2. Junii.

11 Si ij, qui dividuntur, sunt altioris ordinis, ut in Ecclesia S. Philippi Apostoli, de quo solo fit idcircò festum 1. classis; eo casu prima die non impedita, fiet officium de S. Jacobo, sub ritu duplici 2. classis, & die 4. Maji in Laud. tantùm fiet commemor. cum 9. lectione S. Monicæ ex duabus una.

12. Prædictâ separatione factâ Patroni, seu Titularis. à sociis, quos habent in Calendario Rom. curandum erit, ut oratio, lectiones, & Evangelium cum homilia, congruant festo, ita ut pro uno, non pro pluribus officium fiat, & deficientibus propriis, erit ad commune SS. recurrendum; reservatâ Patrono potiùs. quàm sociis, oratione propria, & in numero singulari accomodata: pro sociis autem sumatur de communi, nisi contingat de sociis fieri extra oct. Patroni, vel Tituli, quo casu nulla est variandi necessitas.

13 Si

13 Si occurrant eadem die Patronus principalis loci, & Titularis Ecclesiæ Regularium in propria Ecclesia Regularium, fit de Patrono loci translato Titulari. Quòd si hoc accidat quotannis, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex privilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci, aliud quodcumque festum Regularium inferioris classis.

Officia concessa ad libitum, in pari gradu cedunt aliis de præcepto, vel ex vi rubricarum recitandis.

De concurrentia Officii. Tit. 11.

1. DAntur in officio divino concurrentia, & occurrentia.

Concurrentia est duorum pridie & hodie; vel hodie & postridie celebrandorum: occurrentia est duorum in eodem die celebrandorum.

2 Festum duplex concurrere potest cum alio dupl. vel die oct. festi habentis octavam. Si ergo sunt æqualia. regulariter à cap. fit de sequenti, commemor. præcedentis. Si verò inæqualia, vesperæ integræ erunt de digniori, commemoratio de minus digno. Dixi regulariter, quia in festis Nativitatis Domini falit hæc regula, ut eo loco patet.

3 In

3 Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Festa Domini præferuntur omnibus aliis, & habent utrasque vesp. integras; festa B. Mariæ, festis aliorum Sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum, cæteris aliis, imò & Evangelistis. Festa Sanctorum, qui in propriis Ecclesiis solenniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis. Hinc appellantur festa prædicta, vel 1. vel. 2. classis, vel duplicia majora quæ in concursu cum minoribus, habent integras utrasque vesp. Errant ergo qui in Ecclesia propria B. Rochi, de eodem ut Patrono recitant primas vesp. cum com. Assumptionis B. Virg. cui debentur integræ 2. vesp. ex hac rubrica. Quod autem dictum est, festa solennia locorum præferri aliis in Calendario descriptis, intelligitur cæteris paribus, habita ratione personarum juxta prædictos gradus, & majoritatis ritus.

„ Unde si Patronus loci, aut Titularis
„ Ecclesiæ, inferiores Apostolis, putà
„ Martyres, Confessores, & ejusmodi, con-
„ currant cum festo SS. Petri & Pauli, se-
„ stum Apostolorum præferri debet, &
„ habere vesp. integras; tum quia rubri-
„ ca hoc clarè præscribit; tum quia inter
„ suffragia consvetn commemoratio A-

postol.

postol. præcedit commemorationem Patroni, seu Titularis; tum quia in oratione *A cunctis*, hoc idem accidit, tum quia hi Apostoli habentur veluti Patroni universalis Ecclesiæ. *Ex Durando lib. 6. c. 60.* Unde non solum in officio magno, locum habent in suffragiis Sanctorum, communibus, sed etiam in officio parvo B. Mariæ, in commemorationibus consvetis. *Quod diximus de concurrentia, idem dicendum de occurrentia.* Si enim in die festo Apostolorum Petri, & Pauli, occurrat Patronus loci, vel Titularis Ecclesiæ ob easdem rationes fiet de Apostolis, translato festo Patroni, aut Titularis.

4 Duplex concurrere potest cum Dom. semid. die infra oct. officio S. Mariæ in Sabb. & simplici; & tunc omnia in secundis vesp. erunt de duplici cum commemor. illorum: nisi duplex esset 1. classis, quod admitteret commemor. de Dom. aut semid. tantùm; vel 2. classis, quod admitteret præterea commemorationem de die infra oct. offic. S. Mariæ in Sabbato & de simplici sequenti.

5 Dominica concurrere potest cum sequenti duplici, & omnia erunt de duplici cum commemor. Dominicæ; nisi sequens

quens duplex sit primæ, aut 2. classis, quod excludit Dominicæ præcedentis commemorat. Item, cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simpl. & in his casibus omnia de Dom. cum commemor. de sequent. Quæres cur Dominica habeat 2. vesperas integras in concursu cum semiduplici sequenti, & non habeat integras primas in concursu cum semiduplici præcedenti? respondet Gavantus: quia psalmi sabbatini minùs habent festivitatis, plus ferialitatis, incongrui visi sunt inter festum semiduplex & Dominicam, quò factum est, ut Psalmi essent festivi de semiduplici, & capitulum de Dom. at in secundis vesp. totum est festivum, & cum Dom. fit festum Domini debet habere vesp integras in concursu cum festo æqualis ritus.

6 Semiduplex potest concurrere cum dupl. & omnia de dupl. fiunt cum commemor. semiduplicis, nisi duplex fuerit 1. vel 2. classis. Item potest concurrere cum Dom. aut cum alio semidupl. aut die infra oct. & tunc dividuntur vesperæ; à capitulo de sequenti. Item potest concurrere cum officio B. Mariæ in Sabb. aut cum simplici, & eo casu omnia de semidupl. cum commemor. sequentis.

7 Sim-

7 Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia non habet 2. vesp.

8 Feria item non potest concurrere cum sequenti, quia incipit & definit, ubi definit & incipit quodcunque aliud officium.

De octavæ concursu activo, & passivo, satis superque, titulo 7. præced. *Titulum 12. de ordinando officio, de industria omisimus, utpote nihil habentem difficultatis.*

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ Appendix. Tit. 12.

PAtronus est, quem Episcopus cum populo sibi Patronum elegit, vel quia primus eò loci Episcopus? vel quia ibi humatus, vel quia civis ejusdem loci, vel quia juvit aliquando mirabiliter populum in ejus necessitatibus, vel ob alias similes causas. Titulus autem Ecclesiæ est is, sub cujus invocatione dedicata est Ecclesia. Ut sub invocatione Sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, S. Crucis, Beatæ Mariæ Sanctorum, &c. Nonnulli vocant patronos eos, erga quos, solo devotionis affectu moventur, non communi toti civitati, seu loco. At de iis non loquitur rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri, & populi ex communi modo loquendi.

In po-

In postremum decernendi erunt Patroni juxta decretum, quod sequitur.

DEcretum super electione Sanctorum in Patronos, à Sacr. Rit. Cong. de ordine D. N. Urbani Papæ 8. mandatum die 3. Martii, 1630. Sac. Rit. Cong. annuente SS. D. N. in electione Patronorum mandavit infrascripta in posterum servari debere; declarans, quòd aliter facta electio, nulla sit ipso jure. 1. Quod eligi debeant in patronos ii solùm, qui ab Ecclesia universali, titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati duntaxat 2. Quòd de Patrono civitatis electio fieri debeat per secreta suffragia, à populo mediante Concilio generali illius civitatis, vel loci, non autem Officialibus solum, & quòd accedere debeat consensus Episcopi, & cleri illius loci. Idemque servari debet in Patrono regni, qui pariter eligi debet per secreta suffragia à populo singularum civitatum provinciæ. Et quòd repræsentantibus regnum, civitatem, provinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & ulterius interveniat consensus Episcopi, & Cleri dictarum civitatum. 3. Quod causæ electionis novorum Patronorum debeant in Sacram Congregati-

gationem deduci, & ab ea examinari: ac demùm cognitâ causâ ab eadem Congregat. approbari, & confirmari: & ne præmissorum ignorantia ab ullo unquam possit allegari, eadem Sac. Rit. Congreg. supradictum decretum inprimi, & publicari mandavit.

Jo. BAPT. Card. Detus.
† Locus sigilli.
T. TEGRIMIUS, Secr.

---

1. DEcretum hoc cõprehendit etiam Patronos minùs principales, quos decet esse Sanctos universales.

2 Dantur Patroni unius civitatis, & Patroni unius Provinciæ, ut Mediolanensis Provinciæ Patronus est S. Ambrosius.

3 Dantur etiam plures Patroni loci: sed unus debet esse principalis.

4 Titulus Ecclesiæ unius materialis solet esse unicus: sed tamen potest esse plurium Sanctorum sub pluribus festis, vel plurium sub eodem festo.

5 Tam de Patrono principali loci, quàm de Titulari Ecclesiæ, fit officium, ut de dupl. 1. classis cum octava, & quæcumque suprà dedimus duplici 1. classis, eadem con-

cedenda sunt Patrono in suo loco, & Titulari in sua Ecclesia, Sacra Rit. Cong. decrevit sæpiùs Regulares etiam teneri ad festum de Patrono loci, & officium solenne, juxta Bullam Gregorii XIII. die 30 Decemb. 1573. non tamen teneri ad octavam ejusdem. Octava verò satis est, si fiat à clero sæculari illius loci.

6 Si Patroni plures dentur, seu Titulares, officium quidem singulorum duplex erit, sed octava non conceditur, nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ: imò neque primæ classis festum erit, nisi sit solenne principale festum principalis Patroni, aut Tituli Ecclesiæ, quale non est Patroni translatio, & similia.

7 De Patronis minùs principalibus, non tenentur Regulares officium recitare: laudabile tamen est, si recitent. Officium autem erit duplex majus per annum.

8 Si accidat, quod in Cathedrali fiat de Patrono loci absque octava, veluti Mediolani de S. Ambrosio, subditi Archi-Episcopo hujus Cathedralis possunt facere octavam. Quando nam transferendum, vide sup. de translat. fest. tit. 10. n. 1. & 2.

9 Tanta est solennitas Patroni loci, ut si incidat in vigiliam, quæ sit in Kalend.

cum

jejunio de præcepto, nihil in officio fiat de Vigilia; in Missa tamen jejunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem jejunium auctoritate majorum.

10 Habet integras utrasque Vesp. nisi concurrat cum festis. Christi 1. classis, aut Beatæ Virginis Assumptæ, aut dedicationis propriæ Ecclesiæ, eique cedunt in concursu octavæ Domini, nempe Epiphaniæ Paschæ, Ascensionis & Corporis Christi.

Puto ego juxta prædicta, titul. 11. numer. 3. quòd in concursu, cum Sanctis Apostolis Petro, & Paulo eis cedit Patronus, utpotè dignioribus orationes ibidem fusè allatas.

11 Debentur eidem lectiones in primo Nocturno quæ habentur in communi Sanctorum ad majorem celebritatem. *Lectiones 2. & 3. Nocturni, si non adsint propria in Breviario, neque extra Breviarium approbata à Sancta Sede Apostolica, sumantur de communi, & de Octavario Romano in hunc præcipuè causam edito. Nam in Officio nihil est legendum, quod ab eadem Sede Apostolica non sit approbatum, ut fusè probat ex Gelasio Papa Radulfus, propositione 11. & Sixtus V. Constitutione 74. concedens varias facultates. Sacra Rituum Congreg. Officia Sanctorum Patronorum noluit*

approbari posse. inconsulto Summo Pontifice: approbata verò pro certa loco, negavit sæpiùs Sacra Cong. extendi posse ad alia loca inconsulta eadem Cong.

13 Titulus altaris, seu capellæ, celebrandus est, prout in Calendario Rom. describitur: in quo, si neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Missæ festivæ cum hymno Angelico, & tribus orationibus, ut *suprà tract. 1. part. 1. tit. 9. n. 10.* sed officium nullatenùs fiat sine licentia Majoram, ad quos attinet mutare ritum.

13 *Si* altare est titulus beneficii, idem agendum.

14 Si est titulus Ecclesiæ dirutæ, ad illud altare translatæ, ille, qui emolumenta prædictæ Ecclesiæ percipit, recitare debet officium de eo in ejus festo, & ritus erit semidupl. nisi dignitas ejusdem aliud exposcat: sed in his casibus consulatur Sac. Rit. Congregatio.

15 Beneficiatus habens Ecclesiam, quæ est titulus beneficii, licèt apud eam non resideat, debet tamen festum ejusdem colere, vi primæ classis, & cum octava celebrare.

16 Titularis non debet celebrari extra propriam Ecclesiam, ne quidem ritu semiduplici.

17 Dies

17 Dies octava Patroni loci accidit alicubi in festo dupl. quod ibi est in præcepto ut in urbe Rhegii, ditionis Estensis, in qua octava dies S. Prosperi occurrit in festo Visitationis Beatæ Mariæ Virg. quod ibi est de præcepto. Sacra Rit. Cong. approbans officia pro clero Rhegiensi, decrevit fieri officium de festo cum com. octavæ; aliàs transferri debet festum ut suprà tit. 7. num. 8.

18 In vigilia Patroni, quæ habet officium in Calendario, erit ea die omittenda commemor. de Patr. quæ solet fieri inter suffragia.

19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conveniunt Fundatori Patrono Ordinis in toto ordine, post solennem canonizationem ejusdem.

Negamus tamen infra octavas Patroni, seu Tituli, aut dedicationis propriæ Eccl. faciendam esse commemor. de octav. quocumque adveniente festo: quia hoc est privilegium octavarum Nativitatis Domini, Epiph. & Corporis Christi.

De proprio ritu singularum partium

Tit. 13.

POst regulas generales totius officii, veniendum est ad regulas singularum officii partium, hoc est, Horarum, quas ti-

tulis sex perstringendas esse constat, si velimus Breviarii ordinem sequi, sed non video, cur singillatim de iis sit agendum, cum nullas difficultates peculiares contineant, His igitur prætermissis ad reliqua pergamus, quæ ad partium partes attinēt.

De partium, hoc est, Horarum partium Tit. 13.

HOrarum partes multæ sunt & variæ, quæ proprios habent ritus, verùm ita claros, ut opus non sit earum titulos singillatim expendere, sed sufficiet quædam scitu digniora breviter annotare.

Ex Tit. 20. de Hymnis. Tit. 15.

IN Officio semid. de B. Virg. quod à Regularibus ex privilegio fit in Sabbato, si in primis vesp. fiat tantùm commemor. in Completorio dicitur, *Gloria tibi Domine*, vel *Jesu tibi sit Gloria* [quod servari etiam debet in universali Ecclesia, quando fit de S. Maria in Sabb. more consveto. In secundis autem vesp. si fiat de ea saltem commemor. eodem modo concluduntur hymni, usque ad Completorium inclusivè. Quidni iisdem utemur legibus in commemoratione solennitatis B. M. Virg. atque idem servandum est in officio semid. de SS. Sacramento in feriis quintis à Regular, si verò nulla fiat in vesp. commemorat,

rat. neque in Completorio variatur finis hymni.

Ex Tit. 21. De Antiphonis. Tit. 16.

SI Antiphona sumitur ex principio psalmi vel cantici, & incipit sic psalmus vel canticum, eo casu non dicitur principium Psalmi, vel cantici, sed continuatur, quod sequitur in Psalmo vel cantico ab eo loco ubi desinit Antiphona. Quod nota præsertim in communi Dedicationis Ecclesiæ in 3. nocturno, in psalmo *Qui habitat*; nam de primo & octavo, dictâ Antiphon. à choro, incipi debet psalmus à 2. vers. *Dicet Domino*: si verò tempore Paschali addas in fine *Alleluja*, tunc incipitur psalmus à 1. versu, *Qui habitat*: quia illud *Alleluja*, tollit continuationem Antiphonæ cum psalmo, *quod additum est in postrema Breviarii recognitione.*

2. In vesp. ferialibus feriæ 2. dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, Cantor si Chorus simul prosequuntur quia dividi commodè non potest ultima pars versus. *Illud certè observandum est in enunciandis Antiphonis, ut initium nunquam sit unius syllabæ; neque ejusmodi ut absurdè orationem præcidat.* Ex titulo 22. de psalmis nihil decerpimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. de Canticis. Tit. 17.

TRia Cantica Evangelica, *Magnificat Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quotidie dicuntur, ad quæ ſtandum, uti fit ad Evangelium in Miſſa. Plurimi initio horum Canticorum formant ſibi crucem à fronte ad pectus, quia eſt Evang. & placet, quia hoc idem præſcribitur Epiſcopo ad initium Cantici *Magnificat*, in Cærem. Ep. lib. 2. c. 1.

Ex tit. 25. de Abſolutionibus, & Benedictionibus ante lectiones. Tit. 18.

LEctor ante lectionem dicit, *Jube Domine*, &c. Vide, quàm larga poteſtas benedicendi data ſit ei, cui jubere dictum eſt. Dicit, *Domne* non *Domine*, quia hic Dei titulus eſt, ille hominis præclari. Ad ultimam lectionem quicumque inferior Epiſcopo, debet dicere *Jube Domine*, cui ſecundus in choro reſpondere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliqui, quòd ille qui ſolus recitat officium dicere debet, *Jube Domine*, ſicuti Sacerdos: hoc idem dicit in Miſſa privata ante Evangelium: & verè par eſt ratio, ſed diſpar uſus.

Ex Tit. 26. De Lectionibus. Tit. 19.

I. INitia librorum ſacræ Scripturæ regulariter legantur in Dominicis: quòd ſi fe-

si festo aliquo impediantur, æquum est ut ab initio libri in sequenti die non impedito auspicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. num. 6.

2 Ex prædictis libris aliquid quotannis, vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti est legendum, ex eadem rubr. num. 7. etiamsi plura Prophetarum initia sunt legenda, hac adhibita lege, ut non extra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia sub una conclusione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, si in sequenti datur locus ea legendi. Quod si alicubi impediantur feriæ, festis locorum propriis, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophetis: quæ alio die legi non possunt, eo anno omittuntur, Excipe sequentes casus. Primus est in Epistol. S. Pauli: eæ enim omnes constituunt unicum librum, quem sufficit incepisse. Alter casus est in libris Regum, adveniente Augusto, sufficit enim quòd de iis lectus sit primus, vel secundus liber. Ubi verò contingit minus numerum Dominicarum, post Epiphaniam, adveniente citiùs Dominica Septuagesimæ, & ideò in feria vel alia de proxima sit de offic. Dominicæ tertiæ, vel sequentium anticipatè: statim ac factum fi

officium Dominicæ, in sequentibus diebus legi debent Epistolæ S. Pauli, quæ positæ sunt in Dominica anticipata. *Quod in postrema Breviarii recognitione decretum est.*

Quando de Scriptura per annum distributa, non potest legi in festo 9. lect. in 1. Nocturno; quia eo die non habentur in Breviario, putà quia sunt 4. Tempora, feria Quadragesimæ, aut feria 2. Rogationum aut vigilia Ascensionis, eo casu sumuntur lectiones 1. nocturni de communi, quæ alioquin ad majorem solemnitatem solent assignari; tunc enim ad necessitatem leguntur. Quod intelligi debet non tantùm in festis occurrentibus, seu in die octava habentis octavam; sed etiam in diebus infra octavam; eadem enim est ratio de festis. Si tamen in festo habente octavam lectæ fuissent in 1. Nocturno, aliæ lectiones non de Communi Sanctorum eo casu repetendæ erunt.

4 Accidit assignari etiam in Breviario, quibusdam festis plurimum Apostol. lectiones propriàs in 1. Noctur. quæ sunt propriæ alterius illorum, eo casu si dividatur festum, quia alter eorum tantùm est Titul. Eccl. vel Patronus, ei debentur lectiones propriæ cujus propriæ sunt; alteri de

ri de Communi, quæ habentur in 1. Noct. quæ item legi debent, quando aliquod festum in propria Ecclesia solenniter celebratur, hoc est, in festo 1. vel 2. classis imò etiam in festo Patronorum minùs principalium, nisi ob angustiam temporis ponendum sit initium Prophetæ, quod in his ultimis festis poni decretum est in postrema Breviar. recognitione.

5 Si Hebdomada 4. Octobris fuerit ultima, in feriis 5. & 6. & Sabbato hujus hebd. quartæ legantur lectiones Dom. 5. feriæ 2. & 3. quæ sequntur Dominicam 5. qui dies si fuerint impediti, eo anno omittantur illæ lectiones, quæ his diebus legi non possunt: si verò in sequenti hebdomada 5. hæ lectiones, vel in Domin. vel in suis feriis legi non possunt, ponantur in sequentibus feriis ejusdem hebdomadæ, juxta ordinem historiæ, & martyrii Machabæorum.

6 Si festum Sanctorum Philippi & Jacobi, occurrat in Sabbato Dominicæ 1. post Paschæ; tunc in Dominica 4. legi debent lectiones feriæ 2. sequentis; ne bis initium Epistolæ S. Jacobi immediatè repetatur.

7 Laudandi non sunt, qui ritu Rom. recitare officium, & ab officio ritus alieni, mutuò accipiunt lectiones de vita Sancto-

rum, non approbatas Rom. contra rubr. Breviar. de dupl. tit. 1. num. 1. & de lectionibus tit. 26. num. 9.

8 Monent rubricæ, quando in Officio novem lectionum, facienda est commem. de Sancto, vel de feria, aut Dominica, quæ habet proprium Evangelium, quod i gi debet pro 9. lectione; monent, inquam, ut de primæ homiliæ (nempè ejus de quo fit officium) lectionibus octava & nona, fiat una, quæ fit octava, quod quamvis sit ad libitum, ut patet ex verbis rubricæ de lectionibus num. 3. tamen in quibusdam casibus debet omninò legi 9. lectio adjuncta octavæ nimirum, quando in 9. lectione continetur laus propria eorum, de quibus agitur festum v. g. in festo SS. septem fratrum, eò quòd in 9. lectione laudatur mater ipsorum. Item in festo SS. Martyrum Nerei, &c. quorum laudes propriæ habentur in 9. lectione, & in gratiam hujusce 9. lectionis datum est Evangelium integrum eorum festo, alioquin non valdè congruum & Dom. 21. post Pent. desumptum.

9 In festis S. Abrahæ & S. Jobi, quæ alicubi celebrantur, legi possunt lectiones hauſtæ ex Geneſi, & ex hiſtoria Jobi, quæ videlicet habentur in Dom. Quinquag. pro

S. Abra-

S. Abraham, & in Dom. 1. Septembris pro S. Job. in 2. Noct. quæ ibidem habentur in eorum commemorationem in 3. Noct. Evangelium *Homo quidam nobilis*, cum homilia, quæ habetur in festo S. Ludovici Regis. Vel in 1. Noct. lectiones de script. occur. reliqua ut supra. Idem servari potest, in festis SS. Isaiæ, Hieremiæ, Danielis, Davidis, & similium, ubi celebrantur, propriis è Breviario adhibitis eorum lectionibus. *Habes lectiones pro S. David, in Dom. 6. post Pent. de Appol. illius ex lib. S. Amb.*

Ex Tit. 17. De Responsoriis post lect. Tit. 10.

I. *QUi inchoat responsorium, idem dicit & versum integrum, imò & Gloria Patri: par enim ratio cæteri verò de choro absolvunt Responsorium, & repetunt post vers. & post Gloria Patri.*

2 Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à festo duplici ponenda sunt in 1. feria sequenti tanquàm historiæ principium, antequàm dicantur alia responsoria.

3 Responsoria Tobiæ (si in Dominica aut feria 2. & 3. poni non possunt) ponantur feriâ quartâ, omissis quæ hac die assignantur: tum feriâ 5. dicantur Respon-

soria 2. Nocturni Dom. ne bis eadem Responsoria immediatè repetantur.

4 Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Resp. Officii de temp. sed non in officio Sanctorum, & ejus loco resumitur Responsorium â principio, ad finem usq;

5 Tempore Paschali quidem additur *Alleluja* in fine Respons. sed non in fine Versus.

6 In officio trium lect. quando fit de festo, & in feriis tempore Pasch. dicuntur duo Resp. quæ sumuntur de Communi Sanctorum in festis, & in feriis, de Dom. Præcedenti, nisi propria assignentur, hoc ordine feria 2. & 5. primum, & secundum Resp. 1. Noct. feria 3. & 6. primum & secundum 2. Nocturni; feria 4 & Sabbato primum, & secundum 3. Nocturni.

7 Nota primum, & secundum; non igitur tertium, loco secundi, quod quidam perperam ducunt, ea ratione moti, quòd in officio S. Mariæ in Sabb. præscribuntur primum & tertium Resp. Officii parvi, vel quod in 3. Resp. est *Gloria Patri*, quod non est in secundo, sed hæ rationes non valent; quia in his casibus addendum est *Gloria Patri*, secundo Resp. & ad illud de S. Maria in Sabb. dicimus esse casum singularem, qui non officit regulæ generali. Ex

Ex titulo 28. De Responsoriis brevibus Horarum. Tit. 21.

I. TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Responsorii, in Resp. brevibus Horarum; sed non omittitur in officio 9. lectionum, ita ut si in Dom. Passionis fiat comc in 2. Vesp. de semid. sequenti: in Completorio dicendus erit versus, *Gloria Pat.* quia festum est jam inchoatum.

Ad Primam, variatio versus, pro varietate festorum: sed concurrentibu duobus versibus propriis, altero ratione temporis, altero ratione festi, ut in Concept. B. Virginis intra Advent. præferri debet ratio festi & ejus oct. sicuti in fine hymnorum fit. Quare in Dom. infra oct. Concept. [ubi fit octava] dicendus est versus, *Qui natus est de Maria*, ad Primam non autem *Qui venturus es in mundum*. Ex tit. 29. nihil deprompsimus.

Ex Tit. 30. De Oratione Tit. 22.

SI Oratio pro commemor. fit eadem, cum Oratione principali Officii; mutatur Oratio pro commemor. ne eadem repetatur Contingit casus iste Tolosæ annis singulis in 2. Vesp. Translationis S. Exuperii, in quibus oratio Officii est *Exaudi*

audi quæsumus, &c. de Communi Confessoris Pontificis: deinde fit com. S. Basilii magni, in cujus Officio præscribitur eadem Oratio. Sed in hoc casu mutanda est in aliam de Communi *Da quæsumus*. Ex titulis 31. & 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit. 33. De Symbolo S. Athanasii Tit. 23.

IN Dom. seu festo SS. Trinit. dicitur hoc Symbolum, quia de Trin. Doctrinam continet; non tamen quotidie dicendum est, ubi celebratur octava SS. Trin. quia Dominicæ assignatur. Quare & in die octava dicendum erit.

Ex Tit. 34. De Precibus. Tit. 24.

QUando quis solus recitat Officium, omittere debet, *vobis fratres*, &c. semelque recitans *Confiteor*, debet addere in plurali, quæ sequuntur, *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos.* Ex quo sequitur, quòd recitantes duo Officium simul nihil debent mutare in textu Breviarii: sed qui major est dicat *Et vobis fratres & vos fratres*: qui minor *tibi pater, & te pater*. sicuti dicunt invicem, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo.* Neque Moniales mutare debent verba consueta, in verba, *Matrem, Mater, sorores*, sed eo-

dem

demmodo loqui nomine Ecclesiæ, ac si essent viri, *Ex decreto Sacrorum Rituum Congr.* 18. *Aug.* 1629.

Ex Tit. 35. *De Commemor. & Suffragiis Sanctorum Communibus. Tit.* 25.

NOn sit commemor. de S. Maria inter suffragia consveta, ne quidem in propria Ecclesia, quando dicitur ejusdem Officium parvum in Choro, nec quandocunque Officium sit de ea, neque enim de eodem fieri debet officium, & commemor. simul. Qui verò privatim recitat Officium B. Virginis parvum, debet in officio de die, facere commemorationem de Beata Virg. ac si illud non recitaret; nisi recitet ratione Chori. Nihil autem refert, si dividatur officium B Virginis, ab officio diei, putà quia illud vesperi, hoc mane recitatur in Choro; quia utrumque dicitur, & unum in ordine ad aliud.

1 De Patrono principali loci, & de Titulari Ecclesiæ plura sunt notanda.

2 Primò eum esse Patronum loci, qui Majorum auctoritate & communi sensu populi recolitur ut Patronus. Titulus autem Ecclesiæ ille est, à quo demnominatur Ecclesia, deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante vel post S. Mariam & Apostolos, vel inter eosdem faciendo

cienda est commemoratio, hoc est, de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Salvatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent; sed aliis diebus ante Sanctam Mariam. De Angelis, & de Sancto Joanne Baptista ante Apostolos. De Sanctis veteris Testamenti post Apostolos, licèt in Litaniis præcedant Apostolos; ibi enim servatur ordo temporis, non dignitatis: tum de omnibus aliis.

3. De Patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis: si verò inæqualis, servetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, æquiparatur Patrono loci, & iisdem gaudet privilegiis.* Primum verò locum ante quamcumque commemor semper habet commemoratio de Cruce: quòd si de Cruce tanquam de Titulo Ecclesiæ facienda est commemoratio; sufficit prædicta, quæ fit ante alias *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 30. *Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de S. Francisco apud eos Ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est Sacrorum stigmatum.

4 In Ecclesia omnium Sanctorum nomine dicata; fieri debet comm. de Apostolis

ante

ante commemorationem de omnibus Sanctis, uti fit in Officio parvo B. Mariæ, in quo Oratio Apostolorum præponitur Orationi Sanctorum omnium. Neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latenter, quod fit infra Octavam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorat. de Sanctis occurrentibus.

5 Oratio de Patrono, seu Titulari sumitur à die festo eorumdem, non à Vigilia, aut octava, ut gratis quidam dicunt, mutato verbo, *Nativitatem*, *Natalitia*, in *commemorationem*. Quæ si minùs congruit, sumatur alia de Communi. In Collecta S. Leonis 2. pro *Cõmemorationis festa* lege *Commemorationem* In Collecta Sanctorum nisi, & Soc. tace, *hodierna die*. In Collecta S. Apollinaris tace, *hunc*. Nec est incongruum dicere, *præsentem diem honorabilem nobis in B. Joan. commemoratione*, neque *qui venerandum*, *sanctamque lætitiam in B. Bartholomæi commemoratione*.

6 Qui plures habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, si Tituli sint de eodem putà de S. Maria, licèt diversa sint Titulorum festa, sufficit commemoratio communis, *Sancta Maria*, & sic de aliis: si verò Tituli Sanctorum sunt diversi, poterit fieri

eri, altero ex duobus modis : vel distinguantur classes Sanctorum in Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, ita ut unaquæque classis recolatur, cum propria Antiphona, Versu, & oratione, in qua ii nominentur, quorum sunt Tituli beneficiorum; vel de Majori licentia formetur Antiphona cum suo versu, & oratione, quæ conveniat omnibus, non exprimendo Titulos Martyrij, virginitatis, & hujusmodi.

7 Regulares debent facere commemorationem de Titulari. cujus Ecclesiæ sunt adscripti, & quamdiu sunt adscripti, etiam extra chorum.

8 In Officio Vigiliæ Patroni, seu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter suffragia.

9 Cedunt hæ communes commemorationes, commemorationi festi simplicis occurrentis, quia festi commemoratio, privilegiata est Titulo festivo supra communem aliorum commemorat.

Ex Tit. 36. de fine Officii & Antiph. finalibus. Tit. 26.

IN fine Horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur versus, *Fidelium animæ*, &c. qui versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam? neque ad Completorium: neque post aliam Horam, si aliud fe-

ud sequatur. ut vel Missa, vel Officium parvum B. Mariæ, vel Septem Psalmi, vel Litaniæ, vel Officium defunctorum. Post hunc vnrsum dicitur oratio Dominica pro fine Horæ; tum subjungitur, *Dominus det nobis suam pacem*, deinde sequitur una ex Antiphonis B. Virginis, pro temporis varietate.

2 *Alma Redemptoris*, dicitur à primis Vesperis Dominicæ 1. Adventus, usque ad Purificationem inclusivè, ita ut si Purificatio quoad Officium transferatur, Antiphona hæc quoque non dimittatur, nisi in fine illius officii, imò verò si Purificatio alicubi octavam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit, usque ad Completorium diei Octavæ exclusivè, seu ad finem Octavæ, si contingat finiri ad Nonam pridie fer. 4. Cinerum, *ita decrevit Sac. Rit. Congr.* 1616. Si dividantur vesperæ Purificationis, à Completorio ejusdem; adhuc dicenda est pro Vesperis Antiphona *Alma* Rubrica enim mutare jubet Antiphonam in fine Completorii, ideo in recognitione Urbana Breviarii, additum est rubricæ de *Ave Regina Cœlorum* verbum *inclusivè*, *ex decreto Sac. Rit. Congr.* 17. *Jul.* 1624.

3 *Ave Regina* dicitur à fine Completorii Officii Purificationis etiam translati, vel Octa-

Octavæ (si cum octava celebretur) inclusivè usque ad feriam 5. in Cæna Domini exclusivè.

4 *Regina Cœli* dicitur à Completorio Sabbati Sancti, usque ad Nonam Sabbati post Pentec. inclusivè.

5 *Salve Regina* dicitur à primis vesp. Trinitatis, usque ad Nonam Sabbati ante adventum inclusivè.

6 Extra chorum, prædictæ Antiph. dicuntur tantùm in fine Completorii & Matutini post Laudes, si terminetur officium; si verò non terminetur post Laudes, dicuntur post ultimam Horam, quæ sequitur mediatè, vel immediatè Laudes. Quando verò separatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur; possent tamen dici post quamcunque Horam ex devotione. Dicuntur in Choro post quãcunque Horam, quando à Choro discedendum est, aliàs non. Numquam verò dicuntur post aliquã Horam, quando subsequitur Officium Defunctorum, etiam ex devotione, neque quando subsequuntur Psalmi Pœnitentiales, neque quando sequuntur Litaniæ solæ, neque item dicitur quando subsequitur Missa Oratio verò mentalis post Horas non tollit Antiphonas finales, sed debent dici, licèt à Choro non discedatur. Dicendæ

cendæ etiam sunt, quando Concio fit absolutis Vesp. & quidem ante Concionem, nisi statim post Concionem sequatur Completorium. Præterea si Missa longiori morâ differatur, eo casu erunt dicendæ, ac si discedendum esset à choro.

2 Si finitâ Missâ nulla sequatur Hora, eo casu non sunt dicendæ, uti neque post Officium Defunctorum, Psalmos pœnitentiales, Litanias solas, & similia.

Dicuntur flexis genibus præterquam in diebus Dominicis à primis Vesp. Sabb. & toto tempore Paschali, quibus diebus standum erit quoque ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur post hujusmodi Antiphonas, in fine Completorii: aliis verò diebus erit genuflectendum etiam ad Orationem Dominicam, &c.

Appendix de Martyrologio.

1. Legibus initio Martyrologii datis, quarta, & 6. præripuè sunt observandæ, ut nimirùm primo loco prænuntietur ille regulariter, de quo in sequenti die faciendum est Officium, & etiamsi non sit in martyrologio. Alii Sancti, de quibus non fit Officium, sed sola commemoratio, ut de SS. Patricio, Henrico Imperat. Stephano Rege, si fiat Officium de feria, ponan-

ponantur 1. loco; si de Sancto, ponantur 2. loco. Alii verò de quibus neque fit Officium, neque com. & de quorum sanctitate nullum est dubium nominari possunt suis locis Martyres, post Martyr. Confess. for. post Confessores Virgines post Virgines. *Dixi prænuntietur, & nominari possunt*; non autem *describatur, & describi possunt*, nisi separatim, non autem in ipsomet Rom. Martyrolog. nam illa conceduntur, hæc prohibentur.

2 Translato festo alicujus Sancti, non fit translatio de eodem, in lectione Martyrologii, nisi in casibus, in Martyrologio expressis. Quemadmodum in anno Bisextili transfertur Vigilia S. Mathiæ, & ejusdem prænunciatio in diem 24. & festum ejusdem ac prænunciatio in diem 25. qua ratione convenit anticipari extra Romam quæ de Vigilia, & festo S. Bartholomæi habentur in Martyrolog. Roman. sed in aliis festis hoc non debet observari.

3 Translatâ quoque Vigiliâ in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licèt anticipetur Officium cum jejunio.

Hactenus de prima Rubricarum Parte, quæ generales Rubricas complectitur: quibus enucleatis, ad secundâ partē, quæ ritus præscribit servādos progrediamur.

PARS

PARS SECUNDA

PARS secunda ritus in recitatione Horarum Canonicarum adhibendos manifestè patefacit. Horæ autem Canonicæ, vel ab uno, vel à pluribus simul, vel extra Chorum, vel in Choro, vel solenniter, vel minùs solenniter recitari possunt. Quibus variis modis cùm varii accidant ritus, operæ pretium est de his breviter agere titulis tribus.

De Ritibus in privata Horarum Canonicarum recitatione.. Tit. I.

I. CONvenienter statur ad Orationem Dominicam, & Salutatione Angelicam, quia sunt de textu Evangelico; ad Symbolum item Apostolorum, ut ad Confessionem promptiores videamur. Item ad Horarum initia; ad Invitatorium, ad Hymnos, qui sunt laudes Dei solenniores inter quos *Te Deum* numeramus. Ad versus quosque Nocturnorum, & post Hymnos: ad textum Evangelij ante Homiliam ad Capitula, ad Cantica *Magnificat*, *Benedictus*, & *nunc dimittis*, quia sunt de textu

Evangelij; ante Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo majoris hebdomadæ) & ad preces, quæ præcedunt Orationem.

2 Standum erit tempore Paschali, & in omnibus Dominicis, à primis Vesperis ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officii.

3 Ad Psalmos standum esset, sed plurimi sedent, non pauci partim sedent, partim stant. Ad lectiones quoque in Officio B. Virginis parvo in adventu laudabilius est stare, quia sunt de Evangelio.

4 Genuflectendum erit ad ea verba Invitatorii, *Adoremus*, *& procidamus ante Deum*, ad preces feriales in laudib. Vesp. & horis, in diebus pœnitentiæ dicatis. Item in Officio Defunctorum ad preces. Item in Hymnis, ad ea *Veni creator Spiritus*, *Ave maris stella*, *O Crux ave spes unica*, *Tantum ergo Sacramentum*, si coram Sacramento, etiam latente in tabernaculo immobili, de quo non pauci dubitavêre: quidam laudabiliter ad ea quoque *O salutaris hostia*: genuflectimus etiam in hymno *Te Deum* ad ℣. *Te ergo quæsumus*. Denique ad Antiphonas B. Mariæ Virginis, quæ dicuntur in fine Officii & ad Orationem Domini-

minicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, quæ dicuntur in fine Complet. (exceptis tempore Paschali & Dom.) erit genuflectendum.

5 Caput inclinandum erit ad Versum *Gloria Patri*, &c. ad nomen Jesu, Mariæ, & Sancti, de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, quod ad Primam & ante Completor. dicitur, usque ad *Misereatur* inclusivè ab eo qui dicit, & cui dicitur, respectivè uti in Missa.

6 Signum Crucis adhiberi debet pollice signando os, ad illud initio Matutini, *Domine labia mea*. Item manu extensâ, signando se à fronte ad pectus, & à sinistro humero, usque ad dextrum, cùm dicitur *Deus in adjutorium*, &c. in initio Horarum [non autem cum dicitur ter ad Primam post Orat. *S. Mariæ*,] item ad versum *Adjutorium nostrum*, ante Confessionem in Prima & Completorio. Item ad *Indulgentiam*, & ad ea in fine Primæ, *Dominus nos benedicat*, & in fine Complet. *Benedicat & custodiat*, &c. Aliqui signum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Converte nos Deus salutaris noster*. Laudabile quoque est signum Crucis fieri ad Ant. de Cruce in feriali Offic. 17.

In Psalmis Gradualibus, quæcumque

preces dicuntur flexis genibus, multò magis in pœnitentialibus Psalmis, Litaniis, & Orationibus [quæ tamen Orationes stante Hebdomadario dicũtur] ad alias nõ incongruè sedetur; percutiunt sibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, sicuti fit in Missa, bene verò percutiunt ad ea in Confessione, *Mea culpa*, &c. ut itidem fit in Missa.

De ritibus Horarum Canonicarum in choro recitandarum. Tit. 2.

PRoprios mores unaquæque habet Ecclesia & laudabiles consvetudines, quas non tolli à Cæremoniali Rom. neque à rubrica Breviarii, sæpiùs Sac. Rit. Cong. declaravit: sed cavendum, ne ita pugnent cum universali Ecclesia; ut minùs laudabiles sint peritorum judicio.

1 In Breviario quatuor tantùm annotata reperiuntur, quæ ad hanc rem faciunt. Primum est, quòd Hebdomadarius clara voce dicat, *Domine labia mea aperies:* initio Matutini Officii (non autem dicat submissiori voce, qua posteà dicturus est, *Deus in adjutorium*, eodem enim vocis tono hæc duo cantari debent) alterum quod in precibus ferialibus dicat clarâ voce totũ *Pater noster*. Tertium quod idem dicat easdem preces feriales flexis genibus, usqi ad versus, *Dominus vobiscum*, exclusivè, circum

circumstantibus genuflexis usque ad *Benedicamus Domino*, exclusivè, quemadmodum in Missa feriarum majorum, dictis Orationib. præcisè statim surgendum est. Sed usus communior est non surgendi, nisi dicto versu, *Fidelium anima*, cùm præsertim terminatur Officium, ne rursum statim genuaflectamus ad Antiph. finalem, in fine Horæ. Quartum est quòd idem surgat ad Orationem, quæ dicitur post Antiph. B. Virginis, in fine Officii.

2 Habentur quædam in Cæremoniali Episc. ad hanc rem peropportuna. Et quòd SS. Sacramento patente, stare debeant omnes aperto capite ad Horas omnes, vel si sedeant, caput nunquam cooperiant.

3 Standum erit ad initia Horarum, Invitatoria, Hymnos, Capitula, Lectiones, breves, Responsoria brevia, ℣. Absolutiones, Benedictiones. Textum Evungelii ante homil. Cantica Evengelica, Orationes, Commemorationes & suffragia Communia Sanctorum. Item ad Antiph. finales B. Virginis tempore Paschali, & in diebus Dom. ad 1. Vesp. Item in versibus, & resp. quæ in Evang. lecta, genuflexionem postulant, ut, *Verbum caro factum est. Procidentes adoraverunt eum.* Quidni etiam in Antiphona? par certè ubique ratio.

4 Sedendum est ad Lectiones, & ubi est consuetudo ad Responsoria, & ad Martyrolog.

5 Ad Psalmos aliqui stant; alii sedent; alii ad Psalmos Matutini, & Laudum sedent, ad reliquos stant; alii ad eosdem Psalmos alternatim stant, & sedent, servanda consuetudo. Sed qui sedent, non debet surgere ad versum *Gloia Patri*, sufficit enim profunda capitis inclinatio, capite aperto.

6 Ad Symbolum Athanasii. *Quisunque* alii stant, alii sedent, certè laudabiliùs recitant stantes, *ex decr. Sac. Rit. Congr. 25. Dec. 1624.*

7 Genuflectitur etiam in Choro ad ea, quæ superiori Titulo attigimus, & præterea ad *Tu autem Domine*, in fine Lectionum, à Lectoribus.

8 Inclinatur caput, ut superiori tit. dictum est, num. 5. quibus adduntur casus alii ut idem fiat à Lectore, dum dicit, *Jube Domine*, &c. versùs Hebdomadarium, ab omnibus ad nomen Papæ viventis: Præterea ad Versus sequentes: *Sit nomen Domini benedictum. Sanctum & terribile nomen ejus. Benedictus Dominus die quotidie. Benedictum nomen majestatis ejus in aternum. Benedicat nos Deus, Deus noster,*

Bene-

Benedicat nos Deus. In Completorio, ad Versus, *Benedictus es Domine Deus patrum nostrum. Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu, Benedictus es Domine in firmamento cœli.* Certè non est omittenda inclinatio capitis ad illa verba, *Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu,* in Cantico trium puerorum, quia Versus ille tenet ibi locum Versus, *Gloria Patri* ex Dur.

9 Signum Crucis sibi adhibent multi à fronte ad pectus, prætereà, quæ præcedenti tit. annotavimus, num. 6. ad initium Canticorum Evangelicorum, quia Evangelia sunt.

10 Cantores ut plurimùm (ex Cæremon.) cantant Invitatorium, Initia Psalmorum, id est, primam Versus partem, usque ad meditationem, non ultrà, & Responsoria; Hebdomadarius autem initium Horarum, primam Antiph. Capitula Antiphonas ad Cantica Evangelica, initia quorumdam Hymnorum, & Orationem dicit. Lectiones legunt qui in Choro sunt juniores primas; seniores ultimas; singuli, singulas. Verùm laudabili locorum consvetudini in omnibus standum erit.

De Ritibus Horarum Canonicarum in Choro solenniùs recitandarum. Tit. 3.

1. QUatuor ex Horis Canonicis solennitatem habent in Choro, nempè Matutinum cum Laudibus, ut in nocte Nativitatis Domini; Prima in Vigilia Nativitatis ejusdem, ratione Martyrologii, Vesperæ frequentiorem, & Completorium quandoque: de iis singillatim hoc loco breviter dicendum in gratiam eorum præsertim, quibus non est præmanibus Cæremoniale Episc.

2 Matutinum igitur nunquam cum pluviali cantatur; sed dum cantantur Lectiones 3. Nocturni parat se celebrans pluviali ad legendum 9. lect. pro qua accedunt duo cerei ab Acolythis, parantur duo Cantores cum pluvialibus, neque recedùt Acolythi, donec tota lectio fuerit absoluta. Ob reverentiam Majoris stantis [nempè celebrantis] dum legit, stant omnes qui sunt in Choro. Ad Textum Evangelicum non ahhibetur signum Crucis, neque legitur manibus junctis, sed hinc inde supra legile positis, aut supra librum, uti fit in aliis lectionibus. Quicunque Episcopo inferior, dicit *Iube Domne*, non *Domine*, & qui major est in Choro, sive illo superior, sive inferior, profert verba benedictionis *Te Deum*, inchoari debet à Celebrante, sicut & Hymnus post Invitatorium.

3 Ac

3 Ad cantandas solenniter Laudes ; eadem omninò fiunt, quæ ad Vesperas solennes mox dicemus facienda.

4 Martyrologium pridie Nativitatis Domini solenniùs cantatur alicubi cum pluviali, luminibus & incenso: alibi minùs solenniter. Illud certè notandum est ab omnibus, ut audientes stent ad ea verba, *in Bethleem Judæ*, &c. quibus auditis statim genuflectant (præter Lectorem) usque ad ea, *Nativitatis Domini nostri Jesu Christi secundùm carnem*, inclusivè.

5 Fusiùs de Vesperis solennibus, quæ sæpiùs ab Ecclesiasticis viris cantantur, & præsertim in festis Titularium. Paratur autem celebrans pluviali coloris tempori convenientis, seu festo super superpelliceum sine stola; & cum eo (ubi fieri potest) parantur alii cum pluvialibus item, saltem duo, qui eidem hinc inde, quando opus est ministrent.

6 Procedit celebrans de sacristia, ad altare præcedentibus duobus Acolythis, cum candelabris & cereis accensis, quos sequitur solus Cæremoniarius (si adest) tum alii de Choro, bini, & bini, deinde Ministri pluvialibus induti, postremò Celebrans medius inter duos ultimos pluvialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluvialis

ipsius parum per elevant. Et omnes ii (exceptis Acolythis) operto capite procedunt, *Ita Caremon. Episc. lib. 2. cap. 3.*

7 Cùm pervenerint ante altare, discedentibus aliis in chorum, formant quasi lineam rectam celebrans, & Ministri pluvialibus induti, genuflectunt omnes (inclinat tantùm caput celebrans, quando in altari non asservatur Sacramentum in tabernaculo non immobili) & paululum orant genuflexi, deponentibus interea Acolythis sua candelabra, cum cereis extinctis super gradu altaris laterali, seu plano capellæ.

8 Surgunt deindè, & facta altari reverentia, ut suprà: accedunt ad parata scamna in cornu Epistolæ, ita ut celebrans sedeat altiùs, pulvino saltem supposito; vel accedit ille ad primam Chori sedem, in qua poni debet pulvinum, & alterum cum tapete, super genuflexorium ante eundem positum, super quo erit liber (hoc est Breviarium formæ, majoris ad usum Celebrantis) vel super legili, quod apponitur & amovetur, prout opus est. Reliqui parati ibunt ad scamna, loco congruenti præparata in plano Chori. Sedet ibi Celebrãs stantibus aliis paratis ante illum in plano. Mox surgit & dicit secretò versùs altare,

Pater

Pater noster, & *Ave Maria*, quibus dictis elevatur eidem pars dextra pluvialis anterior, per viciniorem paratum, seu per Cæremoniarium, & idem ipse se signans signo Crucis morosè, prout verba profert incipit Vesperas dicens, *Deus in adjutorium*, ita ut finiat verba, & Crucis signum à fronte ad pectus unà simul.

9 Præintonatur Celebranti ab uno ex paratis initium primæ Antiph. cum debitis reverentiis altari, & Celebranti, ante & post; quâ intonatâ à celebrante, & â choro cantata (si duplex est Officium) inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes post medium primum versus primi Psalmi capite operto: sed aperiuntur capita, & inclinantur profundè ad *Gloria Patri*, & *Filio*, & *Spiritui Sancto*. Cantores præintonant alias Antiph. dignioribus in Choro, surgentibus omnibus aliis ad Antiphonam & initia Psalmorum, Celebrans non surgit.

10 Finitis Psalmis, Acolythi unà cum candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluvialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reverentiis. Celebrans post ultimam Antiph. surgit; & detecto capite cantat Capitulum, manibus junctis, cui unus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat; & sic

usque ad finem fiat, recedentibus prædictis ad sua loca, Acolythisque deponentibus sua Candelabra ubi priùs. Si initium Hymni continet invocationem Christi, vel Dei, celebrans elevat, & jungit manus, & caput versùs altare inclinat. Post Hymnum cantatur versus à duobus ex paratis Ministris, in medio Chori, seu ante altare, quorum alter statim præintonabit celebranti Antiph. ad *Magnificat*, & eâ intonatâ sedent omnes. Inchoato Cantico *Magnificat*, surgentibus omnibus, Celebrans facto sibi signo Crucis à fronte ad pectus, vadit ad altare capit detecto, cum inclinationibus ad utramque Chori partem, tum reverentiâ Altari debitâ medius inter duos paratos ut supra, & si via brevis est (detecto capite Ministrorum sine Acolythis) ascendit ad altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus naviculam altero ex paratis, & thuribulum Thurifer ario, imponit thus, benedicit, & incensat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima hujus voluminis parte. Parte 2. rubr. Missal. tit. 4. num. 4.* Si aliud Altare est incensandum, priùs quàm Altare, ad quod Vesperæ fiunt, seu alterius Sancti pro more loco-

locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alii parati, ut initio Vesperarum. Et celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quòd non ponit incensum in Thuribulum, nisi opus est.

11 Incensatione Altaris, seu Altarium peracta fine Psalmo, *Dirigatur*, &c. revertuntur prædicti cum debitis Choro reverentiis ad loca sua, & celebrans stans apud sedem suam, invitansque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post, cui etiam celebrans modicum respondet, id est, modica inclinatione.

Thuriferarius incensat alios de Choro, duplici, unicóve ductu thuribuli, prout convenit, primo saltem in ordine, inclinato capite; & postremo populum, ut in Missa. in medio, à dextris, & à sinistris. Gessabit autem initio Orationis, imò ad Versus, *Dominus vobiscum*, sed ad Versus, *Gloria Patri*, convenit pausam facere, & caput inclinare.

12 Cùm repetitur Antiphona, tunc, non priùs, sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis, & Ministri parati accedunt ad Celebrantem, qui finita Antiph. surgit cum aliis; & aperto

capite, Acolythisque stantibus versa facie ad invicem, stans versùs Altare, junctis manibus cantat versus *Dominus vobiscum, Oremus*, & Orationem, seu Orationes pro Commemoratione, iterum subdit, *Dominus vobiscum.*

13 Duo ex Ministris paratis ubi ℣. cantaverunt. ibi cantant alta, & plena voce, *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad Celebrantem, qui demissiori voce addit ℣. *Fidelium anima*, &c. Si discedendum est à Choro, dicitur prius Oratio Dominica secretò, tum â Celebrante additur *Dominus det nobis*, &c. deinde cantatur Antiph. B. Virginis, pro qualitate temporis: & in fine ejusdem Celebrans addit demissiore voce Orationem, & ℣. *Divinum Auxilium*, &c. & tandem discedit cum aliis, quibuscum, & eodem modo, & ordine quo venerat.

14 In minoribus Ecclesiis, ubi desunt & Ministri, & pluvialia, hæc omnia servari non possunt: sed servari debent, quæ respiciunt Celebrantem, ubi commodè fieri potest.

15 pro Completorio solenniter cantando organum admitti potest. Ad Hebdomadarium spectat dicere: *Noctem quietam Adjutorium nostrum, Pater noster*, Confes-

sio-

sionem, Absolutionem, usque ad *Deus in Adjutorium*, . &c. inclusivè; Capitulum, Orationem; & versus, *Benedicamus*, *Omnipotens*, &c. nulla tamen fiet incensatio altaris ad *Nunc dimittis*.

Hæc de secunda Rubricarum Breviarii Parte: ad tertiam Partem transeamus, quæ contingentes defectus ut patefacit, sic vitandos docet.

PARS TERTIA

TERTIA Pars Rubricarum Breviarii, defectus in Officio divino contingentes 9. Titulis complectitur: sed antequàm auspicemur, hanc de defectibus materiam, operæ pretium videtur aperire: quinam teneantur ad Horas Canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent Ecclesiastici beneficii, à die possessionis adeptæ, imò ab Hora, quæ respondet Horæ, in qua possessio capta est. 2. Initiati

sacris

sacris Ordinibus tenentur ad Horas Canonicas, statim ac ordinati sunt; Subdiaconi, scilicet ab ea Hora, quæ tunc temporis, dicenda esset in Choro. 3. Regulares professi, tam mares. quàm fœminæ, Choro addicti, tenentur ad Horas Canonicas ab hora, qua professionem votorum solenniter emiserunt. His positis agendum est de defectibus circa recitationem Horarum Canonicarum occurrentibus; qui quanti sint, solus novit, qui cuncta novit, quique defectibus nullis potest esse obnoxius. Verùm præcipuos, & frequentiores brevitatis ergo ad novem Titulos revocabimus, nempè, omissionem, mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus locum, ordinem, Horarum; ineruptionem, de quibus singillatim agemus.

De omissione Tit. 1.

QUI totum Officium unius diei omittit, etiã absque contemptu, sine justa causa per solam negligentiã, peccat lethaliter. Est communis sententia. Idem sentit Navar. de eo, qui omittit Horam integram, aut Horæ partem notabilem, quam docet esse

esse tertiam Horæ partem. Sed placet mitior sententia Lessij, & Bonac. Horam parvam integram tantùm, esse materiam peccati mort. Excusari potest, qui omittit Officium 1. ob infirmitatem corporis, judicio Medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus Superioris. 2. Cæcus si cum socio [quem non habet] non potest recitare. 3. Infirmus, qui non facilè socium habet, cum quo possit sine sui præjudicio recitare. 4. Gravis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri, sine aliorum offensione, & ea est ad longum tempus ità, ut nihil superfit temporis ad recitandum. 5 Justa occupatio in Choro quærendi psalmos, aut alios incensandi. 6. Non excusat peregrinatio, etiam suscepta legitimè neque studium literarum, etiamsi per substitutum serviatur Ecclesiæ. 7. Ob carentiam Breviarii etiam ex culpa excusetur, sed à culpa non excusatur. 8. Ignorantia Regularum Officii excusat; licèt peccet qui suscipit Ordinem, vel beneficium cum hac ignorantia, nisi bonâ fide suscipiat, statim cum alio recitaturus. 9. Metus mortis excusat, si ab hostibus periculum vitæ immineat. 10. Si absolvatur non tenetur recitare, sed ab Episcopo non potest absolvi.

De

De Mutatione Officii. Tit. 2.

1. *Sac. Rit. Cong. respondit non esse relinquendum Officium debitum pro alio Officio devotionis*, 29. *Nov.* 1603.

2 Episcopus Regularis debet Officium recitare juxta ritum suæ Diœcesis, non Regulæ. Unde occurrente festo Regulæ in festo Diœcesis, Diœcesis festum præferri debet. *Ita censuit Sac. Rit. Cong.* 11. *Jun.* 1605.

3. Capellani Episcopi qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare. *eadem Cong. eadem die.*

4 Qui sunt de gremio alicujus Ecclesiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, & licèt extra Ecclesiam, vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesiæ ipsorum. *Eadem Sac. Rit. Cong.* 8. *Sept.* 1602.

5 Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, & ejusdem servitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alii Clerici Sæculares, Regularésque, in Civitate, vel Diœcesi commorantes, non tenẽtur recitare Officium illius Diœcesis, vel quæ de consvetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. *Eadem Sacra Cong. eâdem die.*

6 Festum Patroni principalis loci tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam

am Regulares celebrare ; non autem Octavam Regulares , *ut censuit Sacra Rit. Congreg. 27. Martii* 1628.

7 His casibus exceptis, & aliis qui habentur aperte in rubricis, seu decretis Sacræ Congr. non licet mutare Officium unius diei in Breviario Rom. præscriptum in Officium alterius diei ; & qui mutat, præcepto non satisfacit : ita Doctores apud Bonacinam, disput. de Horis Canonicis, quæst. 3. punct. 1. n. 17. Quòd si mutatio fiat ex inadvertentia , debent omissa suppleri. Ita Tol. in Sum. lib. 2. c. 13. n. 6.

8 Neque fieri potest mutatio Ritus, ut scilicet duplici Ritu celebretur festum , quod aliàs simplici sub ritu, vel semiduplici decretum est. *Sac. Rit. Cong. 21. Nov. 1602. decrevit*, quod de Sancto , cujus insignis Reliquia habetur, fieri possit Officium duplex.

9 Denique *eadem Sac. Rit. Cong. decreto edito die 8. April. 1626.* Rubricis Breviarii nunc addito, & approbato à SS. D. N. Urbano 8. censuit, & re maturè discussa , decrevit non potuisse, neque posse locorum Ordinarios, tam Sæculares, quàm Regulares addere Calendariis, etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat , quæ Breviarii Romani rubricis, vel Sac. Rit. Cong.

seu

seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur sub pœna, quod non satisfiat obligationi recitandi divini Officii. Et multò minùs adhiberi possunt Officia festorum alia, à Sac. Rit. Cong. non approbata, quæ in prædicto decreto, eadem meritò rejecit, & damnavit. Neque item potest Episcopus extendere Officium, quod fieri solet in civitate, ad suam Diœcesim, *contrà decretum hac de re à Sac. Rit. Cong.* 16. *Jan.* 1607. Et consequenter multò minùs Officium, seu lectiones approbatas pro una Ecclesia, illud vel illas extendere ad alienas Ecclesias, suique Cleri usum.

De intentione Officii Tit. 3.

SUfficit intentio implicita orandi Deum quæ habetur in sola Breviarii acceptione, ad recitandum Officium.

De attentione Officii divini Tit. 4.

1. QUi non attendit ad verba, vel ad sensum verborum, vel ad finem in Oratione propositum, peccat; & duæ primæ attentiones singillatim sufficiunt.

2 Qui recitat sine attentione, actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis sufficit, quæ absque uno voluntatis actu non rarò contingit.

3 Qui voluntariè distractus, alia faciens quæ attentionem impediant, scribendo, pin-

pingendo,& similia faciendo recitat, peccat 9.

4 Qui recitat dum vestes induit, exuit, faciem lavat,&c. peccat venialiter.

5 Qui attentè quidem recitat,sed in animo habet non satisfacere præcepto, tenetur repetere.

6 Qui iantum legit preces horarias, & non orat,minimè satisfacit.

7 Qui recitat Officium & simul audit Missam, peccat tamen venialiter,ex Gajet. opusc. tom. 2. tract. 4. Negat Navar. c.16. n. 71. si justa sit causa. At concordant omnes nullum esse peccatum,si recitat,quando Sacerdos Missæ secreta dicit.

8 Qui recitat cum aliis,satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum si ab uno tantùm dicerentur.

De Prolatione Divini Officii. Tit. 5.

1. QUi recitat solus,satis est,si verba ita proferat, ut se ipsum percipiat, & intelligat.

2 Qui verba deminuit, & detruncat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio linguæ vel cõsvetudine quadam quasi ingenita fiat) peccat saltem venialiter, non tamen tenetur repetere. *Ex Azorio lib.* 10. *cap.* 7. *quæst.* 11.

6 Qui recitat cum socio,satisfacit, sive ille

ille sit obligatus ad Officium, sive non, & satis est, si attendat ad Antiph. Cap. Orationes, & alia hujusmodi, quæ socius solus dicit: idem etiam dicendum de lectionibus. In Psal. autem & Hymnis recitandis cave, ne si plures socii sint, alio modo quàm alternis versibus ad modum duarum partium chori dicantur, alioquin nō satisfit, ait Suar. lib. 4. cap. 25. num. 3.

4 Qui in Choro destinatus ad cantandum, non cantat, non satisfacit. Ex Trid. sess. 24. cap. 12. ubi de Canonicis loquitur, Sed Consvetudo contraria potest excusare.

5 Dum per organum sonatur versus, dicatur hic ab aliquo, ut ab adstantibus audiatur, Suar. tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 7. & Cærem. Episc.

De tempore Divini Officii. Tit. 6.

1. A media nocte antecedentis diei incipit tempus recitandi Officii, & perserverat usque ad mediam noctem sequentis inclusivè. Est Communis, apud Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 3. num. 2. ita ut ultra mediam noctem sequentis diei, Officium præcedentis non valeat. Navar. cap. 3. num. 54.

2 Matutinum & Laudes ex justa causa possunt recitari in Vesp. præcedentis diei, putà, ut quis devotiùs oret, vel studiis manè

nè operam det, vel quia non poterit ita commodè recitare, & post Completorium, satis est expectare tertiam, vel quartam horam post meridiem. S. Thom. quodlib. 5. orat. 28.

3 Prima ante solis ortum, vel paulò post. Tertia aliquantulum post ortum. Sexta paulò post. Nona prope prandium. Vesperæ, & Completorium post prandium. Tol. libr. 2. capit. 23. sed excusatur ab omni peccato, qui recitat Primam cum Tertia, Sexta & Nona simul duabus vel tribus horis post solis ortum. Bonacin. loco citato, num. 9.

4 Qui differt Matutinum sine causa ad Vesp. vel anticipat Completorium ante prandium, nimis notabiliter variat tempus & peccat venialiter. Bonac. ibid.

5 In Choro, statæ horæ sunt observandæ magis quàm in privata recitatione, sed ob processionem, vel cōcionem mutari potest hora.

De loco divini Officii. Tit. 7.

1. UBique recitari potest privatè, modò non impediatur attentio, & locus sit decens.

2 In Choro verò tenentur recitare, qui Choro sunt addicti ex justitia juxta institutionem Beneficiorum, & consvetudinem loco-

locorum, nisi aliud cogat necessitas, ut hyemis tempore in Sacristia, vel adsit consvetudo legitima, vel privilegium Papæ vel fundatoris institutio.

De Ordine divini Officii. Tit. 8.

1. QUi sine justa causa pervertit ordinem Horarum, peccat venialiter. Justa verò causa, est oblivio, inadvertentia; ut Chorus juvetur, vel alius, ad dicendum Officium. Azor. c. 10. quæst. 1.

2 Perversio ejusdem Horæ secluso contemptu, & scandalo, ex justa causa nullum est peccatum. Bonacin. disp. 1. quæst. 3. punct. 4. num. 3. gravior erit culpa, si in Choro ordo pervertatur Suar. lib. 4. cap. 11. num. 10.

De interruptione divini Officii. Tit. 9.

1. QUi dividit Matutinum à Laudibus, nocte totâ interpositâ, non peccat. Doctores apud Bonacinam disp. 1. quæst 3. punct. 3. num. 11. Azorius vult esse veniale sine causa.

Qui dividit Nocturnam à Nocturno per Horam unam, pluresque, cum justa causa non ultra tres Horas, non peccat, Doct. apud Bonac. num. 13.

3. Qui dividit Horam parvam, vel Psalmum, ex justa causa, non peccat, Azor. quæst. 5.

4 In-

4 Interruptio ad longum temporis spatium, probabilius obligat ad repetitionem Navar. cap. 16. num. 75. ad breve tempus non obligat. Idem n. 75. & cap. 10. n. 62. peccari saltem venialiter, sine justa causa est dicendum.

5 Qui interrumpit animo continuandi, ut aliud agat, non tenetur repetere; imò nec ille, qui animo repetendi interrumpit & postea non repetit. Ita Doct. apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. n. 31. Hæc de defectibus.

6 Absolutis 1. & 3. quas interjecimus, partibus, quid superest, nisi ut ad ult. Rubric. Breviarii partem procedamus, supremam huic operi manum imposituri. Accedamus igitur ad rubricas speciales, & partes ejusdem Breviarii.

PARS QUARTA.

PARS quarta Rubricarum Breviarii, speciales Rubricas, & ejusdem Breviarii partes examinandas præbet, quod diligenti studio perscrutabimur, digniora tantum relaturi, quadraginta titulis comprehen-

sa. Quorum priores 21. ad proprium de Tempore; medii 13. ad proprium Sanctorum, reliqui posteriores ad Commune Sanctorum attinet.

De Proprio de Tempore.

EXposcit ordo Breviarii, ut à Proprio de Tempore ordiamur Rubricarum specialium enucleationem.

De Adventu. Tit. 1.

IN Adventu omittimus suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo Adventu sanctitate donavit. Neque fit Commemoratio de Cruce, ne videatur passus, antequam natus. Neque de pace, quam in Nativitate dedit hominibus bonæ voluntatis. Diebus singulis dicuntur preces feriales flexis genibus, quando fit Officium de Tempore, præterquàm in die Dominica: & de feria Adventus fit semper commemorat. utpote de feria majori.

De Antiphonis majoribus Adventus Tit. 2.

1. ANtiphonæ majores in Adventu dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Nativitat. Domini recitantur, incipientes

entes ab O, quæ majores aliis sunt, quia duplicantur.

2 Præcedunt has Antiphon. aliæ ad Laudes, quasi præparatoriæ ad majores. Tres aliæ Antiphon. sunt privilegiatæ in his diebus: prima est *Expectetur*, quæ semper dicenda est in Sabbato quarto loco, ut concordent cum Cantico Sabbatino: altera est, *Nolite timere*, quæ die 21. mensis Decemb. semper est ponenda, sive sit festum S. Thomæ, sive Dominica: ne enuntietur falsum extra quintum diem ante Nativitatem. Tertia est, *Ecce completa sunt*, quæ ultimo die ante vigiliam Nativitatis ponitur.

3 Quando alicubi contingit reponi has Antip. in feria diversa ab ea, cui sunt assignatæ, Antiph. 4. erit ea, quæ conformis est Cantico recitando, sicuti præscribitur de Antiph. *Expectetur*, reservata Sabbato.

De Dominica 4. Adventus. Tit.

CONtingit non legi in Officio Dominicæ 4. Evangelium, quòd ideò saltem in præcedenti Sabbato legitur: putà quando in hac Dom. occurrit Vigilia Nativitatis, & eo anno omittuntur Antiph. & Laudes, quæ occurrunt in die S. Thom. et in Sabb. 4. Tem. ponantur Antiph. Dominicæ 4. quæ omitti non debent.

De Vigilia Nativitatis Domini Tit. 4.

1. SI hæc Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*. in Nocturno dicitur Psalmus, *Bonum est*, ne bis dicatur idem ad Matutinum, & Laudes.

2 Legitur Martyrologium cum majori quàm aliàs solennitate, de quo suprà in Aqpendice ad primam Rubricarum Breviarii partem.

3 Ad Nonam inclusivè terminatur Adventus, & cessat versus, *Angelus Domini* &c.

De Natali Domini. Tit. 5.

1. DIviditur Matutinum à Laudibus & inter utrumque cantatur prima Missa; Altera post Primam, quæ dicitur summo mane, ut Missa cantari queat: Tertia Missa dicitur post Tertiam.

2 Antiphonæ in 2. Vesperis, *Tetum principium*, &c. nunqaam omittuntur in ſt. octavam.

De festis infra oct. Nativit. Domini. Tit. 6.

1. FEstum S. Stephani & SS. Innocentium sunt 2. classis, uti festum S. Joan. Evangelistæ. Quocircà cedèrent festo occurrenti 1. classis; habent privilegium, quòd de die infra Octavam eorum fit commemo-

memoratio in festis eorumdem, ut expressè notatur in Breviario.

2 Si festum ex tribus prædictis sit Patronus loci, aut Titulus Ecclesiæ, in 2. Vesperis Nativitatis, etiam in propria Ecclesia S. Stephani, idem fieri debet, quod in Ecclesia universali: inter eadem verò festa servantur rubricæ generales, ut Vesperæ primæ & 2. sint de digniori, id est, de festo 1. classis, & Patroni, seu Titularis cum Commemor. minùs digni: & item de Octava Nativitatis, cujus etiam Antiphonæ *Tecum principium*, &c. ad Vesp. recitantur. Ad Laudes verò non fit Commemor. de die infra octavam alia, quàm de octava Nativitat. Domini, de qua fit semper com.

3 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris majoris) fuerit Innocentium, erit consequenter 1. classis, & eo casu poterit dici *Te Deum* in Officio, & adhiberi color rubeus cum suis consequentiis in Missa: quia æqualia sunt fieri festum in Domin. & fieri in propria Ecclesia.

4. Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum valent etiam in sequentibus festis S. Thomæ Cantuariensis, & S. Sylvestri: quibus tamen hodie negatur Octava. In 2. Vesp. S. Sylvestri.

Antiph. *Tecum principium*, &c. non habent amplius locum, terminatæ jam in primis Vesp. ejusdem: ergo sumendæ erunt de communi Confessoris Pontificis, & fiet Commemor. Circumcisionis.

5 De Dominica infra Octavam Nativitatis rubrica clara est. Quòd si tota Octava (ut in quibusdam Ecclesiis accidit) impedita sit festis duplicibus, de eadem fiet Commem. eo die quo universalis Ecclesia facit de eadem Dominica Officium vel Commemor.

6 Si Dedicatio Ecclesiæ occurrat in festo SS. Innocentium. in primis Vesperis, post Antiph. & Psalmos de Nativitate; Capitulum cum reliquis dici debent de Dedicatione, cum Comm. S. Joannis, cujus festum est 2. classis, & Nativitatis Domini, quæ numquam omittitur: de S. Stephano nihil. In Laudibus, & Missa fit tantum Commemor. de Oct. Nativit. In secun. Vesp. Antiphonæ, & Psalmi de Nativit. Capitulum, Hymnus, &c. de Dedicatione. Commem. de sequenti festo S. Thomæ, vel Dominica, & de Octav. Nativit. non autem de diebus infra Octavam S. Stephani, & S. Joannis. Sed eo casu non fit Octava de Dedic. quia prohibita est in recognitione Breviarii Festum Innocentium (hoc posito)

to) erit celebrandum in die octava eorumdem: & quia de iisdem non fit Octava poterit dici *Te Deum*, cum consequentibus, unà cum universali Ecclesia, & interim non fit ulla de iisdem Comm. Sed eo anno, quo festum occurrit in feria 5. celebrabitur in Sabbato sequenti, quod erit dies infra octavam, infra quam fit de dup. etiam translato: eo autem anno, quo occurrit in Sabb. celebrabitur in feria 2. sequenti, & festum S. Thomæ celebrabitur prima die non impedita post Octavam Epiph.

De Epiphania. Tit. 7.

1. SI occurrat in hac Vigilia festum duplex, fit tantùm Com. de vigilia cum 9. lect. de ejusdem homilia; de Duplici translato non fit in ea, si occurrat festum semid. in ea, transfertur post Octavam Epiph.

2 In die Epiphaniæ, Psalmus *Venite* cantatur vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor; duobus hinc inde alternatim cantantibus versus ejusdem, & Choro semper Antiphonam repetente.

3 De Dominica infra Oct. Epiph. quando Epiphania occurrit in Dominica fit in Sabb. præcedenti diem octavam. Quòd si Patronus incidat in hujusmodi Sabbatum,

in quo faciendum est Officium de prædicta Dominica, Officium Dominicæ anticipandum non erit feria 6. quia sufficit in Sabb. fieri Commemorationem de Dom. cum ej. jusdem Homilia pro 9. lectione, in 2. autem vesperis prædicti Patroni, concurrentis cum die Octava Epiph. fit Com. tantùm de die Octava Epiph. nihil de Dom. Quod dicimus de Patrono, idem dicito de Titulari, aut Ecclesiæ Dedicatione.

4 Quando Epiphania Domini occurrit in feria 3. accidit in Sabb. ad Vesp. quod pro Com. Epiph dicitur Antiphona *Omnes de Saba*: & in hoc casu mutatur versus, & dicitur Versus de Laudibus, *Adorate Deum* Si occurrat feriâ 2. in primis Vesp. diei Octavæ: pro Com. Dom. dicitur Antiphona *Fili*, cum Versu *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Epiphaniam. Tit. 8.

DOminicæ post Epiphaniam usque ad Septuagesimam, vel ad summum sex vel ad minimum duo esse possunt, & ideò positum est Officium sex Dominicarum.

2 De Dom. 2. post Epiphaniam semper fit Officium ante Septuag. saltem in Sabbato præcedentem eandem Septuag. vel in die prima post Octav. Epiphan. translato (si opus est) festo semidupl. quod semiduplex in Ecclesia universali transferendum

dum, est festum S. Hilarii: quia in Rubrica propria dicitur, prima die post Oct. Quòd si festa omnia per hebdomadam sint duplicia, eo casu erit satis Commemoratio fieri Domin. 2. in Sabbato: & omittentur Resp. de Temp. sed legetur 9. lectio, Evangelium, & Homilia ejusdem. Si verò Oct. celebretur aliqua in ea hebdomada; tunc fiat prima die de feria, quia dies infra Oct. cedit semiduplici; ergo à fortiori cedet Dominicæ huic, cui cedit festum semidupl. sed omittendæ erunt preces cum Suffragiis, ratione Octavæ.

3 Epistolæ S. Pauli, quæ legi non possunt, eo anno omittuntur, qui unicus est liber omnium Epistolarum S. Pauli.

4 Officium Dominicæ 3, 4, 5. & 6. si post Epiph. non habeat locũ, transferatur post Pentecosten; quòd si nec post Pentec. locum habeat, de ea fiat Officium in Sabb. Præcedente Septuagesimam, sed impedito Sabcato ob festum 9. lectionum fiat in feria 6. aut 5. proximè antecedenti. Verùm si tota Hebdom. impediatur festo 9. lect. etiam translato: satis erit, quòd in Sabbato fiat Com. cum 9. lectione Evang. & Homil. ejusdem, ut supra parte 1, tit. de Dom. num. 2.

De Septuagesima, & Dom. sequent. Tit. 9.

I. DEponitur in Septuagesima *Allelu. ja*, & quanquam pro *Alleluja* à Musicis dici soleat *in æternum* : à recitantibus tamen Officium, nihil ejus loco ponitur.

2 Collecta Sexag. non impedit commun. commemor. S. Pauli in Officio.

3 In fer. 5. Sexagesimæ, & item in feria 6. in anno Bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus ejusdem hebdomadæ feriis fuerunt omissæ; vel certè sumuntur de Psalterio; non autem de feriis Septuagesimæ, quarum Antiphonæ si omittantur ob festa Sanctorum, non resumuntur in sequenti hebdomada.

De feria 4. Cinerum. Tit. 10.

I. HÆc feria est privilegiata, in qua occurrens quodcumque duplex, transfertur. *Ex decreto Clementis VI. anno 1352.*

2 Nondum dicuntur Vesperæ antecomestionem, ut reservetur prærogativa Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimæ, cujus primæ Vesp. dicuntur in Choro ante comestionem.

3 Extra Chorum non tenemur recitare ante comestionem, etsi sit magis congru-

um

um, ut in privata Vesperarum recitatione conformetur publicæ.

De Dominicis Quadrag. Tit. II.

I. INvitatorium in his Dominicis, *Non sit vobis vanum.*

2. De 4. Tempor. in Quadrag. nihil fit in Officio.

3 In feria 5. post Dom. 3. Orat. est de SS. Cosma, & Damiano; sed non impedit Commune Suffragium de iis in Ecclesia eorumdem. Qua de re tract. 1. part. 4.

De Dominica Passionis. Tit. 10.

I. IN primis Vesp. etiamsi sint de Sancto teguntur Graces, & Imagines, omittuntur Suffragia, seu communes Commemor. Sanctorum.

2. Ad Completorium de Tempore, & ad Horas Canonicas minores [non autem de Sanctis] in Responsoriis brevibus, item in omnibus aliis Responsoriis omittitur *Gloria Patri.*

3 In Psalmis nondum tacetur *Gloria Patri*, sed in triduo tantùm majoris Hebdomadæ.

4 In concursu semiduplicis cum Dominicis Passionis, aut Palmarum, in Responsorio brevi Completorii omittitur *Gloria Patri*, præterquàm in 2. Vesp. Dominicæ Passionis, in quibus inchoato festo semi-

dupici, per Commemor. in Completorio, dicitur, *Gloria Patri*, in Responsorio brevi.

De Dominica Palmarum & Hebdomada maiore. Tit. 13.

1. IN capit. Nonæ non genuflectitur ad ea verba, *In nomine Jesu*, &c. eâdem ratione quâ non genuflectitur in Responsoriis ad ea, *Verbum caro factum est*, &c. neque in versibus precum fit signum Crucis ad ea, *Deus in Adjutorium*. &c.

2 In Horis canonicis ultimi tridui hujus hebdomadæ, celebramus exequias triduanas mortis Christi.

3 Quindecim candelæ accenduntur in candelabro triangulari, quæ candelæ debent esse ex cera communi, non alba. Et in altari debent esse sex ejusdem ceræ.

4 Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandum est, *ex Carem. lib. 2. cap. 22.*

5 Ad unumquemque Psalmum extinguitur una candela, una post aliam, & 1. loco extinguitur ea quæ est ultima in latere Evangelii, & deinde ab alio latere, & sic successivè.

6 Oratio dicitur non à stante Sacerdote ut aliàs, sed à genuflexo. *Ex Carem. Pap. lib. 2. c. 41.*

7 In fine Horarum hujus tridui non dicitur

citur Oratio Dominica, nec quicquam aliud.

8 Extinctis (præter unam, quæ est in summitate candelabri) candelis omnibus, occultatur hæc quæ accensa manet sub Altari, vel in angulo, tum absoluto Officio rursus ostenditur.

9 Horæ minores recitantur demissâ voce. Completorium inchoatur à *Confiteor* â exusu communiori, qui firmatur rubricæ clariori, in postrema recognitione Breviarii.

10 Vesperæ Sabb. in fine Missæ dicuntur ut in Missali. Extra Missam qui recitant, dicant *Pater*, & *Ave*, & omisso *Deus in adjutorium*, inchoent ab Ant. *Alleluja*, ad modum duplicis, recitent quæ sequuntur in Breviario, quibus finitis nihil aliud addatur nisi *Pater*. Quod firmatum est in postrema recognitione Breviarii.

11 In Completorio Sabbati Sancti, Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum semiduplicis.

12 Quod autem dicitur ad Antiph. *Regina cœli*, standum esse, neque genuflecti toto tempore Paschali; hoc postremum intellige de Oratione, non de Adoratione quæ semper fit cum genuflexione, ut patet ad ea verba. *Et incarnatus est, & Verbum caro factum est, Te ergo quæsumus.*

Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die pulsatur: si Orationes putes, stare debes; si Adorationem genuflectere. Sensus, & usus communior est, quòd sit Oratio ergo non est genuflectendum.

13 In hoc triduo, in Nocturnis, & Laudibus, accenduntur cerei in Altari, qui extinguuntur cùm cantatur *Benedictus* ab illo versu, *Ut sine timore*, ad unumquemq; versum extinguitur una candela, & sic, dictis sex versibus, nulla remanet accensa. In Horis ante Missam feriæ 5. accendantur candelæ. In feria 6. Horæ ante Missam dicuntur sine cereis accensis. In Sabbato idem faciendum est ante novi ignis benedictionem. In Vesperis accenduntur. In Completorio, nunquam. Præterquam in Completorio Sabbati Sancti.

De Paschate, & ejus Octava. Tit. 14.

HÆc Octava est celeberrima, uti & Octava Pentecost, & idcircò nullum admittit Officium, ne Titularis quidem, Patroni, aut Dedicationis, sed festa omnia quantumvis solennia transferuntur post Oct.

De Tempore Paschali. Tit. 15.

1. TEmpus Paschale totum est festivum etiam in Officio feriali; idcircò diebus ferialibus ad Laudes dicuntur semper

per Psalmi Dominicales, & in prima tres tantùm Psalmi ritu festivo.

2 Si Dominica 4 post Pascha occurrat die 2. Maji, cùm pridie legatur initium Epist. Jacobi, legantur in hac Dom. lectiones feriæ 2. sequentis.

De Litaniis majoribus, & minoribus Tit. 16.

1. SI occurrant Litaniæ Majores in Paschate, transferendæ sunt in feriam 3. *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 15. *Sept.* 1627. cum processione, & consequenter Litaniæ à privatis in eadem feria recitandæ erunt.

2 Licèt oremus stantes tempore Paschali, tamen qui non intersunt processionibus, flexis genibus Litanias recitare debent. Caveant ii, qui in processione fabulantur; & matetialiter tantùm cantant, ne rei fiant coram Deo. Communis enim opinio est eos teneri ad privatam earundem recitationem, quia inter absentes eo casu numerantur.

3 Nonnulli eas cantant cum repetione, uti fit in Sabbato Sancto in Litaniis Majoribus, non in aliis; alii semper cum repetitione, standum consuetudini, habitâ ratione longioris, aut brevioris viæ. Sed repetitio propria est Sabbati Sancti, & Vigiliæ Pentecostes.

4 Si

4 Si fiat processio, non ante discedatur ab altari, quàm fit cantatum inclusivè *Sancta Maria, ora pro nobis, ut dicitur in Rituali Pauli V.* In longiori processione, vel repetantur, vel addantur Psalmi pœnitentiales, seu Graduales. Terminetur autem cum precibus, & Orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breviarii Rom.

5 Qui recitat Vesperi Matutinum, cum Laudibus, potest etiam recitare statim Litanias omisso *Fidelium*, quia accessorium sequitur naturam sui principalis.

De festo Ascensionis Domini. Tit.17.

1. BInæ Petri Epistolæ, & Ternæ Joannis habent tantùm rationem unius libri, ut idcircò non sit curandum, si earum initia legi non possint impeditis propriis feriis, quod in postrema Breviarii recognitione fuit examinatum. Et si festum S. Joan. ante portam Lat. occurrat Sabb. infra oct in Dominica leguntur Lectiones feriæ 2. sequentis. Dies Octavæ utrasque habent Vesp. integras, si concurrant cum Duplici majori.

2 Si feriâ 6. occurrat festum semid. in 2. Vesp. fit tantum Commemoratio feriæ 6. si occurrat festum duplex, fit de eo cum commemorat. feriæ in Laudibus, & 2. Vesp. sine lectione Homiliæ. De festo autem semid.

mid. translato fit in hac feria 6. ut aliàs in Breviar. Clem. VIII.

De Pentecoste. Tit. 18.

1. AD Tertiam dicitur Hymnus, *Veni Creator*, per totam Octavam.

2 In his 4. temporibus non est genuflectendum in Missa ad Orat. sicut in aliis purè ferialib.

De Dominica Trinitatis. Tit. 19.

1. IN 2. Vesp hujus festi, si concurrat cum festo 1. classis, fit de festo 1. classis, cum com. Trinitatis tantùm: si occurrat cum festo 2. classis Vesp. integræ erunt de Trinitate, & hæc Dom. 1 post Pent. de qua fit, com. in Officio Trinitatis, est ejusdem rationis cum aliis Dom. sequentibus, non enim intelligitur de ea Rubrica sub Titulo Dominicarum 1. classis, quæ numquam omittuntur, sed de Dominica Trinitatis? & patet, quia de illis fit totum officium, de hac verò Com. tantùm: & ipsa Commemor. omittitur in 2. Vesp. si feria 2. celebretur festum 1. aut 2 classis.

De festo Corporis Christi. Tit. 20.

1. DE simplici infra Oct. Corporis Christi fit tantùm Commemor- sed hoc intelligendum est, cum 9. lectionæ, si proprium habuerit: idem enim dicitur in festis 2. classis, quæ non excludunt nonam

lect.

lect. de Sancto.ut patet in festo Inventionis S. Crucis, & Nntivit. B. Mariæ.

2 Indulgentiæ conceſſæ iis, qui interſunt Horis Canonicis in feſto, & perOctavam, valent etiamſi Officium dicatur de Sanctis occurrentibus.

De Dominicis poſt Pentecoſt. Tit. 21.

1. NOn minorem viginti tribus, nec majorem viginti octo, Dominicarum numerum poſt Pent. fore uſque ad Adventum, ſatis patet, quæ ſupplenturà Dominicis quæ ſuperſunt poſt Epiphaniã.

2 In gratiam martyrii Machabæorum, ſi fortè deſit Dominica 5. Octobris, jubemur legere de eo, feria 5. præcedente dictam Dominicam, & eodem modo, ſi Dominica 5. feriæ ſequentes fuerint impeditæ quominùs de Scriptura legi poſſit, leguntur in aliis feriis ſeqaentibus poſt feriam 3. ita ut ſaltem inchoentur, ſin minùs omnes de eodem martyrio legi poſſunt lectiones: nulla eſt enim obligatio legendi totam hiſtoriam, de martyrio ſeptem Machabæorum, ex qua vel leguntur feriis 5. 6. & Sabbato Dominicæ 4. vel iis impeditis, omittuntur quæ legi non poſſunt: vel in ſua propria hebdomada 5. leguntur in ſuis propriis feriis, vel in ſequentibus 4. vel 5. vel 6. Sabbato juxta ordinem Hiſtoriæ,

num-

numquàm verò ultra tres lectiones in qualibet feria, saltem in Choro, ne gravetur Clerus. Et hoc fuit sancitum in Recognitione Breviarii sub Clemente VIII. *Atque hæc de proprio de Tempore.*

DE PROPRIO SANCTORUM.

PRoprium de Tempore sequitur proximè Proprium Sanctorum, cujus difficultates titulis tredecim expendemus.

De Vigiliis, Festis, & Octavis Sanctorum Tit. 22.

1. INdictæ sunt Vigiliæ Sanctorum, ut festum præveniendo fit solennius.

2 Festa indicta sunt ad excitandum ad imitationem Sanctorum, vel ut meritis eorum consociemur, vel ut eorum Orationibus adjuvemur.

3 Octavæ Sanctorum fiunt ad prorogandà festa, ut celebriora fiant, tum ad compensanda ea, quæ in festis negliguntur.

De festis Sanctorum mense Decembri. Tit. 23.

23. SI Vigilia S. Anhreæ venerit in Adventu, nihil fit de ea, nisi in Missa quæ dicitur de Vigilia, cum Com. & feriæ S. Saturnini, quibus additur quarta, *Fideliam*, si incidat in feriam 2. & quinta de B. Virgine.

2 De-

2 Decemb. Bibianæ, festum semid. ab Urbano VIII. anno 1528.

6 *Conceptionis B. Virginis.* Nonnulli putant in tertia Antiph. ad Laudes, pro *Exorta*, dici debere *Concepta*: sed usu communi non mutatur hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Nativitati.

10 Decembris. *M. Ichiadis*, Ubi fit de eo festum novem lect. dicitur Octavum ℟. *Domine praveniſti*: qui non effudit sanguinem quod enuntiatur in ℟. *Hic est verè Martyr* idcircò omittendum.

20 Dec. *Vigilia S. Thomæ.* Missa de ea com. feriæ. Oratio *Deus qui salutis*, si incidat in feriam 4. Temporum: in Missa de quatuor Temporibus fit com. Vigiliæ: in Officio nihil fit de vigilia.

21 Dec. Si festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica 4. Adventus, in Sabbato dici debent Antiph. Laudes Domin. 4. Adventus, cum Antiph. *Expectatur*, & in feria 2, Antiphonæ ejusdem feriæ.

25 De *S. Anastasia*, nihil fit de ea, nisi in 2. Missa Nativitatis Domini.

29 Dec. *Thomæ Cantuarienſis* in Vesp. *Tecum principium*, &c. prout proprio loco in Breviario notatur.

De

De festis Sanctorum mense Jan. Tit. 24.

14. SI festum S. Hilarii transferatur, ℣. erit *Justum deduxit*, quia cessat ratio mutationis, in concursu aliorum duorum Confessorum. Ubi verò est 1. classis, dividatur Oct. lectio in duas. Quod fieri debet in similibus.

Eodem die *Felicis in Pincis.* ubi fit de eo festum 9. lectionum dicitur 8. ℟. *Domine prævenisti.* quia non fudit sanguinem;

21. Jan. *Agnetis.* In 1. Vesp. in propria Ecclesia dicuntur Psalmi Sanctorum virorum Martyrum. Mendum putant aliqui esse in textu 4. lectionis in iis verbis, *Natalis est sancta Agnes*, sed hæc verba habentur in textu S. Ambrosii, & sine mendo, quia in casu genitivo Agnes erat in usu apud SS. Patres, utroque igitur modo legi potest, & Agnes & Agnetis. Ubi fit Octava S. Agnetis, in die Octava dicuntur omnia, ut in die festo, exceptâ Oratione, Antiph. ad Magn. in 1. Vesp. lectionibus 1. Noct. de Script. occur. & lectione 4. quæ est de S. Agnete secundò, 5. & 6. de Com. Virg. velut in Octavario Rom.

De festis Sanctorum mense Februario. Tit. 25.

2. PURIFICATIONIS *B. Mariæ.* Si hoc festum occurrat in Dominicis privilegi-

legiatis, transfertur in feriam 2 *ex decreto Clementis* 6.

22 Feb. *Cathedræ* 8. *Petri Antioch.* Si occurrat hoc festum cum Dom. Sexagesimæ, nihil refert dici bis Orationem de S. Paulo, sub diversa ratione formali, de quo vide tract. 1. parte 4. tit. 6. n. 15.

23 *Vigilia S. Mathiæ.* Si dies sequens fuerit feria 4. Giner. & ideò transferatur festum S. Matthiæ in feriam 5. eo casu in 2. Vesp. Vigiliæ, dicuntur preces feriales cũ Orat. Dominicæ, non Vigiliæ. In anno Bissextili, in lectione Martyrologii, transfertur pronuntiatio hujus Vigiliæ, & festi sequentis ut suprà, cum de Martyrolog. tract. 2. parte 1. in Appendice.

24 *Matthiæ Apostol.* In anno Bissextil Officium fit die seq.

27 Nota quòd Officium S. Conradi Conf. nunquam fuit concessum omnibus ad libitum, sed solis placentinis, & Netinis, & Ordinis Minorum S. Francisci.

De festis Sanctorum mense Martio. Tit. 26.

4. *Casimiri Conf.* semid. ex præcepto Pauli V. in lectione Martyrologii legatur 1. loco.

17 *Patritii Episc. & Conf.* ex præcepto Urbani 8. sine lectione; quia semper occurrit

tit in quadragesima. In Martyrologio erit de eo legendum 1. loco.

19 *Joseph. Conf.* præcepit diem populo festum Gregorius 25. *cum decreto Sac. Rit. Cong.* 8. *Martii*, 1621.

20 *Joachim Conf.* duplex est de præcepto Gregorii 15. convenit in Quadragesima legi nonam lect. Officiali additam Octavæ, cùm in ea contineatur summum S. Joachim privilegium.

25 *Annuntiationis B. Virginis.* Quid agendum sit quando festum hoc incidit in ultimo biduo majoris hebdomadæ, an populus audire Missam teneatur, vel an possit communicare, diximus in 1. tract. parte 4. tit. 9. num. 24. & tit. 10. num. 29. & seq.

Defectis Sanctorum mense Aprili Tit. 27.

2. FRancisci de paula, dupl. à Paulo V.

14. *Tiburtij Valeriani. & Maximini*, non dicitur *hæc est mea fraternitas*: quia non est Pasch. Paschale, neque sunt omnes fratres.

25 *Marci Evangelistæ.* Decrevit Sac. Rit. Cong. Litanias Maiores occurrentes in die Paschatis, differendas esse in feriam 3. sequentem: *die* 25. *Sept.* 1627. Sed hæc translatio est solius diei Paschatis propria, non aurem dierum qui sequntur. Et eo casu Concio matutina haberi poterit vel ante, vel

vel post processionem, vel à prandio, ut in Paschate.

20 *Catharina Senensis*, semid. ex præcepto Urbani VIII.

De festis Sanctorum mense Maji Tit. 27

I. *Philippi & Jacobi* Si occurrat hoc fest. in Sab. Dom. 3. post Pascha, tunc in Dom. 4. debent legi lectiones feriæ 2. sequent. ne bis initium Epistolæ legatur immediatè duabus diebus. Quòd si contingat eos dividi, eo casu, in Ecclesia S. Philippi lect. 1. Noct. erunt de Communi Apostol. reservatis lectionibus Epistolæ S. Jacobi Officio ejusdem, cujus est propria, Lectiones 2 Noct. quarta propria, 5. & 6. sumentur de Communi Apostol. Lectiones 3. Nocturni, cum Antiph. in Laudibus, ut in proprio festo, quia sunt magis de Philippo.

In Offic. verò S. Jacobi, quod transferri debet in 1. diem non impeditam, etiam infra oct. S. Philippi Titularis (hoc est, in diem 4. Maji, vel si ea dies Dominica est, in diem quintam) 1. lectiones erunt de Epist. S. Jacobi, 5. & 5. erunt: quæ habentur propriæ, nempè quinta, & sexta, sexta verò erit de Communi Apostol. Tertii verò Noct. lect. erunt de Evang. *Ecce nos reliqui*

liquimus omnia, ut in eodem Communi Apostol. Antiphonæ omnes de Communi Apostol. tempore Pasch. De S. Monica fiat Com. in Laudibus tantùm cum 9. lectione, ex duabus una, pro varietate Orationum, quæ necessaria erit: certè in 2. Vesp. S. Jacobi, si die sequenti fiat de die infra Oct. S. Philippi, sumi Poterit Oratio de S. Jacobo Majore 25. Julii. Eadem servanda erunt vice versâ, Si festum S. Jacobi minoris sit Titularis Ecclesiæ, aut Patroni loci. *Ubi fit de Oct. & intra eandem occurrat fer.* 1. *Rogationum, vel Vigilia Ascensionis, lect.* 1. *Noct. sumantur de Communi Apostol.*

Si occurrant festa Ascensionis & Inventionis S. Crucis, fiat Com. de festo S. Crucis, licet videatur festum de eodem: & differentia satis patet in diversitate mysterii, quidquid alii contra scripserint.

6 *Joannis ante portam Latinam* si occurrat in Sabb. infra octav. Ascens. legitur initium Epist. Dominicæ sequentis, in qua deinde legi possunt lectiones feriæ 2. sequentis, ne bis initium legatur immediatè ita in recognitione Breviarii postrema. Si occurrat in Dominica, vel feria 2. Rogationum, convenit, ut 9. lectio conjungatur Octavæ: quia in illa de martyrio illius agitur.

8 *Apparationis S. Michaelis Archangeli*, octava benedictio, *Quorum festum celimus* Si hoc festum transferatur, ultra tempus Paschale, fiat ut in Septembri: si occurrat in fer. 2. Rog. vel in Dominica, octavæ lectioni adjungatur nona.

12. *Nerei*, &c. Si occurrat hoc festum in feria 2. Rogat. convenit, ut octavæ lectioni jungatur nona.

Si transferatur extra tempus Pasc. mutantur Ant. & ℟. ℟, non tamen dicitur *Hæc est vera fraternitas* Missa cum Orationibus & Evangel. propriis dicitur eo casu ut in Communi Mart. extra tempus Pasch.

26 *Philippi Nerei Conf. semid.* ad libitum, si fiat Off. in lectione Martyrol. legatur primo loco.

De festis Sanctorum mense Junio. Tit. 29.

6. NOrberti Pont. *Conf. semid.* Ex præcepto Pauli V.

In lectione pridiana Martyrologii ponatur 1. loco.

Circumfertur decretum Urbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc festum in diem 11. Julii, sed idem Pontifex anno 1631. declaravit, ab Ordine Præmonstratensi transferendum esse, & à nullis aliis.

11 *Barn. Apost.* si venerit tempore Pasch. Missa erit, ut in festo S. Marci (exceptis Ora-

Orationibus, Epist. & Evangelio) quæ dicuntur ut in propria Missa, Officium quoque ut in tempore Pasch.

26 *Joannis, & Pauli Martyrum.* Si hoc festum concurrat cum festo semid. sequentes Vesperæ erunt à cap. de sequenti.

30 *Commemorationis S. Pauli.* Si transferatur in diem 4. Julii, ratione Octavæ Corporis Christi, aut in aliam, non impeditam festo 9. lectionum, totum Officium à 1. ad 2. Vesperas inclusivè fit ut in propria Ecclesia. Ita decretum est in postrema Brev. recognitione.

Si dies 30. fuerit Sabbatum, in 2. Vesp. hujus diei commemor. Domin. fieri debet post Commemorationem S. Petri Apostoli, non ante.

De festis Sanctorum mense Julio. Tit. 30.

1. Octava S. *Joannis.* Si contingat non legi de Homilia S. Ambrosii, quæ habetur in 2. vel 4. die infra Oct. S. Joannis, ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi quod omissum est in die Octava, ad varietatem, & ad libitum.

4 *Elizabeth semid.* ad libitum. Si fiat offic. legatur de ea 1. loco in Martyrologio.

10 *Septem fratrum.* Si transferatur hoc

festum in fer. 2. convenit, ut oct. lect. jungatur nona.

14 *Henrici Imperat.* Commemoratio, ab Urbano VIII. in recognitione Breviarii, de quo legendum 2. loco in Martyr.

26 *Annæ Matris Mariæ.* Gregorius XV præcepit agi festum ubique.

De festis Sanctorum mense Augusto. Tit. 31.

r6. ROchi Conf. Sacra Rit. Congr. censuit concedendam esse Missam & Officium in ejus die festo, in Ecclesiis dumtaxat, & Eremitoriis, habentibus requisita Ecclesiarum in honorem ejusdem Deo dicatis; non extra dicta loca. 4. Julii & clariùs 26. Novemb. 1629.

Eodem die *Hyacinthi Conf. dupl.* ex præcepto Urbani VIII. in Martyrologii lectione pridiana 1. loco ponatur. Lectiones 1. Noct. de Scriptura occurr. juxta rubricam quæ posita est in Breviario ante Dom. 3. Augusti.

20 *Stephani Hungarorum Regis Conf.* Commemoratio, ab Urbano VIII. anno 1631. in Martyrologio legatur 2. loco.

22 Hac die prænunciatur in Martyrologio extra Romam; Vigilia S. Bartholomæi.

23 Extra Romam, hodie prænunciatur in Martyrol. festum S. Bartholomæi Apostoli.

25. Lu-

25 *Ludovici Regis Conf. semid.* ex præcepto Pauli V.

De festis Sanctorum mense Septembri. *Tit.* 32.

8. NAtivitatis B. *Mariæ Virginis.* Ubi est Titularis in tertio Noct. vel de 7. & 8. lectiones fiant tres; vel pro 9. legatur septima diei sequentis infra Oct. parùmque refert, si die sequenti eadem repetatur.

11 *Proti & Hyacinthi martyr.* Ubi Officium est 9. lect. 8. R. erit, *Hæc est vera* &c.

16 *Cornelii & Cypriani.* Lectiones 1. Nocturni de Communi Martyrum, eatenus fuerunt assignatæ quatenùs de libro Tobiæ cœptum sit legi; alioquin iactium ejusdem libri legatur in hoc festo, ne scilicet liber ille omittatur.

17 *Stigmatum S. Francisci semid.* extra Ordinem S. Francisci, ad libitum Cleri, ut patet *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 28. *Aug.* 1615. *& rursus die* 3. *Oct.* 1627. *& novo decreto*, deleta sunt ea verba in sexta lectione, *Officio duplici* (quæ videbantur ad totum Clerum attinere) *die* 6. *Novemb.* 1627. Color albus adhibendus est. In Martyrologii lectione pridiana, si fiat Officium, ponatur 1. loco.

20 *Eustachii*, &c. Urb. 8. ritu semid. celebra-

lebrari juſſit S. R. non eſt, *Hæc eſt vera fraternitas.*

30 *Dedicationis S. Michaelis Archang.* ad octav. lect. dicitur, *Quorum feſtum colimus.*

De feſtis Sanctorum menſe Octobri.

Tit. 33.

FEſtum Roſarii debet ubique & perpetuò celebrari in iis Eccleſiis, in quibus adeſt Altare, ſeu Capella Roſarii B. Virginis, duplici majori Officio, in 1. Dominica Octobris, quæ ſcilicet occurrit in Kalendis, vel poſt Kalendas, *ex decreto Gregorii* 13. *die* 1. *April.* 1573, Officium recitari convenit ut in feſto Nivis, cum lectionibus 2. Noct. de Nativitate B. M. Virginis, mutato verbo *Natali* in *Solennitate.* Ubi fit hoc feſtum, legatur de eo in Martyrologio primo loco.

Si dies Octava Titularis Eccleſiæ S. Michaelis, & Hieronymi & aliorum in Dom. 1. Octobris occurrat, in qua Roſarii feſtum à Clero ejuſdem Eccleſiæ fieri debet, Officiumque de eodem recitari; hoc caſu recitandum eſt Officium de Roſario cum Com. diei Octavæ, & Dom. 1. Octobr. quia Roſarii feſtum, nec eſt omittendum, nec à Dominica dimovendum.

De feſto SS. Angelorum Cuſtodum conceſſit

cessit Paulus V. 27. Sept. 1608. posse fieri Officium duplex à se approbatum, ad libitum Cleri, primâ die non impedita Officio 9. lect. post festum Dedicationis S. Michaelis. Hoc festum cedit Dominicæ, imò etiam cuilibes diei infra Octavam. Unde non fit infra Oct. S. Michaelis, aut S. Hieronymi, & est tantùm duplex minùs Lectiones 1. Noct. omittuntur si legendum sit initium Esther. Ad 8. lectionem dicitur, *Quorum festum*, &c. Licèt quis solus recitet. Si fiat Officium 1. die Octobr. octavæ lectioni jungatur nona. Ubi fit hoc Officium in lectione Martyrologii legatur 1. loco de eodem.

4 *Festum S. Francisci Assisinatis.* Est de præcepto ubique locorum ex decreto Sixti 4. sed rursus præcepit ubique observari *Sac. Rit. Congregatio die 3. Jan. 1622. annuente Sactissimo D. N.*

5 *Placidi, & Sociorum.* Non dicitur ℟. *Hæc est vera*, &c.

6 *Brunonis*, ex præcepto Gregorii XV. semid. in lectione Martyrolo. ponatur 1. loco.

8 *Brigittæ viduæ semid.* ex præcepto Gregorii XV. in Polonia, fit die septimâ sed extra Poloniam fit die 8. Unde in Martyrol. recognito, translata est lectio eadem

dem, in hanc diem Octavam Octobris.

28 *Simonis, & Judæ.* Si contigat eos dividi, quia alter eorum est Titularis Ecclesiæ, tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apostol. reservata lect. Epistolæ Judæ eidem, qui est ejusdem auctor. Vide suprà in 1. die Maji. At quia lectio 4. non potest dividi, ea legatur in festo Titularis, & iterùm in Officio alterius trãslati, sicuti etiam Evang. cum homilia.

Lectiones 5. & 6. variari possunt, & desumi ex Communi Apostolorum pro variandâ Oratione. sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari. & mutatis verbis *Prævenimus*, in *Celebramus*, & *Præveniat* in *Imploret*.

De festis Sanctorum mense Novembri. Tit. 34.

SI Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum in Dominica occurrat, transfertur Commemor. hæc in diem Lunæ, & Vesperæ in Vesperas Dominicæ; ex decreto Urbani 6. nisi dies Lunæ sit enim impedita festo de præcepto, tunc etiam in diem 4. Novembris (etiamsi sit impedita festo 9. lectionum) transfertur Officium defunctorum cum Missa, cantatâ de festo alterâ Missâ, unà cum Officio de die.

4 *Caroli.* A Paulo V. ad libitum Cleri

semid

semid. Si fiat Officium, in lectione Martyrol. legatur de eo 1. loco. In tota provincia Mediolanensi celebrari potest ritu dupl. *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 20. *Novembr.* 1610.

Hæc de Proprio Sanctorum, nunc ad eorumdem Commune pergamus.

De Communi Sanctorum.

COmmune Sanctorum continet ea, quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria, quando in eorum festis non habentur propria, nimirùm Hymnos, Antiphonas, Psalmos, & ejusmodi.

Potissimum autem deservit iis Sanctorum festis, qui de numero sunt Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum, Patronorum, seu Titularium. Item Dedicationis Ecclesiæ, & Officia S. Mariæ in Sabbato complectitur.

Præludium de Patronis & Titularibus.

FEstum de quo nescitur obitus, neque dies Translationis, neque insignis manifestationis, & ejusmodi, & tamen aliis de causis celebrari debet ejus festum cum Majorum consensu, celebrandum esset in die, quo in Martyrologio, festum alterius sancti ejusdem nominis occurrit, quod

observari debet, nisi ubi timetur error in populis, qui credant eum quem colunt, esse eundem qui in Kalendario Romano descriptus est, quod non sine gravi peccato fieri potest, sed eo casu, tutius esset celebrari festum illius alio die, putà translationis, aut ejusmodi.

His prælibatis, quæ ad Comune Sanctorum attinent 6. Titulis complectemur.

De Communi Apostolorum. Tit. 35.

IN postrema Breviarii recognitione repositum est Evangelium, *Hoc est præceptum meū*, sub titulo Vigiliæ Apostol. & in 3. Noct. aliud, *Ecce nos reliquimus omnia.*

De Communi Martyrum. Tit. 36.

1. ALii sunt Martyres Pontifices, alii non Pontifices, & utriusque datur Officium commune, exceptâ oratione, & lectionibus 1. Noct. quæ leguntur tantùm in festo Mart. Pontificis. Itaque in festo Martyris non Pontificis, leguntur aliæ quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum.

2 Quando in Missa legitur Evangelium, cujus Homilia nulla habetur in Communi, legenda est Homilia quæ fortè in Proprio SS. habetur, ut Homilia super Evangelium *Nihil opertum*, &c. quæ habetur in festo S. Polycarpi. Quod non habetur in Breviario

rio, veluti super Evang. *Nolite arbitrari* vel. *Qui vos audit, me audit*, lege in Officio Homiliam Evangelii. quam habes in Communi, & in Missa deinde idem Evangelium leges, quod in Officio; liberum enim est legere in Missa quodcumque Evangelium de eodem Communi sumptum juxta rubric. quæ habetur post primam Missam de Communi unius Martyris Pont.

3 ℟. Proprium post nonam lect. positum pro festo Sanctorum Martyrum Pontificum *Domine prævenisti*, non est ad excellentiam, sed ad evitandum mendacium in eo Resp. futurum, si in eorum festis recitaretur, *Hic est verè Martyr, qui pro Christi nomine sanguinem suum fudit*, cùm ii perierint quidem, sed non effuso sanguine. Adde iis ob prædictam causam, festa 9. lect. S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis. PP. ubi celebratur.

4 ℟. *Hæc est vera fraternitas*, non dicitur unquàm, nisi verè ii sint fratres secundùm carnem, imò neque si cum fratribus carnalibus celebrentur alii eodem die, non fratres.

5 Quæ desunt in Communi Paschali, sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait rubrica, quod intellige quoad lectiones 1. Nocturni.

De communi Confessorum. Tit. 37.

1. PRo summis Pontificibus, unica est differentia ab aliis, in Antiph. ad Magnif. in 2. Vesperis, *Cum esset summus Pontifex.*

2 Quando fit festum plurium Confessorum, seu Pontificum, sive non Pontific. datur facultas variandi verba, tum in Oratione, tum in sermonibus, ut sonent numer. pluralem. v.g. *Ad sanctorum beatissimorum Patrum Nostrorum NN. vel Beatorum N. dies, quorum felicitatem celebramus*; non tamen in sermone S Gregorii ex lib. Moralium, *Deridetur justi simplicitas*, quia non est propriè sermo de Sancto sed tractatus, & expòsitio libri Job. In Antip. Ry. Ry. iis, Hymnis & Homiliis, nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus.

3 Temp. Paschali additur *Alleluja*, ubi scilicet non habetur. In Invitatorio repetitur *Venite adoremus Alleluja*; 3. Psalmi dicuntur sub una Antiphona, etiam post Ascensionem Domini.

De communi Virginum, non Virginum. Tit. 38.

1. DAntur Virgines tantùm, Virgines & Martyres; Martyres tantùm; nec Virgines, nec Martyres.

2 Lectiones 2. Noct. pro Mart. tantùm ad

addit Urbanus VIII. in postrema Breviar. recognitione.

3 Addidit etiam Antiphonam ad Bened. pro nec Virgine, nec Martyre: *Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portu opera ejus,*

4 Si fuerint plures, nihil mutatur præter Orationem; & si plures sint Virgines, habent propriam Antiph in utrisq; Vesp. & Laudibus. *Prudentes Virgines.* &c.

5 In concursu, seu occursu, duarum Virginum, seu Sanctarum mulierum, potest dici Oratio, *Indulgentiam nobis Domine*, tacitis titulis Virginis & Martyris, ad varietatem.

De Communi Dedicationis Ecclesiæ Tit. 39.

ECclesiæ materiali duo accidunt, in ordine ad Horas Canonicas, nimirùm Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conveniunt in multis.

Titulus Ecclesiæ est, à quo denominatur Ecclesia, putà S. Salvatoris, S. Nicolai & similium: Dedicatio verò Ecclesiæ, est ipsamet consecratio, facta ab Episcopo, quæ ita recolitur quotannis, ut natalis dicatur dies; ex S. Leone. Festum autem Dedic. dignius est quam S. Patroni loci, & festum Patroni loci dignius Titulari.

Conveniunt in his Sunt 1. classis habent Octavam; celebrari possunt infra Octavam Epiphaniæ, & in Dominicis 2. classis, in iisdem si Vigilia occurrat, nihil fit de ea, nec in Missa, nec in Officio; habent omnia privilegia festorum 1. classis. Sed jam de sola Dedicatione.

1. Si contingat dedicari Ecclesiam in aliquo festo ex solennioribus, ne quotannis occurrentia duo festa, se invicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandam Anniversariam Dedicationem Ecclesiæ, putà vel diem Dominicum proximiorem, vel alium adeò commodum, ut possint octavæ celebrari liberiùs & populus præsertim rusticus, majori frequentia colere festum possit, *Ita decrevit Sac. Rit. Cong.* 19. *Feb.* 1585. Extra actum verò Consecrationis non potest mutari festum inconsulta S. Sede Apost.

2 Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari debet quoque Anniversaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; in Civitate quidem cum Octava, in Diœcesi sine Octava; *ex decreto Sac. Rit. Congreg.* 2, *Maji*, 1619. erit tamen in Diœcesi quoque festum primæ classis.

3 Regulares non tenentur ad hoc festum, nisi ex quadam congruentia, & præsertim

sertim si populare sit festum, non Cleri tantum.

4 Si concurrant, seu occurrant Dedicationum festa, vel Octavæ pro varietate Orationum, sumi ea poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicationis.

4 Occurrentibus Dedicatione propriæ Ecclesiæ, & Dedicatione Cathed. eodem die præferenda est Dedicatio propriæ Ecclesiæ; quare de hac fiet Offic. Cathedral. translato festo altero in 1. diem non impeditam.

De Officio S. Mariæ in Sabbato. Tit. 40.

NIhil superest enucleandum in hoc Capite, quod non superiùs attigerimus Tit. 8.

Hîc finis esto omnium Rubricarum specialium, quæ per corpus Breviarii sunt undequaque sparsæ: sed quia in fine Breviarii addita sunt quœdam, quæ dici possunt appendices, quia non sunt partes Horarum Canonicarum, nec ad eas nisi remotè pertinent: de iis servato Breviarii ordine nũc restat dicendum.

APPEN-

APPENDICES BREVIARII

6. titulis distinctæ.

De Officio parvo B. M. Virg. Tit. 1.

1. EXTRA Chorum nunc temporis, nemo tenetur recitare hoc Officium, ob Bullam Pii V. qui omnem tollit obligationem recitandi hoc Offic extra Chorum.

2 Pensionarii extra Chorum tenentur ad recitationem quotidianam hujus Officii sub pœna restitutionis fructuum pensionis ad ratam, ut patet ex Bulla Pii V. hac de re edita. Verùm si Pensionarii recitent Horas Canon. eximuntur ab onere recitandi Officii parvi.

3 In Choro si adest consvetudo recitandi hoc Officium, obligat adhuc, imò *Sacr. Rit. Cong. 1. Sept. 1607. decrevit* servandum esse eam consvetudinem, qua recitatur in Choro hoc Officium in semiduplicibus, & Dominicis. Tandem Urbanus VIII. decrevit die 2. Januarii, 1627. etiam mutato proprio Breviario, & Romano acceptato, adhuc eos teneri ad quotidianam Offi-

Officii B. M. Virginis recitationem, qui anteà ex consvetudine tenebantur.

4 Ubi non est talis consvetudo, dicitur quando non fit Officium 9. lect.

5 Non dicitur in Vigil. Nativit. Domini, nec in feriis Majoris Hebdomadæ, nec infra Octavam Paschæ, aut Pent. nec in Sabb. quando fit Officium de S Maria, quibus diebus omittitur à Vesp. & in Vigilia Nativitatis à Matutino.

6 Temp. Passionis nulla fit detractio, sed dicitur *Gloria Patri* in Invit. & Rꝛ. 3. ut in festis Sanct.

7 Tempore Pasch. dicuntur in Nocturno Antiph. ut aliàs, quia non est Officium de festo, sed *Alleluja* non additur Invitatorio, Antiphonis, & Resp. *ex decr. Sac. Rit. Cong. 28. Mart.* 1626.

8. Tempore Adventus, & in Offic. Annunciationis & Concept. B. Virginis mutatur in Nocturno Antiph. *Post partum* in *Angelus Domini.*

9 Si contingat transferri festum Purificationis ob Dominicam privilegiatam, seu aliam ob causam, eo casu transfertur mutatio Officii; sed extra chorum mutatur die 3. Febr. quia in hoc casu attenditur festum, non Officium Chori.

10 In Choro præponitur Officio dici in Ma-

Matutinis, & Vesp. in aliis post ponitur Horis. In fine Laudum, & Vesperarum hujus Officii parvi, omittitur ℣. *Fidelium animæ*: reliquæ Horæ postponuntur: Prima dicitur, antequam legatur Martyrologium.

11. Quando dicitur extra Chorum, ante quamcumque Horam dici debet Salutatio Angelica, tum in fine ultimæ Horæ, si plures recitentur simul, Antiph finalis.

De Officio Defunctorum. Tit. 2.

1. INvitatorium dicitur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum & in die Depositionis seu obitus defuncti, etiamsi unum tantùm dicatur Nocturnum. Itemque in die 3.7.& 30. & Anniversario & quandocumque tres dicuntur Nocturni, per annum omittitur in die depositionis seu obitus etiamsi unicum diceretur Nocturnum, tamen duplicantur Antiphonæ.

2 Antiph. 9. *Sitivit anima mea ad Deum vivum*, ita legenda est. licèt in psal. dicatur *ad Deum fortem(non fontem vivũ,*

3 In fine Vesperarum, & Laudum, dicuntur preces semper flexis genibus, etiam quando omittuntur Psalmi. *Episcopis autem in Carem. Episc. lib. 2, cap. 10. præscri-*

scribitur ut stantes dicant, quod non est commune reliquo Clero.

4 Dicuntur *Pater noster Et ne nos*, altâ voce.

5 ℣. *Requiem æternam*, dividitur in fine Psalmorum, & in precibus, licèt non dividatur in ℟ ℟. Et in fine Psalm. dicitur loco ℟. *Gloria Patri*.

6 Psalmi qui dicuntur in fine Vesp. & Laudum, non dicuntur in die Commemorationis omn. Fidel. Defunct. neque in Depositione Defuncti, si tres Noct. dicantur, neque in Offic. dupl.

7 Versus, qui dicuntur post Psalm. si pro uno fit Officium, dicuntur in numero singulari, sicut & oratio sequens reliqua in toto Officio non mutantur, neque Versus post Orationem.

8 Versus, *Requiescant in pace*, dicitur in fine omnibus surgentibus, tam in Vesp. quàm in Laudibus.

9 Regulariter non præmittitur oratio Dominica secretò, neque aliquid aliud, quando Vesp. aut Matut. Defunctorum dicuntur separatim ab Horis Canonicis, sive extra Chorum, sive in Choro.

10 Si Matutinum dividatur à Laudibus eo casu in fine Matutini dicuntur preces fine psalmo, cum Oratione, seu Orationibus saltem in Choro.

11 Vesperæ non sunt dicendæ ante Matutinum, quod præsente corpore manè cantatur ante Missam, quia manè non est Vesperarum tempus.

12 Permittitur hoc Officium in festis 9. lect. pro adimplenda voluntate defunctorum, dummodò separatim dicatur ab Officio diei. *Ita decrevit Sac. Rit. Cong. 12. Junii*, 1628.

13 Si sola dies ultima mensis sit libera, eâ dicatur die.

14 Intra Adventum, & Quadragesimam nulla habetur ratio mensis. Quocirca si in Advent. & Quadragesima dici non queat, in mense Decembri & Martio. in feriis 2. eo casu non erit recitandum in aliis feriis.

15 Occurrente Vigil. Nativit. Domini in fer. 2. Hebdom. 4. Adventus non erit recitandum Officium Defunctorum, neque pridie Vesp.

16 Vesperæ recitari debent post Vesp. etiam festi duplicis, si sequatur festum duplex aut feria. *Et sacra Rit. Congr. 25. Maji* 1603. *pro* 1. *die mensis, si hac sit libera à festo* 9. *lect. decrevit Vesperas defunct. recitandas esse ultima die præcedentis mensis, licet ea sit festiva de præcepto,* Matutinum verò post Laudes diei non impeditæ.

Huic Rubricæ inhærendo *Sac. Rit. Cong.*

pro-

prohibuit in festo SS. omnium cantari Matutinum defunctorum Vesperi, & jussit cantari in ipsomet die commemor. omnium Fidelium Defunct. post Laudes diei 1. Sept. 1607. Episcopis tantùm conceditur, ut in die festo omnium SS. possint in suis Ecclesiis recitare cum Clero suo Matutinum Defunctorum.

17 Consvetudo Regularium recitandi Matutinum Defunct. Vesperi post Complet. pro die sequenti, non videtur improbanda, si de Officio ex vi regulæ agatur.

18 Exceptâ Commemor. omn. Fidelium defunct. nulla est obligatio recitandi hoc Offic. extra Chorum.

19 Etiamsi hoc Officium concedatur in Choro, in festis novem lectionum, etiamsi sint festa de præcepto, pro implenda voluntate Testatorum. tamen non esset recitandum in festis primæ, aut secundæ classis, neque in ultimo triduo majoris hebdomadæ.

20 Si accidat in iis obligationibus, aliqua necessitas ex causa rationabili reducendi, aut commutandi aut eas moderandi ad tempus, seu in perpetuum declarandi Sac. Trid. Concilii, Cong. Sess. 25. c. 4. posse Episc. in Synodo, & Regularium Superiores in suis Capitulis Generalibus, circa

circa hæc Officicia decernere quidquid magis expedire videbitur, ea commutando in Missas, &c. si ante Concilium fuerint impositæ; non autem post, ut patet ex decret. de celebratione Missarum sub Urbano VIII. die 21. Jun. 1625.

De Psalmis Gradualibus. Tit. 3.

1. DIcuntur in 4. feriis Quadragesimæ à fer. 4. Giner. inclusivè, sed non dicuntur in Majori hebdomada. Ante Matutinum Officii parvi B. Virg. dici debent. Omittuntur in festis 9. lect.

De Psalmis Pœnitentialibus. Tit. 4.

1. REcitantur in fer. 6. Quadragesimæ, quando Officium fit de feria post Laudes dici, dicto *Benedicamus Domino, & Deo gratias.*

2 Si consvetudo detur antiqua, & inveterata recitandi psal. priùs in Choro in fer. 5. Quad. post Completor. & in feriis 3. Gradnales, *Sac. Rit. Congr. censuit eam retineri posse, 2. Augusti, 1603.*

3 Litaniis non debet fieri ulla additio, ne quidem Patronorum loci, aut Titularium, inconsulta S. Sede Apostolicâ. *Et Sac. Rit. Cong. die 22. Mart. 1031. respondit Canonicis Cathedralis Rhegiensis, non posse inferi alios Sanctos in Litaniis prater descriptos, etiam tempore pestis, quo ii petebant*

tebant facultatem addendi Sanctos Titul. & Patronos Civitatis, multò minùs invocandi erunt in Litaniis ii, qui nondum sunt Canonizati, imò neque privatim recitando Litanias.

4 Vacante Sede Rom. petitio de Domno Apostolico debet omitti, unà cum ℣. post psalmum, in precibus. *Oremus pro Pontifice*, &c. & Oratione de eodem. Papa vocatur Domnus, non Dominus, quia Dominus Titulus Dei est; Domnus verò hominis præclari, ut docet Baronius ex Exodio, anno 4162, Apostolicus autem, quia successor Petri Principis Apostolorum.

5 Si Litaniæ separatim à Psalmis pœnitentialibus dicendæ sint, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, statim eæ dicuntur, omisso ℣. *Fidelium animæ*.

6 Communior usus Ecclesiarum Urbis est, quòd (excepto Sabbato Sancto, & Vig. Pent.) Cantores, & Chorus dicant alternatim in Litan. majoribus ad distinctionem à minoribus, alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, ut in Sabb. S. qua in re standum est locorum consvetudini, longior processio, congruè id requirit.

De

De Ordine Commendationis animæ Tit. 5.

IN Rituali Pauli V. præscribitur commendanti animam ut induat superpelliceum & stolam violaceam, aspergat locum, & infirmum, aquâ benedictâ dicens *Aspergat me*, &c. & imaginem Crucifixi, ægroto tradat osculandam.

Fax cum Cruce, & lectio Passionis Christi mirificè juvant in agone constitutos.

De Benedictione mensæ, & Itinerario Clericorum. Tit. 6.

BEnedictio mensæ, quæ fit manè & Vesperi, originem habet à Christo, & Apostolis Ejus omissio, peccatum est veniale ex Navarro de Orat. cap. 18. num. 43.

2 Solemus ad ea verba prædictæ Orat. *Dominus nos*, &c. signare Cruce nosipsos; & ad sequentia verba, *Et hæc tua dona*, signare cibos Cruce.

3 Geminatur initio vox, *Benedicite*, quasi invicem hortemur nosad benedicendum Domino.

4 Mutatio ℣. ℣. pro varietate festorum sicut & Psalmorum, fit regulariter à 1. Vesp. festi si cœnatur, quia à 1. Vesp. incidit festum, cessatque mutatio ut in Rubrica Breviarii.

℣ ℣. de Nativitate Domini dicuntur; hodie

hodie in postrema recognitione Breviarii usque ad cœnam vigiliæ Epiph. exclusivè.

℣ ℣. De Epiph. usque ad cœnam diei Octavæ inclusivè.

In triduo majoris Hebd. ut in Breviario.

℣. De Pasch. *Hæc dies*, usque ad cœnam sequentis Sabbati exclusivè, cum iis omnibus, quæ in prima benedictione ponuntur excepto ℣. & psalmo propriis festi Paschalis. Et quia unus tantùm & idem ℣. dicitur, ante & post mensam. nempè *Hæc dies*; idcircò habes in Breviario Clementino: *Hæc dies*; dicitur tantùm quæ particula *tantùm* uti dubia deleta est in postrema Breviarii recognitione.

℣ ℣. De Ascensione, dicuntur usque ad cœnam fer. 6. post Octavam Ascensionis inclusivè.

℣ ℣. de Pentecoste à cœna, quæ fit in meridie Vigiliæ ejusdem usque ad cœnam feriæ 6. quatuor Temporum inclusivè.

ç Quando fit unica comestio, vocatur cœna, ad quam adhibentur benedictio, & gratiarum actio cœnæ assignata.

6 Lectio sacra jussa fuit ad mensam Episcoporum ab Eusebio Papa, ut in Epitome Conciliorum: deinde ad mensam Sacerdotum à Concilio Nannetensi, & Toletano

tano 3. cap. 7. à Gratiano relatis disp. 44.

S. Bernardus curabat legi in Refectorio libros sacræ Scripturæ, qui non leguntur in Choro, & post libros Machabæorum, legi 4. Libros Evangeliorum [omissis Passionibus] ad majorem Dominicæ Passionis reverentiam. Quod observandum videtur.

Antiphona, Canticum Zachariæ, Preces & Orationes Itinerarii Clericorum, sunt itineri faciendo maximè accommodatæ, & à pietate addictis nunquam omittuntur nisi ex oblivione, aut inadvertentia Hic finis esto eorum omnium, quæ in Breviar. Rom. habentur. Plura supersunt in 2. Tom. R. P. Barthol. Gavanti, sed quia nisi appendices, ex industria omissas, omittendas certè non dubitavi, cum ad majorem Rubricarum notitiam, nihil conferre posse animadverti, Nostri enim non fuit instituti cuncta decerpere, sed utiliora quæque ita colligere, ut ne dubiolũ quidem oriri queat, cujus solutionem haurire possis ex Gavanto, quam in hac Epitome non statim reperias.

Vale Candide Lector, Thesauro nostris lucubrationibus in compendium redacto sospes fruere & salutis Auctori pro salute Auctoris pias (ut rogo) preces fundere nõ graveris.

INDEX

INDEX TITULORUM

TRACTATUS PRIMI

Tractatus primus dividitur in quatuor Partes, & Partes in Titulos plures.

Prima Pars continet generales Missalis Rubricas primi ordinis, & Titulos 20.

De duplici, titulo 1. *pag.* 9
De semidup. & simplici, 2. ibid.
De feria & vigilia, 3. ibid.
De Missis votivis, 4 11
De Missis defunctorum, 5. 14
De translatione festorum, 6. 17
De commemorationibus, 7. 18
De Introitu, &c. 8. 21
De Orationibus, 9. 22
De Epistola, &c. 10. 25
De Symbolo, 11. 26
De Offertorio, &c. 12 27
De Communion, &c. 13. 28
De Ordinanda Missa, 14. 29
De Hora celebrandi, 15. ibid.
De iis quæ clara voce, aut secretò dicenda sunt, 16. 30
De Ordine genuflect. &c. 17. ibid.
De Coloribus paramentorum, 18. 33
De Qualitate paramentorum, 19. 34
De præparatione Altaris, 20 35

Secunda Pars continet Ritum servandum in celebratione Missæ, & Titulos tredecim cum Appendice unica.

DE præparatione Sacerdotis celebraturi, 1. 40
De ingressu Sacerdotis ad altare, 2. 44
De principio Missæ, 3. 50
De Introitu, &c. 4. 52
De Oratione, 5. 59
De Epistola, &c. 6. 60
De Offertorio, &c. 7. 65
De Canone usque ad consecrat. 8. 74
De Canone post consecrationem, 9. 80
De Oratione Dominica, & aliis usque ad Communionem. 10. 81
De Communione, &c. 11. 90
De Benedictione, &c. 12. 91
De omittendis in Missis Defunct. 13. 94
De his quæ addenda sunt in Missa, quæ celebratur coram Sacramento patente Appendix, 96

Tertia Pars defectibus circa Missam occurrentibus remedia adhibet Titulis 10. & duas Appendices complectitur.

DE defectibus in genere, 1. 100
De defectibus materiæ, ibid.
De defectu panis, 3. ibid.

De

De defectibus vini, 4. 102
De defectibus formæ, 5. 104.
De defectibus Ministri, 6. 105
De defectu intentionis, 7. ibid.
De defectibus dispositionis animæ 8. 108
De defectibus dispositionis corporis, 9. 110
De defectibus in ministerio occurrentibus, 10. 112

Appendices.

De Rubricis præceptivis, 1. 119
De Missarum oneribus, 2. 123

Quarta Pars, Rubricas proprias, & Titulos novemdecim continet.

DE Rubricis Missarum in Adventu, 1. 134
De 4. Temporibus Adventus, 2. ibid.
De Natali Domini, &c. 3. 135
De Dominicis post Epiphaniam, 4. 137
De Dominicis à Septuagesima usque ad feriam quartam Cinerum, 5. 138
De feria quarta Cinerum, usque ad Dominicam Passionis, 6. 140
De Dom. Passionis, &c. 7. 142
De feria quinta in Cœna Domini, 8. 149

De mandato lotione pedum, 155
De feria sexta in Paraſc. 9. 157
De Sabbato Sancto, 10. 169
De die Paſchæ, &c. 11 179
De festo Trinitatis, &c. 12 181.
De Rubricis Propriis Miſſarum de Sanctis, 13, 185
De Benedictione Candelarum, 14. 186
De festis, in quibus cantandæ ſunt duæ Miſſæ in Collegiatis, 15. 189
De Rubricis Miſſarum Communis Sanctorum, 16 194
De Rubricis Votivarum, 17. 196
De Rubricis Miſſarum pro defunctis, 18 201
De Rubricis Benedictionum, 19 203

INDEX

INDEX TITULORUM
TRACTATUS SECUNDI

Tractatus secundus quadrifariam dividitur, & partes quælibet, plures continent titulos.

Prima pars generales Breviarii rubricas primi ordinis continet, & titulos sex & viginti.

De duplici, titulo 1.	*pag.*	209
De semiduplici, 2.		210
De simplici, 3		211
De Dominica, 4.		ibid.
De feria, 5.		213
De vigilia, 6		ibid.
De Octava, 7.		214
De Officio S. Mar. in Sab. 8.		220
De Commemorationib. 9.		221
De occurrentia Officii, 10.		230
De concurrentia Officii, 11.		235
Appendix de Patrono, loci. 12.		239
De proprio ritu singularum partium Officii, 13.		246
De partium partibus, 14.		246
De Hymnis, 15		246

De Antiphonis, 16. 247
De Canticis, 17.248
De Absolutionibus, &c. 18. ibid.
De Lectionibus, 19. ibid.
De Respons. post lect. 20. 253
De Resp. Brevib. Horarum, 21. 255
De Oratione, 22. ibid.
De Symbolo S. Athanas. 23. 256
De Precibus, 24. ibid.
De Suffragiis, 25. 257
De fine Officii, 26. 260

Appendix de Martyrologio: 263

Secunda pars Ritum servandum in recitatione Officii continet, Titulis tribus.

DE ritibus in privata Horarum Canonicarum recitatione, 1. 264
De ritibus Horarum Canon. in Choro recitandarum, 2. 267
De ritibus Horarum Canonicarum in Choro solenniter recitandarum 3. 270

Tertia pars, Defectus in Officio divino contingentes vitandos docet.

DE omissione, 1. 279
De mutatione Offic. 2 281
De intentione, 3. 283
De attentione, 4 ibid.
De prolatione, 5. 284

De tempore Officii, 6 285
De loco Officii, 7. 286
De ordine Officii, 8. 287
De interruptione divini Officii, 9. 287
Quarta pars speciales rubricas titulis Quadraginta examinandas præbet.
DE Adventu, 1. 289
De Antiph. majoribus Adventus, 2. ibid.
De dominica 4. Advent. 3. 290
De vigilia Nativitatis Domini, 4. 291
De Natali Domini, 5. ibid.
De festis infra octavam Nat. 6. ibid.
De Epiphania, 7. 294
De dominic. post Epiph. 8. 295
De Sept. & Dom. seq. 9 197
De feria quarta Cinerum, 10 ibid.
De Dominicis Quadr. 11. 298
De Dominica Passionis, 12. ibid.
De Hebdom Majore, 13. 299
De Paschate, 14 301
De Tempore Paschali, 15. ibid
De Litaniis, 16. 302
De Ascensione, 17 303
De Pentecoste, 18. 304
De Dom. Trinitatis. 19. ibid
De festo Corp. Christi, 20. ibid.
De Dominicis post Pentecost. 21. 305
De Vigiliis festis,& octavis SS. 22. 306

De

De festis SS. mense Decembri,	23.	ibid
De mense Januario,	24.	308
De mense Februario,	25.	ibid
De mense Martio,	26.	309
De mense Aprili,	27.	310
De mense Majo,	28.	311
De mense Junio,	29.	313
De mense Julio,	30.	314
De mense Augusto,	31.	315
De mense Septembri,	32.	216
De mense Octobri,	33.	317
De mense Novembri,	34.	319
De Communi Apost.	35.	321
De Communi Mart.	36.	ibid
De Communi Conf.	37.	323
De Communi Virginum & non Virginum	38	ibid.
De Communi Dedicationis Ecclesiæ,	39	324
De Offic. S. Mariæ in Sabb.	40.	326

Appendices Breviarii.

DE Officio parvo B. Mariæ,	1.	327
De Officio Defunctorum,	2.	329
De psalmis gradualibus	3.	333
De Psalmis pœnitent.	4.	ibid
De ordine commendationis animæ	5.	335
De Benedictione mense & Itinerario Clericorum,	6.	ibid.

FINIS INDICIS.

TITULI CORRIGENDI.

Pag. 25. *loco* tit. 3. *ponatur* 10.
Pag. 29. *loco* tit 5. *ponatur* 15.
Pag. 134. *loco* ad tit. 92. *ponatur* 19.
Ibidem de Quatuor temporibus &c. *loco* tit. 1. *ponatur* 2.
Pag. 246. *loco* tit. 13. *ponatur* 14.
Pag. 253. *loco* tit. 10. *ponatur* 20.
Pag. 290. *ad voculam* tit. *addatur* 3.
Pag. 298. *loco* tit. 10. *ponatur* 12.
Pag. 311. *loco* tit- 27. *ponatur* 28.
In Indice Tractatûs 1mi ℣. In Epistola *loco* 30. *ponatur* 10.

BC777171